

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

SİNEMATERAPİ VE FİLMLERİN PSİKODİNAMİK YORUMLANMASININ BAĞIMLILIK TEDAVİSİ VE EĞİTİMLERDE KULLANILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Uzm. Dr. Sema BUZRUL SÖNMEZ

Psikiyatri Anabilim Dalı

İzmir

2019

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**SİNEMATERAPİ VE FİLMLERİN PSİKODİNAMİK
YORUMLANMASININ BAĞIMLILIK TEDAVİSİ VE
EĞİTİMLERDE KULLANILMASI**

Uzm. Dr. Sema BUZRUL SÖNMEZ

Danışman
Prof. Dr. Hakan COŞKUNOL

Psikiyatri Anabilim Dalı
Bağımlılık Danışmanlığı Programı

İzmir
2019

Tez Değerlendirme Kurulu Üyeleri

(Adı Soyadı)

(İmza)

Başkan : Prof. Dr. Hakan COŞKUNOL

(Danışman)

Üye : Prof. Dr. Ayşe Ender ALTINTOPRAK

Üye : Prof. Dr. Artuner DEVECİ

Yüksek Lisans Tezinin kabul edildiği tarih: 02.05.2019

Önsöz

2016-2017 eğitim döneminin sonuna doğru danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Hakan Coşkunol'un da önerisi ile sinematerapi ve filmlerin psikoanalitik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde kullanılmasını konu alan bir tez yapma fikri gelişti. Sinematerapi konulu ülkemizde az sayıda çalışma olmakla birlikte, film karakterlerinin psikodinamik yorumlanmasını ve sine-eğitimi kapsayan böylesine kapsamlı bir araştırma bulunmamaktadır. Dolayısıyla böylesi bir tezi yapma fikri ile bir yandan heyecanlanırken, bir yandan da literatüre olabilecek katkıları şimdiden mutlu etmişti beni.

Bu heyecan ve umutla önce bağımlılık konulu film ve karakter analizine uygun üç film seçtik. Bunlar Krisha, Oslo 31 Ağustos ve Basketbol Günlükleri'dir. Daha sonraki aşamada çok sayıda literatür taraması yapıp konuya hakim olurken, literatürde de konunun sinematerapi ve sine-eğitim kısmıyla ilgili çok sayıda yayına rastlamama rağmen; film karakterlerinin psikanalitik yorumlarının da yapıldığı böylesi bir çalışmaya rastlayamadım.

Araştırmanın literatür taraması sinematerapi, sine-eğitim üzerine yoğunlaşırken, diğer yandan da filmleri izleyerek karakterlerin psikodinamik yorumlanması üzerine yoğunlaştım. Değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Hakan Coşkunol ile sık sık görüşerek tezin "tez önerisi" verilme aşamasından başlayarak her aşamasında iletişimi sürdürürken desteğini her zaman yanımda hissettim. Araştırmanın hazırlanması ve yazılması, tamamlanıp gözden geçirilmesi ve basıma hazırlanma aşamaları derken nihayet uzun ve keyifli bir yolculuk geçirdim. Yaptığımız bu araştırmanın daha sonra konuyla ilgilenecek kişilere faydalı ve yol gösterici olmasını umuyorum.

İzmir, 26.02.2019

Sema BUZRUL SÖNMEZ

Özet

Sinematerapi ve Filmlerin Psikodinamik Yorumlanmasının Bağımlılık Tedavisi ve Eğitimlerde Kullanılması

Giriş: Genel anlamıyla bağımlılık bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek veya bir başka iradenin baskısı altına girme durumu olarak tanımlanabilir (Uzbay 2015). Madde bağımlılığı ise bir maddenin beyni etkilemesinden kaynaklanan, maddenin keyif verici etkilerini hissetmek veya yoksunluğundan kaynaklanan huzursuzluktan sakınmak için, devamlı veya periyodik olarak madde alma isteği ve bazı davranış bozukluklarıyla karakterize bir beyin hastalığıdır (Uzbay 2015).

Bağımlılığın etiyojisini açıklayan biyolojik, genetik, çevresel nedenler yanında psikanalitik, bilişsel ve sosyal öğrenme kuramları gibi birçok kuram bulunmaktadır. Bu kuramlar içinde özellikle klasik psikanalitik kuram olguları anlamayı (empati) ve sinematerapi uygulamaları sırasında film karakterlerinin psikodinamik yorumlanmasının hem olguların özdeşim kurdukları karakterler sayesinde kendi yaşantılarıyla ilgili farkındalık ve içgörü kazanmasını sağlamakta hem de eğitim seanslarında filmlerdeki karakterler sayesinde bağımlılık, bağımlı hasta ve bağımlı hastanın dinamiklerini anlama ve yaklaşım konusunda detaylı bilgiye sahip olunmasını sağlamaktadır.

Psikanalitik kurama göre cezalandırıcı katı süperegosu olan bireyler bilinçdışı stresleri azaltmak için alkol veya madde kullanımına başvururlar. Ego işlevlerinde yetersizlik, ego güçsüzlüğü, engellenme eşiğindeki düşüklük, anksiyeteye duyarlılık, stresle baş etme becerilerindeki yetersizlik bağımlılık davranışını belirleyen önemli etmenlerdendir (www.ogelk.net). Bağımlılığın klasik psikanalitik açıklamasında olguların psikoseksüel gelişimin oral dönemine fiksasyonundan bahsedilmektedir. Ayrıca psikanalitik kuram cezalandırıcı aşırı katı süperego üzerine odaklanmaktadır. Sinematerapi, eğitimli bir profesyonel tarafından bireysel, grup ya da hastaya film izleme ödevi verilmesini, kendini açma ve değişim sağlama amacıyla, karakterlerin ve metaforların kullanılmasını kapsayan yaratıcı terapötik bir girişimdir (Powell 2008).

Sinematerapinin etki mekanizması 4 aşamada gerçekleşmektedir (Gençöz 2007; Sharp ve ark. 2002): İdentification (Özdeşim kurma), Catarsis (İç boşaltma), Insight (İçgörü) ve Universalisation (Bütünleştirme).

Sinema terapinin genel amacı; danışanın yaşamını resmeden bir film belirlemek, karakterlerle özdeşleşmesine ve problem üzerine içgörü geliştirmesine yardım etmek, karakterlerin hatalarından veya doğru kararlarından kazanım sağlamak ve problemin çözümüne teşvik eden stratejiler elde etmektir (Sharp ve ark. 2002; Powell 2008).

Sinematerapinin ruhsal hastalıklar yanında ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde de kullanılması söz konusudur (Dave ve Tandon, 2011).

Amaç: Bu araştırma, bağımlılık tedavilerinde filmlerin kullanılması, sinematerapi ve filmlerin ve karakterlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ile danışanların ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde (sine-eğitim) kullanılmasının etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma için bir yandan sinematerapi ve sine-eğitim konulu literatür taranırken, diğer yandan seçilen bağımlılık konulu üç film (Krisha, Oslo 31 Ağustos ve Basketbol Günlükleri) üçer kez izlenerek filmin genel konusu ve karakterler ile karakterlerin psikanalitik açıdan yorumlanması yapılmıştır.

Bulgular: Krisha filmi, alkol bağımlılığı nedeniyle tedavi gören ve 10 yıldır ailesiyle görüşmeyen ve şükran günü için aile toplantısına katılan 60'lı yaşlarda bir kadını konu almaktadır. Oslo 31 Ağustos filmi, rehabilitasyon merkezinde yaklaşık bir yıldır tedavi gören ve çıkmak üzere olan çoklu madde bağımlılığı olan 30'lu yaşlarındaki Anders'in hikayesidir. Basketbol Günlükleri ise annesi ile yaşayan, en büyük hayali iyi bir takımda basketbol yıldızı olmak olan lise öğrencisi Jim'in madde kullanımına bulaşması, akran ilişkileri, suça yönelmesi ve hayallerinden uzaklaşırken yazmayı asla bırakmaması konu edilmektedir.

Sonuç: Sinematerapi ve sine-eğitim ile bağımlılık konulu filmlerin kullanılması ve karakterlerin psikanalitik yorumlanması hem bağımlı olguların terapisinde hem de konuyla ilgilenen ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde etkili bir yöntem olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık; sinematerapi; sine-eğitim

Abstract

Cinematherapy and The Use of Psychodynamic Interpretation of Films in Addiction Treatment and Education

Introduction: Generally speaking, the dependency can be defined as irrepressible desire toward an object, person or asset or entering under the pressure of another willpower (Uzbay 2015). Whereas, substance dependency is a brain disease characterized by certain behavioral disorders and continuous or periodic substance-taking desire to feel the pleasure-inducing effect of a substance that influences the brain or to avoid the restlessness originated from its absence (Uzbay 2015).

As well as biological, genetic, environmental causes there are a number of theories that describe etiology of dependency such as psychoanalytic, cognitive and social learning. Among these theories, especially classical psychoanalytic theory enables understanding of the subjects (empathy) and during applications of cinematherapy film characters' psychodynamic interpretation helps subjects to gain awareness and insight about their own life and at the training sessions through the characters in films to get detailed information on dependency, dependant patients and to understand dependant patients' dynamics and to possess detailed information about the approach.

According to psychoanalytic theory, individuals with punisher superego refer to alcohol and substance abuse in order to reduce unconscious stresses. Insufficiency in ego-functions, ego weakness, lowness in frustration threshold, responsiveness to anxiety, insufficiency in coping skills with stress are the important factors that determine dependency behaviors (www.ogelk.net). In the classical psychoanalytic description of dependency, fixation of subjects' psychosexual development on oral period is mentioned. In addition, psychoanalytic theory focuses on the overly tough punisher superego. Cinematherapy is a creative therapeutic initiative involving the use of characters and metaphors and giving a person, patient or group film watching task by a trained professional in order to provide alteration (Powell 2008). Cinematherapy's effect mechanism occurs in 4 phases: Identification, Catarsis, Insight and Universalisation (Gençöz 2007; Sharp et al. 2002). The general aim of cinematherapy is to determine a film that depicts the life of the clients and to help subjects in identifying with the characters and to develop insight on problem and to gain profit from the mistakes of characters or their own correct decisions and to

obtain strategies that encourage solving the problems (Sharp et al. 2002; Powell 2008). Cinematherapy can be utilized in mental diseases as well as in educating the mental health professionals (Dave and Tandon, 2011).

Objective: This research aims to investigate the use of films in dependency therapies and also the effects of using psychodynamic translations of cinematherapy, films and characters on independency therapy and on the education of clients and mental health professionals (cine-education).

Materials and Methods: For this research, literature was scanned in terms of cinematherapy and cine-education, on one hand and three selected films on dependency topic were watched three times, on the other hand (Krisha, Oslo 31 August and Basketball Diaries) film's overall topic and characters were interpreted psychoanalytically.

Findings: Krisha film is about a woman in her sixties who were receiving therapy due to alcohol dependency and has not been seeing her family for 10 years but joined the family meeting for thanksgiving. Oslo 31 August movie is a story about Anders who is in his thirties and has been receiving therapy in a rehabilitation center for approximately one year due to multi-substance dependency and about to be discharged. Basketball Diaries tells the story of Jim who is a high school student and lives with his mother; his biggest dream is to be a basketball star in a good team; involving in substance abuse, peer relations, messing with the crime and never stopping writing while getting away from his dreams.

Conclusion: Implementing films related to cinematherapy, cine-education and dependency and characters' psychoanalytic interpretation is seen an effective method both in the therapy of dependant subjects and in the education of mental health professionals who are interested in the topic.

Keywords: Dependency; cinematherapy; cine-education

İçindekiler

Önsöz	II
Özet.....	III
Abstract.....	V
İçindekiler	VII
Kısaltma Listesi	IX
Giriş	1
1.1. Araştırma Problemi	4
1.2. Araştırma Sorusu	4
1.3. Araştırma Hipotezleri.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Araştırmanın Amacı	5
Genel Bilgiler	6
2.1. Nörobiyolojik ve Davranışsal Düzenekler	6
2.2. Çevresel Etkenler	6
2.3. Psikolojik Teoriler.....	6
2.3.1. Psikodinamik Perspektif.....	6
2.3.2. Davranışsal Perspektif.....	8
2.3.3. Bilişsel Perspektif	9
2.3.4. Değişimin Transteorik Modelleri (TTM).....	11
2.3.4.1. Değişim Süreçleri	11
2.3.4.2. Tedavi Motivasyonu ve Değişim Aşamaları	12
2.3.4.3. Değişim Düzeyleri	14
2.3.5. Sosyolojik Teoriler:.....	14
2.4. Sanat, Psikoloji ve Psikiyatri.....	17
2.4.1. Müzik ve Psikoloji.....	18
2.4.2. Şiir ve Psikoloji.....	18
2.4.3. Tiyatro ve Psikoloji	19
2.4.4. Edebiyat ve Psikoloji.....	20
2.4.5. Biblioterapi	21
2.5. Sinema ve Psikiyatri.....	23
2.6. Sinematerapi.....	24
2.7. Sinematerapinin Etki Mekanizmaları.....	26

2.7.1. Uygulama Yöntemleri	28
2.7.1.1. Direktif/Nondirektif Sinematerapi	28
2.7.1.2. Yapılandırılmış/Yapılandırılmamış Sinematerapi.....	28
2.7.2. Psikoterapi Sürecinde Filmlerin Kullanılmasının Faydaları.....	29
2.8. Sinematerapi Üzerine Araştırmalar	30
2.9. Sinema ve Eğitim.....	33
2.9.1. Amerika ve Avrupa’da Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanılması.....	34
2.9.2. Filmle Eğitim Konusunda Yapılan Çeşitli Araştırmalar	36
2.9.3. Türkiye’de Sinema Filmlerinin Kullanılmasının Tarihsel Gelişimi.....	37
2.9.4. Türkiye’de Yapılan Akademik Çalışmalar	38
2.9.5. Özel Bilim Alanlarında Sinema Filmleri Yoluyla Eğitim.....	39
2.10. Sinemanın Eğitimdeki Toplumsal Etkileri	41
2.11. Sinema ve Tıp Eğitimi.....	44
2.12. Sinema ve Psikiyatri Eğitimi	52
Gereç ve Yöntem	84
Bulgular.....	86
4.1. Krisha	86
4.2. Oslo 31 Ağustos	92
4.3. Basketbol Günlükleri.....	100
Tartışma	109
5.1. Sağlıklı Bireylerde Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri.....	109
5.2. Bağımlı Olgularda Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri.....	110
5.3. Bağımlı Olguların Aileleriyle Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri.....	113
5.4. Ruh Sağlığı Profesyonellerinin Eğitiminde Sinematerapi ve Sine- Eğitimin Etkileri.....	114
Sonuç ve Öneriler.....	117
Kaynaklar	119
Teşekkür	136
Özgeçmiş	137

Kısaltma Listesi

APA	: American Psychiatric Association
DSM-IV	: Diagnostic and Statical Manual of Mental Disorders 4th Revision
ICD-10	: International Classification of Disease 10th Revision
TTM	: Değişimin Transteorik Modelleri
UK	: United Kingdom

Giriş

Genel anlamıyla bağımlılık bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek veya bir başka iradenin baskısı altına girme durumu olarak tanımlanabilir (Uzbay, 2015). Madde bağımlılığı ise bir maddenin beyni etkilemesinden kaynaklanan, maddenin keyif verici etkilerini hissetmek veya yoksunluğundan kaynaklanan huzursuzluktan sakınmak için, devamlı veya periyodik olarak madde alma isteği ve bazı davranış bozukluklarıyla karakterize bir beyin hastalığıdır (Uzbay, 2015).

Bağımlılığın etiolojisini açıklayan biyolojik, genetik, çevresel nedenler yanında psikanalitik, bilişsel ve sosyal öğrenme kuramları gibi birçok kuram bulunmaktadır. Bu kuramlar içinde özellikle klasik psikanalitik kuram olguları anlamayı (empati) ve sinematerapi uygulamaları sırasında film karakterlerinin psikodinamik yorumlanmasının hem olguların özdeşim kurdukları karakterler sayesinde kendi yaşantılarıyla ilgili farkındalık ve içgörü kazanmasını sağlamakta, hem de eğitim seanslarında filmlerdeki karakterler sayesinde bağımlılık, bağımlı hasta ve bağımlı hastanın dinamiklerini anlama ve yaklaşım konusunda detaylı bilgiye sahip olunmasını sağlamaktadır.

Psikanalitik kurama göre cezalandırıcı katı süperegosu olan bireyler bilinçdışı stresleri azaltmak için alkol ve madde kullanımına başvururlar. Ego işlevlerinde yetersizlik, ego güçsüzlüğü, engellenme eşiğindeki düşüklük, anksiyeteye duyarlılık, stresle baş etme becerilerindeki yetersizlik bağımlılık davranışını belirleyen önemli etmenlerdendir (www.ogelk.net).

Bağımlılığın klasik psikanalitik kurama göre açıklamasında olguların psikoseksüel gelişimin oral dönemine fiksasyonundan bahsedilmektedir. Ayrıca psikanalitik kuram cezalandırıcı aşırı katı süperegö üzerine odaklanmaktadır (<https://npistanbul.com/alkol-bagimliliği-ve-tedavisi>).

Sinematerapi tanım olarak, hastanın içgörü kazanması ve optimal iyileşmesinin sağlanmasında, filmlerin metaforlar olarak kullanılması sürecidir. Filmlerde yaratıcı bir şekilde kullanılan ve tekrarlanan metaforlar, önemli rol oynamaktadır (Powell ve ark.2006; Gençöz, 2007). Uygun şekilde kullanıldığında, sinematerapinin sahip olduğu güçlü terapötik özellikleri ile etkili bir araç olduğu vurgulanmaktadır (Powell ve ark. 2006; Powell, 2008).

Sinematerapi Carl Meninger tarafından (1930) oluşturulan bibliyoterapiden köken almıştır (Gençöz, 2007; Sharp ve ark. 2002).

Sinematerapinin etki mekanizması 4 aşamada gerçekleşmektedir (Gençöz, 2007; Sharp ve ark. 2002):

- 1. İdentifikasyon (Özdeşim):** Danışanın filmdeki karakter veya karakterler ile kendisi arasındaki benzerlikleri görmesi veya hissetmesidir. Karakterlerin davranışlarını ve düşüncelerini inceleyerek kendi davranış ve sonuçlarını incelemeye başlamasına aracılık etmektedir.
- 2. Katarsis (İç boşaltma):** Danışanla benzer problemi yaşayan ve benzer duyguları hisseden karakterin veya karakterlerin gözlenmesi sonucu hastanın bastırıldığı, farketmediği duygularının ve iç çatışmalarının ortaya çıkması (katarsis) ve böylece rahatlama ve arınmanın sağlanmasıdır.
- 3. Insight (İçgörü):** Özdeşim kurulan karakter veya karakterlerin duygu ve davranışlarına, yaşadıkları problemlere ve problemleri çözme yöntemlerine bakarak kendi yaşamındaki ilişkili durumların çözümünde farkındalık kazanması ve benzer yöntemlere başvurma.
- 4. Universalizasyon (Bütünleştirme):** Bu aşamada, bireyler yaşadıkları sorunların kendilerine özgü olmadığını, başkalarının da aynı sorunlarla karşılaşabileceğini fark ederler. Böylelikle hissettikleri yalnızlık ve dışlanmışlık duyguları azalır ve kendi çözümlerini görebilmeye başlarlar (Jeon ve ark. 1992; Sharp, Smith ve Cole, 2002).

Sinemanın psikiyatri hastalarının tedavisinde yardımcı bir yöntem olarak kullanılmasını araştıran çalışmalara göre (Şimşek, 2003; Gelkopf ve ark. 2006; Powell 2006; Yu ve Bae 2008; Pur 2009), literatürde kişilerarası ilişki problemlerinden, depresyon, şizofreni, obsesif kompulsif bozukluk, alkol bağımlılığı gibi hastalıklara, evlat edinme, taciz, tecavüz, küretaj gibi travmatik durumlara kadar uzanan geniş bir yelpazede bireysel ya da grup uygulamalarında kullanılabildiği belirtilmektedir. Örneğin, sinematerapinin alkol bağımlıları üzerindeki etkilerinin incelendiği bir araştırmada, alkolün dezavantajları algısının ve alkolü bırakmaya dair öz yetkinliğin sinematerapiden sonra arttığı bulunmuştur (Pur, 2009).

Sinematerapi, eğitimli bir profesyonel tarafından bireysel, grup ya da hastaya film izleme ödevi verilmesini, kendini açma ve değişim sağlama amacıyla, karakterlerin ve metaforların kullanılmasını kapsayan yaratıcı terapötik bir girişimdir (Powell, 2008).

Sinematerapinin genel amacı; danışanın yaşamını resmeden bir film belirlemek, karakterlerle özdeşleşmesine ve problem üzerine içgörü geliştirmesine yardım etmek, karakterlerin hatalarından veya doğru kararlarından kazanım sağlamak ve problemin çözümüne teşvik eden stratejiler elde etmektir (Sharp ve ark. 2002; Powell, 2008).

Sinema filmlerinin, terapi içerisinde bireyin içgörüsünü arttırmak, sorun çözme becerilerini geliştirmek ve terapötik ilişkiyi güçlendirmek gibi çeşitli amaçlarla kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır.

Madde kötüye kullanımı ve bağımlılığı için sinematerapinin kullanılması bireylerin bilinçdışı savunmalarının fark edilmesine yardımcı olur ve sorunlarına yaratıcı çözümler üretmesini sağlar.

Sinematerapi, eğitimli bir psikoterapistin filmleri terapi aracı olarak kullandığı yaratıcı bir terapi tekniğidir. Sinematerapide filmler terapistler, psikiyatristler, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, psikiyatri hemşireleri, okul danışmanları ve pek çok sağlık meslek mensubu tarafından kullanılır (Hesley 1997).

Sinematerapinin ruhsal hastalıklar yanında ruh sağlığı profesyonellerinin ve tıp eğitimi alan öğrencilerin eğitiminde de kullanımı söz konusudur.

Bu araştırma filmlerin, bağımlılık tedavisine başvuran danışanların tedavi sürecine etkisini, ayrıca bağımlılığın aşamalarına, yatkınlaştırıcı faktörler, yoksunluk gibi durumların aydınlatılmasına katkılarını kuramsal açıdan değerlendirmek ve bunun yanında bağımlılık konusunu işleyen “Krisha”, “Oslo 31 Ağustos” ve “Basketbol Günlükleri” filmlerinin karakterlerinin psikodinamik açıdan yorumlanmasını ve bunların bağımlılık tedavisi ve eğitimlerinde kullanılmasını araştırmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma ile daha önceden üzerinde ayrıntılı olarak düşünülüp belirlenen bağımlılık temasını işleyen üç filmin (Krisha ve Oslo 31 Ağustos, Basketbol Günlükleri) izlenmesi, filmdeki ana karakterlerin psikodinamik açıdan analiz edilmesi ve yapılan psikodinanik yorumların bağımlı danışanları anlama (empati), danışanların içgörü kazanmalarına katkısı, tedavilerini düzenleme, bağımlılık alanında çalışan ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde bu uygulamaların kullanılması planlanmıştır. Ayrıca hem danışanlarla empati yapma konusunda, hem de bağımlılık nedeniyle başvuran danışanlarla sinematerapi seansları ile filmdeki hangi karakterlerle özdeşim yaptıkları, bu karakterlerin yaşadıkları sorunlar ile benzer durumlar yaşayıp yaşamadıkları ve başa çıkma mekanizmaları konusunda terapi seanslarında konuşma imkanı ve farkındalık

sağlanması açısından filmlerin kullanılmasının kuramsal olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Araştırma Problemi

“Sinematerapi ve filmlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve eğitimlerde kullanılması” adlı araştırmada bağımlı olgularda bağımlılık temalı filmlerin izletilmesinin ve filmlerin psikodinamik açıdan yorumlanmasının bağımlılık tedavileri ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde kullanılmasının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Konunun sinematerapi ve sine-egitim boyutu yoğun bir şekilde araştırılmasına karşın, film karakterlerinin psikodinamik açıdan analizi ve bunun sinematerapi ve sineegitimde kullanılması konusunu birlikte işleyen yayınlara rastlanmamıştır. Bu araştırma ile konuyu farklı bir bakış açısı ile değerlendirmek; bağımlı olguları daha iyi anlamak ve danışanların farkındalık ve içgörü kazanmalarına katkıda bulunmak beklentiler arasındadır.

1.2. Araştırma Sorusu

“Sinematerapi ve filmlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve eğitimlerde kullanılması” adlı araştırma P.İ.C.O modeline göre değerlendirildiğinde
P: Araştırmanın evrenini genel filmler oluştururken, örneklem grubunu seçilen bağımlılık temalı üç film oluşturmaktadır.

İ: Araştırmada seçilen bağımlılık temalı üç film (Krisha, Oslo 31 Ağustos ve Basketbol Günlükleri) üçer kez izlenerek genel olarak filmin konusu, karakterleri ve ilişkileri değerlendirilmiştir.

C: Bu araştırma “Betimleyici (tanımlayıcı)” tarzda kuramsal bir çalışma olduğunda kontrol grubu bulunmamaktadır.

O: Bu araştırma ile filmlerin bağımlılık tedavisi ve danışanların ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimde kullanılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

1.3. Araştırma Hipotezleri

“Sinematerapi ve filmlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve eğitimlerde kullanılması” adlı araştırmanın hipotezleri şöyledir:

1. Sinematerapi birçok ruhsal hastalıkta olduğu gibi bağımlılık konusunda da danışanların bilgilendirilmesini sağlamaktadır.

2. Danışanları filmdeki karakterler ile özdeşim sonucunda kendi benzer sorunlarına farklı bir bakış açıları kazandırması ve alternatif çözümler üretmeleri için cesaretlendirmesi beklenmektedir.

3. Filmlerin ruh sağlığı alanında çalışan başta psikiyatri uzmanlık öğrencileri olmak üzere psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, psikolojik danışmanlar, psikiyatri hemşireleri gibi bir çok sağlık çalışanının eğitimlerinde kullanılması hem ruhsal hastalıkları ve belirtileri tanıma hem de terapi süreci konusunda yararlı olmaktadır.

4. Bağımlılık çok boyutlu değerlendirilmesi gereken bir halk sağlığı sorunu olarak özellikle psikanalitik kuram boyutundan ele alındığında olguların dinamiklerinin anlaşılması, empati kurma yanında filmlerdeki karakterlerin psikodinamik yorumlanması ile bireylerin özdeşim kurdukları karakterler sayesinde farkındalık ve içgörü kazanmasını sağlarken ve bağımlılık eğitimleri açısından da bağımlılık tanısını ve olguların dinamiklerini anlama ve bağımlı hastaya yaklaşım konusunda kazanımları olmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıklarından en önemlisi deneysel bir çalışma olmaması ve uygulama kısmının yapılmamış olmasıdır. Araştırmada konuyla ilgili literatür geniş bir şekilde taranarak, konu fenomolojik olarak ele alınmıştır. Konuya ilgi duyan araştırmacılara yol göstermesi açısından bir sonraki aşamada bu filmlerin bağımlı olgulara izletilerek etkilerinin (farkındalık, içgörü, empati, değişim vs.) değerlendirilmesi planlanabilir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, bağımlılık tedavilerinde filmlerin kullanılması, sinematerapi ve filmlerin ve karakterlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ile danışanların ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde (sine-eğitim) kullanılmasının etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır.

Genel Bilgiler

Madde bağımlılığı, kuşkusuz, biyolojik, psikolojik, davranışsal ve sosyal etkenlerin rol oynadığı bir hastalıktır. Oluş nedenleri incelenirken genetik yatkınlık kadar öğrenme kuramları da göz önünde tutulmalı; maddelerin beyin üzerindeki etkileri kadar davranışsal modeller ve sosyal risk etmenleri de bilinmelidir (Öztürk O. ve Uluşahin A., 2015).

Araştırmanın amacı doğrultusunda, bağımlılığın biyolojik etiyojisine ayrıntılı değinilmeyecektir.

2.1. Nörobiyolojik ve Davranışsal Düzenekler

Kötüye kullanılan ya da bağımlılık geliştirme özelliği olan maddelerin ortak özellikleri şunlardır:

- a) Pekiştirici etkileri vardır.
- b) Beyin ödül devreleri üzerine etkileri vardır.

2.2. Çevresel Etkenler

Aile koşulları koruyucu etken ya da risk etkeni olabilmektedir. Aile ilişkilerinin çatışmalı oluşu, çocuğa veya gence verilen zamanın nicelik ve nitelik bakımından yeterli olmayışı ve anne babaların gözetimi ve dikkatinin yetersiz oluşu madde kullanım bozukluğu için yordayıcı etkenlerdir. Daha geniş toplumsal çevrenin, arkadaş gruplarının, maddenin kolay elde edilebildiği bir ortamın, madde kullanımının prestij, güç ve üstünlük sağladığı toplulukların da madde bağımlılığında rolü büyüktür. Toplumsal değer yargılarının madde kullanımını kabul etmediği ve desteklemediği ortamlarda ise madde kolay elde edilebilse de kullanım oranları çok düşük olabilmektedir (Öztürk O., Uluşahin A. 2015).

2.3. Psikolojik Teoriler

2.3.1. Psikodinamik Perspektif

Psikanaliz literatürünün başlangıcında bağımlılık, Freud tarafından 0-18 ay arası oral gelişim döneminde travmatik bir olay nedeniyle yaşanmış oral fiksasyon ile açıklanmıştır. Oral fiksasyona bağlı oluşan psikolojik bozukluklar; sigara içmek, alkolizm, aşırı yemek yeme gibi ağız bölgesiyle ilişkilidir (Ramos S.P. 2004).

Rado'a göre (1933) bağımlılık kişinin kendine zarar verdiği bir uyum yolu olup aynı zaman da agresif bir eyleme vurma davranışı yoludur (Yalisove, 1997; Aktaran: Pur, 2009).

Freud yazılarında bağımlılığın kökenini inceleyen ilk psikanalisttir. "Medeniyetten ve Hoşnutsuzluklarından" (1929) adlı makalesinde mutluluk, zevk, gerçeklik ilkesi ve din arasındaki ilişkileri belirtti (Yalisove, 1997). Ayrıca bağımlılığı, mutluluğu sağlayan ve mutsuzluktan kaçınma yolu olarak da ifade etti.

Öte yandan Freud'un kendisi de bir antika koleksiyoncusudur ve Subkowski (2006) "toplama"nın bağımlılık ile benzer olduğunu, düzenli ve tutkuyla sistematik bir şekilde kendini daha iyi hissetmek için bir yol olduğunu düşünmüştür. Abraham'a göre toplama ve bağımlılık libidonun sınır sayıda nesneye aktarılmasıyla ortaya çıkan bastırılmış arzuların sembolik hazlarıdır (Subkowski P. 2006).

Psikananalitik yaklaşıma göre bağımlılık, aynı zamanda bir yüceltmenin sonucudur. Yüceltme, cinsel enerjiyi, libidoyu id'den ego'ya çekme, dolayısıyla cinsel enerjiyi içten dışa doğru alkol gibi bağımsız bir nesneye dönüştürmektir (Subkowski P. 2006).

Gürol (2004) bağımlılığın sevgi nesnesini kazanma ve kaybetme süreci olduğunu iddia etmiştir. Bu nedenle bağımlılık, hatalı nesne ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bağımlı kişi madde ve alkolü arar, onu aldıktan sonra kısa süreli rahatlama olur ve ardından maddenin etkisi azalır. Bağımlı kişi rahatlama kaybolduğunda güvensiz ve kararsız hisseder. Psikanaliste göre madde ile bu tür ilişki, şiddetli infantil travma sonucu yaşanır. Çocukken bağımlı kişi muhtemelen yetersiz bir bakım veren gibi bir dış nesneyle yüz yüze gelmiş olabilir ve çocuk annenin sevgisini içselleştiremez. Buna göre çocuk idealleştirilmiş nesnenin dışsallaştırılması olarak tanımlanan annesinin sevgisini dışsallaştırmaya karar verir. Çocuk o anda orada olmayan birinin onu sevdiğini hayal etmeye başlar. Yetersiz anne çocuğa zaman zaman baktığı için çocuk annenin sevgisini içselleştirmeyi dener. Ancak annenin bakımı nedeniyle bu kalıcı olamaz. Anne ile bu tür ilişki çocuğun sevgi ihtiyaçları için tatmin edici değildir. Sevgi nesnesini kaybetmek ve kazanmak arasında gidip gelen kısır döngü, bağımlının madde ile olan ilişkisine benzerdir. Bağımlı bireylerde gözlenen bir diğer özellik ise annelerinin ya aşırı derecede empatik ya da tamamen empati duymuyor olmalarıdır (Gürol, 2004). Winnicott (1960), ona aşırı bir şekilde değil, yeterince empatik olan kadın için **"yeterince iyi anne"** demektedir. Anne çocuğunun ihtiyaçlarını karşılar, sadece elindeki alet

onun empatisidir, çünkü bebek duygularını veya ihtiyaçlarını sözlü olarak ifade edemez. Anne aşırı empatik ise, çocuk kendi ihtiyaçlarını kendi kendine nasıl doyuracağını öğrenemez. Eğer anne hiç empatik değilse, çocuk için tekrarlayan travmatik deneyimler ortaya çıkabilir. Bağımlılıkta bir kişinin öz bakım kapasitesi belirleyicidir, eğer kişi bunu nasıl yapacağını çocuklukta öğrenmediyse, yetişkinlikte bu yapmak için dış yollar aramaya başlar. Ramos (2004) annenin bebeği en iyi şekilde tatmin edememesinin, bebeğin yetişkinliğe giden narsisistik hazla ilgili sorunlara yol açacağını savundu. Bununla birlikte, alkoliklerin anneleri ile ilgili çalışmalar tedavi gören alkolik hastalar ve anneleri arasındaki problemlerin oranlarında bir aşırılık göstermemiştir, diğer hasta popülasyonlarına benzer bir sorun oranı bulunmuştur. Alkol bağımlılığında, bağımlılık etiyojisi üzerine yapılan çalışmaların çoğunda alkoliklerde zayıf ve kırılgan bir egoya neden olduğu düşünülen baba figürü eksikti (Ramos, 2004). Sonuç olarak, birçok psikodinamik teori bazı noktalarda birleşmektedir. Bu noktalar, işlevsiz bir ego ve arzuların tatmin edilmesindeki problemlerle ilgilidir.

2.3.2. Davranışsal Perspektif

Davranış psikolojisi teorileri, gözlemlenebilir ve ölçülebilir açık davranışa dayanmaktadır. Davranış psikolojisindeki ilk kuramcılardan biri olan Skinner bağımlılığı toplumun kusuru olarak düşünür. Çünkü toplum üyelerinin davranışlarını uygun şekilde öğretmez ve bireyler destek eksikliğinden dolayı alternatif fonksiyonel davranışlar öğrenemez (Thombs D.L. 2006; Aktaran: Pur, 2009).

Öğrenmeye yol açan iki tip koşullandırma vardır. Birincisi klasik koşullandırma (Pavlovian). Bu tip koşullandırmada refleksif cevaplayıcı davranış, koşullu bir uyaran ile koşulsuz bir uyaranla eşleştirilerek değiştirilir. Örneğin, çevre koşullu uyaran olabilir, alkolün içe kapanmanın önlenmesi gibi olumlu etkileri için kullanılması. Bağımlı kişi, sosyalleşebildiğini ya da öforik olduğunu yalnızca içki içtiği yerde hissettiğini düşünür. Kişi, kimsenin alkol içmediği durumlarda ya da alkol olmadan nasıl sosyalleşeceğini unutmuştur. Sonuç olarak, sosyal beceriler bozulur.

İkinci tür koşullanma, Skinner tarafından kurulmuş olan edimsel koşullanma teorisidir. Edimsel koşullanmada davranış, daha ziyade refleksli değil, gönüllüdür. Davranış, ödül veya ceza ile öğrenilir. Ödüller davranışlardan sonra ortaya çıkan herhangi bir olaydır, Davranışın ortaya çıkma oranı artar. Ödül karşıtı olarak, ceza

davranış oranını azaltır (Thombs, 2006). Örneğin öfori ya da sosyalleşmenin artması gibi alkol içmenin pozitif sonuçları pozitif pekiştiricilerdir. Yine “rahatlama”nın ortadan kalması gibi negatif durumlar davranışı oranını arttıran negatif pekiştiricilerdir. Örneğin, kişi alkolü bıraktığında yoksunluk belirtileri ortaya çıkar. Alkol için yoksunluk belirtileri tremor, anksiyete ve aşermedir. Tekrar içmeye başlama, yoksunluk belirtilerinden kurtulmayı sağlar, dolayısıyla negatif olarak pekiştirmedir. Kişi, bir ay gibi uzun bir süre alkol içmeyi bırakırsa, vücut detoksifiye edilir. Kişi tekrar içmeye başladığında, vücut daha önce bırakmak için yaptığı büyük miktarda alkolü işleyemez. Bu nedenle alkol zehirlenmesi oluşur. Ceza olarak alkol alımından sonra zehirlenme, midede hastalık ya da arkadaşlar ile zorbalık yapmak gibi meydana gelen olumsuz olaylar kez daha içme olasılığını azaltır. Nüks edimsel koşullanma ile de açıklanabilir. Pekiştireç ortamdan kaldırıldığında, davranışın oluşma oranı düşer. Davranış tamamen sona erdiğinde buna “yok olma- sönme” denir. Nüks, tedavi nedeniyle davranış sona erdikten sonra alkol alımına başlanmasıdır ve bu sorunlu davranışın başarıyla ve tamamen yok olmadığı anlamına gelir.

2.3.3. Bilişsel Perspektif

Bilişsel modeller, bizim duygusal durumlarımız ve beklentilerimiz, inançlarımız, şemalarımız, otomatik düşüncelerimiz ve düşünce hatalarımızı içeren düşüncelerimiz arasındaki bağlantıdan bahseder.

Bilişsel teoriler açısından bağımlılık “sosyal bilişsel kuram” veya “öz-yeterlilik teorisi” olarak da adlandırılan Bandura’nın “sosyal öğrenme teorisi”, (Bandura, 1986; Aktaran: Pur, 2009) “Alkol beklenti teorisi” (Goldman, Brown & Christiansen, 1987) ile açıklandı. Sosyal bilişsel kuramın ortaya çıkışına kadar, psikolojide insanın kendi düşüncelerini veya arzularını kontrol edemeyeceğine inanılırdı. Çünkü psikanalistler, kişiliğin çocuklukta şekillendiğini, bunun çocukluktan sonra değişmesinin çok zor ve arzuların bilinçaltı tarafından kontrol edildiğini savunurlardı. Davranışçılar, öğrenmenin dış uyaran etkileşimleri tarafından meydana geldiğini iddia ederler. Aksine, sosyal bilişsel kuramcılar bir kişinin dolaylı öğrenme denilen sadece, gözlem ile bir davranışı öğrenebildiğini buldular (Bandura, 1961). Dolaylı öğrenme paradigmasına göre, kişinin davranışı öğrenmek için doğrudan pekiştirme almaya ihtiyacı yoktur; birini gözlemek pekiştirme için yeterlidir. Bandura'ya (1986) göre, aynı zamanda da “Modelleme” diye adlandırılan dolaylı

öğrenme üç şekilde gerçekleşebilir. Birincisi, bireyin repertuarında olmayan davranışlar üzerine gözlemsel öğrenmenin etkileri sonucu olabilir. İkincisi, “inhibitör- disinhibitör etkiler” sonucu bireyin isteklerinde artma ya da azalma olabilir. Üçüncü olarak, bireylerin repertuarında var olan davranışlar üzerinde “yanıt kolaylaştırma etkileri” sonucu olabilir (Thombs, 2006).

Bandura (1986), öz-yeterliliği “kişinin yapabileceği inancı” olarak tanımlamıştır. Öz-yeterlik açısından, bir kişinin yeterlilik inançlarının bir problemi aşabileceği ya da mutluluğa giden yol üzerinde bir engel olarak ele alabileceği bir sorun olarak değerlendirip değerlendirmedini tespit etmiştir. Algılanan öz yeterlik yüksek olduğunda, kişi sorun ile daha iyi ilgilenir ve sorun bittiğinde kişi daha da güçlenir. Yüksek algılanan öz yeterlik alkol veya madde bağımlılığı ve yeme bozukluklarının içinde olduğu başarılı vazgeçicilerde daha yaygın bulunmuştur (Bandura, 1999). Bağımlılık açısından, öz-yeterlilik özellikle, fiziksel bağımlılığın üstesinden geldiğinde önemlidir. Fiziksel bağımlılıktan sonra ortaya çıkan aşermenin azalmış ve tamamen psikolojik olduğu söylenebilir. Bu nüksetmeye neden olan psikolojik dürtüler bilişsel ve davranışsal kendini düzenleme stratejileri ile ele alınabilir (Bandura,1999).

Bandura ve ark. na göre (1986), günlük hayatta dört öz-yeterlik kaynağı vardır. İlk olarak, doğrudan deneyimler ile kişisel uzmanlık kazanma olan performans başarıları, öz yeterlik üzerinde etkilidir. Başarılar, öz-yeterliliği arttırırken, başarısızlıklar azaltır. Öz-yeterliliği değiştirmenin en güçlü yoludur ve terapide katılımcı modelleme tekniği ile oluşturulabilir. İkinci olarak, dolaylı deneyimler, başka bir kişinin bir eylemi gerçekleştirmesinin ve davranışlarının sonuçlarını izlemesinin bir sonucu olarak öz-yeterliliği etkilemektedir. Bu tedavide modelleme tekniği tarafından elde edilebilir. Üçüncü olarak, sözel ikna, öz yeterlik gelişiminin kaynağıdır. Çünkü öneri, en yaygın ve kolay kullanılabilir tekniktir, ancak etkisi kişinin buna göre davrandığı ve sonuçlarını gördüğü zaman sona ermektedir; performans başarısına dönüşür. Dördüncü kaynak, kaygı yaratan durumlardaki yeterlilik algılarını etkileyen duygusal uyarımadır; bu nedenle problem durumlarının üstesinden gelmek için duygusal uyarılmayı azaltan bazı yöntemler amaçlamaktadır. Son zamanlarda, bağımlılık çalışmalarında Prochaska ve Norcross (2003; Aktaran: Pur, 2009) 'ın, değişimin aşamaları ile ilgili bir yapı olarak modellerine yerleştirdiği öz yeterlilik üzerine çalışılmıştır. Sosyal olarak kaygılı üniversite öğrencilerinin öz yeterlilikleri üzerine bir çalışmada, düşük öz-yeterliliğe sahip olan sosyal kaygılı

katılımcıların, daha yüksek öz yeterliliğe sahip sosyal kaygılı bireylerden daha fazla daha fazla alkol tüketimi bildirdiklerini göstermiştir. Son zamanlarda yapılan bir çalışma, tedaviden bir yıl geçtikten sonra, daha yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin, yoğun içme sıklığı ve içme problemlerinde, depresyon, dürtüsellik, kaçınma başa çıkma tedavisinde, sosyal destek almada, daha uzun süreler için AA toplantılarına katılmada düşük öz yeterliliği olanlardan daha fazla gelişme göstermiştir (McKellar Ilgen, Moos, Moos, 2008). Alkol bağımlılığında öz yeterlik üzerine odaklanan bir başka çalışma, daha yüksek öz yeterliliğe sahip olan katılımcıların, altı ay boyunca karşı karşıya kaldıkları risk durumu ne olursa olsun içmeye karşı direndiklerini ortaya koymuştur (Vielva ve Iraurgi, 2001). Türk üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (Sönmez, 2008) sigara bırakma programına katılan katılımcıların öz yeterliklerinin anlamlı olarak arttığı bulunmuştur.

2.3.4. Değişimin Transteorik Modelleri (TTM)

Prochaska ve Norcross (2003) bir psikoterapi modeli oluşturdular ve teorilerine “değişimin transteorik modeli” denir. Bu teorinin üç çekirdek boyutu vardır: “Süreçler, aşamalar ve değişim seviyeleri”.

2.3.4.1. Değişim Süreçleri

Değişim süreçleri insanların kendi duygularını, düşüncelerini, davranışlarını ya da yaşamlarına engel oluşturan problemler ya da örüntülerle ilişkilerini değiştirmek için yaptıkları faaliyetlerdir. Bunlar, özellikle bağımlılık davranışları konusunda daha önce yapılmış çalışmalara karar verildiği için, ampirik olarak desteklenen süreçlerdir (Prochaska ve Norcross, 2003). Değişim süreçleri bilinç yükseltmek, katarsis / dramatik rahatlama, kendini yeniden değerlendirme, çevresel yeniden değerlendirme, kendini özgürleştirme, sosyal kurtuluş, karşıt koşullandırma ve uyarıcı kontrolü, olasılık yönetimi ve yardım ilişkisidir. Bu çalışmanın amacı bilinç artırma, katarsis / dramatik rahatlama ve kendini özgürleştirme gibi konuların içeren bu perspektifte kullanılan filmler ve sinematerapidir. Bilinç yükseltme, hastanın sorunun doğası hakkında bilgilendirilmesidir. Sinematerapi uygulaması için seçilen filmler, her alkolik gibi hemen hemen aynı deneyimleri yaşayan bir kahraman hakkındadır. Kahraman tedavi içine girer, alkolü başarılı bir şekilde bırakır ya da nüks yaşar. Sonuç olarak, Prochaska ve ark.nın (2003) bilinç yükseltme bileşenleri olarak belirttiği bu filmlerin geribildirim ve eğitim yaratması bekleniyordu. Katarsis, Yunan

trajedisine kadar sinematerapinin bir başka bileşenidir, katarsis sahne sanatlarının amaçlarından biriydi. ile uyumludur. Bir kişinin, harekete geçmeden önce hayatını değiştirme gücüne sahip olduğuna inanması gerektiğinden, kendini özgürleştirme, öz yeterliliğin artmasıyla uyumludur. İnsanların bir aşamadan TTM'DE bir başka değişim aşamasına geçtiklerinde öz-yeterlikleri daha yüksek bulunmuştur.

Bilinç yükseltme, birçok psikoterapide yaygın olan bir süreçtir. Örneğin, psikanaliz, Adlerian terapi, varoluşçu terapi, kişi merkezli terapi, gestalt terapi, bilişsel terapi ve akılcı-duygulanımsal terapi kökleri çok farklı olmasına rağmen bilinç yükseltmeyi kullanır. Katarsis / dramatik rahatlama, psikoanalitik terapi, gestalt terapi, kişi merkezli terapi ya da Satir'in aile terapisi gibi psikoterapilerde bir değişim sürecidir. Kendini özgürleştirme, Adlerian, varoluşçu, davranış ya da Bowenian terapisini hedef olarak almayı amaçladığı bir bileşendir.

2.3.4.2. Tedavi Motivasyonu ve Değişim Aşamaları

Transteorik model, Perry (1970) ve Werner (1948)'in önceki gelişim teorilerinden esinlenen beş değişim aşaması içeren gelişimsel bir kuramdır. Bu teoriler hem bireylere hem de psikoterapistlerin benimsedikleri psikoterapötik yaklaşıma dair fikirlerine uygulanabilir. Perry'nin modeli entelektüel ve etik gelişimin bilişsel evre teorisi (Prochaska et. al, 2003).

Prochaska (2004), alkolizmle ilgili en büyük çalışmalardan birinde, Proje MATCH, bilişsel davranışçı terapi veya 12 aşamalı tedavi gibi farklı tedavi yaklaşımlarının sonuçlarını karşılaştırmış ve benzer sonuçlar bulunmuştur; dolayısıyla, sürdürücüler ve nüksedicilerde değişimin yolları yaklaşımdan yaklaşıma farklı değildir. Etkilenen sonucun en önemli yönü, hastaların tedaviden önce “değişime hazır” olduğudur. Bu nedenle, bir kişinin kendini daha başarılı bir şekilde değiştirmesi için düşündüğü veya davrandığı daha çok, terapinin sonucudur (Prochaska ve DiClemente, 1992). Ryan, Plant ve O'Malley (1995), tedavi için yüksek içsel ve dışsal motivasyonları olan ayaktan tedavi gören hastaların en iyi tedavi katılımı ve elde tutma sonuçları olduğunu bulmuşlardır. Diğer yandan, Düşük tedavi motivasyonlu ayaktan tedavi gören hastalarda en kötü tedavi sonuçları vardı. Çalışma öncesi motivasyon düzeyi “değişim evreleri” ile kategorize edildi ve bir hastanın prognozunun tedavi öncesi değişim aşamasından önemli ölçüde etkilendiği belirlendi (DiClemente, Bellino, Neavins, 1999). Hasta değişimin daha ileri bir aşamada olduğunda, tedaviden daha hızlı bir şekilde faydalanması beklenmektedir. Buna ek olarak, tedaviyi bırakmaların

müşterinin evresi doğrultusunda azaldığı tespit edilmiştir, bu nedenle, kişi ne kadar çok hareket ederse, kişi tedaviyi o kadar az erken sonlandırır.

Prochaska & Norcross '(2003) değişim aşamaları şöyledir:

1. **Niyet öncesi:** Kişi yakın bir gelecekte değişmek niyetinde değildir. Bu, sorunların farkında olmama aşamasıdır. Bu aşamanın önemli özelliği “direnc” dir ve genellikle tedaviye gelirler, çünkü önemli biri tarafından zorlanırlar ya da işlerini kaybetmemek için.
2. **Niyet:** Kişi, Prochaska & Norcross (2003)'in: “Nereye gitmek istediğinizi bilmek, ancak oraya gitmek için tam olarak hazır olmamak” diye güzel bir şekilde belirttiği gibi, değişmesi gereken ve üzerinde ciddi düşünmeyi gerektiren ciddi bir sorun olduğunun farkındadır.
3. **Hazırlık:** Kişi değişmeye hazırdır ve küçük olmasına rağmen problem davranışın sıklığını azaltmak gibi davranışsal değişikliklerin küçük bir kısmı yerine getirmiştir.. Bireyin hayatı bazı büyük değişikliklerin kenarında olmaya benzer.
4. **Eylem:** Kişi, problem davranışını değiştirmiş ve en az bir günden altı aya kadar olmuşsa, kişinin eylem aşamasında olduğu söylenebilir. Eylem aşamasında olmak, problem davranışlarıyla ilgili belirli bir kriterin yerine getirilmesini gerektirir.

Alkol bağımlılığında en az bir gün temiz kalmak gibi. Değişim süreçlerini aktif olarak günden güne öğrenirler ve onları yaşamlarına uygularlar.

5. **Sürdürüm:** Değişim aşamasının bir devamıdır ve asıl amaç, kişinin terapiden aldığı becerileri ve terapiden elde ettiği diğer kazanımları hayata geçirmeye devam etmesini destekleyerek nüksleri önlemektir. Sürdürüm aşamasında olması gereken kriter, en az altı ay boyunca kronik sorunlardan uzak kalmaktadır.

Prochaska ve Norcross (2003)bağımlılıklar gibi kronik hastalıklarda relapslar sıklıkla meydana geldiğinden, değişimin lineer bir patern l takip etmeyip spiral bir patern takip ettiğini vurgularlar. Nüks önleme, tedavinin önemli bir parçası olmuştur, çünkü relaps olan hastaların % 85'inin niyet ve hazırlık aşamasındadır (Prochaska & DiClemente, 1984; Aktaran: Pur, 2009).

“Kararlı denge” yapısının. Mann'in (1977) karar verme modelinde kökleri vardır ve değişimin aşamaları ile ilişkili bulunmuştur.

Öz-yeterlik, transteorik modelin göz önünde bulundurduğu bir diğer önemli yapıdır. Daha önce de belirtildiği gibi, Bandura tarafından öz-yeterlik kuramı geliştirilmiştir ve son zamanlarda bağımlılık ve TTM çalışmalarında yaygın olarak

çalışılmaktadır.Ö özyeterlik zorlu durumlarda değişime duyulan güvendir (Prochaska, J.M, Prochaska, J.O., Cohen, F.C., Gomes, S.O., Laforge, R.G. ve Eastwood, B.S. 2004; Aktaran: Pur, 2009) ve kişinin ileri aşamalara ilerlemesiyle artmış olduğu bulunmuştur. Berry ve ark. (2005), transteorik modelin yapıları arasında, öz yetkililiğin, diğer aşamalardan, niyet öncesi ve sürdürüm aşamalarını önemli ölçüde farklılaştırdığı için, değişimi öngören en güçlü faktör olduğunu bulmuştur. Birçok çalışma sonucuna vardı hazırlık ve eylem aşamalarında öz yeterliliğin, niyet öncesi ve niyet aşamasında olanlardan daha yüksek olduğunu sonucuna varmıştır (Berry ve ark., 2005, Yalçınkaya ve Karancı, 2007).

2.3.4.3. Değişim Düzeyleri

Değişim düzeyleri, değişik psikoterapilerin değişim sürecinde odaklandığı noktalardır. Bu seviyeler belirti / durumsal problemler, uyumsuz bilişler, güncel kişiler arası çatışmalar, aile / sistem çatışmaları ve içsel çatışmalardır. Psikodinamik terapiler, kişilerarası çatışmaların düzeyine, bilişsel terapi uyumsuz biliş düzeyine, davranış terapisi belirti / durumsal problem düzeyine ve aile terapisi aile / sistem düzeyine müdahale eder (Prochaska ve ark., 2003). Hangi seviyeye müdahale kararı hem terapistin seçtiği teorisine, hem de hastanın problemlerinin özelliklerine bağlıdır. Genellikle terapi belirti/ durum düzeyinde başlar ve kişilerarası çatışmalara kadar daha derine inerek ilerler ama daha derin seviyeler daha uzun zaman ve daha karmaşık bir psikoterapi gerektirir. Değişim seviyelerinin bir başka özelliği de bir seviye diğer seviyelerde de değişiklik yaratır, dolayısıyla birbirlerinden bağımsız değildirler; birbirlerini aynı anda etkilerler (Prochaska, 2003).

Sinematerapi'de, filmler hakkındaki tartışmanın, her oturumda belirli grubun dinamiklerine göre çeşitli değişim seviyelerinde müdahale etmesi beklenebilir.

2.3.5. Sosyolojik Teoriler

Bağımlılık, literatürde bireysel düzeyden uluslararası düzeye kadar çeşitli düzeylerde değerlendirilmiştir. Bağımlılık ile ilgili ilk psikolojik kuramlar, bağımlılığın toplumsal çöküşüne ve sapma yönüne odaklanmıştır ve güncel teoriler, bireysel tarafa daha fazla odaklandı. 1950'lerde alkol bağımlılığı, Adsız Alkolikler (AA) ilk kurulduğunda (Room, 1985), daha sonra farklı olarak değerlendirilen varlık üzerinde “kontrolü kaybetmek” olarak görüldü. AA üyeleri alkol üzerinden güçsüz olduklarını ve on iki basamaklı tedavinin ilk adımı olarak hayatlarının kontrolünü kaybettiklerini kabul ettiler (Alcoholics Anonymous World Services, 1994); Alkol bağımlılığının

bireyin bir kusuru olduğunu iddia ettiler. Öte yandan, Lemert (1954; Aktaran: Pur, 2009), alkolizmin ciddi bağımlılık reddine sahip kültürlerde gerçekleştiğini kabul etti çünkü reddedilme, bağımlı bireyde depresyona ve suçluluk duygusuna neden oldu. Diğer birleşme verileri, Mormon veya Müslüman kültürlerde bağımlılık oranları dini kısıtlılıklar nedeniyle düşük bulunmuştur (Öncü, Ögel, Çakmak, 2002) ve kabile ve köy toplumlarında alkol bağımlılığı nadirdir (Room, 1985). Diğer taraftan, bazı kültürler alkol tüketimini sosyal düzeyde çok desteklese de, bağımlılığa karşı olumsuz bir görüşün gelişmesini durduramazlar. İngiltere'de yapılan bir çalışmada (Luty ve Grewal, 2002), katılımcıların önemli bir kısmı “bağımlıları” güvenilmez bulmuştur. Ayrıca, uyuşturucu bağımlılığının suçların başlıca nedenlerinden biri olduğu ve toplum için bir tehdit olduğu düşünülmüştür.

Öncü ve ark. (2002), alkol kültürünün mitolojik ve tarihsel temeline odaklanmış ve günümüzün küreselleşmiş modern kültüründe, farklı coğrafik bölgelere ait alkolle ilgili çeşitli ritüel ve statü belirleyicilerinin kitle iletişim araçları ve iletişim teknolojileriyle yeni bir kitleye dönüştüğünü çalışmasında belirlemiştir. Bağımlılığa ilişkin başka bir teori Merton'un sapkınlık teorisi olup, aynı zamanda erken yapısal işlevselcilerden ortaya çıkan Zorlanma Teorisi olarak da adlandırılır. Yapısal işlevselciler, sapkınlığın bir birey veya toplumdan kaynaklanabileceğini ancak sapkınlığın her zaman topluma gömüldüğünü savundu. Daha sonra Merton'un teorisi bunu daha ileri bir düzeye çıkardı ve yeni düzenlemelere uymak için motivasyonunu kaybeden sapkınlık yaratan toplumlarda hızlı sosyal değişim zamanlarında meydana geldiğini ileri sürdü (Adrian, 2003).

Merton'a göre, hızlı sosyal değişime karşı dört çeşit olası adaptasyon şöyle olmuştur:

Yenilik; uçları kabul etmek olmasına rağmen, bağımlılık açısından uyuşturucu ticareti meşru bir yol değildir ve satıcı zenginleştikçe modern toplumun yeni değerleri ve nasıl zengin olduğu önemli değildir.

Ritüalizm; topluma uyum sağlama anlamını kabul etmekte fakat uçları reddetmektedir. Sonuç olarak, kişi kazandığı parayı umursamadı ama geç saatlere kadar çalışmak zorunda kaldı. Her gün evine gitti ve stresini hafifletmek için bir madde kullandı.

Geri çekilme; toplumun hem amaçlarını hem de araçlarını reddediyordu. Herhangi bir işi ya da uygun bir konutu olmayan bir alkol bağımlısı ya da uyuşturucu bağımlısı inzivaya çekilme olarak etiketlendi ve dışlanmış oldu.

Başkaldırı; hem toplumun araçlarını hem de amaçlarını reddetmek anlamındadır ve onları değiştirmeye çalışır. Hippi kültüründe veya yeni popüler trendlerde bireyler yasadışı uyuşturucu kullanımının yasal hale gelmesi ve yasaları bu başkaldırlara göre değiştirmeye çalışmasının gerektiğini savunur (Adrian, 2003).

Sosyoekonomik duruma dikkate alındığında; bağımlılık ile ilişkili depresyon için bir neden olarak algılanan haksız sosyoekonomik statünün bağımlılık ile dolaylı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Levy, 2008). Bu dolaylı bağlantı, insanların yasal ilaçları kullanarak depresyondan tedavi gördüklerinde ortaya çıktı, ancak bu ilaçlar ve bağımlı kişinin performansı azaldığından ve toplumda ona doğru damgalanma ortaya çıktığından, daha fazla ekonomik yoksunluğa yol açan bağımlılık yaratmıştır. Levy'nin bulguları Merton'un sapkınlık teorisi ile de örtüşüyordu; çünkü aynı zamanda bireyin topluma dair algısı ve onun içindeki rolü hakkındaydı.

Marx'ın Diyalektik Analizi ve diğer muhalif kuramlar teorisi, çatışma ya da eleştirel kuramlar, bağımlılığı “sapma” olarak etiketlemekten farklı değerlendirir (Adrian, 2003). Marx'a göre, bu işçi sınıfının yabancılaşmasının bir sonucuydu; bu nedenle bağımlılar, genellikle düşük sosyo-ekonomik durumda olan toplumun “sosyal pisliği” idi. Diğer eleştirel teorisyenler, sosyal sistemin alt sınıflara karşı çalıştıklarını, dolayısıyla ya kanunların ya da sağlık sisteminin daha düşük sosyal sınıfın dışlanmış, bağımlı ya da suçlu olmasına neden olduğunu ve kendilerini iyileştirme ve geliştirmelerine yardımcı olmadıklarını savundular.

Sonuç olarak, genel olarak bağımlılık ve özellikle alkol bağımlılığı, bazı toplumlarda kültürel norm ve düzenlemelerle tetiklenir. Aksine, bazılarında alkol kullanımı yasaklanmıştır. Ayrıca, alkol bağımlılığını bir sorun olarak kabul ettikten sonra, sorun için tedavi arayışının yolları, toplumların bağımlılık konusundaki perspektifinden de etkilenmektedir.

Sinematerapi uygulamalarının ayrıntılı oturumlarında, özellikle kültürel normlar ve içme gelenekleri tartışma konuları olabilir. Toplumun, hastaların içki içmeyi bırakmaya karar vermeden önce ve sonra hissettikleri duygu ve deneyimler üzerindeki rolünü tartışmak faydalı olabilir. Birçok hasta, toplumun “en az yarım bardak” alkol tüketmesi için zorlanmasından şikâyet ediyor çünkü toplum Türkiye’de bağımlılığın tedavisi hakkında bilgili değildir. ABD veya Avrupa’nın büyük şehirlerinde, eğitilmiş insanlar alkol bağımlısı bir hastanın yanında bir akşam yemeğinde veya düğünde nasıl davranacaklarını biliyor olabilirler. Ancak, eğitimsiz insanlar bağımlılık hakkında bilgi sahibi olmayabilirler. Bir içecek sunma

konusundaki ısrar, bağımlı bir kişinin aylarca veya yıllarca süren temiz ve ağırbaşlı hayatına son verebilir. Bu nedenle ayrıntılandırma oturumları büyük bir ölçüde nüks ile başa çıkmak için uygun olabilir.

2.4. Sanat, Psikoloji ve Psikiyatri

Romanlar, tiyatrolar, hikayeler, fıkralar, maniler, atasözleri ve benzerleri gerek sosyalleşme, gerekse kültürler arası etkileşim üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir (Dökmen, 1983; Aktaran: Şimşek, 2003).

Psikoterapistler; kitap, oyun, şiir ve görsel sanatları uzun yıllardır ruh sağlığını tedavi etmede ya da bu amaçlı eğitimde tedavi edici unsurlar olarak önermektedirler (Pardeck, 1993; Aktaran: Şimşek, 2003).

Nutku'ya (1995; Aktaran: Şimşek, 2003) göre, teknolojik gelişmelerin egemen olduğu bilimsel, uzay çağının ilk aşamalarını yaşayan bu çağın bireyleri, her gün biraz daha artan bir hızla, teknik adamlar ve istatistikçiler tarafından yönetilmekte, böyle bir dünyada, insanlar yaratıcı bir dünyaya katılma şanslarının her gün biraz daha yitirmekte; makineler giderek yaratıcı ustaların, istatistikçiler de düşüncenin yerini almakta, özgün yaratıcılık yerini sentetik yaratıcılık almaktadır. İnsanlar sanat olaylarına daha az katılmakta, giderek başka insanlara, onların yaptıklarına katılma sevincini, daha doğrusu yaşama sevincini yitirmektedirler. O'na göre, bir arada yaşamanın, birlikte üretmenin sevinci yok edilmeye başladığından bu yana, yaratıcı varlık olma durumundaki amaçlar unutulmakta, insanlar giderek yaşamı seyredenler olarak kendi öz değerlerine yabancılaşmaktadır.

Kendisinden uzaklaşan, kendisine yabancılaşan, kendi varoluşunu yaşayamayan insanın ruh sağlığının tedavisiyle uğraşanların bunları tersine döndürmek için, yani bireyin kendisiyle kucaklaşması, kendisinin farkında olması için yaratıcılığı, spontanlığı harekete geçirmeleri yararlı olabilir. Bunun için kullandıkları terapötik teknikleri, sanatla bütünleştirmeleri uygun bir yol olabilir. Sanat dallarının odağı psikoloji ve psikiyatriyle aynı olup, insandır. Son yıllarda psikoloji ve psikiyatri literatüründe bütünleşme- kaynaşma akımının etkisiyle ruh sağlığının iyileştirilmesine yönelik yeni yollar denendiği gözlenmektedir. Bu çabanın uzantısı olarak şiir, tiyatro, müzik, dans, romanlar, hikayeler ve son olarak da filmler psikoterapötik materyaller olarak göze çarpmaktadır (Şimşek, 2003).

2.4.1. Müzik ve Psikoloji

Müzik terapisi, ruh sağlığı tedavisinde alternatif bir yöntem olarak, dünyanın çeşitli yerlerinde ve değişik yönelimli birçok profesyonel tarafından tanımlanmıştır (Bonny, 1997; Crowe B., Scowel M., 1996; Ventre, 1994; Aktaran: Şimşek, 2003).

Müzik terapisini geniş anlamıyla müziğin içsel bir rol oynadığı, doğaçlama duyguların bastırılmasından dışavurumunu destekleyen herhangi bir terapötik girişim olarak tanımlayabiliriz (Şimşek, 2003).

Müzik terapisinde danışan, sözel anlatım yerine bir müzik aleti aracılığıyla duygularını müzikal olarak doğaçlamaktadır. Sözel iletişimden daha az kesin olsa da müzik, alternatif ve eşit derecede bir dışavurum dilidir. Morley'e göre (Moreno, 2001), müzik de konuşmaya benzer bir iletişim dilidir ve onun da duraklamaları ve vurguları vardır. Aldridge, bir adım daha ileri götürür ve tersine, müziği dilin bir formu olarak görür. O'na göre müzik veya dil hangisinin birincil olduğunun ötesinde, alternatif dışavurum ve anlatım çeşitleri olan ve değişik gereksinimleri karşılayan formlardır (Şimşek, 2003).

Müzik terapisinin etkinliğini kanıtlamak için yaptıkları deneysel çalışmalarda, Sacks (1992, Aktaran: Şimşek, 2003), Parkinson hastalığı olanların tedaviye uyumu ve gelişmelerinde yararlı olduğunu; Priestley analitik yönelimli müzik terapisinin, hastaların içsel yaşantılarının açığa çıkmasını kolaylaştırarak, daha fazla farkındalık ve kişisel gelişim sağladığını; Wrangsjö (1995, Aktaran: Şimşek, 2003) müzik terapisinin depresyonun tedavisinde etkili olduğunu; Jacobi ve Eisenberg (Aktaran: Bonny, 1997) romatizmal hastalıkları olanların yaşam kalitesini arttırdığını saptamışlardır (Şimşek, 2003).

Müzik terapisi diğer terapi yöntemlerinin şemsiyesi altında kullanılagelmıştır. Davranışçı terapide, analitik terapide, psikodramada sürece müzik terapisi eklenmiştir (Şimşek, 2003).

2.4.2. Şiir ve Psikoloji

İnsanların hayal dünyasına hitap eden, sürükleyici bir anlatıma sahip olan şiir, duygu ve düşüncelerin ifadesi bakımından etkili bir araçtır (Uçar, 1996; Aktaran: Şimşek, 2003).

Şiirin biliçaltının keşfinde kullanılabileceğini ilk olarak söyleyen Freud'dur (Freud, Adler, Jung, 1981; Aktaran: Şimşek). Şiir terapisti (poetry therapist) olan Hedberg şiiri bilinçdışına giden muazzam bir yol olarak görmektedir. O'na göre şiir; bir

terapi, bir büyü, bazen sıradan yaşam mücadelesinin ve en derin insani gizlerin aynası, ruhun müziği, en sert kalpleri bile büyüleyen ve yenileyen bir şeydir. Bu nedenle şiir; okulda, klinikte ve gündelik yaşam sorunlarında geliştirme ve tedavi kapasitesi ile hizmet verebilecek bir araçtır.

Şiir terapisi; günümüzde ruh sağlığı çalışanları arasında gittikçe artan bir biçimde kabul görmektedir, depresyon, kişilerarası iletişim problemleri, problem çözme becerileri gibi alanlarda olumlu sonuçlar vermektedir (Hedberg, 1997; Shechtman, 1999; Aktaran: Şimşek, 2003).

2.4.3. Tiyatro ve Psikoloji

Bu iki işlevsel yaşam alanının ilişki ve etkileşimi ortak tarihsel köken özelliğine dayanmaktadır. Tiyatronun insan yaşamı ve yaşantısındaki rol ve ödevi, psikiyatrinin sonradan üstlendiği çoğu amaçla doğrudan örtüşmektedir. Bu durum, bu iki meslek alanında çalışan kişileri ve de özellikle oyuncu ve psikoterapistler arasındaki resim benzerliğini açıklamaktadır. Tiyatro ve psikiyatri, amaç olarak tek bir şeyi paylaşır, var olma ve/ veya yaşama, yani insanın kendisi. Tiyatro, antik çağlardan bu yana insanı, yaşamını ve ilişkilerini sorgulamak üzere etkin bir araç olmuştur (Doğan, 1997; Aktaran: Şimşek, 2003).

“...Psikoloji, tiyatronun doğasında var. Çünkü tiyatronun doğasında, çekirdeğinde insan var. Dionisos şenliklerinden bu yana insan, kendini aramış tiyatrodadır. Kendisini ve ötekilerini anlamaya çalışmış, yaşamı ve ölümü yorumlamış, acıyı ve sevinci yaşamış, dünyayı bu yolla da tanıyıp değiştirmeye uğraşmış ve hep tanımlayamadığı ya da tanımaya gelmeyen tılsımından etkilenmiş tiyatronun...” ifadesiyle Soygür (1995; Aktaran: Şimşek, 2003), tiyatro ve psikiyatrinin kaçınılmaz birlikteliğini anlatmaktadır.

Nutku’ya göre (1995), psikiyatri, ruhsal hastalıkları ve kişideki uyum sorunlarını tanımlama, önleme ve tedavi ile uğraşan bir uzmanlık dalıysa, tiyatro da sanatsal yollardan aynı şeyleri yapmaktadır.

Tiyatronun başlangıcında, ilk büyük kuramcı Aristoteles (İ.Ö. 384-322), dram sanatı üzerine yazdığı Poetika’da ve oyunculuk sanatı ve konuşma tekniği üzerine yazdığı Retorika’da tiyatronun iyileştiriciliği, arındırıcı özelliğinden ilk söz eden düşünürdür. O’na göre, dram sanatı. “acıma ve korku” duygularıyla kişiyi entelektüel bir arınmaya götürür; Aristoteles bunu da bir tıp terimi olan “katarsis” ile açıklar. O’na göre katarsis, insan yaşamı için gerekli olan bir arınmadır, dolmuş olan duygulardan

insanı kurtarmak ve onu rahatlatmaktır. Bu arınma korku ve acıma duygularıyla gelişir (Soygür, 1995; Aktaran: Şimşek, 2003).

Tiyatro sahnelerindeki kahramanların ve sokaktaki insanların sergiledikleri oyunlar arasındaki benzerlikleri görmek danışanların kendilerini, danışmanların da insanı anlamalarına yardımcı olabilir. Tiyatro eserleri kişinin kendi iç dünyasına yapacağı yolculuğu başlatan bir uyaran olabilir (Şimşek, 2003).

2.4.4. Edebiyat ve Psikoloji

Edebi eserlerin konusu çoğunlukla insandır. Konularının insan olması edebiyat ve psikolojinin ortak paydasıdır. İnsanın gelişimine, daha iyiye gitmesine hizmet etmek ise her ikisini de ortak amacıdır.

Psikoloji ve psikiyatrinin amacı bireyi tanımadır. Bireyi tanıırken, onun da kendisini tanımasını sağlamak diğeri bir amaç olmaktadır. Bireyin kendisini tanımasına yardımcı olurken çeşitli edebi eserler birer araç olarak kullanılabilir.

İnsanlar çevrelerindeki bazı kişileri model alarak onlarla özdeşim kurarlar. Özdeşim kuran kişi, özdeşim kurduğu kişiye benzemek, onun gibi olmak ve onun davrandığı gibi davranmak ister. Edebiyat eserlerindeki kahramanlarla da insanlar özdeşim kurabilirler, hatta benzer sorunlara sahipse, kendisinden başka insanların da aynı sorunlara sahip olduğunu görerek rahatlayabilirler (Uçar, 1996; Aktaran:2003).

Yalom'a göre (Aktaran: Shechtman, 1999), psikoloji tarihi, bilimsel yöntemler ve öncü deneysel psikoloji gelişiminden çok önce, Dostoyevsky ve Tolstoy gibi yazarlarla başlamıştır. O'na göre Shakespeare'in oyunları, Dostoyevsky'nin romanları, James'in kısa hikayeleri olmadan acı ve çatışmaya ilişkin bilginiz içi boş bir bilgi; kendimizle ilgili dışavurumlarımız da tek boyutlu olurdu.

Tüm bu ifadelerden, edebi eserlerin kişilerin ruhsal süreçlerini nasıl harekete geçirdiğini, benliklerinin en dip noktalarına ayna tuttuğunu, kendilerini ve başkalarını fark etmeye, anlamaya yönlendirdiğini, kişilere ve durumlara değişik açılardan da bakabilmeye teşvik ettiğini görüyoruz. Bu nedenle edebi eserler psikoloji ve psikiyatri alanlarında terapötik amaçlar için uygun bir materyaldir.

Kitapların bilgi kazandırma, toplumsallaştırma ve eğlendirme işlevlerinin yanı sıra bir de, ruh sağlığını koruma ve geliştirme özellikleri vardır. Bu konu "biblioterapi başlığı altında incelenmektedir (Dökmen, 1994; Aktaran: Şimşek, 2003).

2.4.5. Bibliyoterapi

Bibliyoterapi, bireyin okuma yoluyla problemlerini görmeye, anlamaya, rahatlamaya ve sorunlarının çözümü için çareler aramaya başlamasını sağlamak amacıyla ruhsal konular üzerindeki kitaplardan, edebi eserlerden, ünlü kişilerin yaşam öykülerinden (biyografi) ve benzeri yazılardan yararlanma yaklaşımıdır (Tan, 1986, Aktaran: Şimşek, 2003).

Bibliyoterapi, eski Yunanca'da "kitapla terapi" anlamına gelmektedir (Marlowe, Maycock, 2000). Kişinin olaylarla ve sorunlarla baş etme becerilerini arttırması, kendini daha iyi hissetmesi, kendine, çevresine ve geleceğine dair olumlu bir bakış açısı kazanması ve kendini geliştirmesi için kitap ve dergilerin terapötik amaçla kullanılmasıdır.

Bibliyoterapinin gerisindeki amaç, kişinin kendisi için tehdit kaynağı olan duygularının, işin içinde başkalarının olduğu bir duruma yer değiştirmesi yoluyla kişiye yardımcı olunabileceği görüşünden kaynaklanmaktadır. Yaratılan "psikolojik mesafe" kişinin söz konusu duruma giderek yaklaşıp, bu durumu tanımlamasını kolaylaştıracaktır. Böylece bu yöntem kişinin kendini daha iyi tanımasına, içgörü kazanmasına, dolayısıyla değişmesine katkıda bulunacaktır. Bibliyoterapi, kişinin iletişim becerilerini geliştirmek, yaşamıyla ilgili algısını değiştirmek, cinsellik v.s. gibi özel durumlar ve sorunlar için "bilgi kaynağı olarak da kullanılabilir. Bu konularda yazılan, bilimsel temellere dayalı dergiler ve kitaplar, kişilerin kendileri için yüklü konularda korku, utanç ya da suçluluk gibi, yaşadıkları sorunlarla doğrudan ilişkili duygularını ortadan kaldırarak, kişilerin belirli bir takım sorunlarını sözcüklerle ifade etmelerini, dışa vurmaları ve bunları tartışabilmeleri için birer uyarıcı olmaktadır. Sorunların dışa vurulup sözcüklerle ifade edilmesinin de büyük bir iyileştirici gücü olduğu üzerinde psikiyatristler ve psikologlar arasında ortak bir görüş vardır (Şimşek, 2003).

Hastalara tedavi amaçlı metinleri önerilmesine ilişkin keyfi uygulamalar, 1930'lu yıllarda bibliyoterapi olarak bilinen uygulamaya dönüştürülmüştür (Rubin, 1978).

William C. Meninger (1937), seçilmiş edebi eserlerin psikiyatri hastanelerinde eğitim, eğlence ve sosyal amaçlara nasıl hizmet edeceğini açıklamıştır. O'na göre kitaplar; hastaları, kendileri dışındaki bir konuya ilgi duymaları ve bu yolla dış gerçekle temas etmeleri konusunda cesaretlendirmektedir. Böylece sorunların iç

yüzünü görmelerinin yolu açılır ve kitapları diğerleriyle tartışmak, hastaların kendilerini sosyal bir grupla özdeşleştirmelerine yardımcı olur (Adams, 2000).

Bibliyoterapide öyküyle okuyucunun kişiliği arasında dinamik bir ilişki kurulması ile başlayan bu süreç üç evrede gerçekleşir.

1.Özdeşim ve yansıtma: Kitapla birey buluşturulurken, bu evrede amaç, okuyucunun öyküdeki kahramanın sorununu tanıyarak, kendi yaşamakta olduğu sorunla benzer ve farklı yönlerini bulup, onunla özdeşim kurabilmesinin sağlanmasıdır. Bu noktada danışmanın rolü, öykü kahramanının kişilik özelliklerinin tanınması ve kişilik dinamiklerinin işleyişi ile ilgili yorumlar yapabilmesinde bireye yardımcı olacak açıklamalar sunmasıdır.

2. Arınma (Katarsis): Okur (danışan) hazır olduğunda, duygular ortaya çıkarılmaya çalışılarak onu rahatsız eden, bastırılan yaşantılarının ifade edilmesi, duyguların boşalmayla birlikte arınma (katarsis) ile belirli bir rahatlamanın yaşanmasına yardımcı olunur. Birey yaşadığı bu rahatlama duygularını, bazen sözel olarak ifade edebilir, bazen de kendi içinde yaşayabilir. Bu evre, bibliyoterapiyi normal okuma sürecinden farklı kılar. Hem öykü kahramanının, hem de kendi duygularının tanımaya başlayıp adlandırmasıyla, birey unuttuğu, bastırdığı, tanıyamadığı, bir anlam veremediği birçok duyguyu yakalamaya, yaşamaya ve anlamaya başlar.

3. İlgörü ve bütünleşme: Birey sorunlarını kabul etme ve onlar üzerinde çalışıp nedenlerini anlamaya başladığında üçüncü evreye girilmiş demektir. Bu evre, bibliyoterapinin son evresidir; bireyin kendi kişilik özelliklerine, yaşadıklarına, sorunlarına ilişki bir içgörü kazanarak kendi içinde bir bütünlüğe ulaşabilmesi ile tamamlanır. Danışmanın da yardımıyla içgörü kazanan birey, kendi yaratıcı gücünü kullanarak, uygun çözüm seçenekleri üretmeye başlar. Kendi iç güçlerini harekete geçirir, kendini ve çevreyi algılayışı değişir, farkında olmadığı yönlerini tanıyıp kabul etmesiyle bütünlük kazanır (Yeşilbayrak B., 2015).

Son yirmi yılda psikoterapide bibliyoterapi alternatif bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Uzmanlar tarafından yazılan kendine yardım kitapları, kişinin kendini daha iyi tanımasını sağlayarak, sorunlarla başa çıkmasına yardımcı olmakta, anksiyeteyi azaltarak aldıkları terapinin etkinliğini arttırmaktadır (Kupsch G.A., Fisher C.R.,1999; Aktaran: Şimşek, 2003). Bibliyoterapinin; depresyon, anksiyete ve cinsel işlev bozuklukları tedavisinde olumlu etkileri olduğu birçok çalışmayla gösterilmiştir (Cuijpers, 1997; Shectman, 1999; Wright, 2000; Lankveld, 2001).

Peseschkian (1986), pozitif aile terapisinde, doğu öykülerini terapötik metaforlar olarak kullanmış ve bunların etkinliğini kanıtlayan çok sayıda çalışma yapmıştır (Aktaran: Şimşek; 2003).

2.5. Sinema ve Psikiyatri

“Psikiyatri var olmasaydı, sinema onu mutlaka icat etmek zorunda kalırdı” diyen Schneider’e göre sinema ve psikanalizin doğuşu aynı döneme rastlamaktadır. Sinema da, psikiyatri de insan düşüncesini, duygularını, davranışlarını ve hepsinden önemlisi, insan dürtülerini odak noktası olarak alır. Ortak konuların iznini sürerken, sinema ve psikiyatri sık sık kesişmişlerdir. Psikiyatristler filmleri incelemiş, filmler de psikiyatridi incelemişlerdir (Gabbard, 2014; syf.13). Psikiyatri ve sinema, birbirlerini destekleyen iki alan oldukları için, gündelik hayatın gelişigüzelmiş gibi görünen içeriğine sızmaya ve insan karakterinin sırlarını ortaya dökmeye çalışır; tedavi ile eğlence bizim kültürümüzde içiçe olduğu için de, psikiyatri kadar sinema da yararlı olabilir (Gabbard, 2014; syf:25).

Bloom (1993), “Freud ve Sinemalar” başlıklı yazısında bir simge denizi olarak gördüğü sinemayı, bastırma mekanizmasını ortadan kaldırmak amacıyla psikanalizde kullanılan serbest çağrışıma benzetmekte ve sinemaya, psikanalize benzer işlevler atfetmektedir. Bloom’a göre Freud, psikanalitik kuramla insanların içlerinde var olan ‘karanlık güçlerin’ farkına varmalarını sağlamıştır. Sinema da bize bunu göstermektedir. Tıpkı analistin hastasına ayna tutması ve hastanın bu aynadaki yansımada kendini görmesi gibi, beyaz perde benzer biçimde bize, çağa ve toplumuna ayna tutmaktadır. Diğer bir deyişle beyaz perdede gördüğümüz bizden başkası değildir.

Sinema, psikiyatri ve psikolojinin mesleğini, hastalarını, kuramlarını ve açıklamalarını kullanmıştır. Psikoloji ve psikiyatri de, uzun süre filmlerdeki üstü kapalı iletiyi analiz etmekle ilgilenmiş, son birkaç yıldır da bu uğraşıya filmlerin bizzat terapide kullanılması eklenmiştir.

Psikiyatri ve psikoterapi ile doğrudan ilgili 450 filmin olduğu ifade edilmektedir (Gabbard ve Gabbard, 2001). Bu filmlerde psikiyatrik tanı ve tedaviler konu olarak işlenmiştir. Örneğin psikoz ‘Shine, Akıl Oyunları’, depresyon ‘It’s a Wonderful Life, The Wrong Man’, kişilik bozuklukları ‘Taxi Driver, After Hours, Mad Love’, psikoterapi ‘Spellbound, Snake Pit, Three Face of Eve’ gibi filmlerde konu olarak yer almıştır.

Sinema ve psikiyatri-psikolojinin birlikteliğini seyirci tepkileri de desteklemektedir. Akademi ödülüne aday gösterilen filmler, insanların psikolojik tema ve hikaye ile güçlendirilmiş filmleri seyretmekten hoşlandığını göstermektedir. Örneğin Oscar kazanan “Amerikan Güzeli”nin alt başlığında demans, uyuşturucu, ergen anksiyetesi, fiziksel kötüye kullanım, katatoni ve pek çok bozukluk alaycı bir şekilde sunulmuştur (Roberts. 2001; Aktaran: Şimşek, 2003).

Pek çok sosyal bilimci, yaratıcı ve spontan olan bireylerin sorunlarla etkili bir biçimde başa çıkabileceklerini ileri sürmektedir (Dökmen, 1995; Aktaran: Şimşek, 2003). Bu nedenle yaratıcılık ve spontanlık temel amaçları olan sanat dallarının, bireylerin bu yönlerinin etkililiğini kanıtlamak amacıyla psikoterapi süreciyle kaynaştırılmasında yarar vardır. Alternatif terapiler ve terapide yaratıcı sanatlar adıyla literatürde yer alan bu yöntemlerin etkililiğini kanıtlamak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Sinema filmlerinin terapide kullanılması, bu çalışmaların son halkasıdır (Şimşek, 2003).

2.6. Sinematerapi

Sinematerapi, eğitimli bir profesyonel tarafından bireysel, grup ya da hastaya film izleme ödevi verilmesini, kendini açma ve değişim sağlama amacıyla, karakterlerin ve metaforların kullanılmasını kapsayan yaratıcı terapötik bir girişimdir (Powell 2008; Gençöz 2007; Şimşek 2003).

Sinematerapi terimi ilk kez Linda Berg-Cross, Pamela Jennings ve Rhoda Baruch (1990) tarafından bir makalede kullanılmıştır ve “hastaların tek başlarına ya da grup olarak terapist tarafından seçilen ticari filmleri izlemelerini içeren bir tedavi tekniği” olarak tanımlanmıştır (Portadin 2006, Pur 2009, Aka 2007).

Sinematerapi, Amerikan literatüründe son çeyrek yüzyılda medyanın da etkisiyle popüler olmuş bir terapi tekniğidir. Filmlerle terapi çalışması bibliyoterapinin bir uzantısı olup bu yöntemin en son, en kolay ve en zaman kazandırıcı halkasıdır, psikoterapi sürecinde katalizör olarak kullanılmaktadır (Şimşek, 2003).

Sinematerapinin genel amacı;

*Hastanın yaşamını yansıtan bir film belirlemek

*Hastanın karakterlerle özdeşim kurması, problem üzerine farkındalık kazanmasına yardımcı olmak

*Karakterlerin hatalarından ve / veya doğru kararlarından kazanım sağlamak, problemin çözümüne teşvik eden yöntemler elde etmek olarak tanımlanmaktadır (Sharp ve ark. 2002; Powell, 2008).

Tyson ve ark. (2000), sinematerapiyi “hastaların filmdeki karakterleri diğerleriyle, çevreyle ve kişisel konularla birlikte görsel olarak değerlendirmelerine olanak veren ve bu sayede başarılı olabilecek pozitif terapi hareketi için bir köprü kurulmasını sağlayan bir terapi müdahalesi” olarak tanımlamışlardır (Portadin 2006).

Bir psikanalist olan Foster Cline (1999; Aktaran: Şimşek, 2003) sinematerapiyi; ses ve görüntü içeren, olumlu sonuç getiren, insanın kendini verebileceği bir uygulama olarak tanımlamaktadır. Cline’a göre; filmler sorunun çözümünü bulmada bizlere yol gösterici olmaktadır. Birçok film gerçek hayata çok benzediğinden, işlenen konular çoğu zaman hastanın yaşadıklarını birebir yansıtmaktadır.

Filmler genellikle gündelik hayatı yansıttığından, terapistin yardımıyla hastaların kendilerine faydalı olacak, rehberlik edecek nitelikte ilkeler bulmasına yardımcı olmaktadır. Filmler zaman zaman terapi seanslarında gündeme getirilen bir fikri güçlendirmek amacıyla verilmekle birlikte, çoğunlukla amacı danışanın içe dönük araştırmalarını ve duygularının iç yüzünü anlamasını teşvik etmektedir (Hesley ve Hesley, 2001; Aktaran: Şimşek, 2003).

Filmler, danışanın hayatı ile film karakterleri ve senaryo arasında bağlantı kurmaktadır. Örnek modeller oluşturmakta, insanlara ilham ve ümit vermekte, eski sorunlara yeni çözümler üretmektedir. Danışanlara yalnız olmadıklarını, başkalarının da benzer sorunlar yaşadıklarını ve en sonunda üstesinden geldiklerini anlatmaktadır (Mangin, 1999; Aktaran: Şimşek, 2003).

Terapide danışanın yaşamına uygun olarak seçilen filmlerle çalışmak, gerçekte hayal gücünü birleştirmek gibidir. Hesley ve Hesley, filmleri; bilgileri küçük paketlere sıkıştıran dinamik deneyimler olarak tanımlamaktadırlar. Hesley “Rent Two Films and Let’s Talk in the Morning” adlı kitabında aile terapisi, çift terapisi, çocuklar, ergenler ve yetişkinler için filmler ve psikopatoloji konulu filmleri listelemiştir (Hesley ve Hesley, 2001; Aktaran: Şimşek; 2003).

Ayrıca literatürde filmlerin kullanılmasında Hesley ile birlikte söz sahibi uygulayıcılardan biri olan Solomon’a (1995) göre de; filmler, kişiler arası ilişki problemlerinden, depresyon, şizofreni, obsesif kompulsif bozukluk alkol bağımlılığı gibi hastalıklara, evlat edinme, küretaj gibi travmatik durumlara, kayıp, yas uyum bozuklukları gibi durumlara kadar uzanan geniş bir yelpazede bireysel ya da grup

uygulamasında kullanılabilir. Bunun yanında Solomon, çeşitli sorun başlıklarına uygun filmlerden oluşan bir liste hazırlamıştır (Aktaran: Şimşek,2003). Solomon (1995), sinematerapiyi, hastaların iyileştirmek için yardımcı araçlar olarak değerlendirilmesi şeklinde tanımlamıştır (Portadin, 2006).

Terapi seanslarında filmleri kullanan terapistlere göre (Cambronne, 2000; Hanson, 2000; Nielsen 2000; Martin, 2003); filmler danışanlara yaşamlarında ciddi değişiklikler yaparak kendilerini şaşırtma cesareti aşılama; kendilerini geliştirme ve gerçekleştirme motivasyonu sağlamakta; bir trajedi yaşayan kişilerin ya da ailelerin, olay sonrası kendilerini toplamalarına yardım etmekte; taciz, tecavüz gibi gizledikleri travmalarını dile getirmelerine yardımcı olmakta; kişiler arası ilişki sorunlarında kendi rollerini fark etmelerine yardımcı olmaktadır.

Bütün bunların yanında filmler, terapistte gitmeden de farkındalık kazanmak, değişik bakış açıları elde etmek, duygusal yüklerden kurtulmak amacıyla bir kendi kendine yardım aracı olarak da normal insanlar tarafından kullanılabilir (Hesley, 2002; Aktaran: Şimşek, 2003).

2.7. Sinematerapinin Etki Mekanizmaları

Sinematerapi sıradan bir film izlemekten daha işlevseldir (Dermer ve Hutchings, 2000; Aktaran: Tekin, 2011). Öncelikle, terapistler hastalara seçtikleri filmleri nasıl izleyecekleri konusunda bilgi verirler (Wedding ve Niemiec, 2003). Filmi izlerken hastaların, filmin karakterlerinden benzer sorunları yaşayanları belirlemeleri ve özdeşim ile kendi durumları için destek ve kabul bulmaları, duygusal durumlarını derinleştirmeleri, katarsis yaşamaları, sorunlarla ilgili farkındalıklarını arttırmaları, bilgi almaları, model alma yoluyla yeni çözümler bulmaları ve harekete geçmek için hazır olmaları hedeflenmektedir (Powell, 2008). Filmi izledikten sonra, hastaların terapistle filmdeki materyallerin (karakterler, olaylar, metaforlar) kendi yaşantılarıyla nasıl ilişkilendirildiğini konuşarak kazanımlar elde etmesini sağlamaları, ayrıca filmle ilgili olumsuz bir algı oluşturacak durumların da çalışılması gerekmektedir (Sharp ve ark. 2002).

Sinematerapide, terapötik gücün “metaforlarda” kaynaklandığı belirtilmektedir (Powell, 2008). Sinematerapide, filmlerdeki metaforlar ile ekrandaki karakter ve davranışlarıyla, hasta ve hayat tarzı arasında benzerlikler olduğu düşünülmektedir. Özellikle, metaforların hastanın hayat tarzını tehdit edici olmadan araştırmaya ve iç

görü geliştirmeye izin vermesi, onları değişim için güçlü bir kaynak haline getirmektedir (Powell, 2008).

Sinematerapide de, bibliyoterapideki süreçler kullanılmaktadır. Bibliyoterapi ile amaçları, avantajları ve sınırlılıkları benzerdir. Kökleri bibliyoterapiye dayanan sinematerapi için Sharp ve ark. (2002), “bibliyoterapiden gelişen ve büyüyen” ifadesini kullanmıştır. Kitapların hastalar için kullanıldığı konusunda bilinen ilk tarih 1840’dır (Aka, 2007). Psikiyatristler, kitapları hastanelerde yatan psikiyatrik hastalara dini ve ahlaki konularda eğitim sağlamak için önermişlerdir (Calisch, 2001; Aktaran: Portadin, 2006). Bibliyoterapi, 1930 yılında Carl Meninger tarafından sistemli bir şekilde hastaların tedavilerinde kullanılmak üzere ortaya atılmıştır. Bibliyoterapide, terapi süresince çeşitli kitaplar, edebi eserler ya da çeşitli bibliyografiler veya benzeri yazılar iyileştirici amaçlarla kullanılmaktadır. Verilen materyallerle, hastanın kendisiyle benzer sorunlar yaşayan karakterlerin, bu sorunlarla nasıl baş ettiğini inceleyerek kendisini geliştirmesi ve başkalarının da benzer sorunları yaşayabileceğini ve yalnız olmadığını görerek kendisini daha iyi hissetmesini sağlamak amaçlanmaktadır (Powell, 2008; Gençöz, 2007; Şimşek, 2003).

Bibliyoterapide etki mekanizması süreçleri; özdeşim, katarsis, içgörü ve bütünleşme şeklinde aşamalardan oluşurken, sinematerapide etki mekanizmalarının bu aşamaları içeren üç aşamadan oluştuğu görülmektedir:

- 1. Özdeşim:** Hastanın filmdeki karakter ile kendisi arasındaki benzerlikleri görmesi ve/ veya hissetmesidir. Karakterin davranışlarını ve düşüncelerini inceleyerek, kendi davranış ve sonuçlarını fark etmeye başlamasına yardımcı olur (Sharp ve ark. 2002; Gençöz, 2007; Aktaran: Tekin, 2011).
- 2. Katarsis:** Hastayla benzer sorunları yaşayan ve benzer duyguları hisseden karakterin incelenmesi sonucu hastanın bastırdığı, farkedemediği duyguların ve iç çatışmaları açığa çıkması ve böylece rahatlama ve arınmanın sağlanmasıdır (Sharp ve ark. 2002; Gençöz, 2007; Aktaran: Tekin, 2011).
- 3. İçgörü:** Özdeşim kurulan karakterin duygu ve davranışlarına, yaşadıkları sorunlara ve sorunları çözüm yollarına bakarak, kendi yaşamındaki benzer durumların çözümünde farkındalık kazanması ve benzer çözüm yolları geliştirmesi (Sharp ve ark. 2002; Gençöz, 2007; Aktaran: Tekin, 2011).

Dermer ve Hutching (2000), bibliyoterapi ve sinematerapiyi “yaratıcı ve pahalı olmayan terapötik girişimler” şeklinde tanımlamıştır. Pek çok ortak noktaları

olmasına rağmen, bazı konularda sinematerapinin bibliyoterapiye üstünlükleri olduğu belirtilmektedir. Bunlardan ilki, hastalar için sadece iki saat film izlemek günlerce bir kitabı okumak için vakit harcamaktan daha cazip gelmektedir. Ayrıca, evde ya da sinemada film izlemek, kitap okumaya kıyasla, daha çok günlük işlerin bir parçası olabilmektedir (Sharp ve ark. 2002).

2.7.1. Uygulama Yöntemleri

Sinematerapi; direktif/nondirektif ve yapılandırılmış/yapılandırılmamış şekilde uygulanmakta, öğrenme, iyileşme, ikna etme ve içgörü kazandırma gibi alanlarda fonksiyon görmektedir (Powell, 2008).

2.7.1.1. Direktif/Nondirektif Sinematerapi

Direktif olma, birinin olumlu değişiklikler yapmaya motive edilmesinde bir başkasının etkili olma becerisidir (Kottler ve Brown, 2000; Aktaran: Powell, 2008).

Terapide, uygulamayı yapan kişinin başlangıç yapması, sınırları belirlemesi, seansları şekillendirmesi, gerektiğinde önerilerde bulunması, hastanın tedavi edici kazanımlar elde etmesinde uzman rolünü üstlenmek direktif olma kapsamındadır (Powell& Newgent, 2006).

Nondirektif yaklaşımda ise, hastanın süreci yönetmesi ve terapötik aktiviteyi yönlendirmesi söz konusudur (Powell, 2007).

Sinematerapide, nondirektif yaklaşım uygulanırken; terapist sadece filmde bulunan metaforları tanımlar, hastanın yaşamıyla ilişki kurmaktan kaçınır. Bu ilişkiyi hastanın kendisinin kurması amaçlanır ve hasta filmle ilgili ne yi tartışmak istiyorsa onu görüşmeye getirir.

Direktif yaklaşımda ise; terapist hastanın yaşamı ve filmde yaşananlar arasındaki ilişkiye işaret eder ve bağlantının kurulmasını hızlandırmaya çalışır (Powell, 2007).

2.7.1.2. Yapılandırılmış/Yapılandırılmamış Sinematerapi

Yapılandırılmış sinematerapi yaklaşımında, terapist oturumlarda hangi başlıkların ya da konuların tartışılması gerektiğini önceden karar vererek hastalara bildirir ve belirli bir amaca ulaşmak amacıyla hareket edilmektedir (Powell, 2007). Yapılandırılmış sinematerapi uygulamasında, seçilen filmin hastalar için etkili terapötik özellikler içerdiği varsayılarak, hastaların filmin belirli bölümlerini tartışmaları amaçlanmaktadır.

Yapılandırılmamış sinematerapi yaklaşımında ise; hastanın yönelimi önemlidir ve filmle ilgili tartışmak istediği bölüme hastanın kendisi karar verir (Powell, 2007).

2.7.2. Psikoterapi Sürecinde Filmlerin Kullanılmasının Faydaları

*Filmler, kısa zamanda en çok verimliliği almada etkilidir ve psikoterapide katalizör etkisi görür (Cline, 1999).

*Filmler, ısınma sürecinde buz kırıcı işlevi görerek ısınmayı hızlandırmaktadır (Hesley, 2000).

*Problemlerin doğrudan konuşmak yerine filmler yoluyla dile getirilmesi, hastayla/danışanla terapist arasında güvenli bir psikolojik mesafe yaratarak, güvene dayalı bir ilişki kurulmasını kolaylaştırıp, işbirliğini hızlandırmaktadır (Sharp, 2000; Hanson, 2001).

*Filmler, bilincin baskısını kaldırarak, hastaların/danışanların bilinçli olarak ifade ettiklerinden öteye, farkındalık alanının dışındakilere doğru ilerlemelerini sağlamaktadır. Hastaların/danışanların farkında olmadıkları ya da tahammül edemedikleri duygular ve düşünceler, beyaz perdede izlenenlerin etkisiyle, derinden yüzeye doğru çıkmaktadır (Hesley ve Hesley, 2001; Martin, 2003).

*Filmlerin çoğu gerçek hayata çok benzediğinden, işlenen konular, çoğu zaman hastaların/danışanların yaşadıklarını birebir yansıtmaktadır. Birçok hasta/danışan filmleri gerçekmiş gibi algılamakta ve böylece karanlıkta kalmış derin duygularının gün yüzüne çıkması için bir uyarıcı olmaktadır (Harry, 1983; Brackin, 2001).

*Filmler, bireylere ayna tutarak içlerindeki “karanlık güçlerin” farkına varmalarını sağlamaktadır (White, 1990; Bloom, 1993; Aktaran: Şimşek, 2003).

*Filmlerdeki karakterler, hastalara/danışanlara rol model olarak; yalnız olmadıklarını, başkalarının da benzer sorunlar yaşadıklarını ve en nihayetinde bunların üstesinden geldiklerini göstererek, umut ve ilham vererek, yeni çözümler üretmelerine yardımcı olmaktadır (Cambronne, 2000; Nielsen, 2000; Hickey, 2002).

Hastalar/danışanlar, film izlerken, filmdeki karakterlerle iç konuşması yapmakta ve özdeşim kurmaktadır. Hastalar/danışanlar, filmin yol açtığı duygusal çağrışımlarla karakterle benzer duygular hissetmekte ve filmi izlerken sözel olmayan, terapi seansında ise sözel olarak bir duygusal rahatlama (katarsis) yaşamaktadırlar. Böylece farkındalık ve içgörü gelişmekte olup filmdeki sorunlar ve nedenleri üzerine ayrıntılı düşünmekte ve bu sorunlarla kendi sorunları arasında bağlantı kurmaktadır. Nihayetinde filmdeki çözümlerden esinlenerek, kendi sorunlarını çözebilmek için

alınabilecek önlemleri düşünmektedirler (Roth, 2000; Keough, 2001; Peske, 2002; Aktaran: Şimşek, 2003).

*Hastaların/danışanların özdeşim kurdukları karakter aracılığıyla davranışlarının diğer bireyler üzerindeki etkilerini görmeleri, davranış değişikliğine gitmelerini kolaylaştırmaktadır (Carll, 2001; Dawson, 2001; Aktaran: Şimşek, 2003).

*Tüm bu yaralarının yanında filmler, yeni başlayan terapistlerin psikoloji ve psikiyatri kavramlarını ve hastalıkları tanımaları ve eğitimleri için yararlı olmaktadır (Johnson, 2000; Aktaran: Şimşek, 2003).

2.8. Sinematerapi Üzerine Araştırmalar

Sinematerapinin ne kadar etkili bir yöntem olabileceği konusu, bu alanda yeterli bilimsel çalışma yapılmadığından, henüz bilimsel olarak açık değildir. Bununla birlikte Amerika Birleşik Devletler’inde psikiyatri/psikoloji alanında çalışanlar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır (Gençöz, 2007; Powell, 2008; Portadin, 2006).

Portadin’e (2006) göre, sinematerapi giderek kabul görmektedir, ancak; sinematerapinin klinik yararlılığı ve terapötik etkinliği hala belirsizliğini korumaktadır.

Sinematerapi konusunda yapılan bazı araştırmalara kısaca değinilecektir:

Elizabeth Adams ve Francis Mc Guire (1986) (Aktaran: Powell, 2008) tarafından yapılan, uzun süredir bakım evinde kalan yaşlıların duygulanımları ve ağrıları üzerine komedi filmleri izlemenin etkilerinin değerlendirildiği bir araştırmada, iki ayrı gruba (humor grubu: 7 kişi; nonhumor grubu:6 kişi) 6 hafta boyunca, 3 ardışık günde, 30 dakikalık parçalar halinde kendi kuşaklarının popüler filmlerini izlemeleri istenmiş, her hafta katılımcılar tarafından algılanan kronik ağrı ve duygulanım düzeyi öz bildirime dayalı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca hemşireler tarafından order dışı ağrı tedavisi miktarlarına ait gözlemler alınmıştır. Temel değerlendirme, çalışma başlamadan önceki 2 haftada alınmıştır. Ağrı deneyimi düzeyi üzerinde öz bildirimlere göre, her iki grupta da katılımcılar tarafından, filmleri izleme sonrası daha az ağrı deneyimlendiği belirlenmiştir. Duygulanımla ilgili öz bildirimler, girişim öncesi gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığını göstermiş, ancak girişim sonrası grup içi ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmıştır.

Jurich ve Collins (1996) (Aktaran: Powell, 2008), ergenlerin toplam benlik saygıları üzerinde popüler gençlik filmleri izlemenin etkilerini değerlendirmişlerdir. 40 ergenden oluşan araştırmada, 6 hafta boyunca, ergenler her hafta bir popüler gençlik filmi izlemişlerdir. Haftalık izleme sonrası bir buçuk saatlik grup oturumları yapılmıştır. Terapi öncesi ve terapi sonrası benlik saygısı değerlendirmelerinde, ergenlerin girişim öncesi ve girişim sonrası benlik saygısı düzeylerinde istatistiksel bir anlamlılık belirlenmemiştir.

Powell ve ark. (2006) tarafından yapılan, 6 haftalık baş etme becerileri grubuna katılan 16 ergen 3 gruptan birine rastgele yerleştirilmiştir. 1. Grup, ilk 3 hafta boyunca sinematerapi girişimi ile birlikte, 6 haftalık baş etme becerileri eğitimi almıştır. 2. Grup, sinematerapi girişimi olmadan sadece 6 haftalık baş etme becerileri eğitimi almıştır. 3. Grup ise çalışmanın son 3 haftasında sinematerapi girişiminin eklenmesiyle 6 haftalık baş etme becerileri eğitimi almıştır. Her katılımcıya girişim öncesi ve girişim sonrası ve bir haftalık izlemde kısa benlik saygısı ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlar, 3 grup arasında girişim öncesi, girişim sonrası ve bir haftalık izlemde anlamlı farklılıklar olmadığını, fakat; grup içinde anlamlı farklar meydana geldiğini göstermiştir. 1. Grupta girişim öncesinden, bir haftalık izlem süresine kadar, benlik saygısında anlamlı gelişmeler göstermiştir.

Powell (2008) tarafından uygulanan 11 haftalık sinematerapi girişiminde, bir depresyon hasta grubuna 5 hafta boyunca Yüzüklerin Efendisi filmi parçalar halinde izletilmiş ve girişim öncesi, girişim sırası ve girişim sonrası bir hastadaki “umut” ve “pozitivizm” düzeyleri saptanmıştır. Araştırmada uygulanan yapılandırılmış, nondirektif sinematerapi girişiminin istatistiksel ve klinik olarak umudu arttırmada etkili olduğu, optimizmi arttırmada ise klinik olarak etkili olduğu gösterilmiştir.

Bunun yanında, son yıllarda farklı hastalık grupları ile yapılan araştırmalar da sinematerapinin etkinliğini ortaya koymakta ve bu konuda yapılacak deneysel araştırmalar için etkili bir dayanak oluşturmaktadır.

Sistemli ve düzenli bir şekilde komedi filmleri izlemenin şizofreni hastalarında psikopatoloji, agresyon, anksiyete ve depresyonu azalttığı ve sosyal becerileri arttırdığı gösterilmiştir. Bu çalışma, filmleri hastanın morali, duygu durumu ve zihinsel durumu üzerinde olumlu etkiye sahip, pratik ve düşük maliyetli eğlence aracı olarak tanımlamaktadır (Gelkopf ve ark. 2006).

Yu ve Bae (2008) tarafından huzursuzluk algısını azaltma ve kişilerarası ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla, 10 şizofreni hastasıyla yapılan 7 oturumluk sinematerapi

alışmasında, hastaların yabancılaşma ve sinirsel davranışlarını geliştirerek, duygusal olarak rahatladıkları ve aynı zamanda, canlı ve aktif olarak iletişim kurmada, kişilerarası ilişkilerinde gelişme olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Hasson ve arkadaşlarının (2008) yaptığı bir araştırmada, film izlemenin insan beynindeki etkileri, Manyetik Rezonans Görüntüleme (MRI) ile incelenmiş ve farklı konuları işleyen filmler karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada ile film izlemeye başlarken nöral aktivitenin başlaması, sahne değişimleri sırasında nöral aktivitenin üretilmesi, beynin hangi kısımlarının daha çok uyarıldığı ve değişik filmlerde beyindeki aktivasyonun da farklı olduğu bulunmuştur.

“Sinematerapinin Mükemmeliyetçilik ve Mükemmelliyeçilikle İlgili Şemalar Üzerindeki Etkisi”ni araştıran çalışmada (Aka, 2007), 34 üniversite öğrencisi iki grup halinde çalışmaya dahil edilmiş, ilk gruba sadece seçilen filmler izletilirken, ikinci gruba seçilen filmi izledikten sonra mükemmelliyeçilikle ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Bu çalışmada sinematerapinin mükemmelliyeçilikle ilgili erken dönem uyumsuz şemalar üzerindeki etkisi yanında katılımcıların film ile özdeşleşmeleri ve filmi hatırlama dereceleri değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre, seçilen filmi izlemenin katılımcıların mükemmeliyeçilik değerlerini anlamlı olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

“Alkol Bağımlıları için Sinematerapi” adlı araştırmada (Pur, 2009), 94 alkol bağımlısı ve 14 adsız alkolikler üyesi ile vaka-kontrollü grup çalışması yapılmış olup, alkolün dezavantajları algısının ve alkolü bırakmaya dair öz-yetkinliğin sinematerapiden sonra arttığı bulunmuştur.

“Psikotik Hastalarda Sinematerapi Yönteminin Aleksitimi Düzeyi Üzerine Etkisi” adlı araştırmasında Tekin (2011), 6 psikotik bozukluk hastasıyla, 8 haftalık sinematerapi seansları uygulamış olup, sinematerapi girişimi uygulandığı zaman periyodu boyunca hastaların aleksitimi düzeyinde azalma olduğunu saptamıştır, ayrıca hastalar film izlemenin; öğrenme, iletişim kurma, kendisini ve başkalarını tanıma, sosyalleşme ve zamanı iyi değerlendirme gibi faydaları olduğunu vurgulamışlardır.

“Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım ve Rol Değişirme Tekniğiyle Bütünleştirilmiş Film Terapisi Uygulanmasının İşlevsel Olmayan Düşüncelere ve İyimserliğe Etkisi” adlı araştırmasında Şimşek (2003), 36 sınıf öğretmenliği öğrencisinin 18 kişisiyle 10 oturum bilişsel davranışçı yaklaşım ve bütünleştirilmiş film terapisi ve rol değişirme uygulaması gerçekleştirmiş ve diğer 18 kişiyle plasebo niteliğinde bir çalışma

yürütmüştür. Araştırmanın sonucunda girişim uygulanan grubun plasebo grubuna göre; işlevsel olmayan düşüncelerinde anlamlı düzeyde azalma ve iyimserliklerinde anlamlı bir şekilde artma olduğunu bulunmuştur.

Yazıcı ve arkadaşları (2014), **“Psikiyatrik Yatan Hastalarda Grup Terapisinde Film Kullanımı: Teori ve Uygulama”** çalışmasında bir yılda 500’den fazla yatan hastada filmleri kullandıklarını, filmlerin hastaları aktif olmaya motive ettiğini, ayrıca; filmlerin olumlu ve verimli bir tedavi ve öğrenme aracı olduğunu belirtmişler. Durak ve Fışıloğlu (2007), **“Film Analizi Yöntemi ile Virginia Satir Aile Terapisi Yaklaşımına Bir Bakış”** çalışmasında, **“Annem Uğruna” (One True Thing)** adlı filmi Satir Aile Terapisi kavramları ile analiz etmişlerdir.

Mert ve Soyer (2014) **“Kevin Hakkında Konuşmalıyız Filminin Bowlby’nin Çocukluk Dönemi Bağlanma Stilleri ve Minuchin’in Yapısal Aile Sistemleri Yaklaşımı Temel Kavramları Kullanılarak Değerlendirilmesi”** çalışmasında ‘Kevin Hakkında Konuşmalıyız’ filmi analiz edilmiş ve değerlendirme sonucunda, ergenin suç işleme davranışları üzerinde, güvensiz bağlanma stillerinin ve işlevsel olmayan aile örüntülerinin etkili olduğu saptanmıştır.

Sinematerapi ruh sağlığı uzmanları tarafından; hem ruhsal sorunların terapisinde, hem de yeni başlayan terapistlerin eğitimlerinde, psikolojik ve psikiyatrik kavramları ve bozuklukları tanımları için kullanılmaktadır.

2.9. Sinema ve Eğitim

Bu bölümde sinemanın genel eğitimde, tıp eğitiminde ve de ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde kullanılması hakkındaki araştırmalar konu edilecektir.

Lumiere Kardeşler’in 1895 yılında film makinesini bulmalarından kısa bir süre sonra;1907 yılında filmler eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Sinema; resim, müzik, dans, oyunculuk, edebiyat, tiyatro, mimari gibi unsurları bir araya getirerek daha zengin ve popüler bir dil yaratmıştır. Özellikle 1. Dünya Savaşı’ndan, 2. Dünya Savaşı’na kadar olan dönemde sinema filmlerinin eğlence ve sosyokültürel tarih aktarıcılığı fonksiyonları ön plana çıkmıştır. Yapılan ilk araştırmalarda, filmlerin eğitimde kullanılmasının; anlaşılması zor konuların öğretilmesi, konunun somutlaştırılması, tekrar edilmesi, analiz edilebilmesi, akılda kalması gibi olumlu etkileri vurgulanmıştır (Yakar, H.G.İ; 2013).

Edebi eserlerin sinemaya uyarlanması ile karakter özelliklerinin somutlaştırılması ve analizi, olayların çözümlenmesi için etkili olmuştur (Yakar, H.G.İ; 2013).

Filmler, öğrencilerin kelime hazinesinin arttırılmasında ve farklı durumlar için çözüm önerileri sunabilmelerinde de etkilidir. Dünyayı henüz gezip görememiş öğrenciler için de dünyaya ve hayata dair pek çok bilgi ve tecrübe içerir. Bilimsel bilgiyi ve edebi eseri kısa ve vurgulu bir biçimde izleyiciye aktarır (Yakar, H.G.İ, 2013).

2.9.1. Amerika ve Avrupa’da Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanılması

Amerika’da filmlerin eğitim olanaklarından yararlanmak için kısa bir zaman diliminde çeşitli birlikler kurulmuştur. Bu birlikler; *Görsel Eğitim Ulusal Akademisi (1919)*, *Amerikan Eğitim Filmleri Birliği (1919)*, *Görsel Eğitim Derneği (1920-1932)*, *Amerikan Ulusal Eğitim Birliği (1920-1932)*, *Amerikan Görsel Eğitim Birliği (1922-1932)*, *Ulusal Eğitim Birliği Görsel Eğitim Bölümü (1923-1946)*, *Ulusal Eğitim Birliği Görsel- İşitsel Eğitim Bölümü (1947-1971)*, ve *Eğitim Teknolojileri Birliği(1971-)*’dir (Orgeron ve ark, 2012). Bu birlikler ilk yıllarda;

*İlkokul, ortaokul ve lise seviyesindeki öğrenciler için sınıfta sinema filmleriyle öğretim mümkün müdür?

*Öğretmenler ve yöneticiler sinema filmlerinin eğitim potansiyelinin farkında mıdır?

*Sinema filmlerine müfredatta yer verilebilir mi?

*Okullarda filmlerin seyredilmesi için teknik donanım var mıdır?

*Okulların ve okul teftiş kurullarını yüksek kaliteli ve işlevsel filmleri için bütçeleri yeterli midir?

*Sinema filmleri çocukların öğrenmelerine ve anlamalarına katkıda bulunur mu? Gibi sorulara cevap bulmaya çalışmışlardır (Pattison, 2006).

Eğitim reformcuları, film kullanımında etkili sonuçlar elde edebilmek için öncelikle; teknik malzemeye, bir film kütüphanesine, güncellenmiş film kataloglarına ve öğretmen el kitabına sahip olunması gerektiğini vurgulamışlardır. 1930’larda Amerikan okullarının ve öğretmenlerinin çoğu bu imkanlara kavuşmuş, aynı zamanda Eastman Teaching Films, Erpi Picture Consultants, Erpi Classroom Films gibi okul filmleri üreten ve dağıtan film şirketleri de kurulmuştur (Pattison, 2006).

Amerika’daki kadar hızlı ve programlı olmasa da, Avrupa’da da eğitim filmleri konusunda önemli adımlar atılmıştır. 1907-1912 yılları arasında Avusturya Eğitim Bakanlığı’nın desteğiyle çömlekçiler, camcılar, marangozlar ve jimnastik konularında 600 metrelik filmler yapılmıştır. İngiliz Film Birliği, Alman Messter Firması, Paris’te Raleigh Robert gibi kurumlar eğitim amaçlı filmler çekip

dağıtmışlardır (Yaka, H.G.İ, 2013). Alman Hermann Lamke, *Sinemacılığın Yenilikleri* adında bir kurum kurarak, İngiliz Eclips Firması ile anlaşarak *Okul Filmleri Kataloğu*'nu oluşturmuştur. 1912 yılında Avusturya Eğitim Filmleri Kurumu'nun önderliğinde *Okul ve Gençlik Filmleri* kataloğu yayınlanmıştır. Yine 1912 yılında Viyana Kadastro Okulu'nda müfretada göre hazırlanmış bir film gösterilmiş ve ardından da Reforma Sinema Birliği tarafından ilk, okul sineması olan *Universum* açılmıştır. 1913 yılında Avusturya- Macaristan İmparatorluğu, Urania stüdyolarında birçok eğitim filmi yaptırmıştır. 1917'de Devlet Film Bürosu, *Alman Eğitim Filmlerinin Kataloğu*'nu yayınlamıştır. 1921'de *İsviçre Okul ve Halk Sinemacılığı Birliği* kurulmuştur. 1929'da Viyana'da Okul Sinema Birliği, 18 sinema salonu açmış ve sabahtan öğleye kadar bu salonlarda eğitim filmleri gösterilmiştir. 1920'lerden itibaren de filmle öğretim teknikleri, film ve projeksiyon makinesi kullanılması konularında öğretmenlere altı haftalık kurslar verilmiş, film kitaplıkları oluşturulmuştur. 1936'da Dr. Gunther yardımıyla *Büyük Film Kılavuzu* çıkarılmıştır. 1937'de İsviçre'de *Bern Okul Filmleri Merkezi* kurulmuştur.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra eğitim filmleri daha da önem kazanmıştır. Ordunun kullandığı eğitim filmleri faydalı bulunmuş ve ordular, eğitim filmlerine hem gereken bütçeyi ayırabilmiş, hem de daha disiplinli bir anlayışla yaklaşabilmişlerdir. II. Dünya Savaşı'ndan 1980'lere kadar olan süreçte daha özel konuların filmle öğretimi, filmle öğretim yöntemlerinin incelikleri konularında yapılan araştırmalar, okullardaki uygulamalara da yansımıştır. İnternet teknolojisi ile de okulların ve öğretmenlerin eğitici filmlere ulaşması, sinema filmleri konusundaki gelişmeleri takip etmesi daha pratik ve keyifli hale gelmiştir.

Kolaylıkla erişilen ve büyük kitlelere ulaşan bir medya unsuru olarak, fillerin sağlıklı okunabilmesi de zamanla önemli hale gelmiştir. Gelişmelere paralel olarak, *Avrupa Medya Okuryazarlığı Merkezi* kurulmuş ve bu merkez hedef kitlesine çocukları almıştır. Filmlerin sınıfta kullanılması, çözümlenmesi, zararlı yayınlardan çocukları korunması bakımından bu çalışmaların incelenmesi önemlidir. Medya Okuryazarlığı alanında yapılan ilk araştırmalar, 1972 yılında Belçika'nın Tihange Barış Üniversitesi'nde düzenlenen bir toplantıda sunulmuştur. 1990'lara kadar dünyanın pek çok ülkesinde Medya Okuryazarlığı konferansları düzenlenmiştir. 1993'te Medya Okuryazarlığı Ulusal Liderlik Konferansı, 1995'te Massachusetts Medya Okuryazarlığı Koalisyonu, 1996'da Ulusal Medya Okuryazarlığı Konferansı

toplantılarıyla bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır (RTÜK; 2007; Aktaran: Yakar, H.G.İ. 2013).

2.9.2. Filmle Eğitim Konusunda Yapılan Çeşitli Araştırmalar

*Filmlerle eğitim konusunda ki ilk çalışmalardan biri, Augustus Averill Lawrence'ın *Educational Review*'de yayınlanan *Educational Possibilities of The Motion Picture* (1915) başlıklı makalesidir.

*David R. Sumstine'in *School and Society*'de yayınlanan *A Comparative Study Of Visual Instruction In The High School* başlıklı makalesinde 475 konu, 4 liseden belirlenen üç ayrı grupta filmlerle işlenmiştir.,

*J. Joseph Weber 1922 yılında New York'da bir devlet okulunda beş yüz öğrenci ile *Comparative Effectiveness Of Some Visual Aids In Seventh Grade Instruction* adlı araştırmasını yapmıştır.

*Ohio Üniversitesi'nde W.W. Charters'ın direktörlüğünü yaptığı *Motion Pictures And Youth* (1933) adlı kitapta daha çok filmlerin sosyal becerilere etkisinin incelendiği 12 araştırma bulunmaktadır.

*Varvev C. Arnsperger'in *Measuring Effectiveness Of Sound Films As Teaching Aid* (1933) kitabında Amerika'nın üç büyük eyaletinde ve beş büyük kentinde 2500 öğrenci ve 64 öğretmen ile yürütülen bir araştırmaya yer verilmiştir.

*Edgar Dale, Fannie Dunn, C.F. Hoban ve Etta Schneider'in 1937'de yayınladıkları *Motion Pictures In Education* adlı kitapta görsel araçların yönetimi, sinema filmleriyle öğretim ve diğer görsel araçlar, eğitim materyallerinin seçimi, okullarda film üretimi, eğitim filmlerinde deneysel araştırma, görsel eğitimde öğretmen hazırlığı başlıkları yer almaktadır.

*Amerikan Eğitim Derneği, Eğitimde Sinema Filmleri Komitesi tarafından yayınlanan Jr. C. Hoban'ın yönettiği *Focus on Learning* (1942) başlıklı çalışma 1937 yılında başlamış ve 1942 yılında son bulmuştur. Çalışmada yaralı filmler betimlenmiş ve bir film kataloğu hazırlanmıştır.

*C.F.Hoban'ın *Movies That Teach* (1947) başlıklı kitabı da öğretmenlere film kullanımı öncesi ve sonrasında yol gösteren çalışmalardandır.

*Editörlüğünü Godfrey M. Elliot 'ın yaptığı, alanında uzman 37 araştırmacının çalışmalarının bulunduğu *Film and Education* (1948) adlı eser, filmlerin eğitim çalışmaları içindeki rolünü konu alan sempozyum bildirilerinin kitaplaştırılmasıyla ortaya çıkmıştır.

*C.F. Hoban, Van Ormer, Edward B.'nin *Instructional Film Research* başlıklı çalışması, 1918 ve 1950 yılları arasında eğitim filmleri ile ilgili yapılan çalışmaların özetlenmesi, değerlendirilmesi ve bütünleştirilmesi amacıyla yapılan derlemelerden biridir. Bu araştırmada 30 yılda yapılan 296 çalışmaya yer verilmiştir.

*Hart Wegner'in "Teaching With Film (1977)" adlı çalışmasında, filmlerin sınıfa kullanılması, eğitim filmlerinin başarısız yönleri, öykülü filmler, animasyon filmleri, belgeseller, deneysel ve kişisel filmler, filmlerin seçimi, filmleri kimlerin yaptığı, öykülü filmlerle öğretim gibi alt başlıklar yer almaktadır. Eğitim filmlerinin kitabın yazıldığı döneme gelinceye kadar geçirdiği süreç ve eğitim filmlerinin sanata ve edebiyata katkılarına da yer verilmiştir.

*Filmlerin bir eğitim aracı olarak kullanılmasına dair yapılan kapsamlı çalışmalardan biri de New Mexico Üniversitesi'nden Joseph E. Champoux'un *Film as a Teaching Resource (1999)* başlıklı makalesidir. Champoux bu çalışmasında, öğrenme kaynağı olarak bir filmin neden ve nasıl kullanılacağını tanımlamakla birlikte, filmin iletişim açısından sahip olduğu kendine özgü niteliklerini anlatmıştır.

*Don Carlos Ellis ve Laura Thorn Borough'un *Motion Picture In Education (2012)* adlı kitabı, görsel eğitim metotları kullanan öğretmenler için hazırlanmış bir kılavuz niteliğindedir.

*David Orgeron, Marsha Orgeron ve Dan Streible'in hazırladığı *Learning With The Light Off (2012)* adlı kitapta filmle öğretimin tarihine, farklı branşlarda film kullanımına, film endüstrisinden film kütüphanelerine kadar çok çeşitli konulara değinilmiştir (Aktaran: Yakar, H.G.İ, 2013).

2.9.3. Türkiye'de Sinema Filmlerinin Kullanılmasının Tarihsel Gelişimi

Türkiye'ye film makinesi 1910 yılında gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda okullardaki ilk sinema filmi gösterimini Pathe Sineması'nın kurucusu Sigmund Weinberg yapmıştır (Scognamillo ve Demirhan, 2005; Aktaran: Yakar, H.G.İ, 2013). Enver Paşa 1916 yılında Berlin'de gezdiği askeri film merkezinden Türkiye'de de kurulması emrini vermiştir. Kurulan bu merkezde, daha sonraki yıllarda Çanakkale'deki askeri harekata dair filmler yapılmıştır. Enver Paşa'nın tavsiyeleri sonucunda kurulan Ordu Sinema Dairesi, bir süre sonra çalışmalarını Müdafaa-i Milliye Stüdyosu adıyla sürdürmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüyle ordunun tüm film arşivi ve film malzemeleri Malül Gaziler Cemiyeti'ne devredilmiştir. Cumhuriyetle birlikte Ordu Film Merkezi kurulmuştur. Orduda film

gösterimleri yapılması için salonlar oluşturulmuş, film merkezinin teknik personelinin yetiştirilmesi amacıyla Fransa'dan eğitimciler getirilmiş, Avrupa'ya eğitim alması için personel gönderilmiştir. Ancak bu çalışmalar aktif olarak tüm eğitim kurumlarına dağılarak uygulamaya yansımamış, önemli bir gelişme kaydedilmemiştir.

Ülkemizde, 1950 yılından itibaren yayımlanmaya başlayan “*Film ve Öğretim*” dergisinde de sinemanın eğitimdeki rolüne, filmle öğretim konusunda yurt dışındaki gelişmelere, konuyla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın eksikliklerine değinen önemli yazılar yazılmıştır.

Türkiye'de eğitim filmleri konusunda ilk önemli çalışma 1951 yılında Milli eğitim Bakanlığı tarafından görsel-işitsel eğitim araçlarının üretilmesi ve çoğaltılması amacıyla *Öğretici Film Merkezi* kurulmasıyla başlamıştır. Bu merkezde, 1960 yılında film şeridi yapılmaya ve 1962 yılından itibaren de bu filmler seslendirilmeye başlanmıştır. Radyo Üniversitesi'nin de kurulmasıyla merkez, *Film Radyo Grafik Merkezi*'ne dönüştürülmüştür. 1968'de televizyonla da eğitim hizmetinin verilmesiyle de merkezin adı *Film- Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi* olarak değişmiştir. 1992 yılında bu merkez tarafından uzaktan eğitim yöntemi ile hizmet vermek üzere *Açık Öğretim Lisesi* kurulmuştur. 1998 yılında ise merkez, *Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü* adını almıştır.

Türkiye'de filmlerin medya unsuru olarak incelenmesine yönelik çalışmalar da 2000'li yılların başlarına denk gelmektedir 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Medya Okuryazarlığı dersi Türkiye'deki tüm 6, 7, 8. Sınıflarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlamıştır (RTÜK, 2007). Filmlerle öğretim Türkiye'de okullarda ağırlıklı olarak yabancı dil öğretimi ve tarih öğretimi alanlarında kullanılmaktadır.

2.9.4. Türkiye'de Yapılan Akademik Çalışmalar

*Filmlerin eğitim aracı olmasına ilişkin, Hilmi Malik'in “*Türkiye'de Sinema ve Tesirleri*” (1933) başlıklı kitabı, Türkiye'de bu alanda yapılan ilk yayınlardan biridir. Bu çalışmada, sinemanın çocuklar ve yetişkinler üzerindeki etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

*Osman Şevki Uludağ, filmlerin çocuklar ve gençler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini anlattığı “*Çocuklar, Gençler, Filmler*” (1943) adlı kitabında; sinemanın hayatımızdaki rolü, çocuklar ve gençler için uygun olan filmler, filmlerin

sansürlenmesi, çocukların ve gençlerin sevdiği filmler, filmlerin çocukların ahlakına ve suçlarına etkileri, çocuklar ve gençler için uygulanan film yasaları gibi konulara değinmiştir.

*Reşit Pasin'in "**Modern Eğitimde Filmler**" (1951) başlıklı kitabında filmlerin askeri ve sivil eğitimde kullanılmaları anlatılmaktadır.

*Tarih öğretiminde filmlerin kullanımı ile ilgili akademik düzeyde ülkemizde yapılan çalışmalardan biri Sezai Öztaş'ın hazırladığı "**Tarih Öğretmeni ve Filmler: Tarih Öğretiminde Film Kullanımının Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi**" (2007) başlıklı doktora tezidir.

*İsmail Hakkı Demircioğlu'nun "**Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi**" (2007) başlıklı makalesinde de farklı tarihi konulara yönelik geniş içerik sunma, belli bir noktayı açık hale getirme, geçmişi ulaştırma, kronolojik düzeni hatırlama gibi konular ele alınmıştır.

*Ayrıca bilimsel filmlerin hazırlanmasından (Pekdağ ve Marechal, 2007), kimya eğitiminde filmlerin kullanılması (Pekdağ ve Marechal, 2010), sözel becerilerin öğretilmesinden (Dikilitaş ve Düvenci, 2009), toplumsallaştırma aracı özelliğinden (Birkök, 2008), edebi metinlerin öğretilmesinde akademik başarıya etkisine (Yakar İnce ve Çetin Yücel, 2011) pek çok farklı alanda filmlerin kullanımına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Aktaran: Yakar, H.G.İ, 2013)

2.9.5. Özel Bilim Alanlarında Sinema Filmleri Yoluyla Eğitim

Dünyada, belirli bir konunun öğretimi için özel olarak çekilmiş filmlerin olduğu gibi, uzun metrajlı sinema filmleri de edebiyat, dil, eğitim, psikoloji, psikiyatri, tarih, sosyoloji, coğrafya, kimya, iktisat, mühendislik ve hemşirelik alanlarında kullanımına yönelik akademik çalışmalar 1920'lerden sonra hız kazanmıştır.

İktisat alanında, lise ve üniversite seviyesinde verilen eğitimlerde kullanılan sinema filmleriyle, anlaşılması zor bazı terimler ve kavramların somutlaştırılarak öğretilmesi sağlanmaktadır. Roberts (2003) çalışmasında farklı ekonomik çevrelerin yaşamlarına ve yoksulluğa dair tecrübeleri olmayan öğrenciler için, film karakterleri üzerinden deneyim kazanma şansı olduğunu tespit etmiştir. Kısa filmler ve televizyon klipleri yoluyla, öğrencilere ekonomik ilkelerin aktarılmasına yönelik çalışmalar da yapılmıştır (Sexton, 2006). Ayrıca kıtlık, mali kaynaklar, girişimcilik, karma ekonomi, mali piyasa, kapitalizm, ölçek ekonomisi, verimlilik, maliye politikası, para politikası, teşvikler gibi kavram ve terimlerin özel seçilmiş filmler aracılığıyla belirli

yöntemler ışığında öğretilmesine yönelik akademik araştırmalar bulunmaktadır (Leet ve Houser, 2003).

Toplumların sosyal yapılarını derinden etkileyen problemler konusunda verilecek eğitimlerde de sinema filmlerinden yararlanılmıştır. Sosyal bir problem olarak “Savaş”ın öğretimi (Hannon, Marullo, 1988), sosyal düşünme becerisinin geliştirilmesi (Tipton ve Tiemann, 1993; Aktaran: Yakar,H.G.İ., 2013), genel sosyolojik kavramların öğretilmesi (Smith, 1973; Russel, 2009; Aktaran: Yakar,H.G.İ., 2013), tıbbi sosyolojinin kuramsal bakış açısının pratik yollarla aktarılması amacıyla (Pescosolido, 1990) çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Filmlerde anlatılan önemli hikayeler ve olaylar üzerinden ahlaki eğitim verilmesine yönelik araştırmalar da bulunmaktadır (Carr, 2006). Toplumsal ahlak kurallarının yaşam içindeki yerinin ve öneminin kavratılması, sosyal çatışmaların çözülmesi, ırk, din, dil ayrımcılığının doğurduğu olumsuz durumlar, sevgi, sadakat, huzur ve ailenin önemi, aile bireylerinin görevleri, aşkın kutsallığı ve doğa sevgisi gibi önemli konuları da vurgulaması açısından filmler, donanımlı birer öğretim araçlarıdır.

Sinema filmlerinin sosyal fonksiyonuna dikkat çeken araştırmacılar, erken yaşta alkol ve sigara kullanımının öğrencilerin filmlerdeki karakterlere özenmesiyle ve filmlerden etkilenmesiyle yakın ilişkisi olduğunu vurgulamaktadırlar (Tickle ve ark. 2001; Dalton ve ark. 2003; Charlesworth ve Glantz, 2005; Sargent, 2005; Sargent ve ark. 2006; Sargent ve ark. 2007). Zararlı alışkanlıkların (alkol, sigara, kumar gibi) yol açtığı durumların filmlerde gösterilmesi önemlidir. Bu nedenle öğretmenin sınıfta kullanacağı filmi iyi incelemesi gerektiği de vurgulanmalıdır. Sosyal bakımdan hobi, spor, turizm gibi konuların öğretiminde de filmlerden yararlanılmaktadır (O’Bannan ve Goldenberg, 2008).

Edebiyat eğitiminde de edebi metin ile ilgili olarak seçilen film, belirlenen amaç ve yöntem doğrultusunda edebiyat derslerinde kullanılmaktadır. Edebiyat uyarlamaları, edebi geleneğin değerlerinin öğretimi konusunda önemli bir eğitim ortamı sunmaktadır. Edebiyattan sinemaya uyarlanan eserler, edebi metnin olay örüntüsünün ve karakterlerin çözümlemesinde etkilidir. Ayrıca edebiyat teorilerinin, edebiyattan uyarlanan filmler yoluyla aktarılmasına yönelik çalışmalar da mevcuttur (Brown, 2009). Eserin özüne zarar veren uyarlama bir film aracı olarak kullanılmamalıdır.

Sinema filmlerinin, dünyada ve ülkemizde en yoğun ve işlevsel özellikle de son yirmi yıldan beri İngilizce’nin yabancı dil olarak öğretiminde filmler yoğun olarak

kullanılmaktadır. Özellikle de son yirmi yıldan beri İngilizce'nin yabancı dil olarak öğretiminde filmler, yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Dil öğretiminin konu başlıklarına ve etkinliklerine göre hazırlanmış filmler, belirlenen amaca ulaşmada daha etkili bulunmuştur. Araştırmalar, film kullanımı ile ilgili belirlenen kriterler sağlanırsa, öğrencinin dili öğrenme ve kullanma başarısının artacağını belirlemektedir (Engin, 2002; Jancewicz, 1987; Dikilitaş ve Düvenc, 2009).

Kelimelerin ve kavramların öğretimi, kelimelerin cümle içindeki kullanılışları, anlamları, filmdeki karakterlerin konuşmalarıyla öğretiler (Choi, 2009). Sözcüklerin seslendirilmesi, tonlanması, jest ve mimikler gibi iletişimi kolaylaştıran unsurların, beden dilinin öğrenilmesinde de filmler kullanılabilir (Özbay, 2009).

Tarih öğretimi de sinema filmlerinden sıkça yararlanılan alanlardan biridir (O'Connor ve Jackson, 1974; O'Connor, 1987; Marcus ve ark. 2010). Türkiye'de tarih derslerinde tarihi dönemlerin, savaşların, tarihi karakterlerin tanıtılması bakımından sinema filmleri sıklıkla kullanılmaktadır. Filmlerin öğrenci başarısına etkisi, tarih öğreniminde faydaları ve kullanımına ilişkin araştırmalar bulunmaktadır (Öztaş, 2007; Demircioğlu, 2001).

AİDS, hafıza kaybı, tıbbi nedenlerle bir ekstremitenin kesilmesi, otizm, görme ve/veya işitme engeli, cücelik, kanser, facial anomaliler, polio, mental retardasyon gibi konuların işlendiği filmler yoluyla hem ilgili alanların uzmanlarının yetiştirilmesinde, hem de bu gibi rahatsızlıklara sahip bireylere erken tanı konulabilmesi, bireylerin tedavi edilebilmesi, onlara sosyal ve davranışsal destek verilmesi yönünde araştırmalar bulunmaktadır (Carpenter ve ark. 2008; Cunningham, 1923; Osterling, 1994; Wehmeyer, 2001; Aktaran: Yakar; H.G.İ., 2013). Psikolojik kavramların ve hastalıkların öğretiminde de filmler kullanılmaktadır (Paddock ve ark. 2001).

Amerika ve Avrupa'da eğitimde filmlerin etkisi üzerine yapılan çalışmalar, filmlerin sosyal becerileri etkilediği, aktardığı bilgilerin kalıcılığını, öğrencilerin derslerden aldığı hazzın ve akademik başarının arttığını göstermiştir (Yakar, H.G.İ., 2013).

2.10. Sinemanın Eğitimdeki Toplumsal Etkileri

Günümüzde sinema sektörü giderek büyümektedir. Bu büyüme ile birlikte sinemanın toplumsal işlevleri de giderek artmaktadır. Bunlardan en önemli ve öncelikli olanı; sinema yoluyla bilgi aktarımı, yani sinema ile eğitimidir. Filmlerde ortaya konulan sorunlar için bir bakış açısı oluşturulmaktadır. Kişisel olarak, olgular karşısında nasıl

davranılması gerektiğini, somut tutum ve davranış örnekleriyle açıklamaktadırlar. Tüm toplumu ilgilendiren konularda davranış örnekleriyle birlikte esas noktalar, açık ve anlaşılır biçimde ifade edilebilmektedir.

Öğrencilere uyuşturucu kullanımı ve diğer sosyal sorunları anlatmada (Wilson, 2003), kültürleştirme olgusunda (Kramer, 2004), pedagojik konuların anlaşılmasında (Osbourne, 2002) sinema filmlerinin son derece önemli olduğu dolayısıyla iyi birer toplumsallaştırma aracı oldukları ortaya çıkmaktadır.

Sinema filmleri, hem görsel hem de işitsel açıdan yoğun bilgi içerme ve aktarma fırsatı sağlamak, yanında bilgilerin derin anlamlarını da sinema sanatı aracılığıyla izleyiciye aktarmaktadır (Birkök, M.C, 2008). Sinema filmleri karmaşık bilgilerin imaj yardımıyla metinlere göre daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır.

Eğitim programı malzemesi olarak sinema filmleri, çok geniş konuları içermektedir. Bilim, görsel sanatlar, tarih gibi genel konulardan; kriz ortamında aile, sosyal dayanışma, uyuşturucu kullanımı, insan hakları gibi özgün konular dahil bir çok sosyal olguyu kapsamaktadır (Frieden& Elliot, 2007; Aktaran: Birkök, M.C, 2008).

Eğitimde sinema filmleri, genel olarak teknolojik gelişmeler çerçevesinde ele alınmaktadır. Yeni teknolojilerin eğitim ve öğretime büyük katkılar sağladığı aşîkardır.

İşlenen konuları açısından sinema ve edebiyatın eğitimde kullanılmasının, tamamen orijinal örnekleri de bulunmaktadır. Geçmiş dönemlerdeki önemli olayları anlatan sinema filmleri, belgeseller ve dizi filmler bunlara örnek teşkil etmektedir. Bu olaylar roman türü edebiyat eserlerine de konu olmuştur. Ancak sadece eğitim amaçlı belli bilimsel konuları ele alan sinema filmleri yaygın olarak çekilmemektedir. Gelecek yıllarda, eğitim modelleri stratejileri için filmler, vazgeçilmez bir eğitim aracı olma yolunda ilerlemektedir (Birkök, M. C, 2008).

Çeşitli sinema filmleri, birçok özgün amaç için hazırlanıp kullanılmaktadır. Ancak ne yazık ki, sinema literatürü incelemelerinde bu amaçların, filmlerin içerdiği konulara göre verimli ve ayrıntılı bir dökümünün yapılmadığı görölmektedir. Genellikle yüzeysel bir değerlendirme ile, filmin içeriği ve kullanılabileceği alanlar belirtilmektedir. Edebiyat, tarih, sanat tarihi, sosyoloji ve psikiyatri gibi, doğrudan kullanılabilecek alanlarda bile, derinlemesine yapılmış film incelemeleri, değerlendirmeleri ve dökümü bulunmamaktadır (Lewis, 2003). Bu nedenle, film incelemelerinin, çok önem verilen ve yaygın bir bilimsel çalışma alanı olması gerekmektedir.

Öte yandan, filmlerin, klasik kitaplara üstünlüğü tartışılmazdır. Basılı kitaplarda, ders konusu ile ilgili yalnızca yazılı bilgi ve resim aktarılabilir. Kitaplardaki yazılı bilgi durağandır ve etkinliği okuyucunun bilgi işleme sürecine bağlıdır. Okuyucu okumayı bıraktığında, bilgi akışı kesilmektedir. Ne var ki, filmler, izleyicinin çabasından bağımsız olarak, kurgulanmış bilginin tümünü dinamik bir şekilde hem görsel hem de işitsel olarak aktarabilmektedirler.

Eğitimde filmlerin etkili olmasının en önemli nedenlerinden biri de, yeni neslin görsel medyaya çok aşina olmasıdır (Luis Alvarez, 2004). İzleyiciler, sürekli olarak televizyon, video, film gibi birçok görsel medyanın etkisine maruz kalmaktadırlar. Filmlerdeki görselliğin yanında, son derece etkili olan ikinci bir bilgi aktarım yolu da işitselliğin kullanılmasıdır. Ses ile bilgi aktarımı ve eğitim, konuşma, müzik ve bir takım ses efektleri ile olmaktadır (Birkök, M. C, 2008).

Sinema ile eğitimin somut olarak uygulanacağı alanlardan biri olan psikoloji/psikiyatride; belirli bir ruhsal hastalığın tanıtılması, önemli noktaların vurgulanması, örnek olayların olgu sunumları ile incelenerek öğretilmesi sağlanabilmektedir. Bu tür sinema ile eğitim uygulamaları, öğrencilere filmlerdeki karakterleri analiz edebilme fırsatı tanımaktadır. Öğrencilere çok cazip ve eğlenceli bir eğitim tarzı ile hem bilginin uygulanması gösterilmekte, hem de zihinlere kalıcı ve anlamlı bir şekilde yerleşmesi sağlanmaktadır. Konuyla ilgili olarak uygulanan bir projede, öğrencilerden elde edilen sonuçlar, öğrencinin filmi izledikten sonra, teorik içeriği daha iyi anladığını ve öğrenme işleminin çok verimli, zevkli ve anlamlı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu proje ile, öğrencilerin kişisel olarak kendilerini anlamaları ve sosyal açıdan ise, çevrelerinde bu olayların nasıl ortaya çıktığını kavramaları sağlanmıştır (Sullivan; 2004; Aktaran: Birkök, M. C, 2008).

Sinema filmleri karmaşık bilimsel, sosyal ve edebiyat teorilerini anlamak ve öğretmekte kullanılan çok etkin bir unsurdur. Sinema filmleri ve daha geniş kapsamda dizi filmleri ve televizyon gösterileri, yalnızca bilgi aktarmakla kalmayıp, birçok sosyal mesaj da vermektedirler (Bumpus, 2005; Aktaran: Birkök, M. C, 2008).

Filmlerdeki diyaloglar ve bilgiler insan hafızasında, diğer yollarla edinilmiş bilgilere göre daha kalıcı olmaktadır. Bununla birlikte, filmler, diğer medya araçlarında olmayan iki önemli unsuru; eğlendirme ve öğretmeyi bir arada sağlamaktadır.

Filmlerin vaka incelemesi, problem çözümlemesi, metaforların gösterilmesi, sembolik iletişim, soyut düşünceleri somutlaştırma, çeşitli tecrübeler kazanma,

tarihsel olayları göstermede kullanılması; ders kitaplarından çok daha anlamlı, etkileyici ve dinamik etkiler sağlamaktadır (Huczynski ve Buchanan, 2004).

Bu konu ile ilgili en önemli problem ise; okuduğunu anlama becerisinin gerektiği kadar gelişmemesi ve hatta eğitimi olumsuz etkileyecek kadar etkinliğinin azalmasıdır. Muhtemelen film gibi görsel ve işitsel araçların çok yoğun kullanılması, diğer bilgi aktarma araçlarının etkisinin azalması; bazı durumlarda vazgeçilmez bir önemi olan okuyarak anlama becerisinin de azalmasına yol açmaktadır. Günümüz modern yaşamında televizyon, sinema, video, bilgisayar gibi görsel ve işitsel öğeler öylesine yoğun hayatımıza nüfuz etmiştir ki; bu durum öğrencinin okuduğunu aynı oranda anlamasını sağlamamaktadır. Bir araştırmada, öğrencilerin okunan bir metindeki bilgilerin anlaşılması ve zihinde canlandırılmasında büyük güçlükler çektiği gösterilmiştir (Hibbing ve Erickson, 2003).

2.11. Sinema ve Tıp Eğitimi

Sinema gibi temsil sanatlarında, “gösterilenin değeri”; ya toplumsal kodlamalar çerçevesinde ilgi, merak öğeleriyle “kendiliğinden” kaynaklanır, ya da anlatımın ön plana çıkartıldığı yapıya olan ilgiden kaynaklanır. İçerik ve biçim temsil edilenin değerini belirler. Marjinal karakterler ya da başlarına olağan dışı işler gelmiş sıradan insanlar, hayatın başka yüzlerinin temsilcisi olarak her zaman ilgi çekici olmuşlardır. Bu yönüyle hastalık konusu, yaşam-ölüm döngüsünün gerçek, olağan, bir o kadar da ilgi çekici bir parçasıdır. Bu nedenle her hastalık hikayesi, temsil değeri taşımaz. Sıradan bir çocuk hastalığı, hastalık bir salgınla belli bir bölgedeki çocuk nüfusunu tehdit etmedikçe; cüzzam, salgına dönüşmedikçe; bir AIDS hastası, aşıklı olmadıkça; Çaresiz bir hastalığın karşısında bireyin yaşama çabası baskın çıkmadıkça; bir şizofreni hastası, ünlü biri olmadıkça, toplumu tehdit eden bir eyleme girişmedikçe herhangi bir hastalık tek başına sahne ve gösteri sanatlarının ele alacağı ana dramatik malzeme olamaz (Carter, 2005; Aktaran: Akın ve Yakıncı, 2013).

Akın ve Yakıncı (2013) “**Hastalık Konulu Anlatı Filmleriyle Tıp Eğitimi**” konulu makalesinde “**Rain Man**”, “**Temple Grandin**” ve “**Snow Cake**” filmleri ile otizm; “**A Beautiful Mind**” filmi ile şizofreni, “**Lorenzo’s Oil**” ile Adrenolökodistrofi Hastalığı’nı; “**Philadelphia**” filmi ile AIDS hastalığı’nı; “**Le Scaphandre et le Papillon**” filmi ile Serebrovasküler hastalıkları ve “**Patch Adams**” filmi ile kendini tıbbı adanmış bir doktorun eğlenceli mücadelesini konu alarak hastalık konulu anlatı filmlerinin sinema eğitimine ne ölçüde katkı sağlayabileceğini araştırmışlardır.

Tıp eğitiminde kullanılan filmlerin, gişe kaygısı taşıyan ya da salt sanatsal öğeler içeren filmler olması uygun olmayacaktır. Tıp eğitiminde kullanılacak filmlerde ele alınan konuyla ilgili olarak; hastalıkla ilgili kullanılan ana motifin gerçek, yan motiflerin ve hastalıkla yaratılan bireysel ve toplumsal sonuçların da gerçeklikle işbirliği içinde yoğrulması beklenmektedir. Sonuç olarak, bu araştırmada, sanat ve eğlence sektörünün bir uzantısı olarak filmlerin, izleyeni sıkmadan, didaktik olmadan mesajlarını verdiği, bu anlamda haz vererek öğrenmeyi sağladığı vurgulanmıştır.

Bu araştırmada sunulan öneriler kısaca şöyledir:

- *Gösterilen filmin ağırlıklı olarak bir hastalığı ve belirtilerini konu alıp almadığı denetlenmesi,

- *Hastalık konulu filmlerin izletilmesi sonrası, konunun uzmanı bir doktor yönetiminde tartışma oturumu yapılması,

- *Filmdeki olayların, eğitimde anlatılanlarla karşılaştırılması,

- *Filmdeki hekimlerin hastalıkla ilgili bilgi, tavır ve yöntemlerinin tartışma oturumunda “Siz olsaydınız ne yapardınız?” ekseninde sorgulanarak değerlendirilmesi şeklindedir (Akın ve Yakıncı, 2013).

Uzun metrajlı sinema filmleri, güçlü öğretim araçları olabilirler. Banos ve Bosch (2015); **“Uzun Metrajlı Filmlerin Tıp Fakültelerinde Bir Eğitim Aracı Olarak Kullanılması”** adlı makalesinde; filmlerin tıp eğitiminde kullanılması konusunda aşağıda sunulan bazı prensipleri önermektedirler:

- *Filmdeki eğitim unsurlarını belirlemek için literatürü okumayı ve filmi dikkatle izlemeyi öneriyorlar.

- *Ayrıca materyalin öğrenciler şu anki bilgi düzeyine uygun olup olmadığının kontrol edilmesi de önemlidir.

- *Daha uzun filmleri kullanmak zor olabilir fakat bireysel sahneler kullanmak bir seçenek olabilir.

- *Tasvir edilen olayların inandırıcılığı bazen onun gerçekçiliğinden daha önemli olabilir.

- *Filmin tartışması, öğretmenler tarafından daha önce belirlenmiş birkaç soruyla sınırlı olmalıdır.

- *Tıbbi konular, yalnızca filmlerdeki tek yararlı yöndür; aynı zamanda sosyal ve insancıl öğeler de değerlidir.

*Aktiviteden sonra öğrencilerin öğrendiklerini yeterince değerlendirmek, filmin bir öğretim faaliyeti olarak kullanılmasının meşruluğunu saptamada son derece önemlidir.

İlk filmler yüzyıldan daha önce piyasaya sürülmüş olduğundan filmler dünyadaki tüm insanları kendine çekme konusunda muazzam bir yetenek sergilemiştir. Son yıllarda, teknolojik gelişmeler neredeyse herkesin bir sürü film kaynağına ulaşmasına olanak vermiştir. Filmlerin gücü; gerçek ve kurgusal öykülerle ilgilenen herhangi biri kimse için dayanılmazdır ve birçok film tıbbi konuları ele almaktadır. Boon, bu ilginin nedenini şöyle özetler: “Tıp, meslekten olmayan insanlar ile bilimdeki elit söylemler ve dahası teknoloji arasındaki ilişkilerin incelenmesi konusunda verimli bir alan sunar.”

Filmlerin eğitimde ve bilimsel öğretimde kullanılması, eski bir gelenektir; fakat, filmleri tıp öğrencilerine öğretmede kullanmak, nispeten yeni bir uygulamadır.

Fritz ve Poe 1979 yılında, psikiyatri öğretiminde kullanılan filmleri açıklayan ilk makaleyi yayımladı. Darbyshire ve Baker (2011), sinemanın sağlık hizmeti eğitiminde kullanılmasının nedenlerini şöyle belirtti: “Filmler, bize bir öykü anlatır ve biz iyi şeyler işittiğimizde her zaman mutlu oluruz. Öyküler, öğrenciler arasında kolayca bir tartışma başlatabilen konuları ele alırlar. Öğrencilerin oynadığı aktif roller, bu tartışmayı yapıcı öğrenmenin önemli bir parçası yapar.”

**Bir filmi toplum nezdinde popüler yapan özellikler, tıp eğitiminde yararlı yapan özelliklerden farklıdır. Kapalı gişe oynayan filmlerde, başka bir sorun öğrencilerin onları hali hazırda izlemiş olmalarıdır, buna karşın daha az ünlü filmler öğrencilerde merak uyandırabilir ve motivasyonu arttırabilir. Dolayısıyla, öğretmenlerin genç tıp öğrencilerinin aşına olmadıkları filmleri bulmaları faydalı olur. Literatürü taramak, öğretmenlerin özel konularda yararlı olabilecek filmler bulmalarına yardımcı olabilir.

**Başka öğretmenlerin, belirli filmlerin eğitimde kullanılması konusunda yazdıklarının eleştirel biçimde okunması, doğru film seçimi yapılmasına yardımcı olur.

**Filmlerin öğrencilerin bilgi düzeylerine uygun olması önemlidir. Bazı filmler, bazı öğrencilere uygun değildir. Örneğin, klinik deneyimi olmayan öğrencilerin, Doktor-hasta ilişkisinin karmaşıklığını anlaması zor olabilir. Bazı etik anlaşmazlıkları anlamaları için, öğrencilerin belirli derecede entelektüel olgunluğa ihtiyaçları vardır. “Mary Shelley’in Frankenstein”ı biyomedikal araştırmaların etik prensiplerinin tartışılmasında kullanılacak iyi bir filmidir; fakat birinci yıl öğrencileri, yalnızca

canavarın kötülüğünü görebilirler ve yaratıcısının yanlış kararlarını göremezler. “Wit”in ilk sahnesi, hastalara nasıl kötü haber verilmeyeceği konusunda unutulmaz bir derstir, ancak klinik deneyimi olmayan öğrenciler bunu tam olarak takdir edemeyebilirler. İzleyiciler “The Constant Gardener”da tasvir edilen etik olmayan davranıştan endişe duyabilirler; fakat ilaç araştırmalarındaki işlemlere aşına olmayanlar, ilaç şirketlerinin genelde böyle davranmadıklarını bilmeyebilirler. Böyle sorunları önlemenin tek yolu, filminden önce okumaları için tanıtıcı bir metin hazırlamaktır.

****Eğitim amacıyla, tartışma yaratılmasında yardımcı olacak sahneler aramaları için, öğretmenlerin filmi önceden izlemeleri gerekir. Öğrencilere dikkat etmeleri gereken anı söylemeleri için, öğretmenlerin sahnenin ne zaman başlayacağını ve biteceğini tam olarak not etmeleri gerekir veya öğrencilere tüm film yerine, sadece özel sahneleri göstermeyi seçebilirler.**

****Her filmin uzunluğu ve teknik özellikleri seçim yaparken her zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Son yıllarda çekilmiş filmler, yirminci yüzyılın ilk yarısında yapılanlardan çok daha uzun olma eğilimindedirler ve 2 saatten daha kısa filmler bulmak zor olabilir. Dolayısıyla, öğrenciler modern uzun metrajlı bir filmi sınıfta seyredecekler ve daha sonra tartışacaklarsa, öğretim faaliyetinde o film için en az 3 saat gerekebilir. Bu nedenle, bazı öğretmenler, konuya odaklanmak, oturumu kısa tutmak ve dikkatin dağılmasını önlemek için özellikle seçili sahnelerin kliplerini kullanmayı tercih ederler. Diğer bir seçenek de, öğrencilerin filmi oturumdan önce izlemelerini sağlamaktır ve böylece, ders süresi özel olarak tartışmaya ayrılabilir. Klip kullanmak, konuyu, filmin bütününe değerlendirilmesini zorlaştırabilecek küçük parçalara ayırma dezavantajına sahiptir. Bunun yanında, öğrencilerin filmi dersten önce izlemesini istemek, tartışmaya yeterince katılabilmeleri için, öğrencilerin gerçekten izlediklerinden emin olmanız şartıyla iyi bir seçenektir. Aynı zamanda bazı teknik konular da göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencileriniz orijinal versiyonu anlayamadığı sürece, yabancı dillerde filmlerin onlara yararlı olmaları için dublaj yapılmış veya alt yazılı olmaları gerekir.**

****Seyircinin dikkatini ve ilgisini korumak için, popüler filmler çoğu zaman karmaşık konulara sahiptirler ve birçok temayı ele alırlar. Bu karışıklıktaki sakınca; öğrencileri gerçekten önemli sorulardan başka yöne saptırabilmesidir. Bu nedenle, karmaşık konulara, birçok oyuncuya veya çok fazla temaya sahip filmler, öğretim amacına yararlı olmayabilirler.**

****Film kullanılan öğretim faaliyetleri, ders programına dahil edilen bütün diğer aktiviteler gibi planlanmalıdır. Birçok öğrenci, özellikle birinci sınıf öğrencileri, geleneksel ders anlatımlarının ve laboratuvar faaliyetlerinin tersine, filmleri sınıflarda bir eğlence aracı olarak kullanmayı düşünebilirler. Film oturumlarında, konsantrasyon ve ilgi sağlamak için, bu bakış açısını baştan gidermek önemlidir. Film oturumlarına, başka her türlü geleneksel öğretim faaliyetlerine olduğu gibi davranılması gerekir. Bu, filmleri ders programına ve ajandaya dahil etmek, eğitim hedeflerini yazmak, aktivitenin nasıl yürütüleceği konusunun anlaşılır bir açıklamasını yapmak ve öğrencilerin nasıl değerlendirileceğini tarif etmek demektir. Eğer öğrenciler filmi ders dışında seyredeceklerse, filmi nasıl bulacaklarını öğretmek önemlidir. Bununla beraber, bazı yazarlar, öğrencilerin tepkilerini (mimik ve sözsüz ifadeleri) gözlemek, öğrencilerin değerli, ilgi çekici ve önemli olduğu düşünülen görüşlerini kuvvetlendirmek için, öğretmenlere filmi öğrencileriyle birlikte seyretmelerini önerirler.**

****Öğrencileri filmde ele alınan konuları tartışmaya sevk edecek bir takım sorular hazırlamak iyi bir fikirdir. Burada seçenekler çok sayıdadır; sorular tüm sınıfa veya özel bir öğrenciye sorulabilir. Başka bir yaklaşım öğrencileri küçük gruplara ayırmaktır; bu, özellikle etik ikilemler, ahlaki inançlar ve sosyolojik seçenekler gibi tartışmalı konularla ilgili çeşitli yanıtlar alma olasılığını artırır. Öğrencilere olacaklar hakkında soru sormak için filmi durdurmak, eğer zaman müsaitse iyi bir seçenektir. Filmden sonra bir tartışma hazırlanmasına yardımcı olabilecek başka bir uygulama öğrencilere, filmin özel kısımlarına konsantre olmalarına yol açacak bazı sorular içeren bir seyir rehberi sunmaktır.**

****Filmler hakkında genel tanıtımlar faydalı olur. Öğrencilerin bunun bir sinema oturumu değil, sıradan bir öğretim faaliyeti olduğunu anlamaları için özellikle üniversiteye yeni giren öğrenciler için, öğretmenler film hakkında kısa bir tanıtım hazırlamalıdır. Bu tanıtım, filmin teknik özellikleri hakkında açıklamalardan, konunun bir özetinden, prodüksiyonun veya öykünün tarihi yapısından ve herhangi bir ödül alıp almadığından oluşabilir. Bu kısa tanıtım, aynı zamanda öğrencilere bazı sahnelerle daha çok dikkat etmelerini önerebilir.**

****Derecelendirme gerçekçi değerlendirmelere dayanmalıdır. Öğrencileri değerlendirmede kullanılan yöntemlerin aktiviteyle uyumlu olması gerekir. Grup küçük olduğunda, öğretmen oturum sırasında her öğrencinin varlığını değerlendirebilir. Bununla beraber, grup büyük olduğunda, öğrencilerden filmde**

işlenen ana temaları ele alan kısa bir rapor ve/veya kişisel bir analiz yapmalarını istemek daha pratik olacaktır. Başka bir yaklaşım, öğrencilerin filmin konuyla ilgili yönleri üzerine fikir birliğine varmalarına yardımcı olmak ve daha sonra bu konuyla ilgili fikirlerini özetleyen bir metin yazmalarını istemektir. Her durumda, öğretmenler öğrencilerden uzun metinler yazmalarını istemekten kaçınılmalıdır. Bir veya iki sayfa, öğretmenlerin filmin öğrenciler üzerindeki etkilerini bilmesi için yeterlidir. Filmleri sıradan öğretim aktivitelerinin materyalleriyle birlikte sınava dahil etmek yerine, bu faaliyeti ayrı değerlendirmek ve onun öğrencilerin final derecelerine katkısını belirlemek daha iyi olabilir.

****Sonuç** olarak filmler kullanmak, öğretmenlerin öğrencilere geleneksel eğitim yöntemleri kullanıldığında zor anlaşılabilen bazı medikal senaryolar tanıtımalarına yardımcı olabilir. Faaliyetin eğitici değeri için; öğretmenlerin filmleri dikkatle seçmeleri, onları baştan sona seyretmeleri ve eğitim hedeflerinin en konuyla ilgili sahnelerini dikkatle belirlemeleri, öğrencilerin güncel bilgi seviyelerini göz önüne alarak aktiviteyi dikkatle planlamaları ve faaliyete uygun değerlendirme ölçütleri kullanmaları gerekir.

Marcus Law ve arkadaşları (2015) **“Televizyon ve Sinemanın Tıp Eğitiminde Şimdiki Görünümü”** adlı makalesinde bu yeniliğin ümit verip vermediğini ve niçin verdiğini incelemiştir. Bu araştırmada ana hatlarıyla şunlar ele alınmıştır:

*Tıp hizmetinde ve eğitiminde insancıl, şefkatli ve insan merkezli oryantasyonlar geliştirmek güçtür.

*Bu hedefe yönelik etkili bir yaklaşım, televizyonu ve sinemayı eğitim araçları olarak kullanmaktır.

*Televizyon ve sinema; şefkatli ve ciddi şekilde bilinçli bakım oryantasyonları geliştirilmesinde tıp eğitiminde eşsiz bir rol oynamayı vaat etmektedir.

*Televizyon ve sinema kullanılmasının teorik temeli ile ilgili daha fazla araştırma yapılması ve bu müdahalenin bilgiyi arttırıp arttırmayacağı gelecekteki çalışmalar için araştırma alanları olarak öne sürülmektedir.

Tıp eğitimindeki yeniliklerden biri de, tıp öğrencilerinin derste öğrenme biçimlerinin dönüşümü ile ilgilidir. Anlatıma dayalı öğretim tıp eğitiminde bir değişmez olmasına karşın; aynı zamanda çok çeşitli işitsel-görsel medya sınıf ortamına dahil edilmiştir. Örneğin bazı öğretmenler, öğretimi güçlendirmek için gerçek veya kurgusal olayların videolarını, öğretim amacıyla yazılmış sahneleri ve hareketsiz görüntüleri kullanırlar. 1890’ların başında, tıp öğrencilerine öğretmek için doktorların hastalarını filme

kaydettiklerini ortaya koyan kanıtlar bulunmaktadır (Essex-Lopresti; 1997). Etkinliği halen saptanmamış olsa bile, işitsel-görsel medyayı kullanmanın çekici olduğu gayet açıktır. Bundan başka, duygular, tutumları ve davranışları öğrenmede özel bir rol oynarlar ve işitsel-görsel medya (televizyon ve sinema) duyguları güçlendirebilir ve öğrenmeyi daha hatırlanabilir ve zevkli yapabilir (Blasco ve ark. 2006; Taylor,2010). Popüler kültürde dramatize tıbbın popülaritesi artmakla beraber, bu ortam son 20 yıl içinde tıp eğitiminde süregelen bir trend haline gelmiştir (Hirt ve ark. 2013; Czarny, 2008). Taylor (2010) ve McConnell (2012)'ın tıp eğitimi araştırmaları, öğrenme noktası bir duygusal yanıtla birleştirildiğinde öğrencilerin bir şeyi öğrenme ve hatırlama olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda tıp dışında da bir duygusal durumun bireylerin öğrenme ve hatırlama paternini etkileyeceğine dair bir hayli kanıt vardır (Heuer ve Reisberg; 1990).

Law ve arkadaşları (2015) medikal bakımda ve eğitimde insancıl, merhametli ve insan merkezli oryantasyonlar geliştirmenin zor olduğunu ve bu hedefe yönelik muhtemelen etkili bir yaklaşımın televizyonu ve sinemayı eğitim aracı olarak kullanmak olduğunu öne sürmektedir (Cohen ve Sherif; 2014).

Law ve arkadaşları (2015) bu araştırmada, televizyon ve sinemanın tıp eğitiminde, bilgi edinmek, beceri kazanmayı kolaylaştırmak, öğrenimi zenginleştirmek, ilgiyi ve katılımı sağlamak, tartışmayı teşvik etmek, düşünmeyi motive etmek, duygu uyandırmak ve akılda tutmayı uyarmak için kullanıldığını açıkladılar.

Law ve arkadaşlarının (2015) incelediği 113 makalenin sonuçları şöyledi:

*Sinemanın tıp eğitiminde kullanılmasıyla ilgili olarak Psikiyatri/ruh sağlığı eğitim konuları arasında egemendi (Akram, 2009; Tarsitani, 2004).

*İncelenen makalelerin genelinde sinema ve televizyonun tıp eğitiminde kullanılması destekleniyordu.

*İncelenen makaleler sinema ve televizyonun tıp eğitiminde kullanılmasının bilgi edinme, beceri kazanma, öğrenmeyi zenginleştirme, ilgi ve katılımı artırma, tartışma ortamı yaratma, derin düşünme, duygu ortaya çıkarma ve akılda tutma gibi birçok amacı olduğunu öne sürmektedir.

*Memnuniyeti ölçen bütün çalışmalar, öğrencilerin sinema ve televizyonun tıp eğitiminde kullanılmasından memnun olduklarını göstermektedir.

Berk RA (2009) multimedya sunumlarına yerleştirilmiş televizyon ve sinema kliplerinin öğrenmeyi nasıl arttıracakı ile ilgili yazısında, klip kullanımının 20

spesifik öğrenme sonuçları elde edebileceğini öne sürmektedir. Bu 20 spesifik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- **Öğrencilerin dikkatini çekmek
- **Konsantrasyon sağlamak
- **İlgiyi arttırmak
- **Yaratıcılığı teşvik etmek
- **Beklenti duygusu yaratmak
- **Öğrencilerin hayal gücünü arttırmak
- **İçeriğe ve öğrenmeye yönelik tutumları geliştirmek
- **Diğer öğrenciler ve öğretmenlerle bağlantı kurmak
- **Hafızayı arttırmak
- **Anlamayı arttırmak
- **Fikir akışını uyarmak
- **Daha derin öğrenmeyi teşvik etmek
- **İfade özgürlüğü için fırsat sağlamak
- **İşbirliği için araç olarak hizmet etmek
- **Öğrencilere ilham vermek ve motive etmek
- **Öğrenmeyi eğlenceli hale getirmek
- **Uygun bir ruh hali ve tonu ayarlamak
- **Korkutucu konulardaki endişeleri ve gerginliği azaltmak
- **Unutulmaz görsel imajlar yaratmak.

Law ve arkadaşları inceledikleri makalelerde, tıp öğrencilerinin medikal uzmanlığını ve gerçek yeterliliklerini (iletişi, işbirliği, profesyonellik) geliştirirken bir dizi konuda uzmanlaşmaları gerektiğini ve bu öğretim aracının tüm konu alanlarında yaygın şekilde uygulanmasını önerirler. Bu incelemede, sinema ve televizyonun, bir öğrencini elde etmesi beklenen tüm yeterliliklerde %100 başarı sağlayamayacağı ve bu nedenle sinema ve televizyonun öğrenme hedefleri ve amaçlanan sonuçlara göre dikkatle kullanılması gerektiği belirtilmektedir.

Bu incelemedeki bulgular, öğrencilerde duygu uyandırmak için kullanılan sinema ve televizyonun kendi duygusal farkındalıklarını uyardığını dolayısıyla onların hastalarla daha empatik olmalarına olanak verdiğini ortaya koymaktadır.

Sinema ve televizyonun öğrencilerin etik ve insan mağduriyeti hakkındaki anlayışlarını arttırdığı ve onların tıbbın insancıl yönlerine kafa yormalarına yardımcı olduğu söylenebilir. Sinema ve televizyonun, etkili bir öğretim aracı olarak

uygulamalı tıbbın bir parçası olan ahlaki ve duygusal konuları öğrenmeyi sağlayan duygulara yol açtığı görülmektedir. Bu pedagojik araç, öğrenmenin etkili alanına cezbederek; öğrencilerin kendi duyguları ve empati hakkında farkındalık geliştirmelerine hizmet edebilir, daha sonra da hastalara nasıl duygusal destek verileceğini daha iyi anlamalarına izin verebilir.

Sinema ve televizyon tıp eğitiminde şefkatli ve ciddi derecede bilinçli bakım oryantasyonları meydana getirmeyle ilgili eşsiz bir rol oynayacağını vaat etmektedir. Bazı kanıtlar öğrencilerin bu öğretim biçimini hoş bulduklarını öne sürmektedir ancak fakültenin yeterince hazırlanması dahil, bu öğretim formatının müfredatta yürürlüğe konulmasını kolaylaştıracak ve onaylayacak daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Eğlencenin bu görsel formu, kolayca temin edildiğinden ve popüler kültüre iyi kazındığından öğrenci popülasyonu; sinema ve televizyonun tıp eğitimi boyunca kullanılmasını kolayca kabul edebilir ve tadını çıkarabilir. Sinema ve televizyonun tıp eğitiminde kullanılmasının teorik temeliyle ilgili daha fazla araştırma, bu medyanın öğretim aracı olarak kullanılma çabalarının sürmesine yardımcı olur (Law ve ark, 2015).

2.12. Sinema ve Psikiyatri Eğitimi

Psikiyatrinin hem Hollywood hem de dünya sineması üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Filmlerle psikiyatri arasındaki ilişki antipsikotik döneme dayanır ve psikiyatrist Dr. Dippy'nin perdede ilk ortaya çıktığından bu yana yüz yıldan fazla geçmiştir. Rabkin (1998; Aktaran: Dave ve Tandon; 2011) ve Gabbard (1999) ticari Hollywood sinemasında psikiyatrinin ve psikiyatristlerin olumsuz tasvir edilmesinin yasını tutmaktadır. “Olumsuz reklam diye bir şey yoktur” şeklinde Hollywood özdeyişine rağmen halkın ruh sağlığına yönelik tutumu üzerindeki muhtemel etkileri yüzünden böyle olumsuz tasvirler psikiyatristleri kaygılandırıyordu (Fearing, 1946). Bununla beraber, işitsel ve görsel medyanın tıp eğitiminde oynadığı rolün farkına varılması bu kaygıyı dengeledi (Humphreys. 1965, Smith, 1974; Aktaran: Dave ve Tandon; 2011).

Geçen 30 yıldan fazla bir zamandır filmler, kültürel yeterlilik, çocuk gelişimi, evlilik, aile ve grup danışmanlığı, psikiyatrik tanılar ve klinik farmakoloji gibi bir dizi psikiyatrik ve genel konular öğretmede kullanılmaktadır (Alexander, 2004a; Aktaran: Dave ve Tandon; 2011). Alexander, psikososyal tıbbı öğretmede ticari film klipleri

kullanılması yaklaşımını açıklamak için “sinema-eğitimi” terimini icat etti (Alexander, 1994). Psikiyatri, sinema ile olan yakın bağlantısı yüzünden; yalnızca psikososyal konuları değil, fakat aynı zamanda bir dizi tanınmış sunumları (Hyler, 1988; Robinson, 2003; Wedding, 2005; Aktaran: Dave ve Tandon; 2011) ve altında yatan psikopatolojiyi (Fritz, 1976; Karlinsky, 2003) öğretmede sinemayı kullanmakla ilgilenen tıp öğretmenleri için verimli bir alan olmuştur.

Byrne (2009), psikiyatristlerin neden fil izlemek zorunda olduklarının nedenlerini makalesinde açıklamıştır. Dave ve Tandon (2011), **“Psikiyatri’de Sinema-Eğitimi”** makalesinde, psikiyatristlerin psikiyatriyi öğretmede neden filmleri kullanmak zorunda olduklarını şöyle açıklamıştır. Filmlerin eğitim için popüler bir araç olmasında birkaç faktör rol oynamaktadır:

*Filmler öğrenmenin eğlenceli yoludur.

*Teknolojideki ilerlemeler yüzünden öğrenciler tarafından çok beğenilir.

*Günümüzde filmlere ulaşmak kolaylaşmıştır.

Büyük bütçeli ticari filmler çoğu zaman, seyirci açısından empati yaratan karakterlerin canlı, gerçekçi tasvirlerini sunarlar. Beynin dil bölgesine odaklanan geleneksel öğretimin tersine filmler, hem işitsel hem de görsel alanları hedef alırlar (Bailey, 1994). Aynı zamanda öğretmenler ticari sinemada gerçeküstü tasvirlerin daha kolay hatırlanabileceğini ve öğrencilerin duygusal zekalarına daha kolay etki edeceğini kavradılar. Ayrıca psikiyatride filmler güvenli ve etik açıdan sorunsuz bir ortamda karşı aktarım ve risk değerlendirmesi gibi hassas klinik konuları öğretecek bir kaynak sunarlar. Bu özellikle öğrencilerin sıklıkla hastalarla olan klinik karşılaşmalardan yıldıklarını bildirdikleri üniversite tıp eğitiminde önemlidir. Öğrencilerin film karakterleri hakkında olumsuz duygular ifade etmeleri-özellikle bunu hastalar için yapmalarının yasaklandığını düşündüklerinde-mümkündür (Masters, 2005; Aktaran: Dave ve Tandon; 2011). Fritz (1979) filmlerin rüyalarla yakından ilişkili olduğunu ve bu nedenle seyircilerin bilinçaltına ve birincil düşünme sürecine ayak uydurmalarının daha olası olduğunu iddia etti.

Filmler öğrencilere hastalık hakkında genellikle kısa psikiyatri ortamlarında görülmeyen birçok bakış açısı sunar. Aynı şekilde, filmler bir hastalığın uzun dönem seyrini gözleme fırsatı sunar; örneğin Mr. Jones (1993 filmi bipolar bozukluğun hem depresif, hem de manik dönemlerinin kısa eğitim birimlerinde genellikle sağlanamayan iç yüzünü anlatır. Filmler bir tartışma noktasıyla uğraşmayı durdurabilir veya belirli öğrenme hedeflerini vurgulamak için tekrar tekrar

izlenebilir. Sonuç olarak, filmler kendi evlerinde öğrenciler tarafında seyredilebilir ve derslerde olduğu gibi takıma dayalı öğrenmeyi arttıran bir grup faaliyetinin zevkini çıkarabilir (Dave ve Tandon, 2011).

Bütün bunların yanında ticari filmlerin kısıtlı yanları da vardır:

*Öğretmenler uygun filmler veya film klipleri belirlemeye zaman harcamalıdır.

*Öğrenciler filmleri seyretmeye zaman harcamak zorundadırlar.

*Tasvirler çoğu zaman gerçeküstüdür ve filmler belirli öğrenme noktaları sunmak için tasarlanmadıklarından yanlış anlamaları arttırabilirler (Greenberg, 2009). Örneğin, ticari filmler sıklıkla hastalarla profesyonellerin sosyalleşmesini ve sınır ihlallerini gösterirler (Gharibeh, 2005). Bununla beraber, böyle olumsuz imajlar tartışma meydana getirmede ve eleştirel düşünmeyi teşvik etmede kullanılabilir.

Geçen onlarca yıl içinde tıp eğitimi gittikçe yeterlilik odaklı hale gelmiştir. Öğrenme hedefleri bu yeterlilikleri yapı taşlarını oluşturur. Bir öğrenme hedefi, öğrenci tarafından kazanılan bir performans kabiliyetini açıklayan bir ifadedir.

Eleştirel ve yansıtıcı düşünme, klinik, etik muhakeme, değerlere dayalı uygulama gibi beceriler veya anlatı becerileri geleneksel tıp müfredatında öne çıkmaz. Böyle beceriler özellikle psikiyatrik uygulamayla ilişkilidir.

Kolb'a göre (1984) "Öğrenme deneyimin dönüşmesi yoluyla bilginin yaratıldığı bir süreçtir." Kolb'un öğrenme döngüsü, yansımanın takip ettiği deneyimin önemini vurgular, düşünmede ve davranışta derin düşünmeyi arttıran değişikliklere yol açar. Buna örnek, öğrencilere ruhsal hastalıklar hakkında temsili bir deneyim, yansıtıcı gözleme fırsatı ve bu nedenle konu hakkında daha derin bir anlayış sunan sinema eğitiminde verilmektedir.

Filmler ya didaktik sunumlara heyecan katarak öğrencilerin dikkatini çekmede ya da özellikle müfredatta bilgi, beceri ve tutum alanlarındaki çeşitli açıkları doldurmada kullanılabilir. Filmler, özellikle tanısal kriterler hakkında bilgi vermede kullanılmaktadır. Higgins (2001) filmleri tanı ve tedavi tasarlama becerileri öğretmede kullandı. Bununla beraber, filmler kendi başına bir öğretim aracı haline gelmiştir, burada amaç özellikle zahmetli ve zor hastalarla uğraşırken (Alexander, 2004b), karşı aktarım gibi hassas konuları tartışmak (Swift, 1993) veya uygun davranışlar geliştirmek ve gizli önyargıları hedef almaktır (Raingruber, 2003). Filmler bütün olarak veya özel öğrenme hedeflerine uygun seçili klipler şeklinde kullanılabilir. Rehber eşliğinde tartışma, belki de filmleri öğretimde kullanmanın en yaygın yöntemidir (Dave ve Tandon, 2011).

Dave ve Tandon (2011) “**Psikiyatride Sinema Eğitimi**” makalesinde filmlerin nasıl kullanılacağını şöyle sıralamıştır:

*Öğrencilerin dikkatini çekmek, bir bozukluğun belirtilerini göstermek ve derslerde öğrenme noktalarını vurgulamak,

*Tartışmayı ve kendini yansıtmayı teşvik etmek,

*Rol oynamayı kolaylaştırmak,

*Bir bozukluğun seyrini göstermek,

**** Öğrencilerin dikkatini çekmek:**

Filmler, öğrencilerin dikkatini çekmek ve semptomları göstermek amacıyla da kullanılmaktadır. UK Nottingham Üniversitesi’nde majör psikiyatrik bozuklukların tanı kriterlerini sunmak amacıyla bazı filmler kullanılmaktadır. Bu filmlere örnek olarak şu filmlerin klipleri gösterilmektedir: As Good As (1997; Obsesif Kompulsif Bozukluk), The Madness of King George (1994; Organik Duygudurum Bozukluğu), Some Voices (2000; Şizofreni), Mr. Jones (1993; Hipomani), Rainman (1988; Otizm), The Lost Weekend (1945; Alkol Bağımlılığı) (Dave ve Tandon; 2011).

**** Tartışmayı teşvik etmek:**

Filmler tartışmalarda etkili bir tetikleyici görev yaparlar. Bununla birlikte, tartışmanın öğrenme hedeflerinin açık olması önemlidir. Bunlar, teşhis ve yönetim hakkında tartışma, kendinin ve başkalarının duygusal reaksiyonlarını düşünme veya sadece karakterlerin sözlü ve sözsüz konuşmasını gözlemekten oluşabilir. Zazulak (2002), bir film klibini sunduktan sonra aşağıdaki soruların sorulmasını önermektedir; “Ne gördünüz?”, “Ne işittiniz?”, “Ne hissettiniz?”, “Ne düşündünüz?”, “Bu klinik uygulamanız üzerinde nasıl etki yaratabilir?”.

UK Nottingham üniversitesi Psikiyatri Kliniği’nde tartışmayı ve kendini yansıtmayı teşvik için şu filler kullanılmaktadır. Angelina Jolie ve Winona Ryder’in oynadığı “Girl, Interrupted” sınırda kişilik bozukluğu ve psikotik depresyon hakkında ayrıntılı tartışma imkanı sunarken, Woody Allen’in “Hannah ve Her Sisters” filmi birinci basamak bakımında açıklanamayan somatik yakınmaların yönetimi tartışmak imkanı verir. “Rainman” Dustin Hoffman ve Tom Cruise’un Oscar ödüllü filmi olarak otizm spektrum bozukluklarının tanı kriterleri, bakıcılar üzerindeki etkisi ve kurumsal bakımı gibi çeşitli konular hakkında tartışma yaratırken, diğer yandan da Raymond Babbitt’in (Dustin Hoffman) gösterdiği bir dizi sözel ve motor tikler ve manyerizmleri sergileme konusunda kusursuzdur. Alexander’ın (2004a) sözsüz

iletişimin anlaşılmasına yardımcı olmak için bir klibi önce sessiz ve daha sonra sesli oynatma önerisinin önemini de göstermektedir.

**** Rol oynamayı kolaylaştırmak:**

UK Derby Tıp Fakültesi tıp öğrencilerinin psikiyatri öğretim programı önemli psikiyatrik bozuklukları kapsayan seminerlerden oluşurken, rol oynama; görüşme ve teşhis ve tedavi edici beceriler dahil çeşitli becerileri öğretmede rutin olarak kullanılmaktadır. Rol oynamayı kolaylaştırmak amacıyla “What About Bob” (1991), “The Hours” (2002) filmlerinin kullanıldığı öğrenilmektedir.

**** Bir bozukluğun seyrini göstermek:**

Richard Gere’ın bipolar bozukluğu olan bir adamı oynadığı “Mr. Jones” (1993) filmi bir bozukluğun seyrini göstermek için kullanılmakta olup, birinci klipte Mr. Jones’u şiddetli depresyon belirtileri ile izlerken, ikinci klipte ise Mr. Jones hem konuşmasında hem de davranışında yükselmiş bir ruh haliyle gösterilmektedir. Tartışma bu iki ayrı olayı bir araya getirerek bipolar bozukluğun seyrine ve dersteki anahtar öğrenme noktasına geçebilir, bu noktada, unipolar depresyonu bipolar depresyondan ayırt etmek için ”depresif semptomlar sergileyen bir kimsedeki manik semptomlar hakkında soru sormak “nın önemi tartışılır.

****Kültürlerarası konuları göstermek:**

Hem üniversite, hem de yüksek lisans müfredatında temel yeterlilikler; hasta sunumunda sosyokültürel geçmişi ve sosyokültürel konuları dikkate alma yeteneğinden oluşur. Bilindiği gibi, bunlar öğretilmesi güç yeterliliklerdir. Dave ve Tandon (2011), kendi öğretilerinde bir dizi sosyokültürel konuya değinmek için “Devrai (2004)” filmini kullanmışlardır. Bu film Hindistan’da Şizofreni Bilinci Derneği ile müştereken üretilmiştir. Film, kırsal kesimdeki çevresel bozulma hakkındaki kaygıları aşırı oranlara ulaşmış ve bir psikotik olayda doruğa çıkmış genç bir bilim insanı Shesh’in (Atul Kulkarni) öyküsüdür. Film daha çok Shesh’in küçük kız kardeşinin (Sonali Kulkarni) abisinin ruhsal durumuyla başa çıkma ve aile hayatında nezaketi koruma mücadelesini konu etmektedir. Filmdeki farklı karakterler (Shesh’in annesi, diğer köylüler, Shesh’in kayınbiraderi), Shesh’in durumunun etiolojisi hakkında farklı bakış açıların sahiptir. Film kliplerinden birinde Shesh’in kayınbiraderi bir psikiyatriste başvurmasını önerirken, annesinin bir büyücüye başvurmayı önerdiğini göstermektedir. Film tartışma soruları ise şöyledir:

*Ruhsal hastalıkların bakıcılar üzerindeki psikososyal etkileri ne olabilir?

*Kız kardeşin ve kayınbiraderin reaksiyonundaki farklılık nedir?

*Uygulamada bakıcı stresıyla nasıl başa çıkabilir?

*Bu film Hindistan’da çekilmiştir. Şayet İngiltere’de çekilmiş olsaydı nasıl farklı olabilirdi?

*Bu klipte kültürler arası sorunlar nelerdir?

*Annenin ruhsal hastalığa yönelik tutumu ile, Shesh’in kayınbiraderinininki arasındaki farklar nelerdir?

*Bu gibi farklılıklarla nasıl başa çıkabilirsiniz?

Tartışma, insan anlayışının ve empatinin evrensel değerlerinin önemini ve kültürel kalıpların risklerini anlama konusunda anahtar öğrenme hedeflerini kolaylaştırmaktadır (Dave ve Tandon; 2011).

**** Filmlerin mevcut müfredata entegre edilmesi:**

Film uzmanları olan psikiyatristler, öğretimde kullanmak isteyecekleri filmleri belirlerler. Öğretim materyali olarak yüzlerce film mevcuttur. Filmler öğretimde uygun birçok kaynaktan biridir. Bu nedenle en etkili strateji; filmler kullanılarak daha iyi gerçekleştirilecek mevcut öğrenme hedeflerini belirleyerek, mevcut öğretim programını gözden geçirmek ve müfredatın hedeflerine ulaşmasında gerekli olan yeni filmler tasarlamaktır. Filmler, diğer bir öğrenme aktivitesinin yerini almak yerine, öğrenmenin kolaylaştırılmasına yardımcı olacak bir ek araç oluşturur. “Filmler ve psikiyatri” konusunda özel çalışma modülleri şimdi birçok üniversitede mevcuttur ve tıp öğrencilerinin psikiyatri ile ilgilenmelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Akram; 2009). Sonuç olarak filmler, klinik öğretmenlerin araç gereçlerine eğlendirici ve bilgi verici bir araç sağlar. Filmler, konferanslar, rol oynama veya küçük grup tartışmaları gibi mevcut öğretim formatlarıyla kolayca entegre olurlar ve üniversite ve yüksek lisans psikiyatri müfredatında belirlenen bir dizi yeterliliğin öğretilmesinde kullanılabilirler. Dijital medyanın gelişmesi filmleri herkesçe ulaşılabilir hale getirdi. Hollywood, psikiyatri ile ebedi bir bağa sahiptir, fakat uluslararası filmler gittikçe psikiyatrik temalar işlemekte, öğretmenlere muhtemelen sonsuz bir öğretim kaynağı sunmaktadır (Dave ve Tandon; 2011).

Kuhnigk ve arkadaşları (2012) “**Psikiyatride Sine-Eğitim**” adlı makalesinde, psikiyatri öğretmenlerinin çoğu zaman öğrencilerinin psikiyatride yönelik olumsuz tutumlarıyla karşı karşıya kaldıklarından ve öğrencilerin psikiyatri hastalığını daha iyi anlayabilmeleri için yeni bir seminer tipi geliştirdiklerinden söz etmektedir. Bunun için Hamburg Tıp Akademisi’nde üniversite eğitim müfredatının bir parçası olarak bir filmi, bir dersi ve bir hasta görüşmesini birleştiren bir “sine-eğitim”

semineri geliştirmişlerdir. 2005 ve 2008 yılları arasında gerçekleştirilen 39 sine-eğitim seminerine 1032 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler, film ve seminer kombinasyonu değerlendirmelerinde; filmi ve ilave hasta görüşmesini psikiyatri konusuna hakim olmada ve filmlerde gösterilen psikiyatri hastalığının temelini anlamada yararlı bulmuşlardır (Kuhnigk ve ark; 2012).

Psikiyatri deneyimi olmayan tıp öğrencileri sıklıkla psikiyatri konusuna yönelik olumsuz tutumlar sergilerler (Kuhnigk ve ark; 2007). Buna rağmen, tıp öğrencilerinin psikiyatriye ve akıl hastalarına yönelik tutumları tıp doktorları olarak davranmalarında önemlidir (Wilkinson ve Toone; 1993). Tıp öğrencilerindeki bu önemli önyargının azaltılması, üniversite tıp eğitiminde temel bir sorundur.

Öğrencilerin akıl hastalarını daha iyi anlamaları ve önyargıların azaltılması için psikiyatri eğitiminde filmler kullanılmaktadır (Hyler ve Moore, 1996; Wedding ve ark, 2005). Lisansüstü psikiyatri eğitiminde grup tartışmalarının takip ettiğı çağdaş filmler sunulması 1970’lerden beri kullanılmaktadır (Fritz ve Poe; 1979). Aynı zamanda psikiyatri ile ilgili konularda eğitimciler asistan doktorlara yardımcı olmak üzere ticari filmleri de başarıyla kullanmaktadırlar (Sondheimer; 2000).

Sinema, yüksek lisans psikiyatri eğitiminde kullanıldıkça, daha çok kabul görmektedir (Datta; 2009). Filmler çeşitli formatlarda ve ortamlarda üniversite tıp eğitiminde çeşitli öğretim amaçlarında başarıyla kullanılmaktadır (Blasco, 2006; Zagvazdin.2007). Bilhassa filmlerin psikososyal bilim dallarında öğretimi geliştirmedeki değeri yıllarca tartışılmış ve karma eğitimin yer aldığı ortamlarda multimedyanı kullanılması konusunda önerilerde bulunulmuştur (Rosendahl ve ark; 2003). Kurgusal filmlerin kişilik patolojilerinin ve kişilik özelliklerinin fark edilmesinde eğitim gözlemcilerine yararlı olabileceğı konusundaki bulgulara rağmen, henüz özel hiçbir öğretim formatı belirlenmemiş ve daha geniş bir şemanın bir parçası olarak değerlendirilmemiştir (Hesse ve ark; 2005). İyi tasarlanmış bir öğretim formatının, başlangıçta psikiyatriye yönelik tarafsız tutumlar sergileyen öğrencilerin, rotasyonun sonunda psikiyatriye yönelik daha olumlu tutumlar geliştirmesine faydalı olduğu gösterilmiştir (Neidermier; 2006). Bundan başka, Amerikan Tıp Fakülteleri Birliğı tarafından empati, temel bir öğrenme aracı olarak adlandırılmıştır. Empati; hastanın durumunu, bakış açısını ve duygularını anlamaktan, bunu anladığını ve terapötik bir biçimde davrandığını söylemekten oluşur (Mercer ve Reynolds; 2002).

Kuhnigk ve arkadaşları (2012) üniversite tıp öğrencileri için aynı hastalığa dayanan bir filmi, dersi ve hasta görüşmesini birleştirerek yeni bir öğretim formatı olarak bir

psikiyatrik “sine-eğitim” semineri geliştirmişlerdir. Almanya Hamburg Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 2005-2008 yılları arasında her takvim yılında azami 12 film seminerinin gerçekleştiği Psikososyal Tıp Modülü sırasında yapılmıştır. Psikososyal Tıp Modülü 3. İle 5. Yıllar arasında öğrenciler tarafından seçilmiş 6 zorunlu modülden biridir. Her seminer 3 bölümden oluşmaktadır:

1.Filmin kısa bir genel tanıtımı

2.Film hakkında bir tartışma, filmde görülen spesifik psikiyatri hastalığı hakkında kısa bir konuşma, ICD-10/DSM-IV’e göre bir tanıya ve tedaviye odaklanma

3. Öğrencinin katıldığı bir hasta görüşmesi; burada filmde gösterilen spesifik psikiyatri hastalık mağduru bir hasta, bu hastalığın kişisel yaşamı üzerindeki etkileri dahil, hastalık ve tedavisi hakkındaki kişisel deneyimlerini tartışır.

Her seminerden sonra katılımcılardan sosyodemografik bilgilere ilaveten öğrencilerin bu yeni öğretim formatıyla, filmlerin seçilmesiyle, öğrenme amaçlarının yerine getirilmesiyle ve düzenleme konuları ile ilgili 6’lı likert skalada memnuniyeti kapsayan sorular sorularak değerlendirilme yapılmıştır.

Araştırma sonuçları:

*Öğrenciler sine-eğitim seminerinin psikiyatri konusuna ulaşmalarında yararlı olacağını düşündüler.

*Ayrıca hasta görüşmesinin psikiyatri hastalığının temelini anlamalarına yararı olacağını saptadılar.

*Tüm öğrenim amaçlarını tatmin edici olarak değerlendirdiler.

*Genel olarak seminer organizasyonunu olumlu olarak değerlendirdiler.

Araştırmada sonuç olarak; üniversite ve yüksek lisans tıp eğitiminde çeşitli eğitim ortamlarında çok çeşitli öğrenme amaçları için filmler kullanılmaktadır. Bu çalışmada diğerlerinden farklı olarak bir sine-eğitim semineri için bir film sunumundan, bir kısa dersten ve bir hasta görüşmesinden ve bir tartışmadan oluşan yeni bir format kullanılmıştır. Öğrenciler bu formatı gayet yüksek değerlendirmişlerdir. Bu sonuçları göze alınca, eğitim programları tıp öğrencilerinin psikiyatriye yönelik tutumlarını etkileyebileceğinden ve öğrenciler bu yeni tıp seminerle öğrenme hedeflerine çok iyi ulaşıldığını düşündüklerinden bu yeni seminer formatının, üniversite tıp eğitimi müfredatında yer almasının yararlı olabileceği belirtilmiştir (Kuhnigk ve ark; 2012).

Hankir ve arkadaşları (2015), “Üniversite Psikiyatri Eğitiminde Bir Eğitim Aracı olarak Sinematerapi ve Filmler: Bir Olgu Sunumu ve Literatürün Taranması”

adlı makalade, Atticus Finch'in “Eğer bir insanı gerçekten anlamak istiyorsan onun ayakkabılarını giymen ve etrafta dolaşman gerekir” sözünden hareket ederek sinemanın olağanüstü gücünü anlatmaya çalışmışlardır.

Film olağanüstü bir güce sahiptir ve eğlence ve gerçeklerden kaçmak için eşsiz bir ortam sunar. Bir akıl hastalığı teması etrafında dönen birçok film vardır ve filmlerde en yaygın gösterilen tıbbi uzmanlık alanı psikiyatridir. Son birkaç on yılda filmler üniversite öğrencilerine ruhsal durum muayenesi gibi psikiyatriyi öğretme konularında bir eğitim aracı olarak gittikçe çok kullanılmaya başlamıştır. Bunun yanında filmler iyileştirici güce sahiptir ve bunu yansıtmak için sinematerapi icat edilmiştir.

Film tıp eğitimi alanında kullanılabilir ve kullanılmaktadır. Aslında son 30 yıldan fazla tıp öğretmenleri filmi tıp öğrencilerine ve psikiyatri öğrencilerine birçok ruhsal durum koşullarını ve senaryolarını öğretmede bir eğitim aracı olarak kullanmaktadırlar (Bhugra ve Gupta; 2009; Aktaran: Hankir ve ark.; 2015).

Filmler bir psikiyatrik bozukluğu olan insanların ailelerine, ruhsal sağlık bakımı sunan görevlilere ve genel toplumun üyelerine ruhsal hastalıklar hakkında kıymetli anlayış sağlayabilir. Dolayısıyla, onların subjektif psikopatoloji mağduriyeti yaşantısını daha iyi anlamalarına olanak verir (Hankir ve ark; 2015).

Filmlerin üniversite ve mezuniyet sonrası psikiyatri eğitiminde bir pedagoji yöntemi olarak avantajı; film kullanmanın gerçek bir hastanın mahremiyetini ihlal etmemesidir (Akram ve ark; 2009).

St. George Üniversitesi Tıp fakültesi öğrencilerine ve Londra King's Koleji Tıp Fakültesi'nde “Psikiyatri ve Film” modülü adı altında seminerler yapılmaktadır. Datta “Delilik ve Filmler” adı altında tıp öğrencileri için bir yazı yayınlamıştır (Datta; 2009).

İngiltere'de son birkaç yıldır filmler bir “terapötik araç” olarak kullanılmaktadır. Evlilik uyumsuzluğu konusunda yazılmış bir yazıda çiftlere, partnerler arasında uyumsuzluk teması etrafında dönen bir filmi seyretmelerini öneren terapistler olduğu bildirilmiştir. Çiftler daha sonra, yeni anlayışlar verebilecek ve sonuçta uyumsuzluğu azaltabilecek bir ortamda film hakkında ayrıntılı bir tartışma yapmak üzere başka bir seansa katılmaya davet edilmektedir (Bhugra ve Gupta; 2009).

Jukic ve arkadaşları (2010) “ **Psikiyatri Asistanlarının Eğitiminde Sinema**” adlı makalesinde, sinemanın bir sanat formunu, güçlü bir endüstriyi ve özel bir sosyal fenomeni temsil eden bir kompleks oluşum olduğundan söz etmektedir. Sinema

endüstrisi genelde doktorlara ve tıbbı her zaman büyük ilgi göstermiştir ve özellikle psikiyatri çoğu zaman ilgi odağı olmuştur. Sinema ve psikiyatri arasındaki etkileşimin olumlu yönleri olmasına karşın, damgalanma ve aynı zamanda olumsuz toplum algısı her zaman göz önünde bulundurulması gereken sonuçlardır.

Farklı psikiyatrik ve psikiyatriyle ilişkili konulara sahip filmler en çok seyredilenler arasında yer almaktadır. Bu filmleri bir kısmı psikiyatrinin ve ruh sağlığı profesyonellerinin kendi sorunlarını gösterirler ve / veya ister gerçek psikiyatri asistanları olsunlar, isterlerse sadece ruh sağlığıyla ilişkili bazı konular sergilesinler ruhsal sorunları olan kişileri ana karakter olarak tasvir ederler. Bu filmlerin bazıları o kadar başarılıdır ki, genel halk onlar sayesinde psikiyatriyle özdeşleşirler ve filmlerde gördüklerine bakarak psikiyatriye, hastalara ve onların tedavilerine yönelik tutumlar geliştirirler (Pirkis, 2006; Damjanovic ve ark, 2009). Bu nedenle, bu tutumlar ve anlayış ruhsal bozuklukların, hastaların ve psikiyatrinin derinden hatalı temsil edilmesiyle oluşabilir. Psikiyatrinin ve psikiyatristlerin temsil edilmesi zamanla derin saygıdan, umursamamaya ve şeytanlaşmaya kadar değişir (Schneider; 1977). Psikiyatrik hastaların kendileri, muhtemelen aydınlanmış kişilerden, cani manyaklara ve hayvanat bahçesi tiplerine kadar değişik şekilde tasvir edilebilirler (Hyler ve ark; 1991).

Psikiyatrinin neden film yapımcılarına bu kadar ilgi çekici geldiği ve hala gelmekte olduğu sorusuna cevap verirken, film yapımcılarının esasında derin iç mücadelelerinde ve duygusal çalkantılarında, artistik sunum gerçekleştirme çabalarında yattığı birçok kez söylenmiştir; çünkü filmler, hikaye anlatmak için böyle karmaşık iç motivasyonları ve yükselmiş duyguları kullanırlar (Gabbard ve Gabbard, 1999; Schneider, 1987).

Psikiyatri asistanları eğitilirken, asistanların uzman psikiyatristler olmalarında ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri kazanmaları için mevcut bütün yöntemler kullanılmalıdır. Klasik eğitim yöntemlerine (konferanslar, seminerler, atölyeler ve süpervizyonlar) ilaveten multimedya dahil eğitimin diğer yolları ve metotları uygulanmalıdır. Filmlerde ruhsal bozukluklardan mağdur olanlar sıklıkla tasvir edilirler (Pirkis, 2006; Rosen, 1997; Aktaran: Jukic ve ark., 2010).

Filmleri eğitimde kullanma kararını yazar şöyle açıklamaktadır: “Filmleri asistan eğitiminde kullanma kararı kısmen genel toplumun farkına varmasının fakat, aynı zamanda psikiyatri asistanlarının filmlerde gördüklerine dayanarak bazı psikiyatrik

konular hakkında görüşler ve güçlü inançlar geliştirmelerinin sonucuydu” (Jukic, 2010).

Bu araştırmada Hırvatistan’da psikiyatri asistanlarının “Sinema ve Psikiyatri” adındaki bir tartışma paneline elektronik postayla davet edildiği belirtilmektedir. Asistanlara gönderilen bu davet mektubunda, bu eğitim yönteminin psikiyatride kullanılmasının başlıca nedenleri şöyle belirtilmiştir:

*Ruhsal bozuklukların, hastaların ve psikiyatrinin filmlerdeki hatalı tasvirlerinin bir sonucu ortaya çıkabilen olumsuz etkilerinden bahsederek ve böyle filmlerin etkileri hakkında farkındalığın arttırılmasına olan ihtiyacı vurgulanmıştır.

*Diğer yandan psikiyatrik konuları ve patolojiyi gerçekçi biçimde sunan bazı filmlerin eğitim araçları olarak kullanılmasının yararları anlatılmıştır.

Araştırmada psikiyatri asistanları için “Sinema ve Psikiyatri” eğitim forumu, ayda bir seçilen bir filmin tasarlanması ve projeksiyonunu takiben yarı yapılandırılmış bir tartışma paneli şeklinde planlanmıştır. Tartışmalar 5-10 dakikalık bir açılış sunumunu takiben, davet edilen yorumcular, bir sinema eleştirmeni ve bir psikiyatrist eşliğinde yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, asistanlar karmaşık psikiyatrik konular hakkında yorum yapıp, ihtiyaç duyulan bilgiyi basit bir yolla kazanabilmişlerdir. Sonuç olarak filmlerin ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde farklı şekillerde kullanılması mümkündür:

*Doktor-hasta etkileşimi ve psikopatoloji prensiplerini öğretmede,

*Psikiyatrinin toplumda faaliyette bulunduğu ortamı ve psikiyatri uygulamasının diğer yönlerini anlamada kullanılabilirler.

Bu eğitim yöntemi ün kazanmakta ve daha çok kabul görmektedir ve belki de birkaç yıl içinde bu eğitim tipinin standart haline geldiği ve yaygınlaştığı sonucu çıkarsanabilir.

Sharma ve arkadaşlarının (2013) **“Psikiyatri Sinema Kulübü: Psikiyatri Öğretmenin Yenilikçi Yolu”** makalesinde, Psikiyatri eğitiminde sinema-eğitimini kullanmayı ve psikiyatri öğrencilerinin sinema-eğitimine yönelik algılarını araştırmayı amaçlamışlardır.

Medya ve sinema endüstrisi filmlerde ana temalar olarak her zaman ruhsal hastalığın tasvir edilmesine çok fazla ilgi göstermiştir. Sinema yıllardan beri her zaman bir eğlence kaynağı olmuştur. Çoğu zaman filmlerde tasvir edilen temalar toplumun kendisinden kaynaklanır. Bütün dünyada filmler toplum, kültür, din ve insanoğlu hakkında çeşitli konular tasvir ederler. Bu doğrultuda Hint sinemasında psikiyatrik

durumların tasviri çok popüler hale gelmiştir. “Khamoshi” gibi 1980’lerin filmleri olsun veya “Ghajani” gibi güncel süper hitler olsun halk böyle temaları daima bağrına basmıştır. Bu filmleri çoğu o kadar başarılı oldular ki, genel halk ve psikiyatri öğrencileri bu tasvirler sayesinde psikiyatriyi ve psikiyatrik hastalığı olan insanları anlama eğilimi gösterdiler (Pirkis ve ark, 2006; Damjanoviae ve ark, 2009). Dolayısıyla ruhsal hastalık tasvirleri, halkın ruh sağlığı sorunları yaşayan insanlar hakkındaki fikirleri üzerinde anlamlı bir etki yaratabilir (McKeown ve Clancy; 1995). Bugün, film endüstrisi seyircileri ve tüketicileri çok daha hassas ve eleştircidir ve aynı zamanda sinemada bir gerçeklik duygusu ararlar. Bu nedenle filmler, üstünkörü seyredilmezler, onun yerine daha derin bir duygusal etki bırakırlar. Filmler izleyiciye affektif olduğu kadar bilişsel seviyede de dokunurlar. Herhangi bir filmin yarattığı genel etki üç farklı bakış açısı altında ele alınabilir:

1. Sinemanın kullandığı cazibenin gücü,
2. Verdiği intiba (yoğunluk ve süre)
3. Bu iki faktörün seyircinin davranışı ve bakış açısı üzerindeki etkisi.

1983’lere dayanan bu etki, Domino (1983) tarafından film ortamının araştırılması gereken önemli bir kültürel konsept olduğu fark edilmiş olup, böyle filmlerin ruhsal hastalıklara yönelik tutumlar üzerindeki etkisine odaklanarak incelenmiştir. Dolayısıyla filmler, psikiyatri gibi hassas konuların öğretilmesinde bir aktif araç olarak kullanılabilir. Böyle bir öğretim tarzı sadece öğretimi arttırmakla kalmaz, aynı zamanda duygusal açıdan uzun vadeli öğretim noktaları yapan anlamlı deneyimler yaratılmasına yardımcı olur (Kaye ve ark; 2000). Sinema eğitimi ile derslik öğretimini takviye eden bu yenilikçi öğretim eğlencenin ve çeşitliliğin ötesinde etkilere sahiptir.

Sağlık bakım profesyonelleri, seyirciler ve film yapımcıları filmlerini öğrencilerin gerçekten sıradan derslik öğretiminde dokunulmayan soyut duygular yaşamalarına yardımcı olduğu konusunda fikir birliği içindedirler. Bakıcının yükü, mahremiyet konuları, aktarım, karşı akarım ve direnç gibi manevi alanların bir kısmı filmler kullanılarak etkili biçimde öğretilir. Dahası, seyirci aynı şekilde empatik kaygıyı güçlendiren film karakterleriyle farklı seviyelerde özdeşleşebilir. Hukuk Fakültesi öğrencilerine, ruh sağlığı yasasının öğretilmesinde filmlerin kullanılması başarıyla uygulanmıştır. Aynı zamanda akıl hastasının karşı karşıya kaldığı yasal konuları aydınlatmada medyanın önemli bir kaynak olduğunu saptamıştır (Hall; 2005).

Sharma ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında, psikiyatri hemşirelik lisans öğrencilerinin eğitiminde sinema-eğitimi kullanılması planlanmıştır. Araştırmaya psikiyatri hemşirelik 3. Sınıf öğrencilerinden rastgele seçilen 34 öğrenci dahil edildi ve her hafta 3 film (Beautiful Mind, Khamoshi, 15. Park Avenue) gösterildi. Filmleri seyretmede süreklilik sağlamak için öğrencilere kesintisiz 2 saatlik bir dönem verildi. Film, spesifik semptomların, psikopatolojinin, tedavi yöntemlerinin ve diğer ilişkili alanların aydınlığa çıktığı bir tartışma takip etmiştir. Aynı zamanda filmde tasvir edilen bazı gerçektışı veya tartışmalı içerik de tartışılmıştır. Araştırmada katılımcılardan filmi seyrettikten sonra ortaya çıkan kişisel hislerini ve duygularını yazmaları istenmiştir. Katılımcıların yazıları içerik analizi yapılarak kalitatif şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca üçüncü filmin sonunda bir derecelendirme ölçeği (0 ile 4 arasında likert ölçek) kullanılarak sinema-eğitiminin kabul edilebilirliği ve algısı objektif olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonuçlarında katılımcıların %60-70'inin bu konulara değindiği belirtilmiştir:

- *Sinema-eğitimi konuyu daha ilgi çekici hale getirmektedir.
- *Böyle bir öğretim metodunu hastanın bakış açısının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.
- *Sinema-eğitimi derslik ortamında açıkça tartışılmayan konulara değinilmesini sağlamaktadır.
- *Sinema-eğitimi konuya yeni bir anlam vermektedir.
- *Sinema-eğitimi çok eğlenceli ve zevkli bir aktivite olduğuna katılmışlardır.
- *Sinema-eğitimi ruhsal hastalığı olan kişilere yönelik olumlu tutumu arttırmakta ve damgalanmayla savaşmaya yardımcı olmaktadır.
- *Katılımcılar ruhsal hastalık ve bağlantılı senaryoların böyle tasvirlerini seyrettikten sonra ruh sağlığı profesyoneli olmanın gururunu anladıklarını belirtmişlerdir.
- *Genel olarak katılımcılar Sinema-Eğitiminin sıradan müfredatla birleştirilmesi gerektiği fikrine katılmışlardır.

Sonuç olarak, filmlerin psikiyatri eğitiminde kullanılması bilinen bir öğretim tekniğidir. Eğlenceli ve çekici olmasının yanı sıra sinema-eğitiminin aynı zamanda başka ek avantajları vardır. Film yoluyla hikaye anlatmanın duygusal açıdan anlamlı deneyimleri sunma avantajına sahip olduğu belirtilmektedir. Filmler sayesinde bazı soyut kavramlar kolayca tasvir edilebilir. Bu çalışmada katılımcıların büyük bir

kısmı sinema-eğitiminin öğrencilerde empati geliştirmede yaralı olabileceği fikrine katılmıştır.

Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde bir eğlenceli eğitim stratejisi kullanarak ruhsal hastalık yaşayan insanlarda medya damgasını ele alan çalışmada, şizofreni hakkındaki filmin damgalama derecesini azaltmaya aracılık ettiği gösterilmiştir (Ritterfield; 2006).

Lousiana Eyalet Üniversitesi Sağlık Bilimleri'nde sinir cerrahisi asistanlarında filmlerin kullanılmasının araştırıldığı bir çalışmada, katılımcıların %77'si sinema kulübünün asistanlara yardımcı olduğu ve %53'ü filmlerin müfredatın bir parçası olarak dahil edilmemesi gerektiğine inandığını ifade etmiştir.

Sinema-eğitiminin yapısında bulunan kısıtlılıklardan biri zaman darlığıdır. Literatürde bununla ilgili değişik yaklaşımlar sunulmaktadır:

*Başlangıçta tüm filmin gösterilmesi, onu takiben özel sahneler daha yakından bakılan öğretim seansları yapılması

*Filmi baştan itibaren seyretme, meydana geldikçe ilgili öğretici konuları tartışmak için filmi durdurmak

*Tüm film yerine film kliplerinin kullanılması (Zaman açısından verimli olmaktadır)

Bugünkülerin yanı sıra geçmiş filmlere bakıldığında psikiyatrik durumların tasvirleri popüler, yani gişe hasılatı kıran yapıtlar olmuşlardır. Filmler öncelikle eğlence ve para kazanmak amacıyla yapılmış olsalar da, bu ticari filmler arasında dikkatle ve düşünülerek seçilmiş filmler, psikiyatristler, psikiyatri hemşireleri ve psikiyatri sosyal hizmet görevlileri dahil çeşitli ruh sağlığı profesyonellerine psikiyatriyi öğretmede kullanılabilirler. Böyle sinema destekli öğretim, sınıfa yeni anlayışlar ve perspektifler getirebilir ve ilerideki tartışmalar için bir sıçrama tahtası görevi yapabilir. Derslik öğretimini, sinema-eğitimiyle takviye etmek eksiksiz bir eğlenme ve eğitim paketi meydana getirir. Şüphesiz ki, böyle bir yöntem kullanırken dikkatli olmak gerekir ve bilimsel ve rasyonel temelde tasvir edilen çeşitli yönleri açıklığa kavuşturmada ve tartışmada bir uzman bulunması zorunludur. Bu eğitim çabası türü aynı zamanda akıl hastasına yönelik damgayı azaltma açısından umut verici bir adımdır ve akıl hastasına ve ailesine yönelik empati derecesini arttırabilir.

Gramaglia ve arkadaşlarının (2013) **“Psikiyatri Asistanlarının Eğitiminde Sinema: İlişkilere Yardımcı Olmaya Odaklanma”** adlı makalesinde belirtildiği gibi filmler, sinema kulüplerinin önerileri, sinema-eğitimi konferansları ve/veya hastalıkları, hasta- terapist ilişkisini öğretmeyi amaçlayan özel modüller ve birkaç vakada

psikoterapi, karşı aktarım veya psikososyal formülasyon gibi konular sayesinde son zamanlarda tıpta ve özellikle psikiyatride kullanılmaktadır (Akram ve ark, 2009; Datta, 2009; Kalra, 2011; Kuhnigk ve ark, 2012; Alexander ve ark, 1994; Bhugra, 2003; Gabbard ve Horowitz, 2010; Gabbard ve Gabbard, 1989; Swift ve Wonderlich, 1993; Minch, 2000; Aktaran: Gramaglia ve ark., 2013).

Gramaglia ve arkadaşlarının teorisinde amaç, psikiyatri asistanlarının eğitiminde sinema hakkında farklı bir perspektif sunmaktır; bu, şu an açıklanan kullanımına ilaveten tamamlayıcı ve birleştirici bir perspektif kabul edilebilir.

Bir filmin imajları, bir rüyanın veya bir fantezininki gibi, ekstra-psişik ve intra-psişik olarak iki farklı boyutta okunabilir. İkincisine göre, her karakter bir kimsenin bir parçasını ve/veya tamamını kapsar. Rüya, bir tiyatrodur ve rüya gören; sahne, aktör, girişimci, yönetmen, yazar, toplum ve aynı zamanda eleştirmendir. Dolayısıyla, filmin anlamı, tek anlamlı olmaktan uzaktır; yönetmenin anlatmak istediği imaj, izleyicinin anlama kapasitesine bağlıdır. Sonuç olarak, yönetmen ve izleyici, filme atfedilen anlamda kaçınılmaz biçimde bilinçsizdir.

Yazarlardan biri (Eugenio Torre), eğitimsel teşvik olarak dinamik imajlara dayanan bir metot geliştirmiştir (Torre; 1999). Dinamik imajlar ani bir uyarıcı güce sahiptirler ve bu nedenle, duygusal katılım uyarılmasına ve bilinçaltı komplekslerin ve problemlerin aktive edilmesine özellikle uygundurlar. Bu yaklaşım teorik ve teknik konuların bir grup ortamında çalışma deneyimiyle uyumlu bir biçimde entegre edilmesine olanak vermiştir. Böyle bir ortam beyin fırtınasına ve süreçlerin paylaşılmasına izin verir, her bir üye bakış açılarını ve deneyimlerini karşılıklı paylaşarak grup üyelerini zenginleştirmiş olur. Grup üyeleri farklı karakterlerle özdeşleşebilir ve dolayısıyla filmde tasvir edilen durumu farklı perspektiflerden yaşayabilirler. Bu deneyim, hem bilişsel bakış açısından, hem de daha önemlisi duygusal açıdan bilgiye dönüşebilir. Grup üyeleri özellikle çarpıcı olduğunu düşündükleri film sahnelerini seçebilirler ve tartışabilirler; dolayısıyla karakterler hakkında bir düşünce ortaya atabilirler. Sahnelerde dönüşümlü olarak rol oynama, grup liderinin yardımıyla özenle hazırlanabilecek ve sonunda entegre edilebilecek hisleri duyguları ve düşünceleri kelimelere dökmek için kullanılabilir.

Sinematerapi konusundaki literatüre göre, filmler eşsiz ve eğlendirici bir öğrenme enstrümanını temsil ederler; bu bir tartışma yaratabilir ve öğrencilerin konular hakkında teknik tıbbi konular tarafından gölgelenecek ve gizli kalacak düşünceleri ortaya çıkarmasının bir yolunu sunabilir (Berg-Cross, 1990; Datta, 2009; Fritz ve

Poe, 1979; Darbyshire ve Baker, 2011; Kalra, 2012; Batistatou ve ark, 2010; Sanchez ve ark,2010; Aktaran: Gramaglia ve ark., 2013 ; Skelton ve ark, 2000; Skelton ve ark, 2000). Literatüre benzer şekilde, sinemanın tek bir anlama sahip olduğu varsayılmaz ve dünya hakkında tamamlayıcı bir düşünme yolu olduğu düşünülür. Dahası, gücü ruhun dengesini bozmak olan duygu, kişilerin nispeten güvende hissetmelerini sağlarken, onların öz-farkındalıklarını artırma potansiyeline sahiptir (İzod, 2000, Powell ve ark, 2006).

Bu araştırmada, hem psikiyatri asistanları hem de tıp öğrencilerinin yer aldığı sinema-eğitimi projesi, hasta-doktor ilişkisine odaklanan 12 seminerden oluşmuştur. Her 15 günde bir yaklaşık 4 saat süren toplantılar planlanmış olup toplam 70 öğrenci ve 12 psikiyatri asistanı katılmıştır. Bu araştırmada “The Seventh Floor (1967)”, “The Closet (2001)”, “M (1931) ve “The Remain of The Day (1993)” filmleri izlenerek ilişkiler üzerinde durulmuştur.

Tıp eğitiminde şu anki eğitim; teorik bilgiyi arttırmaya ve tıbbi uygulamaya bir dogmatik yaklaşım geliştirme riskinin olduğu problem çözme becerilerine odaklanmalıdır (Gordon; 2005). Tipik akademik derslerde bir sağlık bakım görevlisi olmanın anlamı hakkında daha derin ve daha geniş sorular konusunda düşünme zamanı çoğu zaman yetersizdir; buna rağmen sadece psikiyatristler değil, doktorlar kendilerini her gün hastalarıyla yardımcı ve empatik olması gereken bir ilişki içinde bulurlar (Batistatou ve ark; 2010).

Bu makalede, filmler üzerinde çalışmanın, katılımcıların gerçek bir terapist-hasta ilişkisi meydana gelmesi için empatinin, bir kimsenin kendi duygularıyla ve hisleriyle temas kurmasının önemi hakkında düşüncelerine olanak verdiği belirtilmiştir. Önyargı hakkında tartışmanın, “etiketler kullanmanın, bir kişiyi ve özellikle bir hastayı gerçekten dinleme olasılığını nasıl önlediğinin anlaşılmasına yardımcı olduğu gösterilmiştir. Öğrencilerle yapılan bu tür çalışmanın, onların hassasiyetini etkili biçimde arttırdığı ve ilişkisel becerilerini ve empatilerini geliştirmek için ihtiyaç duydukları eğitimin farkındalıklarını arttırdığı bu çalışmada gösterilmiştir.

Bir filme yönelik sembolik yaklaşım, katılımcının kimliğine ve geçmişine göre her zaman tartışmaya açıktır.

Beşeri bilimler (görsel sanatlar, film ve müzik) ve bilimi eşit ilişkide ve birbirini tamamlayıcı düşünmek, psikiyatrinin artistik ve bilimsel yanları arasındaki uçuruma

köprü kurulmasına ve onların aileleriyle ilgili hedeflere empatik ve şefkatli bir şekilde ulaşılmasına yardımcı olabilir.

Sinema-Eğitiminin ülkemizde uygulanması ile ilgili sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmına burada değineceğim.

“Psikiyatri hemşireliği Eğitiminde Sinema Filmi İzletme Yöntemi İle Öğrencilerin Bakım Uygulamalarındaki farkındalıklarının Araştırılması” adlı makalesinde Terzioğlu ve arkadaşları (2017), hemşirelik öğrencilerine “psikiyatri kliniği terapötik ortamına ilişkin daha çok olumsuz özellikleri” içeren bir film izletilmiştir. İzletilen bu film ile öğrencilerin terapötik ortama ilişkin algıları, terapötik ortamın olması gereken özelliklerine ilişkin bilgi düzeyleri ve farkındalıklarındaki değişikliklere etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 2015-2016 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde okuyan Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersine kayıt yaptırmış 109 öğrenci katılmıştır. Araştırmada verilerin toplanması için nicel ve nitel yöntemler kullanılmıştır. Araştırmanın nicel yönünü, sosyodemografik bilgi formu, öğrenci değerlendirme formu; nitel yönünü ise film izletilmesinin ardından sınıf içinde filmin tartışılması ve kayıt edilmesi, aynı zamanda öğrencilerin filmi izlerken filmle ilgili yazdıkları geri bildirimler oluşturmaktadır. Bu araştırmada film olarak “Guguk Kuşu filmi seçilmiştir.

Psikiyatri hemşireliği; insanın davranış sürecini anlamayı hedefleyen, hastayla olduğu kadar bireyin kendisiyle de ilgilenmesini kapsayan dinamik bir beceriyi içeren bir alandır (Tanış, 1996; Varcarolis ve ark, 2014; Pektekin, 1992). Hemşirelik eğitiminin önemli bileşenlerinden biri de klinik uygulama becerileridir (Dunn; 1997). Hemşirelik eğitiminde; öğrencilere belirtilen rolleri kazandıracak yeterlilikte bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayan bir eğitim sistemi gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin bütüncül ve empatik bakım verme, iletişim ve ekip işbirliği gibi becerileri de geliştirilmelidir (Göriş ve ark; 2014).

Psikiyatri hemşireliği uygulama yeterliliğinde terapötik iletişim, kriz yönetimi, multidisipliner çalışma anlayışı, tedavi yöntemi, semptom değerlendirme gibi çeşitli teknikler bulunmaktadır. Bu tekniklerden biri de video gösterimidir. Rol aynama, filmler ve film klipleri psikiyatri hemşireliğinde eğitim amaçlı kullanılmış ve bu yolla ruhsal hastalıkların tedavisinde, hemşire-hasta rollerini tanımlamada, klinik ortamı görselleştirmede yararlı olduğu saptanmıştır (Brown, 2008; Gramaglia ve ark, 2013).

Son zamanlarda psikiyatri eğitiminde, psikiyatrik bozukluklara yaklaşım ve bakımda terapötik ortamın öğretilmesinde, hasta-terapist iletişimde, karşı aktarım, psikososyal müdahale, risk yönetimi, etik konular ve psikoterapi yöntemi gibi olgu tartışmalarında filmlerin kullanıldığı gösterilmiştir. Aynı zamanda psikiyatriye özgü olumlu ve olumsuz senaryolara dayalı filmlerin seyredilmesi ile öğrencilerin farklı eğitim konularını bir arada algılamalarına ve bu konuların farklı özelliklerini aynı anda tartışmalarına olanak sağlanmaktadır (Gramaglia ve ark, 2013; Dave ve Tandon, 2011).

Filmlerin akıllıca kullanılması öğrencilerin ve hastaların anormal davranışları anlamasını arttırmaktadır. Örneğin alkolizmle ilgili bir ders işlenirken, deliryum ile ilgili “The Lost Weekend” adlı filmin gösterilmesi, öğrencilerin deliryum tremens hakkında fikir sahibi olmalarını sağlamaktadır. Ayrıca bipolar bozukluk dersinin öncesinde “Michael Clayton” veya “Mr. Jones” filmleri izletildiğinde, filmler aracılığıyla sınıfta işlenen derse zenginlik katılmış olduğu ve konunun anlaşılabilirliğinin kolaylaştığı bildirilmiştir (Wedding ve ark; 2010).

Literatür incelendiğinde, öğrencilere film izletilmesinin daha çok tıp ve psikoloji alanında denendiği saptanmış olup; yazar hemşirelik alanında bu konuyla ilgili araştırmaya rastlanmadığından bu konuyu araştırarak bilime katkı sağlamayı amaçladıklarını belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarında; psikiyatri hemşireliği öğrencileri film gösteriminin, anlatılan konuları anlamalarını kolaylaştırdığı, farkındalıklarını arttırdığı ve bakım uygulamalarına yansıtıklarına yönelik geri bildirimler vermişlerdir

Wedding ve ark. (2010) ve Searight ve ark. (2014), sinema filmlerini psikoloji ve psikopatoloji öğretimde kullanmış, öncelikle film izletmiş, ardından dersin konusunu anlatmış ve daha sonra film ile anlatılan konunun birleştirilmesi sağlanmıştır. Öğrenciler çalışmanın sonunda konunun daha iyi anlaşıldığını ve kavrandığını bildirmişlerdir.

Maffei ve arkadaşlarının (2015) yaptığı çalışmada filmlerin sadece uzmanların eğitiminde değil; psikiyatrik hastaların (şizofreni) eğitiminde de kullandığı görülmektedir.

Kalra ve arkadaşları (2011) “**Psikiyatri Sinema Kulübü: Psikiyatriyi Öğretmek İçin Yeni Bir Yol**” adlı makalesinde psikiyatrinin herhangi bir yönünü öğretmek için filmlerin kullanılabileceğini belirtmiştir. Psikiyatri konusunda uzmanları yetiştirirken, bütün uygun metotların kullanılması gerektiği ve böylece kendi

alanlarında yetkinliklerini sağlarken yeterli bilgi ve beceriyi kazanmalarının sağlandığı sonucuna varmıştır. Bunu yaparken filmler gibi eğlenceli araçların kullanılabileceğini bildirmiştir.

Ayşe Gül Yavaş Ayhan ve arkadaşları (2018) **“Psikiyatri Hemşireliği Eğitimi: Filmler ve Yansımaları”** adlı araştırmasında, psikiyatri hemşireliği eğitiminde kullanılan filmlerin öğrencilerin kuramsal ve klinik uygulamalarına katkısını değerlendirmişlerdir. Filmler, bir eğlence aracı olmasının yanında, etkili bir eğitim aracı olarak sağlık profesyonellerinin eğitiminde kullanılmaktadır (Darbyshire ve Baker; 2012).

Eğitimde filmi ilk kullanan Wegner’e göre, “Film, öğretmek, ikna etmek, dünyayı olduğu gibi göstermek, düşünceleri ve bilgiyi iletmek için var olan en etkileyici ve baştan çıkarıcı güçtür.” Filmle eğitimin ruhsal bozuklukların tanınması, tedavisi ve rehabilitasyonu, terapötik iletişim, kültürlerarası konuları öğretme ve empati becerisini geliştirmede olumlu etkileri belirlenmiştir (Kuhnigk ve ark, 2012; Bhugra,2003; Akram ve ark, 2009; Dave ve Tandon, 2011; Gramaglia, 2013). Literatürde ruhsal durum muayenesi, hastayla iletişim, tanılar ve psikiyatrik bozukluklar gibi konuların öğretimi için etkili filmler ve içerikleri önerilmiştir (Akram ve ark, 2009; Dave ve Tandon, 2011; Gramaglia, 2013).

Uygun filmlerle, ruhsal bozukluk sürecini ve sonuçlarını görme, öğretilen kuramsal bilgilerin gerçek yaşamda olabileceğini deneyimleme, bilgi, inanç ve tutumlarda değişme, film karakterleriyle özdeşim kurma, model alma yoluyla öğrenmenin davranışa aktarılması, kontrollü bir öğrenme çevresi edilmesi, uygun olan ve olmayan yaklaşımların ayırt edilmesi ve sonuçlarının görülebilmesi olası olabilmektedir (Kuhnigk ve ark, 2012; Kerber ve ark, 2004; McCann ve Huntley, 2016).

Yavaş Ayhan ve arkadaşları (2018), bu çalışmada psikiyatri hemşireliği eğitiminde izletilen 12 filmin etkisini belirlemek amacıyla onam alınmış 102 hemşirelik öğrencisinin nitel ve nicel değerlendirmelerini analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda psikiyatri hemşireliği eğitiminde film kullanımının öğrenme, farkındalık, gelişim, değişim ve motivasyon temaları başta olmak üzere beş alanda katkı sağladığı ve bu katkının bilişsel, duyuşsal ve davranışsal düzeyde öğrenme sağladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %100’ü filmle eğitimin uygun bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin görüşleri alt temalar, genel temalar ve ana temalar olarak kategorize edilmiştir.

Alt Temalar: farklılıkları görme, ayırt etme, öğrenmenin kolaylaşması, pekişmesi, somutlaşması, konuların önemini anlama, kendi ve başkalarının bakış açısını fark etme, hasta ve yakınlarının yaşadıklarını hissetme, konuyu öğrenmeye hazırlık.

Genel Temalar: Anlama, bilinçlenme, empati, ilgi artışı, damgalanma, eleştirel düşünme ve duyarlılık.

Ana Temalar: Öğrenme, değişim, farkındalık ve motivasyondur.

Öğrenme ana temasını yansıtan öğrenci görüşleri filmlerin, öğrenmeyi kolaylaştırdığı, somutlaştırdığı, pekiştirdiği ve belleği etkileyerek kalıcı duruma getirdiği, kavramları öğrenmeyi, birbirinden ayırt etmeyi sağladığı şeklindedir.

Farkındalık ve değişim ana temalarına yönelik anlatımlarda bireyi ve aileyi daha iyi anlama, bozukluğun birey ve ailenin yaşantısına olan etkisini fark etme yer almaktadır.

Motivasyon ana temasına yönelik olarak, filmlerin ilgi ve merakı arttırdığı, araştırmaya özendirdiği ve derse ön hazırlık sağladığı belirtilmiştir.

Filmlerin Kuramsal Bilgiye Katkısı:

Alt Temalar:

- *Aile sürecinin önemi (İletişim, roller, işlevler, etkileşim, gereksinimler)
- *Baş etme ve sosyal desteğin önemi
- *Bireyi desteklemenin, hastalara sorumluluk vermenin önemi
- *Bütüncül bakımın önemi
- *Etik-yasal boyut
- *Hasta ve ailelerin neler hissettiği
- *Hastalığı, hastalık sürecini ve hastalığın yaşantıya olan etkisini anlama
- *Hemşirelik bakımının temel bileşenleri
- *İletişim ve duygu paylaşımının önemi
- *Kavramlar ve hastalıklar arasındaki farkları ayırt etme
- *Konsültasyon-Liyezon hemşireliğinde sorumluluklar ve yaklaşımlar
- *Merak, araştırma isteği, konuya ön hazırlık
- *Öğrenme kolaylığı, pekiştirme, açıklık sağlama, somutlaştırma, kalıcı hale getirme
- *Sosyalleşmenin iyileşmeye katkısı
- *Tedavi sürecinde iletişim, baş etme, aile ve çevre desteğinin önemi
- *Tedavi ve rehabilitasyon süreci aşamalarını bilme
- *Tedavi yöntemleri ve toplumun bakış açısındaki farklılıkları görme
- *Terapötik ortamın etkenleri ve önemi

*Toplumsal cinsiyet, kadın ruh sağlığı ilişkisi, kadının aile ve toplumdaki yeri

*Yaklaşım, önyargıda farklılaşma, bakış açısında değişim

Genel Temalar:

*Anlama

*Bilinçlenme

*Empati

*İlgi artışı

*Damgalama

*Eleştirel düşünme

*Duyarlılık

Ana Temalar:

*Öğrenme

*Değişim

*Farkındalık

*Motivasyon

Bu araştırma ile hemşirelik ve psikiyatri alanında kullanımı oldukça yeni olan filmle eğitim, eğlenceli, bilgilendirici, modern, etkili, ulaşılabilir, teknolojik, ekonomik olması ve hastaya zarar vermeden güvenli bir ortamda etik ilkelere uyarak öğrenmeyi sağlaması nedeniyle tercih edildiği belirtilmiştir (Kuhnigk ve ark, 2012; Dave ve Tandon, 2011; Hyde ve Fife, 2005).

Hemşirelikte filmle, öğrenme potansiyelini ve deneyimini arttıran güçlü bir eğitim aracı olarak tanımlanmıştır (Carpenter ve ark; 2008). Film izlemenin eleştirel düşünmeyi sağlayarak profesyonel yaşama yönelik çıkarım yapmayı sağladığı bildirilmiştir (Blasco ve ark; 2015). Film izleme kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır (Walker, 2006; Woelders, 2007).

Araştırmada filmlerin bilişsel ve duyuşsal öğrenmeyi sağlaması, filmlerin çoklu duyuya hitap etmesiyle ilişkilendirilmiştir. Çünkü filmler görme, duyma, hareket ve dokunma gibi çok çeşitli duyuları harekete geçirmekte, bilgiyi birden çok biçimde sunmakta, beyindeki görsel ve işitsel alanların etkilenmesiyle bilgi ve imgeler birleşmektedir (Dave ve Tandon, 2011; Bailey ve Ledford, 1994; Aktaran: Ayhan Yavaş, A.G.; 2018). Bu görsel etki imgelerin oluşması, dikkat ve belleğin uyarılması, öğrenme anksiyetesinin azalması, öğrenme motivasyonunun artması ve düşüncelerin uyarılmasına yol açmaktadır. İşitsel yolla etkide ise, konuşma, müzik ve ses efektleri ile bilgi ve yaşantılar izleyiciye aktarılmaktadır (Dave ve Tandon, 2011; Berk, 2009).

Mayer'in "Türetimci Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı"nda belirtildiği gibi, hem sözlü, hem de işitsel kodlama kanalların hitap eden öğrenme ortamlarında daha kalıcı öğrenme sağlanmaktadır (Mayer; 2001; Aktaran: Ayhan Yavaş, A.G.; 2018). Kuramda öğrenme işlerken işitsel/sözel ve görsel/resimsel olmak üzere iki kanalın kullanıldığı belirtilmiştir. Bu açıdan bakıldığında film izleme bilgi işleme için gerekli iki kanala da sahiptir.

Beyin tabanlı öğrenme modeline göre ise, bilginin birey tarafından alınmasında görüntü, ses ve hareket/dokunma olmak üzere üç temel unsur bulunmakta ve duygular öğrenmenin en önemli aracı olarak görülmektedir (Licari; 2015). Filmle eğitim bu üç unsurun hepsine hitap etmektedir. Filmler duygusal katılım sağlanması, beynin her iki hemisferini de çalıştırması, eşlik eden müzik yoluyla duyguları aktararak öğrenilenin daha fazla belleğe yerleşmesini sağladığı gibi, kalıcı, doğrudan ve hızlı öğrenmeyi de sağlamaktadır (Dave ve Tandon, 2011; Berk, 2009).

Öğrenciler araştırmada görselliğin ve filmde görmenin yaşamış gibi etki yarattığını, uygulamada görmekten daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Film izlerken öğrenci sınıf ortamından çıkarak ekrandaki dünya ve olaylar içine girmekte ve filmdeki kişilerle özdeşim kurarak adeta yaşamış gibi deneyim kazanmaktadır (Akın, Yakıncı; 2013). "Görmek inanmaktır" önermesinden yola çıkıldığında, filmler psikiyatri hemşireliği konularını görselleştirerek gerçekliğe dönüştürmekte, inanılır duruma getirmektedir (Kerber ve ark; 2004). Filmler öğrenilenleri somutlaştırmakta, pekiştirmekte ve soyut bilgilerin canlandırılmasını sağlamaktadır (Woelders, 2007; Birkök, 2008). Bu bağlamda soyut boyutu yoğun olan psikiyatri hemşireliğinde, davranışsal boyutta öğretimde filmlerin etkili olabileceği söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırma, psikiyatri hemşireliği eğitiminde film kullanımının kuramsal ve uygulamaya bilişsel, duyuşsal, davranışsal düzeyde katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma sonuçlarına dayalı şu öneriler getirilebilir:

*Kalıcı öğrenmenin belirlenebilmesi için filmlerin uzun dönemdeki etkileri izlenebilir.

*Psikiyatri hemşireliği eğitiminde filmlerden etkili biçimde yararlanmak için akademisyenlere ve öğrencilere medya okuryazarlığı konusunda eğitim verilebilir.

*Psikiyatri hemşireliği eğitiminde kullanılabilecek filmler konusunda bir arşiv oluşturularak akademisyen ve öğrencilerin yararlanması sağlanabilir.

*Psikiyatri hemşireliği eğitiminde film kullanımının bilgi, beceri ve değer kazanımına uzun dönemli etkisine yönelik araştırmalar planlanabilir.

*Psikiyatri hemşireliği eğitiminde filmlerden yararlanma konusunda bu alanda çalışan akademisyenleri görüşleri araştırılabilir.

Peter Byrne’ın “**Psikiyatristler neden film seyretmek zorundadırlar (veya sinema psikiyatriye ne vermiştir?)**” adlı makalesinde 370’den fazla film tarafından desteklenen film psikiyatrisinin beş kuralını öne sürmüştür. Byrne’a göre; “Sinema hali hazırda güçlü bir ortam, sanat, eğlence, bir sanayi ve bir sosyal değişim aracıdır, psikiyatristler onu ve ihmal etmeli, ne de sansürlemelidir.”

Film psikiyatrisinin beş kuralı:

*1.Parayı takip et: Film yapımı ticari bir girişimdir ve yapımcılar halkın istediklerini vermek için filmlerde doğru olmayan

*2.Film film olur: Her yeni film tür içinde önceki filmlerden yararlanır.

*3.Çarpık dağıtım, sansürden daha fazla filmi gizler.

*4.Akıl sağlığı filmleri yok, sadece akıl hastalıkları var.

*5.Kanama varsa; şiddet, yaralama ve ölüm sıklıkla hem haberlerde, hem de filmde bir hikayenin öne çıkmasını sağlar.

Film bir sanattır; ancak aynı zamanda popülizmin ve düşük becerinin ön ayak olduğu bir ruhsuz ticari girişimdir. “parayı takip et” sinema psikiyatrisinin ilk kuralıdır.

Sinemanın ikinci rolü, sanatsal ve ticari şudur; film filme öncülük eder, her yeni nesil film daha önce yapılmış olana dayanır.

Üçüncü kural şudur; çarpık dağıtım sansürcülüğün şu ana kadar yaptığından daha fazla filmi gizler.

Dördüncü kural şudur; akıl sağlığı hakkında hiçbir film olmadığı, filmlerin sadece akıl hastalığı hakkında olduğudur.

“If it bleeds, it leads”; bu derginin sayfalarında incelendiği gibi her zaman yaralanma ve ölüm sunan bir öyküyü yukarı taşıtan televizyon haber editörlerinin atasözüdür.

Cape (2003), alkol ve madde kötüye kullanımını damgalama olarak tasvir eden filmleri eleştirir; onları dört stereotipe ayırır: Trajik kahraman, isyankar özgür ruh, şeytani/ öldürücü manyak ve nüktedan/ komik kullanıcı. Birlikte ele alındığında, bağımlılık hakkındaki filmler bağımlılığın sebepleri olmasa da sonuçları konusunda kabaca samimi olabilirler. Başlangıçta madde kötüye kullanımını önemsizleştiren birçok film, kullanıcı için ciddi sonuçları tasvir etmeye giriştiler. Alkol kötüye kullanımının; fırsat kaybına, kariyer düşüşüne ve daha kötüleşmesine yol açan ve ekranda gösterilmeyen bir uğraşa isim vermek zordur.

Antonio Pais de Lacerda (2005) **“Tıp eğitimi: Bağımlılık ve Sinema (Bir mutluluk araştırması olarak maddeler ve kumar)”** Lizbon Tıp fakültesi 4. Ve 5. Sınıf öğrencileri için seçmeli tek günlük “bağımlılık” dersi sırasında bağımlılıkla ilgili ticari filmlerin sahnelerini eğitim amacıyla kullanmanın faydasını değerlendirmektedir. Bu çalışmada filmlerin sahnelerini kullanmak, bağımlının sosyal ve tıbbi sorunlarının araştırılmasında motive edici ve yararlı olduğu düşünüldü. Filmler aynı zamanda “madde/kumar bağımlılarının ne hissettiklerini” anlama konusunda bazı kişisel değişiklikleri tetiklemiştir. Bu çalışmada bağımlılık konulu **“Trainspotting, Requiem for a Dream, Leaving Las Vegas, Kids ve Rounders “** adlı beş filmin sahneleri kullanılmıştır. Bu çalışmada alkol ve madde bağımlılığı yanında kumar, seks, alışveriş bağımlılığı ve işkoliklik gibi davranışsal bağımlılıkların da benzer şekilde kontrol kaybıyla gittiği, zorlayıcı ve kontrol edilemez bir ihtiyaç olduğundan söz edilmektedir. Ayrıca bu çalışmada bağımlı olgularla ilgili sosyal/ ekonomik/ tıbbi/ yasal tüm sorunların daha iyi anlaşılması için belirli sosyal grupların davranışlarının tartışıldığı bir müfredat boşluğunun olduğu vurgulanmaktadır.

Sinemada, günlük gerçeğin bir aynası olarak, kusursuz bir eğitim kaynağı vardır; çünkü gerektiğinde sahneleri tekrar gözlemlene gücü avantajı ile sosyal gerçeği taklit eden baş oyuncu tarafından yaşanmış gibi durumlar sunar. Daha sonra öğretim gibi aynı alanda bir tartışmaya veya teorik gelişime sahip olmak mümkündür.

Araştırmaya 35 öğrenci dahil edilmiştir. Değerlendirme çok seçenekli bir soru formu ile yapılmıştır (1-5). Ayrıca açık uçlu yanıtlar için bir boşluk bırakılmıştır.

Araştırmadan çıkarılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

*Öğrencilerin büyük çoğunluğu tedavi temalarıyla, uyarılmış tartışmayla ilgili olarak dikkatle seçilmiş ticari filmlerin bazı sahnelerinin gösterilebilir, ilgilerini çekebilir, profesyonel aktivitelerle ilişkili temaların ele alınabilir ve toplumda bağımlılıklar hakkında bir değişim sürecine izin verilebilir olduğunu ifade etmişlerdir.

*Aynı zamanda öğrencilerin yorumları da not edilmiştir:

**Bu sahneleri seyrederek bağımlılık yapıcı davranışlar hakkında çok şey öğrendim. Okumuş olduğum hiçbir şey gerçeğin ne kadar doğru olduğunun gösterilmesine yardımcı olmadı.

**Önceleri bağımlılığın ne olduğunu kavrayamamıştım.

****Film sahnelerini kullanan daha temel eğitim almış olmam gerekir; çünkü onlar çok motive ediciler ve duygularımız hayatın farklı formlarını anlamamızı kolaylaştırırlar.**

****Bu kaygılı hayatları anlamayı öğrenmek için bu filmleri seyretmeliydim; onların mesleğime yardımcı olacağını düşünüyorum.**

****Bağımlılıklar, başlangıçta anlamlı görünen öğrendiğim başka tıbbi temalar kadar önemli hale geldi.**

****Önceleri madde bağımlılığı hakkında hiçbir şey bilmek istemedim; fakat bu deneyimden sonra tedavimde daha anlayışlı hale geldim ve onların sorunlarına daha çok eğileceğim.**

Sonuç olarak, ticari filmlerden uygun şekilde seçilmiş bazı sahneler öğrencilerin ilgilerini ve motivasyonlarını serbest bırakır ve özellikle davranışı temel alan medikal durumların öğretilmesinde, eğitim desteği olarak kullanılabilirler. Filmler, gerçek dünyanın sosyal ve medikal hareketleri gösteren örneklerdir.

Film sahnelerinin kullanılması bir motivatör kabul edilir ve bağımlıların tıbbi ve sosyal sorunlarının daha büyük bir vizyonunun araştırılmasında faydalıdır. Ayrıca filmler, “insanların içlerinde hissettikleri” ile ilgili kişisel tutumlarda değişiklikler meydana getirilmesine yardımcı olurlar.

Ülkemizde Yazıcı ve arkadaşlarının (2014) yaptığı **“Psikiyatride Yatan Sinemanın Grup Terapisinde Kullanılması: Teori ve Uygulama”** adlı araştırmada **“Grup Terapisinde Sinema Seyretme”** programına bir yıllık dönemde 500’den fazla hastanın katıldığı belirtilmektedir. Sinemanın grup psikoterapi seanslarında kullanılmasının, karakterler ve öyküleri tartışılırken, hastaları, inançları, düşünceleri ve duyguları hakkında konuşmaya teşvik ettiği saptanmıştır. Ayrıca sinema, bir terapötik ittifak geliştirmiş hastalar için ödül olarak kullanılmıştır. Bunun yanında sinema, hastaları sadece odalarında kalmak yerine aktif olmaya motive etmiştir. Sonuç olarak filmler, tedavinin ve öğretmenin önemli, pozitif ve üretken bir yolu olabilmektedir.

Filmler; hayal gücü, öykü, müzik, ses efektleri, rol oynama, hayatın görsel ve işitsel ifadeleri, farklı kamera ve bakış açıları gibi özellikleri ile çeşitli terapötik araçların kullanımını kolaylaştırır (Wolz; 2005).

Filmler, öncelikle insanları eğlendirmek amacıyla üretilirler, fakat son zamanlarda gittikçe artarak çeşitli bozukluklar konusunda öğrencilerin davranışsal sağlık eğitimi konusunda kullanılmaktadır. Filmler, bu bozuklukların semptomlarını, hasta-terapist etkileşimlerini ve çeşitli medikal ve psikiyatrik konuları göstermede kullanılırlar

(Kalra; 2011). Aynı zamanda filmler bir öğretim aracı olarak da kullanılmaktadır. Hastaların psikoeğitimlerini yürütmenin yanı sıra, psikiyatri öğrencilerini motive etmede ve eğitmede güçlü bir yol olabilir (Cape; 2009). Sinemayı psikoterapinin bir parçası olarak kullanma, teknolojinin filmleri her yerde bulunabilir yapmasıyla sağlanmıştır. Hauke (2009), psikoterapi seanslarında hastaların hem seyrettikleri filmler, hem de kendi yaşam öyküleri veya düşleri hakkında konuşmaya başladıklarını bildirmiştir.

Sinemanın hastaları gayet stresli konulara dahil eden bir katalizör olarak kullanıldığını açıklayan geniş bir literatür kesimi vardır (Garrison;2007). Yapılandırılmış sinema çalışmaları ve sinemanın bireysel terapide kullanılması birkaç yıldır yürütülmektedir (Ulus; 2010). Sinemanın aynı zamanda ayaktan hasta grubunda ve mesleki eğitimde kullanıldığı bildirilmektedir (Ulus, 2006; Aktaran: Yazıcı ve ark.,2014).

Filmlerin bireysel analizi, filmleri psikoeğitimde kullanma, özellikle de tıbbi personel için ve filmleri bireysel terapilerde kullanma bu konu hakkındaki başlıkların çoğunu oluşturur. Garrison (2007) çalışmasında, ailenin psikiyatrik yatışı kolaylaştırmasında filmlerin kullanılmasının yararlı etkilerini göstermiştir. Ulus (2003, 2006, 2010) çalışmalarında filmlerin bilişsel davranışçı grup terapilerinde, ayaktan bipolar hasta grup terapileri ve tutuklular için grup terapilerindeki olumlu etkilerini gösterdi.

Psikiyatri grup terapisinde ve rehabilitasyonunda film klipleri kullanılması 3 E sağlar:

****Entertainment (Eğlence)**, tedavi ortamı ile ilgili rahat bir atmosfer sağlar.

****Education (Eğitim)**, içgörü sağlar.

****Empowerment (Güçlendirme)**, hastaları tedavileri hakkında motive eder.

Grup terapisinde filmlerin rolü ve film izleme, bu fonksiyonları kolaylaştırır (Ulus, 2003; Aktaran: Yazıcı ve ark., 2014).

Psikoterapinin dinamik boyutu, filmlerin grup terapilerinde nasıl çalıştığının anlaşılması konusunda bir bakış açısı sağlar. Psikoterapide filmler, beynin sembolik, yaratıcı kısımlarına yüklemde kullanılan ve beynin analitik ve mantıksal kısımlarını bypass eden metaforlar olarak çalışırlar (Sharp ve ark; 2002).

Aynı zamanda nörobilimsel perspektif filmlerin grup terapisinde nasıl çalıştıklarının anlaşılmasında değerlidir. Beynin film izlemekten etkilendiği ve filmlere farklı yollarda yanıt verdiği gösterilmiştir (Hasson ve ark; 2008). Bir kimsenin beyninin bir

filme verdiği yanıt, onun duygusal, bilişsel ve entelektüel geçmişiyile ve kişisel özellikleriyle belirlenir. Biz bir anlamda kendimizi seyrederek (Zacks ve ark; 2010). Psikoterapide, rüya analizinde olduğu gibi, bir hastanın bir film sahnesini, bir öyküyü veya bir karakteri tarif ediş terapistin ve gruptaki diğer katılımcıların anlayışı ve hayal gücü için uyarıcıdır. Film seyretmek, grup üyelerinin ortak olarak algıladığı ve tartışabildiği bir düş veya görüş sunabilir. Film sahneleri rüyalar veya karşı aktarım olayları kadar bilinçaltı ruhsal içeriği açabilme ve duygusal yanıtları ortaya çıkarabilme yeteneğine sahiptir (Hauke; 2009).

Biz bir film izlerken, onu kendimize göre anlarız. Filmler, hayatı “sanata” dönüştürerek, seyircinin yansıttığı ve sakladığı bir şeye dönüştürerek hayatın seyirci için çerçevelenmesine yardımcı olur. Psikoterapi, derin düşünmeyi, bilinçli olmayı ve bilinçsizce ve pervasızca gölgelerde kaybolabilen yaşamları geri kazanabilmeyi sağlar. Şayet insanlar gerçeği yaşayacaklarsa ve gerçekten yaşadıklarını bileceklerse, sinema insanların ihtiyaç duyduğu gerçeği sunabilir (Hauke; 2009).

Grupla bir film izlemek, bir hastaya sosyal etkileşimin davranışsal görevlerini arttıran deneysel bir yaşam olayı sağlayabilir. Ayrıca her film, kişiye bağımsız yaşam deneyimi hizmeti verebilir. Film karakterlerinin davranışı ve düşünceleri tedavi edici olarak yeni bir çerçeveye oturtmada ve alternatif düşünce ve davranış paternlerinin aramada kullanılabilir (Wolz; 2005).

Film yapımcılarının özel niyetine rağmen filmler, çok çeşitli yanıtlar teşvik edebilir ve farklı insanlar için, farklı anlamlar yaratabilir. Bir kimse, bir filmi her izlediğinde ona farklı şekillerde yanıt verebilir. Film, kendine bağlanma, psikolojik yansıtma ve olayları yaşamak için güvenli bir mekan sunar. Carl Jung’a göre “Sinema dedektif hikayesi gibi, hepimizin tehlike olmadan, hümanistik çağda bastırılması gereken heyecanlar, tutkular ve fantaziler yaşamamıza olanak verir” (Aktaran:Yazıcı; 2014, Hauke; 2009, Jung; 1931).

Yazıcı ve arkadaşlarının (2014) araştırmasında, seanslar genellikle filmin mesajını ve terapötik başlığını anlamının önemli olduğunu vurgulayan kısa bir tanıtımla başlamıştır. Ajite, ekşite hastalar dışında tüm tanı grupları film izleme gruplarına katılmıştır. Her seansa bir terapist katılıp hastaların filmdeki sahnelere verdikleri tepkileri (gülme, ağlama, uyuklama, öfke vs.) ile ilgili notlar alınmıştır. Her seans sırasında katılımcılara, grup terapisinin amacı ve sinemanın psikoterapide kullanılması konusunda bilgi verilmiştir. Hastalardan film hakkındaki görüşleri,

duyguları ve eğer uygunsa bu düşüncelerin ve duyguların gerçek yaşamlarıyla plan ilişkisi hakkında yorum yapmaları istenmiştir.

“Grup Terapisinde Sinema Seyretme” programının olumlu noktaları şöyle sıralanmıştır:

****Öncelikle** film seyretmek “normal” insanların bir faaliyetidir. Bu programda şiddetli psikiyatrik hastalıklara sahip hastalar, en azından birkaç saat sıradan bir sosyal yaşama entegre olduklarını hissetmelerine yol açan normal bir faaliyet gerçekleştirmişlerdir. Bazen hastalar “normal bir şey” yapmayı özlediklerini ve grup geri bildirimlerim seanslarında minnettarlıklarını ifade etmişlerdir.

****Bu insanların** sinemaya gitmeleri veya birlikte film seyredebilecek arkadaşlar bulmaları çok zor olduğundan, bu program gerçek yaşamlarında neredeyse imkansız olan sosyal bir yaşantı sunmuştur. Hastaların çoğu ilk sinematerapi seansına günlük elbiseleriyle gelmişken ikinci ve takip eden seanslarda bir sosyal partiye gitmeye hazırlanıyormuş gibi görünümüne ekstra özen gösterdikleri gözlemlenmiştir. Hastalar bu değişiklikler hakkında yorum yapıp birbirlerine iltifat etmişlerdir.

****Grupla** film seyretmek, hastaların davranış eğitimini arttırmıştır. Bir faaliyete katılarak (yani bir film seyreterek), birbirleriyle etkileşime girerek, kendi davranışlarını kontrol ederek, başkalarının davranışlarını izleyerek, kendilerinin ve diğerlerinin filmlere verdikleri tepkileri gözlemleyerek bir grubun parçası olma duygusunu yaşamışlardır.

****Bu faaliyetlere** katılmak, karakterleri ve öyküleri tartışırken, kendi inançları, düşünceleri ve duyguları hakkında konuşmaya motive etmiştir. Bunlar terapistler için yansıtıcı ipuçları olmuştur. Hastalardan karakterlerin düşüncelerini, duygularını ve inançlarını anlamaları ve tarif etmeleri ve bunların kendilerinininkilerle karşılaştırmaları istenmiştir. Dolayısıyla filmler, duyguların ve düşüncelerin tekrar organize edilmesi ve duyurulması için katalizör görevi yapmıştır (bilişsel, duygusal ve davranışsal dönüşüme ve iyileşmeye yönelik gezinin ilk ve temel evresini oluşturur).

****Klinik vizitler** sırasında kişisel konuları terapistle reddetmiş hastalar, grup terapi seansları sırasında filmler hakkındaki görüşlerini paylaşmıştır. Grup seansının sonunda hastalar ihtiyaçları ve duygularını dile getirmiş ve bir terapötik anlaşma sağlanmıştır. Gruplara katılan hastaların, klinik personeliyle daha iyi ilişkiler kurduğu gözlemlenmiştir.

****Aynı filmi seyretmiş ve daha sonra aynı gruplara katılmış hastaların klinikte daha iyi ilişkiler kurdukları gözlemlenmiştir.**

**** İçer çekilme, ilgisizlik, sosyal kayıtsızlık olan şizofreni ve şizoaffektif bozukluk hastaları tedavi gerektirmiş olup film seyretme ve grup terapisi seanslarına katılmak, sosyal etkileşim için fırsat sağlamıştır. Filmler ve grup terapisi seansları aynı zamanda bu hastalara, bir gruba nasıl katkı yapılacağını öğretme fırsatı vermiştir (konuşmak, yanıt vermek, kendisi hakkında konuşmak, dinlemek ve anlamak için uygun zamanı beklemek). Filmleri hatırlamaya ve onları düşünmeye ve tarif etmeye çalışmak da aynı zamanda faydalı bir kavrama egzersizi halini almıştır.**

****Film seyretmek ve grup terapi seanslarına katılmak eksite, impulsif bipolar hastalarına bu davranışları kontrol altına alma fırsatı vermiştir. Bu hastaların filmlere konsantre olma ve grup seanslarındaki konulara odaklanma çabaları hastaların klinik durumları hakkında terapistlere iyi bir gösterge olmuştur.**

**** Depresif, kaygılı ve diğer nevrotik hastalar için, grupların destekleyici katkılarının daha önemli olduğu görülmüştür. Aynı zamanda bu hastalar, filmleri seyretmeye konsantre olma, duygularını ifade etme, arkadaşlarını dinleme, duygularını paylaşma ve grup kurallarına uyma konusunda daha başarılı görülmüştür.**

****Kişisel vizitler sırasında düşüncelerini ve duygularını paylaşmamış hastalar, bazen grup atmosferi ortamında film hakkındaki düşüncelerini paylaşmışlardır.**

****Yalom'un açıkladığı terapötik grup faktörleri bu çalışmaya katılan hastalarda gözlemlenmiştir: Umut aşılama, evrensellik, özgecilik, birincil aile grubunun düzeltici tekrarlama, sosyalleşme tekniklerinin gelişmesi, taklitçi davranış, kişilerarası öğrenme, grup beraberliği ve katarsis.**

****Bu çalışmada agresif davranışlar sergileyen hastalar gruptan çıkarılmıştır. Bununla beraber, öfkelerini ve yıkıcı davranışlarını kontrol altına almada başarılı olduklarında seanslara kabul edilmişlerdir. Böylece bir film seansını arkadaşlarıyla seyretmek onlar için ödül olmuştur.**

****Grup terapi seansları aynı zamanda psikoeğitim dersleri olmuştur. “A Beautiful Mind (Ron Howard; 2001)” filmi, hastaların psikoz tanısı, semptomları, tedavisi ve ilaç yan etkileri konusunda eğitilmelerine yardımcı olmuştur. “As Good As It Gets (James L. Brooks; 1997)” obsesyon ve kompulsyonlar ayrıca “The Pursuit of Happyness (Gabriele Muccino; 2006)” ve “The Holiday (Nancy Meyers; 2006)” filmleri, depresyon, intihar, suçluluk, öğrenilmiş çaresizlik ve umut hakkında tartışma başlatmıştır.**

****Her film genelde birden fazla konu başlığı üretmiştir. Çünkü hastaların hepsi filmleri kendi deneyimlerinin penceresinden seyretmişler ve dolayısıyla onları kendi tarzlarında yapılandırmışlardır.**

****Hastaların çoğu filmleri seyretmek ve grup terapi seanslarına katılarak elde ettikleri yararlı etkiler için minnettar olmuşlar ve bunların her ikisinin de kendilerini daha iyi hissetmelerine yol açtığını bildirmişlerdir.**

“Grup Terapisinde Sinema Seyretme” programını uygulamanın zorlukları ise şöyle sıralanmıştır:

****Yüksek dozlarda antipsikotik ve sakinleştirici ilaçlar verilmiş hastalar, film seansları sırasında sıklıkla uyanık kalmakta güçlük çekmişlerdir. Aktif halüsinasyonlara ve delüzyonlara sahip hastalar veya anksiyetelerinden veya başka semptomlarında muzdarip hastalar, film seansları sırasında bazen yerinde duramamışlardır.**

****Saldırganlık ve cinselliği anlatan filmler terapi programından çıkarılmış olmakla beraber “Forrest Gump” ve “Anger Management filmlerindeki kısa sahneler izin verilmiştir. Ancak gelecek programlarda böyle sahneler konusunda daha dikkatli olma kararı alınmıştır.**

****Şizofreni, mani, obsesif kompulsif bozukluk ve depresyon dahil farklı tanıları almış yatan hastaları, grup terapisi ve psikoeğitim seanslarında yönetmenin zor olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla arzu edilmeyen sonuçlardan kaçınmak için her seans dikkatli yönetim gerektirmiştir.**

****Hastaların alt yazılı filmleri istemediği, kurgusal filmlerin yanında çizgi filmleri de sevdikleri ve daha önce seyrettikleri filmleri istemedikleri belirtilmiştir.**

****Farklı tanı grupları olması nedeniyle terapistler grupta neyin tartışılacağını tahmin edememişlerdir. Yatan hastaların doğası yüzünden her grubun kendine özgü olduğu ve her seansın bir macera olduğu belirtilmiştir.**

Sonuç olarak; bu çalışmada film seyretmek neredeyse bütün hastalara uygun bir aktivite sağlamıştır. Hastaların çoğu için, grubun birlikte seyrettiği bir film hakkında konuşmak, psikoterapide paylaşılan bir rüya hakkında konuşmayla aynı görülmüştür.

Bu sinema terapi grubunda hastalara daha önce sorulmayan sorular sorulmuştur. Kimsiniz? Ne düşünüyor ve hissediyorsunuz? Eğer o filmin karakteri olsaydınız ne yapardınız? Karakter o sahnede ne yapmalıdır?

Bu programda hastalar diğerlerine nasıl hissettiklerini, düşündüklerini ve davrandıklarını anlatmışlar, kararlar almışlar, problemler çözmüşler ve yardım istemişlerdir.

Sinematerapi programı hastalara, hasta bir kişi rolünden sağlıklı bir kişi rolüne geçme fırsatı vermiştir. Özsaygı duygularının arttığı, empati hissettikleri ve içgörü kazandıkları, bilişlerinin düzeldiği ve daha sağlıklı davrandıkları belirtilmiştir.

Bir grupla birlikte film seyretmek normal, sağlıklı bir davranış olduğunda, program hastaların dünyanın bir parçası olduklarını hissetmelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir.

Hastaların öz bakımlarının artması, sinematerapi seanslarında gözlenmiş olup, onların “normal” olma arzularını temsil etmektedir. Hastalar arasında paylaşılan komplimanlar, sosyal etkileşimleri teşvik etmiş ve grup ve hatta toplum tarafından kabul edilme ve onaylanma duygularını desteklemiştir.

Şizofreni gibi kronik rahatsızlığı olan hastalarda, film seyretmek, düşüncelerin uyarılmasına yardımcı olmuş, böylece hatırlamayı ve düşüncelerini sinematerapi seanslarında paylaşmayı kolaylaştırmıştır.

Hastaların klinik semptomlarıyla ilgili filmler (A Beautiful Mind), onlara duruma dışarıdan bakma şansı vermiştir. Filmde tasvir edilen durum ile kendi hayatlarında yaşadıkları benzer durumlar arasında bağlantı kurmaya çalışmışlardır. Bu süreç içgörü kazanmaya yardımcı olmuştur.

Filmlerin hastaların iç dünyalarını yansıtan bir aynayı temsil ettiği görülmüştür (Damjanovic ve ark; 2009). Grup terapi seansları bilinçaltı düşünceleri ve duyguları yüzeye çıkarmanın yolu haline gelir ve bundan sonra ek terapötik adımlar atılmasını sağlar.

Bu çalışmada sinemanın hastaların düşüncelerine ve ihtiyaçlarına ulaşmada değerli bir araç olduğu görülmüştür. Hastalar için bir karakterin inançları, duyguları, düşünceleri ve ihtiyaçları hakkında konuşmak, kendilerinininkileri paylaşmaktan daha kolaydır. Hastaların karakterlerle ilgili yaptıkları yorumlar, terapistlere hastaların iç yaşamları hakkında ipuçları vermiştir.

Bu programda hastalar filmler hakkında farklı algılara sahip olduklarından, aynı filmde farklı görüşler ifade etmişlerdir. Bu durum hastalara farklı düşünme yollarının olduğunu göstermiştir.

Ayrıca filmlerin psikiyatri öğrencilerini eğitmede de iyi bir araç olduğu bildirilmiştir (Jukic ve ark; 2010, Kalra; 2011, Kuhnigk ve ark; 2012). Aynı zamanda bu çalışma filmlerin hastaların eğitiminde de değerli bir araç olduğunu göstermiştir.

Son olarak sinematerapi, doktorların ve eğitimcilerin açısından ruh sağlığı konusunda yaratıcı bir yaklaşımdır. Filmleri kullanmak, grup terapi seansları sırasında hastaların bilinçaltına ulaşma konusunda eğlenceli ve değerli bir yol açmaktadır. Hastaların inançlarını, düşüncelerini ve ihtiyaçlarını paylaşmakta terapötik bir anlaşma ve güvenli bir ortam kurmalarına olanak vermektedir.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı Bağımlılık Danışmanlığı yüksek lisans tezi olarak planlanmıştır. Çalışma, bağımlılık tedavilerinde filmlerin kullanılması, sinematerapi ve filmlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve eğitimlerde kullanılmasının etkilerini araştırmak üzere yapılmıştır. Çalışma için önceden ayrıntılı olarak düşünüldüğü planlanan ve yasal yollarla satın alınan bağımlılık temasını içeren **Krishna (2015)**, **Oslo 31 Ağustos (2011)** ve **Basketbol Günlükleri (1985)** adlı üç film üç kez izlenmiştir. Filmler sakin ve sessiz bir ortamda, dikkati dağıtacak veya film izlemeyi sürdürmeyi engelleyecek, kesilmelere neden olacak risklerin dışlanabildiği, yorgun olunmayan zinde hissedilen bir zaman diliminde üç kez farklı zaman dilimlerinde izlenmiştir. Bir film üç kez izlenip psikodinamik analizi yapıldıktan sonra, diğer film izlenmeye başlanmıştır. Böylece filmlere odaklanmak kolaylaşmıştır.

Birinci izlemede öncelikle filmler hakkında genel bir izlenim edinilmiş olup, film ve karakterler genel anlamıyla anlaşılmasına ve hissedilmeye çalışılmıştır. Bu ilk izlemede araştırmacı kendisi olarak filmleri anlamaya çalışmıştır.

İkinci izlemede bağımlı olgular, bağımlı yakınları ve ruh sağlığı profesyonelleri açısından eğitici olacağını düşünülen öğelere yoğunlaşarak izlenmiştir. Bu izlemede Krishna filmi bağımlı olgularda aile ve sosyal desteğin önemi, damgalanma, uzun süre uzak kalma durumlarında bile yaşanan stresli olaylar, engellenmeler, anksiyete gibi risk faktörlerinin fark edilmesi açısından önemli görülmüştür. Yine bu izlemede Oslo 31 Ağustos filminde de aile ve sosyal desteğin önemi, bağımlılığa eşlik eden depresyon gibi eş tanıların fark edilmesi, maddeden uzak bir hayat sürebilmek için mesleki işlevselliğin önemi (işsizlik bir risk), değersizlik ve yetersizlik duyguları ve performans anksiyetesi gibi risk faktörlerinin anlaşılması ile Anders'in arkadaşının partisine giderek böylesi riskli ortamlarda kendini kontrol etmede yetersizliği, risk durumlarında destek alabileceği bireyleri belirlemesi ve yardım çağrısında bulunması gibi konular eğitimsel öğeler olarak görülmüştür. Basketbol Günlükleri filmi ise, yine aile ve sosyal desteğin önemi, eğitim ve spor gibi olumlu öğelerin koruyucu faktörler olarak dikkate değer olduğu, bağımlılık etiyolojisi açısından akran ilişkilerinin etkileri, suçla temas etmenin sorunları daha da karmaşıktığı, bağımlılık ve yoksunluk bulgularının ve hastalığı tanımaya, belirtileri anlamaya eğitimsel açıdan katkıları önemli görülmüştür.

Üçüncü izlemede öncelikli olarak ana karakterler ve onunla ilişkide olan kişiler hakkında psikodinamik açıdan analiz yapılmıştır. Araştırmacı bu izlemede psikiyatrist ve psikoterapist kimliği ile filmleri ve karakterleri analiz etmiştir. Krisha karakterinde, bağımlı kişilik özellikleri, oğluna yeterince iyi annelik yapamamanın verdiği yetersizlik ve suçluluk duyguları, kız kardeşinin çocuklarına ve Krisha'nın oğluna sergilediği iyi annelik ve Krisha'nın kardeş rekabeti analiz edilmiştir.

Oslo 31 Ağustos filminde Anders'in iş görüşmesinin iyi gitmesine karşı yaşadığı yetersizlik ve değersizlik duyguları, hayalinde canlandığı anne, baba figürleri ve mutlu bir aile yaşantısı olmasına rağmen gerçek hayatta film boyunca hiç görülmeyen ebeveyn figürleri oral dönemde yeterince doyulmadığının mesajlarını bize vermektedir. Kardeşinin buluşma randevusuna gelmemesi, bir yandan Anders'te değersizlik duyguları oluşturken, diğer yandan yoğun bir kardeş rekabetinin ipuçlarının bizlere vermektedir. Film boyunca Anders'in depresif durumu yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Depresyonun psikodinamiklerinde; kendine yöneltilmiş saldırganlık, yoğun suçluluk ve cezalandırılma hisleri, sevgi nesnesinin kaybı (film boyunca anne ve baba figürlerinin sadece hayali görüntülerinin olması), süperego ve ego arasındaki çatışma ve içe alınan sevgi nesnesine karşı ambivalan duygular (sevgi-nefret) yer almaktadır. Anders'in yoğun depresyonu ve filmin sonundaki madde kullanımı adeta bir tamamlanmış intihar davranışı olarak yorumlanmıştır.

Basketbol Günlüklerinde henüz ergen olan Jim'in akranlarıyla olan ilişkisi, annesinin maddi kaygılar nedeniyle yeterince iyi annelik yapamaması, Jim'in madde kullanımını geç fark ederek bir yanda ilgisiz, yetersiz bir anne rolü sergilerken, diğer yandan aslında Jim'e karşı hissettiği öfke'nin dışa vurumu, bu filmde göze çarpan unsurlardır.

Bu çalışmada araştırmacı filmlerin ve karakterlerinin analizlerini yaptıktan sonra danışmanı ile birlikte bu analizler yeniden gözden geçirilerek farklı bakış açıları ile bir değerlendirme sağlanmamaya çalışılmıştır.

Araştırmanın tartışma bölümünde ise film izlemenin ve bu karakterlerin analizlerinin sağlıklı bireyler, bağımlı olgular ve bağımlı olguların ailelerinin terapi ve psikoeğitimleri ile ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde kullanılmasının etkileri literatür ve film analizi üzerinden tartışılmaktadır.

Bulgular

4.1. Krisha (2015)

Yayın Tarihi: 18 Mart 2016 (ABD)

Yönetmen: Trey Edward Shults

Senaryo: Trey Edward Shults

Film Müziğinin Bestecisi: Brian McOmber

Türü: Drama

Süresi: 1 SAAT 23 dakika

Dili: İngilizce

Ödüller: Bağımsız Ruh John Cassavetes Ödülü

Oyuncular: Krisha Fairchild, Robyn Fairchild, Bill Wise, Bryan Casserly, Victoria Fairchild, Atheena Frizzell, Olivia Grace Applegate, Alex Dobrenko, Chris Doubek

Özet: Krisha on yıl önce terk ettiği ailesinin yanına Şükran Günü yemeği için geri döner. Krisha alkol bağımlılığı ile mücadele eder ve ailenin sorunlu üyesidir. Ailesi onu affedecek gibi olsa da geçmiş peşini bırakmayacaktır. “Krisha” aynı adı taşıyan 2014 Sounth By Southwest, Özel Jüri ödüllü kısa filmin uzun metraj halidir. Trey Edward Shults’un yönetmenliğini ve senaristliğini üstlendiği filmin başrolünde kendi teyzesi olan Krisha Fairchild oynarken, Krisha’nın oğlu rolünü de yönetmen Trey üstleniyor.

Filmin ve Karakterlerin Yorumlanması:

Bağımlılığın klasik psikodinamik açıklamasında olguların psikoseksüel gelişimin oral dönemine fiksasyonundan bahsedilmektedir. Ego işlevlerinde yetersizlik, ego güçsüzlüğü, engellenme eşiğindeki düşüklük, anksiyeteye aşırı duyarlılık, stresle baş etme becerilerindeki yetersizlik bağımlılık davranışını belirleyen önemli etmenlerdendir. Bu olgular bağımlı, utangaç, yalnızlığa eğilimli, bunaltısı yoğun, engellenmeye dayanma gücü düşük, ürkek, gergin, eyleme vuruk, aşırı duyarlı, cinsel dürtüleri bastırılmış bireylerdir.

Ayrıca psikanalitik kuram cezalandırıcı süperego üzerine odaklanmaktadır. Psikanalitik kurama göre cezalandırıcı süperegosu olan bireyler bilindiği stresleri azaltmak için alkole başvurumaktadırlar. Oral dönem fiksasyonu olan bireylerde anksiyete ağız yoluyla alınan alkolle azaltılır. Bazı psikodinamik yazarlar alkole bağlı bozukluğu olan bireylerin kişilik özelliklerini utangaç, izole, sabırsız, huzursuz,

anksiyöz, aşırı duyarlı, cinsel açıdan bastırılmış olarak tanımlarlar. Alkol tüketimi bazı bireylerde tüm güçlülüğe ve benlik değerinde artmaya yol açmaktadır.

Film oldukça basit ve sınırlı bir mekanda çekilmiş olmasına rağmen içinde çok sayıda psikodinamik öge barındırmaktadır. Film Krisha'nın donuk, endişeli, gergin yüz ifadesiyle başlamaktadır. Daha sonraki sahnede arabayı park eder ve gergin bir şekilde arabadan iner. Bir süre yürüdüktan sonra geri döner, arabada valizini untmıştır. Bu sahnede Krisha'nın bu aile ziyaretine gitmeyi istemek ve istememek arasındaki çelişkisi, ambivalan tutumunu görülmektedir. Valizini aldıktan sonra bu kez de evin numarasını karıştırıp, 155 yerine 153 numaralı evin kapısını çalarak yine bu gidip gitmemek arasındaki ambivalansı vurgulamaktadır. Kapıya gelir evden gürültüler, köpek havlamaları gelmektedir. Evden karmaşa, kargaşa, gürültü, hoşgörüsüzlük ve öfke yansımaktadır. Kapıyı yeğenin eşi Alex açar ve yanlış eve geldiğini düşünür çünkü evin dışına yansıyan gürültü, köpek havlamaları Krisha'yı tedirgin eder. "Yanlış geldim sanırım" der. Alex onu tanır "Sen Krisha olmalısın" diye karşılık verir ve Krisha "Benim kabahatim, ben geciktim" der. Bu diyalog sahnesinde Krisha'nın kendini suçlaması, cezalandırıcı aşırı katı süperegosuyla ilişkili olduğunu düşündürdü. Ayrıca eve ilk giriş sahnesinde valizini taşıması konusundaki yardım taleplerinin tümünü geri çevirerek Krisha hem istemekle ilgili zorluk ki bu oral döneme fiksasyonu vurgularken, hem de 'sen yardım edilmeye değer değilsin' ile cezalandırıcı katı süperegoya vurgu yapmaktadır. Daha sonra evdeki bireylerle bir nevi yeniden tanışma... Kızkardeşi, yeğenleri, yeğenin yeni doğmuş bebeği (yaklaşık 3 aylık), kız kardeşinin eşi v.s. Kalabalık bir aile toplantısı ve on yıl sonra ilk kez karşılaşmanın yarattığı anksiyete, gerginlik ve olacaklarla ilgili belirsizlik de Krisha'nın anksiyetesini arttırmış olabilir ki; ilerleyen sahnelerde "Ben iyiydim, sağlıklıydım, ailemin yanına gelince böyle oldu" diyerek bu endişesini dile getirmiş oldu ve kendince o akşam tekrar alkol kullanmasına bir neden sundu.

Daha sonra yine eve ilk giriş sahnelerinde oğluyla ilk karşılaşma, valizi taşıma konusunda tekrar yardım teklifi ve Krisha tarafından yardımın reddedilmesi buna rağmen oğlunun valizini alıp üst katta Krisha için ayrılan odaya çıkarması. Sonrasında Krisha odasına yerleşmek için çıkar, sağ el işaret parmağı distal falanksında amputasyon mevcut ve onu pansuman eder. Film boyunca parmağındaki durumun aile bireyleri tarafından fark edilmemesi, sorulmaması aslında Krisha'nın pek de bu evde fark edilir olmadığını veya herkes tarafından bilinen ancak dile

getirilmeyen bir sır olduğunu düşündürttü. Filmin sonuna doğru kız kardeşiyle alkol kullandığı için kendisini kandırdı diye tartıştıkları sahnede, aslında diğerlerinin Krisha'nın davet edilmesi konusunda istekli olmadıklarını, bunun da aslında pek de onunla ilgili durumların fark edilmemesini açıkladığını görüyoruz. Sonrasında boynunda sakladığı bir anahtarla kilitli bir kuyu açarak içinden ilaçlar aldığı ve bu ilaçları olası bellek kusurları nedeniyle not ettiğini gördüğümde bende reçeteli ilaç kötüye kullanımı olabileceği fikri gelişti.

Kız kardeşinin eşiyle (Doyle) yaptığı sohbette alkol konusunda benzer sorunları olabileceğini, ayrıca kız kardeşinin iyi giden bir evliliğinin olmadığını, yeğenlerinin sık sık bilek güreşi sahnelerinin olması da evde bir güç savaşının olduğunu ayrıca sık sık yarı çıplak halde yarışma ve boğuşma sahnelerinin olması bastırılmış cinselliğin dışı vurumu ile ilgili ipuçlarını düşündürttü. Şükran gecesi için pişirilecek hindinin temizlenmesi sahnesinde hindinin iç organlarının çıkarılması, ampute parmağındaki sargının hindinin içinde kalması, daha sonra sargıyı çıkarması, eksik uzvun görülmesi cinsel imgeler içerirken bastırılmış cinselliğe vurgu yapan sahneler olarak yorumlandı. Ayrıca Doyle ile sohbet sırasında Krisha'nın "Solucan kavanozunu asla açmamalıydık" ifadesi bir yandan aile sırlarını (Krisha'nın ampute parmağının öyküsü gibi) çağrıştırırken, diğer yandan cinsellikle ilgili imgeler olarak değerlendirildi. Psikolojik temalı birçok film gibi bu filmde de "Ayna" imgesi çok sık kullanılmış; insanın kendiyle yüzleşmesi, içine dönmesi gibi çağrışımlar yapmıştır. Doyle'un Krisha'ya "Sen hiç durmadan kalp kırıyorsun. Terk edip gidiyorsun. Altmış yaşındasın, topla kendini biraz" şeklinde ifadelerindeki suçlamalar da cezalandırıcı katı süperegonun yansımalarını oluşturmaktadır. Akşam yemeği için hazırlanan Krisha'nın giydiği kırmızı elbise de cinsellik içeren bir imge olarak sahnede yerini alıyor (Bastırılmış cinsellik).

Krisha'nın oğluyla sohbetinde oğlunun işletme yönetimi okuduğu, aslında sinemayla ilgilendiği, yönetmen olmak istediği bilgilerini öğrenirken yönetmenin kendi hayallerini de belki nasıl gerçekleştirdiği konusunda da izleyiciye fikir vermek istediğini düşündüm. Bu konuşmada Trey hiç göz teması kurmuyor, annesinin yüzüne bakmıyor, adeta uzak durmak istiyor, yakınlıktan rahatsız oluyor izlenimi veriyordu. Krisha'nın kendisinde hissettiği yetersizlik, iyi anne olamama; Trey'e de yansımış olarak belirliyordu ve Trey "Bir şey becerebiliyor değilim" diye yetersizliğini ifade ediyordu. Krisha Trey'e "Bana kızma tamam mı" deyip ona dokunmak istediğinde Trey bundan rahatsız oldu ve Krisha "Seni ne kadar çok

sevdiğimi biliyorsun” dediğinden odadan çıkarak yakınlık konusunda ne kadar rahatsız olduğunu, yakınlaşınca yenilip yutulacağını ve belki de yok olacağını hissettiğini belirtmek istemiştir. Krisha bir yandan oğlunu terk ederek kötü anne olurken bir yandan da oğluyla yakınlaşmak isteyip hayatıyla ilgili önerilerde bulunarak aşırı yakın ve müdahaleci bir tutum sergilemektedir. Oğlu da annesine karşı bir yandan yakınlaşmak isterken diğer yandan da yakınlıktan çekinmekte ve Krisha’nın hayatındaki ambibalan tutum oğluna ve ilişkilerine de yansımaktadır. Oğlunun Krisha’ya karşı öfkeli olması birçok sahnede vurgulanmaktadır. Annesinin yüzüne bakmadan konuşması, dokunma ve sevgisinin ifade edilmesine izin vermeme ve rahatsız olma bunlara birkaç örnektir.

Akşam yemeği için Krisha’nın kız kardeşi Robyn annesini getirirken annesi için “Zeki çocuğun geldi” diyor. Demans hastası olan annesinin unutkanlıklarıyla bir anlamda karşıt tepki kurmuş oluyor. Annesi insanları zaman zaman karıştırıyor. Krisha’nın oğlunu tanıyan anneannesi Trey’e “Eğer ben olmasam sen doğmamış olurdun” diyerek torununa doğumunda bulunduğunu ima etmiştir. Olivia’nın bebeğinin ismini “Krisha” olarak algıladı ve daha sonra Krisha’nın kendi kızı olduğunu fark etti. Annesi Krisha’ya “Neyi yanlış yaptım” diye sordu ve Krisha da “Sen yanlış bir şey yapmadın, yanlış yapan bendim” diyerek aslında her ikisinin de suçluluk duyguları ve katı süperegoları konusunda çağrışımlarda bulundu. Annesinin “Hiçbir şeyden memnun olmayan bir annen vardı” ve benzeri konuşmalarla bu sahnede kendisinden 3. Tekil şahıs şeklinde bahsetmesi, iyi bir anne olamadığıyla ilgili konuşmalar yapması duyduğu yoğun suçluluk duygularını taşıyamaması ve bu dışsallaştırarak baş edebildiğini bize gösteriyor (Dışsallaştırma).

Filmde birçok kez kim olduğunu tam olarak anlayamadığımız, eski sevgili olabileceği konusunda şüphe ettiğimiz Richard’ı sık sık telefonla arama sahneleri ve her defasında telesekretere konuşmak zorunda kalan Krisha’nın cevapsız aramalar sonrası sigara içme sahneleri görülmekte olup anksiyetesinin olduğu ve yeterince beslenemediği, engellendiği her olay sonrası sahnelenen sigara içmelerini oral döneme fiksasyonun belirgin yansımaları olarak değerlendirdim.

Trey teyzesi ve eniştesiyle dışarda konuşmak istediğinde, kendisiyle oğlunun yakınlaşamamasına çok üzülen Krisha odaya çıkar ve tuvalette bir şişe şarap içer. Anksiyetesi ve olumsuz duygularını alkol ile bastırmaya çalışır (Anksiyeteyi yatıştırma, Eyleme vurma). Daha salona iner, Trey teyzesi ve eniştesiyle aynı masada oturuyor, herkes birbiriyle sohbet ediyor ve kimse Krisha’nın yokluğunun farkında

değil, bütün bu sahneler Krisha'nın aslında istenmediği ve yalnızlığının göstergeleri olarak vurgulanıyor. Bir yandan Krisha Şükran Günü'ne davet edilmiş diğer yandan yokmuş gibi davranılıyor. Krisha odanın köşesinden ailesini izliyor ve kız kardeşi Robyn'in Trey'in saçlarını erotizm dolu okşadığı görüyor, buna çok öfkeleniyor ve bu sahnede belki de kendi ödipal çatışmaları, kardeşiyle rekabeti ve oğlunu kardeşine kaptırmanın yenilgisi ile hindiye sarhoş olması ve tek başına taşımasının zor olduğunu bilmesine rağmen fırından kendi çıkarmaya çalışıyor ve hindi sarhoş Krisha'nın elinden yere dökülüyor ve Krisha yere düşüyor. Şükran gecesi için bunca hazırlıktan sonra Krisha'nın bu eyleme vuruk davranışı, öfkesinin ne kadar yoğun olduğunu aslında onları yok edecek boyutta olduğunu göstergesi oluyor. Yemeği düşürmek bir yandan besleme, verme diğer yandan beslememe, vermeme, öfkenin dışı vurumu (Pasif agresyon) veya cinselliğin bastırılması gibi yorumlandı. Ortam ciddi geriliyor bütün akşamın amacı yok oluyor ve hindinin tamamı çöpe gidiyor. Yine anksiyete ve yine bir sigara sahnesi...

Krisha ailesini yine uzaktan izliyor ve Alex boş şarap şişesini Robyn'e getiriyor. Robyn Krisha'ya "Bu nereden çıktı" diye soruyor. Krisha "Bu benim değil, bu Doyle'un" diyor ve bağımlılıkta en sık kullanılan savunma mekanizmalarını (İnkâr, Yansıtma) kullanıyor. Bu sahnede arka planda Trey'in doğum günü sahnesi geçerken tepkisiz, donuk, umutsuz Krisha çaresizce ağlıyor ve oğlunun çocukluk sahneleri onunla oynarken ki sahneler gösteriliyor. Bu sahneleri ben geçmişe özlem, oral dönemde anneyle bir olma, tam olmaya duyulan özlemle bağdaştırdım.

Uyuduğu ve uykusunda rüya görürken birisinin yüzüne vurmasıyla korkuyla uyandığı sahneyi suçluluk duyguları, cezalandırılma hissi ve katı süperegönün göstergeleri olarak yorumladım.

Yine Richard'ı aradığı ve telesekreterin cevap verdiği aramalardan birinden sonra odasında köpeğini severken onu sıkıyor ve sarsıyor, sonrasında da "Çok üzgünüm bebeğim" diye ağlıyor. Bu sahnede de bir yandan sevgi ve nefret ambivalan duygular yaşarken, diğer yandan pişmanlık, suçluluk, cezalandırıcı katı süperegönün izlerini görmekteyiz.

Odasından salona inip ailesiyle aynı masada oturmak istiyor ve kız kardeşi odasına çıkmasını söylüyor ve "Herkesi nasıl utandırdığını görmüyor musun" diye ekliyor. Bu sahnede kız kardeş cezalandırıcı katı süperegö olurken; "Herşeyi berbat ettim" diyen Krisha yoğun suçluluk duyguları hissetmektedir. Sonrasında Krisha ve kız kardeşi Robyn arasında "Hayal kırıklığına uğradım, gerçekten şoktayım. Bana nasıl

yalan söylersin? Hayatım boyunca sana baktım. Seni evime geri almamalıymışım, herkes korkuyordu. Ben onları ikna etmeye çalıştım.” şeklinde suçlamalarla dolu konuşma Krisha’nın mide bulantısı ve tuvalette kusması ile sonlanır. Bu sahneyi de ben suçlamalara tahammül edememe ve öfkenin bedensel dışa vurumu, somatizasyon olarak yorumladım.

Filmin sonlarına doğru Krisha’nın “Bende bir sorun var, içmenin ötesinde, aptalım, daha ötesinde buraya gelip herşeyi yoluna koyarım sandım. Trey benden nefret ediyor” diye konuştuğu Robyn’in “Sana çok kızgın ama bu senden nefret ettiği anlamına gelmiyor” diye yanıtladığı ve son olarak Krisha’nın” Ben iyiydim, sağlıklıydım, ailemin yanına gelince böyle oldu. Arıza olan benim değil mi?” şeklinde devam eden konuşmada yine Krisha’nın yetersizlik, suçluluk, değersizlik duyguları, kendine karşı acımasız derecede eleştirel yaklaşımı ve katı süperegosunu ön plana çıkarmaktadır.

Arka fonda Trey’in doğum tarihinin yazdığı bir çerçeve (1988) duvarda yer alıyor. Kız kardeşiyle yaptığı konuşmanın ardından yine yoğun bir şekilde alkol kullanıyor ve burnuna kilitli kutusundan çıkardığı bir kapsülü çekiyor, oğlunun bebeklik fotoğraflarına bakıyor, emzirirken, ailece, havuzda oynarken mutlu oldukları dönemlere ait fotoğraflar, yeğeni Olivia’nın bebeği ile fotoğrafları ardından veriliyor sahnede ve ben bu sahnelerde oğlu Trey konusunda yaşadığı yoğun suçluluk duygularını ve yeğeninin bebeğiyle Trey’i özdeşleştirdiğini düşündüm.

Sonrasında yine salona inme ve Trey’e “Ben senin annemim, yüzüme bakacaksın” şeklinde öfkeli yaklaşımı, oğluna ve diğer aile fertlerine saldırmaları eyleme vurma, düşük ego gücü, düşük engellenme eşiği ve anksiyete toleransının düşük olması şeklinde yorumlandı. Anneliğiyle ilgili suçluluk ve yetersizlik duyguları ön planda olup annesinin anneliğinin de yeterli olmadığı konuşursa ipuçları sergilenmektedir (Hiçbir şeyden memnun olmayan bir annen var).

Film yine başlangıç yüz ifadesiyle bitiyor. Gözler ağlarken ağız bir nevi gülüyor ve ambivalans burada da kendini gösteriyor.

Filmde genel olarak;

Yalnızlaşma, Yabancılaşma, Alakasızlık

göze çarpan unsurlardandır.

4.2. Oslo 31 Ağustos

Yapım Yılı: 2011

Yönetmen: Joachim Trier

Senarist: Joachim Trier, Eskil Vogt

Müzik: Ola Flottum

Dili: Norveççe

Oyuncular: Anders Danielsen Lie, Hans Olav Brenner, Ingrid Olava, Kjaersti Odden Skjeldal, Petter Width Kristiansen, Renate Reinsve, Oysentein Reger, Johanne Kjellevik Ledang

Filmin Özeti

Cannes’da galası yapılan ve yönetmen Joachim Trier’in varoluşçu felsefesini gözler önüne seren Oslo, 31 Ağustos, melankoli ve yalnızlık içerisinde hayatı yitip giden, zeki, alımlı ve maddi gücü yerinde bir adam olan Anders’in izinde bir film.

Şehir dışında bir uyuşturucu rehabilitasyonuna katılan Anders, yakın zamanda bu sağlık merkezinden ayrılacak ve tekrar şehir hayatına geri dönecektir. Şehre daha çabuk uyum sağlayabilmesi için iş görüşmesine gitmek üzere klinikten ayrılan Anders, istim üzerinde geçen klinik yaşamından sonra şehrin başıboşluğunda gezmeye başlar. Tüm gün ve gece boyunca geçmiş hatalarının hayaletleriyle umudun yardımıyla savaşmaya çalışır.

Film ve Karakterlerin Psikodinamik Açıdan Yorumlanması

Anders 30’lu yaşlarında bir uyuşturucu rehabilitasyon merkezinde yaklaşık bir yıldır tedavi gören ve iki hafta sonra tedavi programı sonlanarak kurumdan ayrılacak olan zeki, maddi güce sahip bir kişidir.

Film Oslo’nun sokak görüntüleri ile başlar. Sokak boş, loş ve sessiz, sanki yaşamıyor gibi görünmektedir. Sokak görüntüleri ile dönüşümlü olarak çocukluk anılarının görüntüleri gösterime girer. Daha sonra film boyunca kim oldukları konusunda fikir sahibi olunamayan kadın ve erkeklerin görüntüler eşliğinde hatırladıkları anıları dile gelir. Bütün bu görüntüler film boyunca da kapıldığımız Anders’in ne kadar yalnız ve gerçek hayattan kopuk olduğu fikrimizi perçinliyor.

Film bu görüntülerden sonra Oslo 31 Ağustos diyerek devam eder ve Anders’in Malin ile birlikte olduktan sonra yatağın kenarına oturmuş düşünürken ki görüntüsü, Malin’in yataкта uzanırken ki görüntüsü ve Anders’in perdeleri açıp pencereden etrafı kısa süreli seyrettiği ve giyinip bir sigara yaktığı görüntüler konuşma olmadan

ardı ardına gelir. Malin'le olan ilişkisinde de tam olarak yalnızlığından kurtulamadığı, bir olmak istemesine rağmen sözel hiçbir iletişim kurulmaması yalnızlık, çaresizlik duygularını yeniden gözler önüne seriyor.

Evden çıkıp ormanda tek başına yalnız yürür, etrafa sessizlik hakimdir ve Anders bir suyun kenarına gelir, tıpkı Virginia Woolf gibi ceplerini taşla doldurur, eline kocaman bir kaya alır ve suda ilerler ve bir süre sonra suya batar. Bu yalnızlık, çaresizlik, umutsuzluk duygularıyla baş edemeyip hayatına son verme kararını uyguladığı andır. Ama “maalesef” ceketi üstünden çıkar kaya elinde düşer ve yeniden su üstüne çıkar yani hayatını sonlandıramamıştır. Sudan ağlayarak çıkar, kurtulduğuna sevinememiştir. Islak ve çaresiz ve yine yalnız ağlayarak yürümeye devam eder. Rehabilitasyon merkezine geri gelir. Girişte kurumda kalanlardan biri ona “merhaba “de, Anders de sadece “merhaba” der ve içeri girer. Kimse ıslak olduğunu ve gece neler yaşadığını sormaz, fark etmez bile. Odasına girer, odanın penceresinden dışarıdaki insanları izler, adeta kendi yaşamıyor da dışarıdan gözlüyormuş gibi.

Banyo yapıp, dişlerini fırçalar ve grup terapisine katılır. Grup terapisinde Anders'ten önce bir erkek ve bir kadın konuşurlar, her ikisi de korkularından ve gelecek kaygılarından uyuşturucuyla baş etme konusunda başarısız olma endişelerinden bahsederler. Anders yeterince güçlü hissetmediğinden ve bunun uyuyamadığından olduğundan söz eder. Güçsüzlüğü sadece uykusuzluk gibi somut bir nedene bağlamasının bir yandan depresyonun, çaresizlik ve umutsuzluğunu inkar etme, diğer yandan durumu somutlaştırma gibi amaca hizmet ettiğini görüyoruz. Terapist “Bu gün önemli bir görüşmen var, bununla ilgili konuşmak ister misin” diye sorduğunda; Anders “Konuşacak hiçbir şey yok” diyerek konuyu kapatarak bu görüşme ve gelecekle ilgili ne kadar umutsuz olduğunu izleyiciye göstermektedir.

Grup terapisi bitiminde terapist izin kağıdı ile Anders'i iş görüşmesi için Oslo şehir merkezine gönderirken taksiyle gelmesi için önerilerde bulundu ve onu desteklemek için sarıldı. Takside giderken güzel, enerjik bir müzik filme hakimdi. Sonra yine Anders'in sakin Oslo sokaklarında yalnız yürüyüşü sahneye gelir. İş görüşmesine gitmeden daha önce onun da uyuşturucu sorunu olduğunu öğrendiğimiz arkadaşı Thomas'ı evinde ziyarete gitti. Thomas'ın eşi ve iki çocuğuyla öğlen yemeğine kaldı. Thomas'ın kızı Julia'nın Anders'ten çekinip onu troll gibi çizmesi üzerine Thomas biraz alaycı bir tavırla Anders'in bir uyuşturucu trollü olduğunu anlattı. Anders'in hala temiz olmadığını gülerek ve alaycı bir tavırla kızına anlatıyordu.

Anders bu konuşmalardan rahatız olmasına rağmen belli etmemeye çalışarak rehabilitasyon merkezindeki uygulamalardan, psikodramadan, canlandırmalardan ve oturumların “Seni bağışlıyorum Anders...” şeklinde kapanışından bahsediyordu. Thomas’ın eşi Anders’in anlattıklarına daha ilgiliydi, tedavinin ne zaman biteceğini, işe yarayıp yaramadığını soruyordu. Hatta Thomas’ı onu anlamadığı için eleştirdi bir ara. Thomas eskiden uyuşturucu kullanmasına rağmen şu an temizdi ve işi, ailesi ve çocukları vardı. Tam olarak mutlu olarak tanımlamasa da idare ettiğini ve bu hayata isterse Anders’in de sahip olabileceğini söylüyordu. Bütün bu konuşmalar ve kurumda bağışlanma diyalogları Anders’in duyduğu suçluluk duygularını, katı süperegosunu ve cezalandırılma düşüncelerini gözler önüne sermektedir.

Daha sonra Thomas’a “Dün gece dışarda geçirdim. Malin’le birlikte oldum, çok şey ummuştum ama hiçbir şey hissetmedim.” şeklinde ifadelerle Anders uyuşturucu bağımlılarında sıkça gözlenen duygularını tanımlayamama (aleksitimi) durumunu da bize göstermektedir.

Thomas üniversitede akademik kadroda çalışan çok sayıda makaleler yazan ve üniversitede birçok görevi yanında ev ve apartmanla ilgili sorumluluklarının olduğunu anlatırken, bir yandan geçmişte uyuşturucu sorunu olmasına rağmen gelecekle ilgili Anders’e umut veren ama aynı zamanda yoğun yetersizlik, değersizlik duyguları hissettiren bir noktada duruyor filmde.

Sonraki konuşmalarda Anders’in anne babasıyla ilgili bilgiler geliyor. Birbirine hala aşık bir anne babası olduğu ancak Anders’in borçları nedeniyle evlerini satmak zorunda olduklarını öğreniyoruz. Anders’in uyuşturucu sorunu nedeniyle sadece kendisine değil ailesine de büyük zararlar verdiği ve evlerini kaybedecek duruma gelmelerine neden olduğunu; buna rağmen hissettiği suçluluk duyguları ile baş edebilmek için babasının emeklilik sonrasında daha iyi gezebilmek için evi satmak istediğini ifade etmesi Anders’in hayatının büyük kısmında inkar gibi ilkel bir savunma mekanizması ile sorunlarla baş edebildiğini gösteriyor.

Anders Thomas’a editör yardımcılığı görüşmesi için geldiğini söylediğinde Thomas çok iyi bir pozisyon olduğunu, zeki ve iyi bir yazar olduğunu, kendisinin bu görüşmede başarılı olacağını ve bu işi alacağını söylemesine rağmen Anders bu konuda hiç umutlu değildir ve Thomas’ın destekleyici yaklaşımına hiç inanmaz ve reddeder.

Thomas Anders’in eski sevgilisi İselin’den ayrıldıktan sonra kendisine zarar vereceğinden, aşırı dozdan onu kaybedeceğinden ve her an Anders’le ilgili kötü bir

haber geleceğinden çok korktuğunu anlattı. Bu konuşmalarda Thomas'ın Anders'in depresif durumunu farkettiğini görüyoruz. Anders de duygularını hissedemediğinden (aleksitimi), duygularını ne kadar yüzeysel yaşayabildiğinden bahsetti. Anders kendisini ne kadar güçsüz ve yetersiz hissettiğini anlatırken umutsuzluk, çaresizlik, tükenmişlik duygularının ne kadar yoğun olduğunu izleyiciye göstermektedir. Thomas O'na ailesinin ve arkadaşlarının destek olduğunu söylerken Anders'le ilgili kaygılarını görebiliyoruz. Anders Thomas'ın bu söylemlerine inanmamaktadır ve Thomas'a kızar. Geçmişte Thomas'ın söylediği bir sözü "İnsan kendini yok etmek istiyorsa, toplum buna izin vermeli." Thomas'a hatırlatır ve bir nevi kendi yok olma, yok etme, intihar düşüncelerinden bahsetmektedir. Anders "Ben herşeyi mahvetmiş geri zekalıyım. Bana duygusal yaklaşma. Sadece beni anlamamı istiyorum. Ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, buna ben karar vermiş olacağım." Derken adeta intihar düşüncelerinin ne derece şekillendiğini ve eyleme geçmeye çok yakın olduğunu göstermektedir. Thomas Anders'in daha önce de böyle düşündüğünü ve bunların düzeldiğini söylerken O'na henüz umudun tükenmediğini göstermeye çalışmaktadır ve "Senin yerinde kim olsa böyle depresyona girmesi normal." diyerek adeta O'nu anladığını (empati) göstermeye çalışmaktadır.

Thomas ve Anders'in parkta yaptığı bu konuşmalar sırasında annesiyle top oynayan bir erkek çocuğunun görüntüleri Anders'in geçmiş çocukluk yaşantısının ne kadar güzel geçtiğini ve geçmişe duyduğu yoğun özlemi bizlere göstermektedir adeta. Diğer yandan Thomas'a duyduğu öfke kendisinin sahip olamadıklarına sahip olması, uyuşturucuyla verdiği mücadelede Thomas'ın galip gelmesi Anders'in Thomas'a "Ben seninki gibi bir hayat istemiyorum Ben çocuk istemiyorum. Kimsenin okumadığı makaleler yazmak, ben bunları istemiyorum." demesinde kendini göstermektedir. Bütün bu konuşmalar bir yandan Thomas ve Anders arasındaki yakınlığı gösterirken, diğer yandan Anders'in Thomas'a karşı kardeş rekabeti olarak yorumlanabilir. Ayrıca Anders'in kendisiyle ilgili hissettiği yoğun yetersizlik ve değersizlik duygularını Thomas'a yansıttığını görüyoruz.

Daha sonra Thomas da mükemmel bir hayatının olmadığını, fiziksel sorunlarını, ev, aile ve iş sorunlarından söz ederek göstermektedir. Sosyal çevresinin sınırlı olduğunu, sadece kızı Julia'nın arkadaşlarının aileleriyle görüştiklerini, Rebecca ile bilgisayar oyunları oynadıklarını anlatarak kendinin de sorunları olduğunu söylemeye çalışmaktadır.

Anders iş görüşmesine yetişmeye çalışırken aynı zamanda “Muhtemelen felaket geçecek” diyerek endişesini ve umutsuzluğunu vurguluyordu. Thomas Anders’i iş görüşmesi için uğurlarken intihar için söz aldı ve akşam görüşmek istediğini söyledi ve Mirjam’ın partisine davet etti ve Anders için çok endişeli olduğu çok belliydi. İş görüşmesi için başarılar diledi Thomas.

Anders iş görüşmesine giderken “İselin” isminde eski sevgili olduğunu bildiğimiz bir kızı telefonla aradı. Telefon cevap vermeyince telesekretere konuştu ve önemli bir durum olduğunu belirtti.

Anders iş görüşmesi için geldiği büroya girdi. David ile görüşen Anders’in gergin olduğu konuşmasından anlaşılıyordu. Dergi hakkında bilgili ve ilgili olduğunu gösteren fikirlerini belirtti. Görüşme başlangıçta iyi gidiyordu. David 2005 yılından bu yana CV’sinde bilgi olmadığını sorunca Anders gerginleşti, anlatmak istemediği uyuşturucu sorunundan bahsetmek zorunda kalınca 11 aydır temiz olmasına ve David’in onu destekleyici bir konuşma yapması ve olağanüstü bir başarı olarak görmesine rağmen Anders sinirlendi ve başvuru formunu geri alıp oradan çıktı ve dosyasını çöpe attı. Anders kendisinin görmek istemediği, yok saymak istediği en acı gerçeğini paylaşmak zorunda kalınca gerginleşti. Bu da bize engellenme eşiğinin düşük olduğunu ve baş etmekle ilgili yetersizliğini ve kendisinin iyi ve kötü yanlarını bölerek; kötü yanını yok saymaya çalıştığını gösteriyor.

Anders daha sonra bir kafede oturuyor. Diğer insanlar flört ediyor, dertleşiyor, paylaşıyor, eğleniyor ancak Anders yalnız ve çaresiz hissediyor. Söylenenler, konuşulanlar Anders’in dışında ama yaşayan, canlı bir dünyanın göstergesi iken Anders yaşamıyor gibi. Diğer insanların istediklerini söyledikleri şeylerin bir çoğu Anders’in de isteyebileceği, kabul edilmek, sevilmek, değer verilmek gibi bütün insanların isteyeceği duygular...

Anders kafeden ayrılır, bir restorana gider, sakın ve boştur neredeyse. Restorana kız kardeşi Nina’yla görüşmek için gitmişti ancak kız kardeşi yerine onun kız arkadaşı geldi. Nina’nın lezbiyen bir ilişkisi olduğunu anlıyoruz konuşmalardan ki bu da annesiyle yaşadığı ödipal sorunları çağrıştırıyor bize. Nina’nın Anders’e güvenemediğini ve endişelerini anlatıyor kız arkadaşı. Dün gece Nina’nın Anders’i gelecek diye beklediğini ve Anders gelmeyince hayal kırıklığı yaşadığını Nina’nın kız arkadaşından öğreniyoruz. Anders gece çıkma izni alamadığını anlatırken yalan söylüyordu, dün geceyi Milan’la geçirdiğini filmin ilk sahnelerinde görmüştük. Bu konuşmalar birçok bağımlı olguda olduğu gibi yalan söyleme, yakınlarının güvenini

kaybetme gibi durumları Anders'in de yaşadığını gösteriyor. Diğer yandan kız arkadaşı Nina'nın iş görüşmesinde olduğunu söylerken de yalan söylediğini aslında Nina'nın evde olduğunu söylediğinde öğreniyoruz. Nina Anders'i görmeye gelmek istememiş. Anders'in yalnızlığını, çaresizliğini anlamak o kadar zor değil bu durumda. Nina'nın kız arkadaşıyla ailesinin evinin satılmasını konuştular, annesinin evin eşyalarını Nina'ya vermesinden rahatsız olduğunu söylerken Anders sinirleniyor ve “ Senin ailen ilişkilerini mahvetmiş olabilir ancak yaptığım şeyler benim hatalarım, ailemin bunlarla hiçbir ilişkisi yok.” diyerek suçluluk duygularını ve cezalandırıcı aşırı katı süperegosunun etkilerini gösteriyor. Nina'nın telefonunu isteyen Anders'e vermek istememesi adeta Nina'yla ilişkisini engellemek istemesi bize Nina'nın da yetersizlik duyguları olduğunu, kardeşiyle yüzleşip hislerini paylaşmak konusunda cesareti olmadığını göstermektedir. Tove evin anahtarını getirmiş Anders'e ve eve kadar ona eşlik etmek istiyor, adeta Anders'e olan güvensizliğin ve Anders'in yetersiz olduğunu düşündüklerini her an göstermeye çalışıyor gibiler. Anders Nina'yı görmeden hayal kırıklığı ile ayrılır restorandan. Her gergin sahnede olduğu gibi yine bir sigara içer Anders..

Dışarıda insanlar ve aileler var ve Anders ailesini tanıtan bilgiler veriyor. Annesinin ve babasının Oslo'lu olduğunu, babasının akademik başarıyı sportif başarıdan önemli bulduğunu, babasının işitme azlığından bahsediyor. Anders bir orkestra çalışmasını izler ve ailesiyle ilgili bilgilere devam eder. Annesinin ve babasının Anders'e daha anlayışlı davrandıklarını, eve getirdiği arkadaşlarını sevgiyle karşıladıklarını, annesinin uyuşturucu sorununu anlayışla karşıladığını, ailesinin dini inancının zayıf olduğunu, Anders'in özel hayatına saygı duyduklarını ve kız kardeşi Nina'ya karşı daha katı olduklarını anlatır izleyiciye. Bütün bu sahnelerde Anders'in annesiyle ilgili Winnicott'ın “yeterince iyi anne” olma konusunda şüpheler olduğunu, erken infantil dönemde annenin bebeğin tüm ihtiyaçlarını anında doyurmasının, bebeğin kendini rahatlatma konusunda yeterince gelişmemesine ve yetişkinlik döneminde stres verici olaylar karşısında bireyin pasif rahatlatıcılar olarak uyuşturucuya yönelmesine neden olduğunu, Anders çocukluk döneminden söz ederken düşünüyoruz.

Anders parkta yalnız dolaşp çimler üstünde uyuyup hava kararmak üzereyken Thonmas'ın davet ettiği Mirjam'ın partisine gitti. Mirjam Anders'i sıcak karşıladı ve kucakladı. 11 ay sonra ilk kez şampanya içiyordu Anders. Partide eski arkadaşları ve eşleriyle karşılaştı. Mirjam'ın eşi Calle Anders'in alkollüyken yaşadığı Mirjam'ın

babasının yanında yatma hikayesini tekrar tekrar dile getirip diğer davetlilere anlatmasını istemesi Anders tıpkı iş görüşmesindeki gibi sıkıntı hissetti, aslında anlatmak istemediği bir durumu istemeye istemeye dile getirdi. Anders'in kendini aşağılanmış ve çaresiz hissetmesine neden olurken Calle defalarca Mirjam'ın babasıyla yattığını vurgulayıp eşcinsellik ile ilgili aşağılayıcı, alaycı bir tutum sergilerken, diğer davetliler de bu anlatılanlara bol bol gülüyordu. Partide Anders bol bol alkol aldı, 11 aylık ayıklık boşa gidiyordu. Mirjam daha önce ilişkileri olan Anders'e yaşlı hissettiğini ve herkesin çocuk sahibi olduğunu anlattı. Calle'le 9 yıldır birlikte olduklarını ve çocuk sahibi olamadıklarını anlatırken derin bir üzüntü içindeydi. Mirjam de alkolün etkisiyle anlattığını söyledi. Anders Mirjam'la yakınlaşacaktı, öpmek istedi ama Mirjam oradan ayrıldı. Anders her engellendiğinde olduğu gibi yine İselin'i telefonla aradı ve yine telesekretere konuştu. İselin'le yeniden birlikte olamayı istediğini söyledi. Anders partide Thomas olmadığından alkol konusunda kendini engelleyemedi ve aslında Thomas olsa adeta onun "yardımcı egosu" görevi gören, onu destekleyen Thomas alkol alma konusunda da ona sınır koyarak Anders'i koruyacak iken eski arkadaşları ve yetersizlikleri ile yüzleşen Anders alkol alımı konusunda kendini kontrol edemedi ve neredeyse bir yıllık başarı sonlanmış oldu. Oysa Thomas'ın evinde teklif edilen birayı reddebilmişti Anders, çünkü Thomas'ın evinde kendinin kabul edildiğini ve desteklendiğini biliyordu.

Anders partidekilerin eşyalarının olduğu odadan partiye gelenlerin çantasından, cüzdanından para aldı, Mirjam geldi ve Anders'in para aldığını gördü ancak bir şey söylemedi. Anders partiden ayrıldı. Taksiye bindi, torbacının evine gitti. 1 gram eroin aldı bu altın vuruş yapacak dozdu. Torbacı aynı zamanda bilgisayar oyunlarına bağımlı olduğunu söyledi. Bu konuşmalar bağımlılıkta ek tanıların olduğunu izleyiciye gösteriyordu.

Anders partideki arkadaşlarının gittiği bara gitti. Barda genç bir üniversite öğrencisi kızla sohbet etti. Ona "Sevgi arıyorum, birileri bana acısın istiyorum." diye anlatıyordu hissettiklerini. Bu ifadeler bağımlılığın en önemli psikodinamik kuramı olan oral döneme fiksasyonu çok iyi ifade ediyordu. Anders'in bara gitmesinde bağımlılarda önceden görmek, değerlendirmek, endişe etmekle ilgili yetersizlik durumunu net bir şekilde görüyoruz. Anders için bara gitmek, rehabilitasyon boyunca gösterdiği çabanın boşa çıkmasına neden olacak bir risk olmasına rağmen, bunu gerçekleştiriyor.

Anders barda da çok alkol aldı ve daha önce İselin’le birlikte olan bir adamla tartıştı. Adam Anders’e sersemce davranan bir bağımlı olduğunu söyledi. Adamın tavırları, konuşması, jestleri Anders’i aşağılar şekildeydi. Tüm bunlar Anders’in değersizlik ve yetersizlik duygularını daha da arttırıyordu. Anders daha sonra bardaki arkadaşlarıyla kulübe gitti. Orada da bol bol alkol aldı. Müzik ve dans vardı ama aslında yalnız ve duygusuzdu. Kulüpte kızlarla yakınlıktı, öpüştü bir nevi kendini tamamlama durumu içindeydi. Alkolün etkisiyle çocukça eğlendiler, yangın söndürücülerle oynadılar, bisiklete bindiler, seslerinin yankılanmasını dinlediler, ormana gittiler. Kendi evine geldiler ve havuza girdi arkadaşları. Onlar havuzda eğlenirken Anders’in yüz ifadesi gergin ve kaygılıydı. Oradan ayrıldığını, ormanda yürüdüğünü hayal etti. Arkadaşlarını havuzda bıraktı ve Anders eve geldi. Evde eşyalar toplanmış, kolilenmiş, ev çok dağınık, fotoğraflar masada özensizce bırakılmıştı. Evin bu durumu Anders için yine bir stres faktörü olduğundan; yine İselin’i telefonla aradı, bu kez umutsuzluğu çok yoğundu ki daha önce konuştuklarını unutmasını istedi İselin’den ve özür diledi. Evin bu durumuna Anders’in borçları sebep olmuştu ve kendisini çok suçlu hissediyordu. Evdeki dağınıklık, özensizlik, çerçevelerin duvarlardan toplanıp üst üste konması tıpkı Anders’in egosunda olduğu gibi parçalanmışlığı gösteriyor. Bu parçalanmışlığı adeta inkar edercesine huzurlu ve güzel bir şekilde piyano çaldı Anders. Evdeki onca dağınıklığa rağmen bazı biblolar hala eski yerinde duruyordu. Bu da Anders’in içinde kopan fırtınalara rağmen tamamen parçalanmadığını hala sağlam kalan bölümlerinin olduğunu düşündürüyordu. Piyano çalmayı aniden bıraktı ve odaya 1 gram eroini hazırlamaya gitti. Artık zamanı gelmişti ve müziğin sonlanması adeta hayatın da sonuna geldiğini gösteriyordu. Eroini hazırlayıp kemeriyle kolunu sıktı ve enjekte etti eroini. Enjektör damarda yatağa uzanabildi ancak, altın vuruş zannedeceklerdi, oysa Anders intihar etmişti. Yoğun depresyonu, umutsuzluk, yetersizlik ve çaresizliği Anders’i böylesi bir sona yolculamıştı.

Film Anders’in daha önce gittiği, gezdiği görüntüler ile devam etti. Şehir aynı sakinliği ile yaşamaya devam ediyorken; film başlangıçta hatırlanan anılarla sona erdi.

Bağımlı olgularda eş tanı sık görülen bir tablodur ve Anders depresyon eş tanısına sahiptir. Umutsuzluk, değersizlik, yetersizlik, yalnızlık yoğun bir şekilde yaşanan duygular olarak film boyunca Anders’in hissettiği ve yansıttığı duygulardır.

Film boyunca Anders'in yalnızlığı, çaresizliği, umutsuzluğu, aslında sona ne kadar yaklaştığı, Thomas dışında bunun farkedilmeyişi insanın Anders' e duyduğu acıma duygusunu adeta perçinliyor.

4.3. Basketbol Günlükleri

Yapım yılı: 1995

Vizyon tarihi: 11 Eylül 1998 (1s 40dk)

Yönetmen: Scott Kalvert

Görüntü Yönetmeni: David Philips

Senaryo: Bryan Goluboff, Jim Carroll

Yapımcı: Dan Genetti, Liz Heller

Müzik: Graeme Revell

Oyuncular: Leonardo Di Caprio, Lorraine Bracco, Mark Wahlberg, Ernie Hudson

Tür: Dram, Biyografik

Ülke: ABD

Konusu: Jim bir lise öğrencisidir. Kendini tam anlamıyla teslim ettiği hobisi ise basketboldur. Lisesinin basketbol takımının aranan oyuncularından biri olmuştur. Prestijli liglere terfi edip de dünyaca tanınan bir oyuncu haline gelmek tek hayalidir. Kısa bir süre sonra tanışacağı uyuşturucular dünyası ise Jim'in tüm geleceğini kökünden değiştirecektir. Sefaletin getirdiği, suça mecbur bir hayat başlamıştır onun için. Onu bu durumdan kurtarabilecek tek şey ise, kendine gönülden bağlanabileceği yeni bir uğraş bulması olacaktır.

Leonardo Di Caprio'nun Lorraine Bracco, Mark Wahlberg ve Ernie Hudson gibi oyuncularla rolleri bölüştüğü ve kariyerinin en dikkate değer performanslarından birini sergilediği Basketball Diaries'in yönetmen koltuğunda Scott Kalvert oturuyor.

1978 yılında yayınlanan, yazar, şair ve müzisyen Jim Carroll'ın aynı adlı otobiyografik romanından uyarlanan "The Basketball Diaries" filminde Jim Carroll'u Leonardo DiCaprio canlandırıyor. Filmde madde bağımlılığı sonucu mahvolmuş adam Frankie Pinewater karakterine ise Jim Carroll'un kendisi hayat veriyor.

Filmin Bağlanma Kuramına hizmet eden alt başlıkları kabaca şöyle kategorize edilebilir: Anne-oğul ilişkisi, Basketbol, Akran ve Ergen Zorbalığı, Duyarsızlık, Yoksunluk, Günlük Tutma(yazma tutkusu), Hırsızlık, Sınıf, Din-İnanç- Varoluş Sorgulamaları ve Madde Bağımlılığı.

Bir Katolik Lisesine devam eden, aynı zamanda lisenin basketbol takımında oynayan Jim, yine tutucu bir katolik olan annesiyle yaşamaktadır. Jim'in annesiyle olan diyaloglar ve sahneleri zaman zaman çok ajite yansıtılmış olsa da, annenin zavallılığını ve Jim'in çırpınışlarını derinden hissetmemiz açısından, anne-oğul arasındaki bağlanma ve güven ilişkisini çok net yansıtıyor.

Annesinin Jim'in durumuyla ilgili farkındalığı oldukça düşük, annesinin gözünde Jim daha çok sorumsuz ve söyleneni yapmayan asi bir ergen gibi görünüyor. Ancak annesi Jim'in uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde, buna çok geç kalmış oluyor ve oğluna sırt çevirerek sadece onun için dua ediyor. Annenin dine sarılıp bu konuda yoğun egoizmini açığa çıkarması bir yandan annenin çaresizliğini, diğer yandan da Jim'e olan yetersizlik duyguları ile öfkesini kontrol altına alma biçimini sergilemektedir. Ayrıca üzerine konuşulabilecek bir detay diye düşünüyorum.

Aslında iyi hissetmek ve üç arkadaşıyla birlikte sık sık, oyun gibi başvurdıkları akran zorbalığına hazırlık için başladığı uyuşturucunun zamanla Jim'i nasıl ele geçirdiğini görüyoruz, yine de vazgeçmediği iki şey var: Yazmak ve basketbol oynamak. Jim'in hayatının hemen her bölümünü annesini, arkadaşlarını ve onlarla ilişkilerini, basketbol ve yazma tutkusunu, hastanede yatan kanser hastası arkadaşı Bobby ile olan bağı, bağımlı kızla, basketbol sahasında zaman zaman atıştığı zenciyle ve onunla olan ilişkisini net bir şekilde görüp, Jim'i anlıyoruz. Uyuşturucuya birlikte başladığı üç arkadaşından biri olan Neutron, fazla doz alıp oynayamadıkları bir basketbol maç sonrası, okul sorumlusu Peder McNulty tarafından bir seçim yapmaya zorlanıyor ve arkadaşlarından ayrılıp okulda kalmaya devam ediyor. Jim'in bir süre önce birlikte uyuşturucu kullandığı arkadaşı Neutron, NBA kariyeri için büyük bir adım atıyor ki, bunu Jim'in bir televizyon ekranından gördüğü sahne, madde bağımlılığı konusunda yaşadığı ilk kırılma noktasını gözler önüne seriyor.

Diğer iki arkadaşının da karıştıkları farklı suçlardan içeri alınmasıyla yalnız kalan Jim, uyuşturucu alabilmek için pek çok sıkıntıya giriyor ve kurtuluşuna açılan yolu, yazdıklarına en çok kıymet veren zenci basketbolcu Reggie'nin yanında buluyor. Onunla birlikte olduğu zaman içerisinde kurduğu özdeşim ve bağ, Jim'in hayatındaki pek çok boşluğu sorgulamasını ve anlamasını sağlıyor.

Filmde atlanmaması ve üzerinde çok daha fazla çalışılması gerektiğini düşündüğümse tabii ki salonda oynanan basketbol maçı sahneleriydi, maalesef bana oldukça acemice geldi. Maç çekimlerinde tercih edilen kamera hareketleri oldukça başarılıydı ve belki de bu sebeple benim beklentimi karşılamadı. Daha çok

antrenman yapıp bu sahneler çekilseymiş, mükemmel olmasa da gerçeğe yakın görüntüler elde edilebilirmiş.

Halüsinasyon çekimleri ve planlarını da sevdim, beklenen absürd-fantastik hissiyatı yakalayabilip, Jim'in içinde bulunduğu tüm ilişkiler yumağı içerisinde neden uyuşturucuya sığındığını daha iyi anlayabiliyoruz. Buna ek olarak Bobby'nin ölümünün ardından, dört arkadaşın gece yağmur altında oynadıkları basketbol ve yine dört arkadaşın henüz bağımlı olmadan önceki dönemde yanılmıyorsa Manhattan Nehri'ne atladıkları sahneler filmin en iyi hissettiren bölümlerinden. Tabii filmin sound tracklerinin etkisi de yadsınamaz bir gerçek ki, tüm etkileyici bölümlerde zaten fazlasıyla ön planda ve hissedilir kullanılmış.

Basketbol Günlükleri filmi, psikotik karşı komşunun pencereden bağırıp kendi kendine konuşmasıyla başlar. Jim henüz uyumaktadır ve “Deli alarmı çaldı” der. Sabah yataktan kalkar ve annesi ona “Komşuyu dinleme” der. Jim ise “Bana bak bayan kapa çeneni” diye bağırır.

Ve sonra “ Ben küçükken tanrıyı bizimle beyzbol oynamak için çağırmıştım; ama gelmedi” şeklinde konuşması ile devam eder sahne.

Sonraki sahne Katolik okulunda öğretmen-pederin arkadaşlarının yanında defalarca tahta sopa ile gluteal bölgesine vurarak adeta işkence ettiği sahnedir. Ders zili çalınca bu işkence biter ancak pedere duyduğu öfkeyi “Çok yazık peder, ben de tam eğlenmeye başlamıştım” diyerek ona yansıtıp pederi kızdırarak ifade etmiştir. Peder de “İsterseniz yarın devam ederiz Bay Carroll” diyerek bunun devam edeceği mesajını vererek yanıtlar. Ders çıkışı arkadaşı “Ona kafa tutma” der. Tam bir ergen olan Jim otorite ile olan çatışmasını bu sahnede sergilemektedir. Film boyunca Jim'in esas otorite figürü olan babası ile ilgili hiçbir mesaj alınamazken; filmde otoriteyi temsil eden peder-öğretmen katı ve acımasız süperogoyu temsil ederken, Jim 'de de yoğun suçluluk ve yetersizlik duyguları oluşturmaktadır.

Ders çıkışı takım elbiseleri çıkarıp günlük kıyafetleriyle okuldan kaçarlar. Sigara içerler, otobüsün arkasına takılırlar. Arkadaşlarıyla sergiledikleri bu davranışlar ergenlik döneminin dürtsellikliğini sergilemektedir. Manhattan nehrine arkadaşlarıyla atlama sahnesi, bir yandan dürtüsellikliğini gösterirken diğer yandan bir nevi parasuicidal davranış görüntüsü vermektedir.

Jim, lise basketbol takımının başarılı ve yetenekli oyuncularından biridir. Milli Takımda oynamak ve bir basketbol yıldızı olma hayalleri, uyuşturucu ile tanışınca, yerini New York sokaklarının acı gerçeklerine bırakır. Uyuşturucu kullandığını geç

fark eden, hayatın zorluklarıyla savaşıırken oğlunu ihmal eden annesi tarafından evden atılması ile beraber para bulup hayatını sürdürebilmek için her çeşit suçu işlemekten çekinmeyen bir insana dönüşür. Annesi ile olan ilişkisi gözden geçirildiğinde, film boyunca babası hakkında en ufak bir ipucu verilmeyen Jim'in depresif, çaresiz, yılgın annesi ile yeterince güvenli bir bağ kuramadığı, annesinin ancak fiziksel ihtiyaçları kıt kanaat karşılayabildiği; ancak duygusal ihtiyaçlar konusunda çok yetersiz ve kayıtsız kaldığı gözlenmektedir. Suç, sefalet, çarpık ilişkiler ve ölüm gibi kötü tecrübelerle dolu bir yaşamla karşı karşıya kalmıştır. Ta ki kendini kurtaracak şeyi, yazı yazmayı keşfedene kadar.

Okuldan kaçıp otobüsün arkasına kaçak biniyorlar, gemide kokain kullanıyorlar, kusuyorlar, topluma aykırı davranışlar sergiliyorlar.

Maç öncesi koçun tuvalette öğrencileri rahatsız etmesi; ayrıca gece Jim'i evine pizza yiyip okul seçimi için davet etmesi ve Jim'in geceleri meşgulüm diyerek teklifi reddetmesi, koçun bir otorite figürü olarak sahip çıkan, destekleyen rolü yerine istismar eden tarafını ima etmektedir. Ve Jim tüm bu olarlardan rahatsız olduğunu göstermektedir adeta.

Koç maçtan önce sahada şempazeden çok bir çita gibi olmalısın der. Jim de "Ben bir çita gibiyim" diyor. Maç sırasında arkadaşı, diğer takımın dolaplarını açıp hırsızlık yapar ve maç sonrası diğer takımın oyuncuları ile kavga ederler. Akşam uyuşturucu alıp sokakta uyuşturucu bağımlısı ve para karşılığı cinsel ilişkiye girmek isteyen bir kızla uğraşırlar.

Jim, arkadaşlarından ayrılıp hastaneye, lösemi tedavisi gören arkadaşı Bobby'yi ziyarete gider. Bobby'nin saçları dökülmüştür. Jim ona tüm takımın imzaladığı basket topunu getirmiştir. Jim Bobby'e yedi kez kokain çektiğini anlatır. Bobby de Jim'e ilaçları yan etkisinden dolayı ereksiyon olmadığını anlatır. Jim, lösemi hastası olan Bobby'yi hastaneden kaçırır. Bobby, çocukluktan beri arkadaşıdır ve onunla iken ilişkilerinde duygusal bir ton hissedilir. Jim, yazı yazmayı seviyor ve bir şeyler karalıyor; Bobby'e de bir yazısını okutuyor. Jim, Bobby'yi hastaneden çıkardıktan sonra bir striptiz klübüne götürür, ancak striptiz klübündeki kadın Bobby'den rahatsız olur ve Bobby de oradan çıkmak ister ve Bobby'yi hastaneye geri getirir.

Daha sonra Jim apartmanın çatısına çıkıp çıplak bir şekilde uzanıp gökyüzünü seyreder, adeta anne karnından yeni çıkmış gibi. Hem temiz ve savunmasız, hem de huzurlu ve özgür görünmektedir.

Sonraki sahnede annesi ona bir iş bulmasını söyler. “Ehliyet al, taksi şoförlüğü yap, aylaklık şeytanın oyun bahçesidir” der. Jim de, ilk kitabımın adı olabilir der annesine. Yazmayı çok seven ve her fırsatta buna sığınan Jim’im aynı zamanda bir hayalini de öğrenmiş oluruz: Bir kitap yazmak...

Basket sahasında günlüğünü yazarken gelen zenci Reggie eski bir basketbolcudur ve onunla basketbol oynarlar. Onlar basketbol maçı yaparken, diğer üç arkadaşı gelir ve Jim’in günlüğünü bulurlar ve ondan izinsiz okurlar. Jim buna çok kızar. “Mickey onu koy yerine, ona bir daha elini sürme, pislik gibi davranıyorsun” der Mickey’e. Maçı yarım bırakır ve diğer arkadaşlarıyla serserilik etmeye giderler. Bir yandan günlüğünü dokundurmuyacak kadar onlarken sakladığı şeyler varken, diğer yandan da bir gruba ait olmanın verdiği rahatlık onlarla olmasına neden oluyor diye düşünüyorum. Yolda alkol alırlar ve pis kanalizasyondan atlamaya giderler. Ergenlik ve impulsivite nedeniyle hep sınırda davranışlar sergilerler adeta parasuicidal davranışlar. Bobby burdan ters takla atlardı der Mickey ve Jim, “O ölmüş gibi konuşma” der. İlk Mickey atlar suya. Pedro atlamak istemiyor ama atlamak zorunda kalıyor arkadaşlarının ısrarıyla. Bu filmde sık sık akran grubuna ait olmak için istemesen de bazı davranışların yapıldığı sergileniyor. Son olarak Jim ve Newton atlıyorlar. Adeta ölüme ir atlayış, tehlikeli ve inanılmaz heyecan verici...

Sonraki sahnede Jim ve arkadaşı bir eve giderrler. Arkadaşı kızla sevişirken, kızın arkadaşı Jim’le oturur ce ona kokain verir. “Hızlı sevişmemizi ağlayacak”der. Kızla seviştikten sonra Jim yine günlüğünü yazarken sahnelenir. Günlüğüne yazı yazmak adeta sığındığı güvenli bir liman gibidir. Dolapta bulduğu ilaçları içer adeta intihar gibi...

Daha sonraki sahnede Jim kiliseye gider, Bobby’nin cenazesine katılır. 16 yaşında ölmüştür Bobby, çok zayıflamıştı. Daha sonra 4 arkadaş alkol alıp sokaklarda gezdiler, esrar kullandılar. 3 arkadaş sohbet edip gülerken, Jim yalnız ve düşüncelidir. Bobby onun en yakın arkadaşıydı ve henüz 16 yaşında iken onu kaybetmişti. Film boyunca babasından bahsedilmeyen, annesinden yeterince destek görmeyen adeta arkadaşları ailesi olmuş olan Jim için bu kayıp çok travmatiktir. Jim onların gülüp sohbet etmelerine sinirlenmiş ve hiç ziyaretine gittiniz mi diye kızmıştır. Daha önce ölen iki kişiyi anlatıp bunu kabul etmesini istiyordu diğer arkadaşları. Jim ise “Bobby dünyadaki en iyi insandı” diye ağlıyordu.. Mickey basket topunu getirdi ve hayatı dolu dolu yaşamak lazım diyordu, Olur böyle şeyler, olur

böyle şeyler. Sağnak yağmurda basket oynadılar dördü, çıplak ve ıslak. Sanki bütün kötülüklerden ve pisliklerden arınmışçasına...

Pedro'nun bodrumda ilk eroin kullanımı gerçekleşmiştir. Koklayabiliyorsan, yutabilirsin; yutabiliyorsan damardan da yapabilirsin. Jim çiçeklerle dolu bir bahçede koşuyordu. Gerçek yaşamı o kadar dengesiz ve kaotiktir ki; madde kullanımı esnasında adeta huzuru yaşamaktadır, özlemini çektiği, asla yaşayamadığı...

Eve gittiğinde annesiyle tartıştı ve annesi ona iki tokat attı. Snnesi ağlıyordu ve “Jim bu sen olamazsın, sana ne oluyor” dedi. Annesi bir yandan oğlunun durumuna çok üzülürken diğer yandan ona çok kızmaktadır. Hayat mücadelesinde Jim okuyup, iyi bir basketbol oyuncusu olup onu ve kendisini bu sefil hayattan kurtaracak hayalleri adeta bitmiştir.

Başlangıçta sadece cumartesi günü kullanmış, sonra salıları da ve sonra her gün. Ona “sürtük” diyormuş. Sigara, esrar, kokain ve derken eroin... Hemen tüm madde bağımlıları bu sırayla hep daha yüksek etkili bir maddeye ihtiyaç duyarlar ve maddeye ulaşmak için ne gerekirse o yapılacaktır. Nitekim Jim de uyuşturucu parası bulmak için yaşlı bir kadının çantasını gasp etmiştir.

Günah çıkarmak için kiliseye giden Jim bir yandan katı süperegosu ve yoğun suçluluk duygularını bizlere göstermektedir. Kilisede günah çıkarmak için isteksizdir. Peder zorladı, “Çok günahın vardır” dedi. O da “Kutsa beni peder. Ben her türlü pisliği yedim, ağzım çok bozuk” dedi. Peder dua etmesini söyledi.

Ara ara günlüğünü yazma sahneleri karşımıza film boyunca çıkmaktadır. Kendini iyi hissettiği, kendiyle belki hesaplaştığı belki kendini affettiği sahneler..

Antermanda uyuşturucu almak için tuvalete gider. Durumu az çok fark eden koç da arkasından gider ve para karşılığı Jim’le birlikte olmak ister. Jim parayı alır ve koça vurur, onunla birlikte olmaz. Koç bir yandan bir otorite ve baba figürü olarak Jim’den beklentileri durumu daha da travmatik hale getirmektedir.

Jim her fırsatta günlüğünü yazmaktadır. Jim derste uyuyakalmıştır. Rüyasında okulunu, sınıfını silahla basarak arkadaşlarını öldürmektedir. Bu sahne bir yandan içindeki agresyonun rüada hayat buluşu olarak yorumlanabilirken, diğer yandan kardeşi gibi sevdiği Bobby’i kaybetmenin ve kardeş rekabetinin göstergesi de olabilir.

Arkadaşlarından Newton uyuşturucu kullanmıştır. Pedro, Mickey ve Jim uyuşturucu alıp maça giderler. Newton, Jim’e basketbol oynamadığını ve kendisini uyuşturucuya verdiğini söyler. Maçta Jim’in performansı çok kötüdür. Mickey ve Jim

uyuşturucunun etkisiyle oynayamazlar. Jim uyuşturucunun etkisiyle baygın gibidir ve maçta bayılır.

Br Katolik okulu olduğundan peder maça polisle gelir. Mickey ve Jim bir hafta okuldan uzaklaştırılır. Jim okulu ve basketbolu bıraktığını söyler. Newton onlarla gitmez, Jim, koça “Merak etme seni ele vermeyeceğim” der.

Sonra Mickey ve Jim’in uyuşturucu ve sokak hayatı başlar. Jim okuldan atıldığını fark eder ve üzülür. Mickey ise uyuşturucunun derdindedir.

Jim annesiyle konuşurken, annesi uyuşturucu kullandığını bildiğini söyler ve Jim’i evden kovar. Annesi onu evden kovarken kupayı da pencereden attı. Jim kupayı çöpe atıp, sigarasını içti.

Pedro, Jim ve Mickey’nin okul hayatı da sona erince antisosyal davranışları artarak devam eder, artık Araba gasp edip kaçırmıyorlar, uyuşturucu kullanıp hızlı araba kullanıyorlar. Çaldıkları arabayı satacakları adam geldiğinde, arabayı uyuşturucunun etkisiyle yanlış yere park ettiklerinden araba çekiciyle çekilir ve adam bunlara saldırır. Artık sokakta yaşıyor ve uyuşturucunun tüm sefaletini çekiyorlardır.

Jim sokakta eroin kullanırken, annesi evde ona dua ediyor, “Ona iyi bak, ona göz kulak ol” diyordu. Ağlayarak “seni seviyorum Jim “ diyordu. Bir yandan oğlu için çok üzülen bir kadın öte yandın çaresiz yetersiz bir anne... Jim’e sahip çıkıp tedavi ettirip bu bataktan kurtulmasına yardımcı olacak gücü olmayan bir yetişkin.

Sokakta uyurken uyuşturucu bağımlısı kız yine geldi, o da uyuşturucu istiyordu. Uyuşturucu parası için yine suça karıştılar. Camı kırıp bir kafeye girdiler. Jim para ararken, Mickey silah buldu. Pedro ise, yemeğe ve dondurmaya vermişti kendini. Pedro uyuşturucunun etkisiyle kaçamadı, Mickey ve Jim kaçtılar. Polis Pedro’yu yakaladı.

Jim ve Mickey bir bara girdiler. Barda Jim okullarının basketbol maçını televizyonda gördü. Donup kalmıştır. Newton’u televizyonda izler maç sırasında kendisinin de hayalleri vardı, ancak onlardan tamamen uzaklaşmıştır. Uyuşturucu sayesinde bırakın hayallerine ulaşmayı adeta yaşaması mucizedir.

Annesinin evine gitti, dışarıdan annesini izledi. Jim daha önce birlikte oldukları kızların apartmanına gelir, ancak kapıyı kızların babası açar ve kızlar onu tanımadıklarını söylerler. Daha sonra uyuşturucu sattığı bir kızın sevgilisi Jim’i darp eder.

Artık günlük tutamıyordu. Sokaklarda yatıyordu. Zenci Roger onu sokakta karların üstünde baygın bulur ve evine götürür. “henüz ölmedin” der. Roger onun günlüğünü

okumuştur. Jim “Neden ıslak” der. Roger da “Çünkü üzerine işemişsin” der. “Burdan gitmeliyim” der, Roger’a teşekkür etmeden evden çıkar. Roger, cebindeki uyuşturucuyu almıştır ve Roger’a saldırır uyuşturucuyu almak için. Roger’ın onunla seks yapmak istediğini sanır. Roger, yoksunluk dönemini geçirmesi, kas ağrıları ile baş edebilmesi için onu evde tutar. Roger için onun acılarına dayanmak zordur. Titreme, hipersalivasyon, terleme, ishal ve ağrıları çok yoğundur Roger’a yalvarır uyuşturucu vermesi için ve günler geçer. Roger onun yazdıklarını çok beğendiğini söyler. Roger dışarı çıkar ve Jim evde yalnızdır. Günlüğü yazmaya çalışır, olmaz. Bütün evi arar, uyuşturucu, para ne bulursa diye. Jim evden kaçır. Para bulmuştur. Yolda Diane’ı bulur ve ondan para ister. Diane parayı yerre atar ve Jim Diane’a hakaret eder. Jim yerdeki paraları toplar, para çok azdır ve umumi bir tuvalette para karşılığı bir adamla birlikte olur. Bir yandan ağlarken, bir yandan da ilişkiye girer. Bu sırada da kaçan hayalleri canlanır gözünde. Uyuşturucu belasına her şeyini, ailesini, hayallerini kaybetmiştir

Tuvaletten çıkar ve Mickey ile karşılaşır. Mickey parası olmadığını söyler, Jim 35 doları olduğunu söyler ve Mickey nerden bulduğunu sorunca “Birinden çaldım” der. Hemen uyuşturucu almaya giderler. Torbacı uyuşturucu satmamıştır. Sahtedir. Mickey silahla adamın peşine düşer. Uyuşturucu için adam öldürmeyi, her türlü suçu ve sefaleti göze alırlar. Adamın peşinden koşarken adamı apartmanın çatısında yakalar ve adam geri geri giderken çatıdan düşer ve ölür. Adamın arkadaşları Mickey’i darp ederler, polis gelir ve Mickey’i götürür.

Jim annesine gider, annesi kapıyı kilitler ve Jim’i eve almaz. Kapıdan konuşur ve annesinden para ister. “bana biraz para ver” der Annesi para vermeyeceğini söyler. Annesi içerde, Jim de kapının dışında ağlarlar. Annesi için ona hayır demek çok zordur ama parayı uyuşturucuya vereceğini bilir. Annesi Jim kapıdayken polisi arar. “Evime biri girmeye çalışıyor, elinde bıçağı var” der. Polis gelip evin önünden Jim’i alır ve götürür. Gasp, soygun, uyuşturucu nedeniyle 6 ay tutuklu kalır. Günlük yazmaya devam eder. Annesi cezaevinde ziyarete gelmemiştir.

Cezaevinden çıkınca Pedro’yu görür. Pedro ona ot içmeyi teklif eder. Mickey tutukludur, 10 yıl yatacaktır. Pedro’yu reddeder ve yolları ayrılır.

“Sokak çocukları 13 yaşında başlarız, bağımlısı olmayız deriz ama bu çok nadir olur”.

Bağımlılıkla ilgili bir seminerde konuşur. Roger’ın sayesinde 22 yaşında “Basketbol Günlükleri” kitabı çıkar.

Jim Carroll'un gerçek öyküsünden uyarlanmış filmde uyuşturucuya önce merak, akran grubuna ait olma, gruba kabul edilme gibi nedenlerle başlayan giderek uyuşturucunun dozunu ve tarzını arttırarak değiştiren Jim en büyük hayali olan iyi bir takımda basketbol oyunculuğunu kaybetmiş olsa da, yazmak adeta onu gerçek, sağlıklı hayata bağlayan en önemli bağ olup yazar olarak hayatına New York'ta devam etmektedir.

Bu film özellikle ergenlik döneminde aile desteği ve korumasının, okul hayatının, sağlıklı ve dengeli arkadaş ilişkilerinin koruyucu olduğunu bir kez daha göz önüne sermiştir.

Tartışma

Çalışmanın bu bölümünde analiz edilen her üç filmin de sağlıklı bireyler, bağımlı olgular, bağımlı olguların ailelerinin terapisinde (sinematerapi) ve eğitiminde (sine-eğitim) ve bu alanda çalışan ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde (sine-eğitim) kullanılmasının etkileri her grup açısından ayrı olarak literatür ve film analizleri göz önünde bulundurularak tartışılmıştır.

Filmler bir psikiyatrik bozukluğu olan insanların ailelerine, ruhsal sağlık bakımı sunan görevlilere ve genel toplumun üyelerine ruhsal hastalıklar hakkında kıymetli anlayış sağlayabilir. Dolayısıyla, onların sübjektif psikopatoloji mağduriyeti yaşantısını daha iyi anlamalarına olanak verir (Hankir ve ark; 2015).

5.1. Sağlıklı Bireylerde Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri

Filmler öncelikle eğlence amacıyla üretilmiştir, fakat son yıllarda artarak eğitim ve terapi amacıyla kullanılmaktadır. Sağlıklı bireylerle yapılan sinematerapi, sine-eğitim seansları öncelikle bireylerde;

- *Toplumsal bir farkındalık sağlama; bağımlılığın ne kadar yaygın ve ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğu, sadece bireyi değil, yakın çevresi, ailesi, iş ve okul ortamı dahil giderek toplumu etkilediği konularına dikkat çekmesi,

- *Konuya hassasiyetle yaklaşma, toplumda bu tür bireyleri fark etme,

- *Damgalanma konusuna önem verme, toplumun bu tür olguları dışlandığı, sosyal desteklerinin zayıf olduğunu bilerek konuya yaklaşmaları (Her üç filmde de karakterlerin yeterince aileleri ve sosyal çevrelerinden destek görmediği açık bir şekilde görülmektedir.)

- *Film karakterlerinden özdeşim kurulan bireylerin duygularını anlamaya çalışma (empati),

- *Bağımlılığın bir ruh sağlığı sorunu, hastalığı olduğunu, bu tür bireylerin tedavisi konusunda nasıl yardımcı olabileceklerini öğrenme,

- *Yakınlarında bu tür durumların farkında olma, hızla müdahale etme ve tedavi konusunda yönlendirme hakkında bilgi edinme,

- *Ergen veya yetişkin çağdaki kendi yakınlarının bağımlılıktan koruması için risk faktörleri konusunda bilgi edinme,

- *Akran ilişkileri, sağlıklı arkadaşlıklar edinme, eğitim, spor ve sosyal destek konusunun önemini kavrama; “Basketbol Günlükleri” filminde Jim ve akran grubu, arkadaşları toplum normlarına aykırı davranma, soygun, gasp vs suçlara karışırken,

madde kullanımı konusunda da birbirlerini olumsuz yönde etkilemişlerdir. Bu gruptan sıyrılmayı başaran Newton ise; iyi bir takımda basketbol oynama hedefine ve hayaline ulaşabilmiştir.

*Depresyon, anksiyete bozukluğu gibi ruhsal sorunların self-medikasyonu için alkol vs. madde kullanımına yönelim olabileceği konusunda bilgi edinmek. “Oslo 31 Ağustos” filminde Anders’in depresyonu, intihar girişimleri, iş görüşmesi nedeniyle yaşadığı performans anksiyetesi ve yetersizlik duyguları gibi olumsuz duygulardan kaçınmak için de madde kullanımına sığınılmaktadır. Krisha filminde, Krisha’nın anksiyete yaşadığı sahneler sonrası (Richard’ın telefonu açmaması, Trey ile teyzesinin daha yakın olmaları gibi) alkol kullanımına yönelmesi, anksiyetesini alkol ile bastırmaya çalıştığını gösteren sahnelerdir.

*Bağımlılık dışındaki konularda da; örneğin, ilişki sorunları, kişilik sorunları, sosyal çevreyle çatışma gibi konularda özdeşim kurulan karakterin problem çözme(me) becerisi, filmi izleyen sağlıklı bireyin gündelik sorunlarını çözme konusunda yol gösterici olurken, geleceğe dair de umut vadetmektedir.

*Sağlıklı birey, izlediği filmde bahsedilen hastalıklar hakkında bilgi edinerek, yakın çevresiyle de bu bilgileri paylaşarak hem farkındalık kazanımını domino etkisi ile yaygınlaştıracak, hem de toplumsal damgalama, önyargılar azaltılmış olacaktır.

*Sağlıklı bireylerde filmler; hem eğlenceli vakit geçirmeyi sağlarken, hem de eğitim konusunda uzun yıllardır yararlanılan bir araç olarak öğrenilenlerin daha kalıcı olması, öğrenmeyi kolaylaştırma, özdeşim kurulan karakterin sorunu üzerinden daha güvenle konuşmak ve kendini hazır hissederse bu sorunları kendi yaşantısıyla bağlandırmak gibi olumlu etkileri bulunmaktadır.

5.2. Bağımlı Olgularda Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri

*Filmler, kısa zamanda en çok verimliliği almada etkilidir ve psikoterapide katalizör etkisi görür (Cline, 1999).

*Filmler, ısınma sürecinde buz kırıcı işlevi görerek ısınmayı hızlandırmaktadır (Hesley, 2000).

*Problemlerin doğrudan konuşmak yerine filmler yoluyla dile getirilmesi, hastayla/danışanla terapist arasında güvenli bir psikolojik mesafe yaratarak, güvene dayalı bir ilişki kurulmasını kolaylaştırıp, işbirliğini hızlandırmaktadır (Sharp, 2000; Hanson, 2001).

*Filmler, bilincin baskısını kaldırarak, hastaların/danışanların bilinçli olarak ifade ettiklerinden öteye, farkındalık alanının dışındakilere doğru ilerlemelerini sağlamaktadır. Hastaların/danışanların farkında olmadıkları ya da tahammül edemedikleri duygular ve düşünceler, beyaz perdede izlenenlerin etkisiyle, derinden yüzeye doğru çıkmaktadır (Hesley ve Hesley, 2001; Martin, 2003).

*Filmlerin çoğu gerçek hayata çok benzediğinden, işlenen konular, çoğu zaman hastaların/danışanların yaşadıklarını birebir yansıtmaktadır. Birçok hasta/danışan filmleri gerçekmiş gibi algılamakta ve böylece karanlıkta kalmış derin duygularının gün yüzüne çıkması için bir uyarıcı olmaktadır (Harry, 1983; Brackin, 2001).

*Filmler, bireylere ayna tutarak içlerindeki “karanlık güçlerin” farkına varmalarını sağlamaktadır (White, 1990; Bloom, 1993).

*Filmlerdeki karakterler, hastalara/danışanlara rol model olarak; yalnız olmadıklarını, başkalarının da benzer sorunlar yaşadıklarını ve en nihayetinde bunların üstesinden geldiklerini göstererek, umut ve ilham vererek, yeni çözümler üretmelerine yardımcı olmaktadır (Cambronne, 2000; Nielsen, 2000; Hickey, 2002). Basketbol Günlükleri filminin son sahnelerinde, bağımlılıkla ilgili verdiği seminer sahnesi ve Roger’ın desteğiyle 22 yaşında “Basketbol Günlükleri” adlı kitabının yayınlanması, bağımlılıkla mücadele eden olgular için umut ve ilham verici sahnelerdir.

*Sinema filmleri güçlü birer eğitim araçlarıdır. Psikiyatri grup terapisinde ve rehabilitasyonunda filmlerin kullanılması 3 E sağlar:

- 1.Entertainment (Eğlence), tedavi ortamı ile ilgili rahat bir atmosfer sağlar.
- 2.Education (Eğitim), içgörü, psikoeğitim sağlar.
- 3.Empowerment (Güçlendirme), hastaları tedavileri hakkında motive eder (Ulus; 2003).

*Bağımlı olgular için, öncelikle filmler sayesinde, özdeşim kurdukları karakteri tanımlama, onun duygu, düşünce ve inançları üzerinden konuşmaları daha güvenli bir ortam sağlamaktadır (Yazıcı ve ark; 2014).

* Bağımlı olgular bu karakterler ile empati yaparak, onların duygularını hissederek, kendi duygu ve düşüncelerinin farkına varma ve ifade etme imkanı bulabilirler (Yazıcı ve ark; 2014).

*Bağımlı olgular bu sayede kendi yaşantılarıyla bağlantı kurma fırsatı bulurlar (Yazıcı ve ark; 2014).

*Filmler sayesinde, hastalığı ve belirtileri tanıma, tedavi, yatış, ilaçlar ve yan etkiler, yoksunluk, kontrol kaybı, damgalanma gibi konular hakkında bilgi edinerek psikoeğitim almış olmaktadır (Yazıcı ve ark; 2014).

*Sinematerapi seanslarında olguların karakterler hakkında yaptıkları yorumlar, bir yandan kendi duygu ve düşünceleri konusunda ipuçları verirken, diğer yandan terapistin olgunun analizi konusunda yol gösterici olmaktadır (Yazıcı ve ark; 2014). Olgunun ego gücü, ilkel ve olgun savunmaları, sosyal desteği, geçmiş yaşantıları, travmaları, problem çözme becerisi gibi konularda terapistin olguyu tanıma fırsatı sunmaktadır.

*Olgular sinematerapi seanslarında kurallara uymak, beklemek, ertelemek, başkalarını dinlemek, onların da duygu ve düşüncelerini anlama ve saygılı olmak gibi bir takım sosyal normları da bu oturumlar sayesinde tecrübe etme şansı bulmaktadır (Yazıcı ve ark; 2014).

*Bağımlı olgulara sinematerapi seansları ile; sekonder bağımlılık riskleri, sosyal çevrenin olumlu veya olumsuz etkileri, riskleri öngörebilme, yardım arama ve isteme, destek mekanizmalarını bilme, destek alabileceği kişilerle daha yakın ilişkiler kurma, aile ilişkilerinin önemi, sağlıklı aile ortamı ve aile desteği konularında farkındalık kazandırmak gibi faydalar sağlanması da amaçlanmaktadır. Her üç film de bu konuda ipuçları sunmaktadır.

*Sinematerapi ve sine-eğitim seanslarında bağımlı olgular, hastalığın doğasını anlama, belirtileri fark etme, hastalığı tanıma, riskleri bilme, kontrol kaybı , kayma gibi durumların hangi riskler ile ortaya çıkacağı gibi konularda bilgi edinerek bir nevi psikoeğitim almış olurlar.

*Sinematerapi seansları olguların kendiyle ilgili konuşmaktan kaçındığı konuları özdeşim kurduğu karakter ile empati yaparak, karakterler üzerinden konuşabilmesini kolaylaştırır.

*Ayrıca sinematerapi seansları, bağımlı kişilik özellikleri, katı süperegö, aşırı suçlayıcı otorite figürleri gibi bağımlılık dinamiklerinde rol oynayan patolojiler konusunda içgörü kazanma imkanı sağlar. Her üç filmde de aşırı suçlayıcı ve katı süperegö ve bunun değersizlik ve yetersizlik şeklinde dışavurumları sahnelenmektedir.

*Sinematerapi seansları ile, ruhsal açıdan sağlıklı bireylerle ilişki kurma, beklenen ilgiyi görememe gibi riskleri fark edebilmeyi öğrenme de amaçlar arasındadır. Krishna filmimde Richard gibi beklenen ilgiyi gösteremeyen hatta telefonları bile açmayan

bireylere bağlanma, Oslo 31 Ağustos filminde riskli olmasına rağmen arkadaşının partisine katılma ve eski bir bağımlı olan ve aslında Anders için umut ve ilham kaynağı olabilecek arkadaşı Thomas ve eşinin koruyucu ve maddeden uzak tutucu etkileri olabilecekken onların yokluğunda partiye katılması, Basketbol Günlükleri filminde Jim'in Newton ile değil de diğerleri ile arkadaşlığını devam ettirmesi, suça bulaşması ve basketbol hayallerinden uzaklaşması gibi sahneler buna örnek teşkil etmektedir.

*Ruhsal açıdan sağlıklı, olgun ilişkiler yaşayan bireylerle yakın ilişkiler kurma, kendini risklerden koruma, bağımlılık tedavi edilirken o boşluğu dolduracak kaynakları planlamayı da öğrenme, sinematerapi seanslarının hedeflerindendir.

*Bütün bunların yanında, sinematerapi seanslarında geleceğe dair umut oluşturma, olumlu giden tedavi sonuçlarının umut vaat etmesi önemli unsurlardandır. Basketbol Günlükleri filminde Jim'in bağımlılık konusunda seminer vermesi ve kitabının yayınlanması bağımlı olgulara umut vermekte ve ilham kaynağı olmaktadır.

*Sinematerapi seanslarında özdeşim kurulan karakterin sorunlarla baş etmede kullandığı işe yarayan veya yaramayan çözümler olgunun kendi sorunlarına çözüm bulma süreçlerinde yol gösterici olacaktır.

*Sinematerapi seanslarının bağımlı olguların terapist ve tedavi ekibinin diğer üyeleri ile olan ilişkilerini olumlu yönde etkilediği gösterilmiştir (Yazıcı ve ark; 2014).

5.3. Bağımlı Olguların Aileleriyle Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri

*Öncelikle bağımlılığın nasıl bir hastalık olduğu, nasıl geliştiği, süreçleri, izlenen ve özdeşim kurulan karakterler üzerinden fark edilmektedir.

*Sinematerapi ve sine-eğitim seansları ile özdeşim kurulan karakterle yapılan empati kendi yakınlarının duygu, düşünce ve inançlarını anlama konusunda yardımcı olacaktır (Yazıcı ve ark; 2014).

*Hastalık belirtilerini, risk öngörücülerini, depresyon ve anksiyete gibi belirtilerin bağımlılığın şiddetini arttırma ve tedavi süreçlerini zorlaştırma gibi olumsuz etkileri olduğu, bağımlı olguların yakınları tarafından bilindiği takdirde önlem almak, erken müdahale etmek, yönlendirmek daha kolaylaşacaktır.

*Ayrıca sinematerapi seansları, bağımlı olguların sosyal desteğe ne kadar ihtiyaç duyduklarını, tek başına baş etme güçlerinin yetersiz olduğunu, eleştiri yerine yapıcı motivasyonların işe yarayacağını olguların yakınlarına göstermektedir. Krishna

filminde kız kardeşi Robyn'in eleştirel konuşmalarının olduğu sahneler, Krisha'nın alkole yönelmesine neden olmuştur.

*Bütün bunların yanında sinematerapi seansları, bağımlı olgularla empati yaparak onların duygularını anlama yanında, bağımlı olguların yakınlarının kendi duygularının da (öfke, çaresizlik, yetersizlik, depresyon v.s.) farkına varmalarını da kolaylaştıracaktır. "Basketbol Günlükleri" filminde Jim'in annesinin ona karşı duyduğu öfke, üzüntü, çaresizlik, yetersizlik gibi yoğun ve ambivalan duygular buna örnek teşkil etmektedir.

*Ayrıca bu seanslarda ailelerin kendi paylaşımları, diğer ailelere de bağımlı yakınlarına ulaşma konusunda yol gösterici ve umut verici olacaktır.

*Yine bu seanslar kendi yakınları da dahil olmak üzere bağımlı olguları damgalama konusunda daha hassas davranmaları için bilgi vermektedir.

*Sinematerapi seansları, oldukça zor ve uzun bir süreç olan bağımlılık tedavisinde bağımlı olguların yakınlarının desteğine ne kadar ihtiyacı olduğunu ve bu desteği verirken bağımlı olguların yakınlarının da zorlanabileceğini ama umutlarını kaybetmezlerse bağımlılık sorununun üstesinden gelmelerinin daha kolay olacağı mesajını da vermektedir.

*Bağımlı olguların ailelerinin sinematerapi seansları sonrası, diğer ailelerin de benzer yaşantıları olduğunu görmeleri, yalnız olmadıkları, bu tür sorunları yaşayan birçok ailenin olduğunu fark etmelerini ve yakınlarına karşı tahammüllerini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.

5.4. Ruh Sağlığı Profesyonellerinin Eğitiminde Sinematerapi ve Sine-Eğitimin Etkileri

*Geçen 30 yıldan fazla bir zamandır filmler, kültürel yeterlilik, çocuk gelişimi, evlilik, aile ve grup danışmanlığı, psikiyatrik tanılar ve klinik farmakoloji gibi bir dizi psikiyatrik ve genel konular öğretmede kullanılmaktadır (Alexander, 2004a).

*Filmler öğrenmenin eğlenceli yoludur. Teknolojideki ilerlemeler yüzünden öğrenciler tarafından çok beğenilir (Dave ve Tandon; 2011).

*Filmler öğrencilere hastalık hakkında genellikle kısa psikiyatri ortamlarında görülmeyen birçok bakış açısı sunar. Aynı şekilde, filmler bir hastalığın uzun dönem seyrini gözleme fırsatı sunar (Dave ve Tandon; 2011).

*Eleştirel ve yansıtıcı düşünme, klinik, etik muhakeme, değerlere dayalı uygulama gibi beceriler veya anlatı becerileri geleneksel tıp müfredatında öne çıkmaz. Böyle beceriler özellikle psikiyatrik uygulamayla ilişkilidir (Dave ve Tandon; 2011).

*Öğrencilerin dikkatini çekmek, bir bozukluğun belirtilerini göstermek ve derslerde öğrenme noktalarını vurgulamak, tartışmayı ve kendini yansıtmayı teşvik etmek, rol oynamayı kolaylaştırmak, bir bozukluğun seyrini göstermek amaçlanmaktadır.

*Ruhsal hastalıkların bakıcılar üzerindeki psikososyal etkilerini gösterir.

* Öğrencilerin ruhsal hastalıkları ve hastaları daha iyi anlamaları ve önyargıların azaltılması için psikiyatri eğitiminde filmler kullanılmaktadır.

* Filmler bir psikiyatrik bozukluğu olan insanların ailelerine, ruhsal sağlık bakımı sunan görevlilere ve genel toplumun üyelerine ruhsal hastalıklar hakkında kıymetli bilgiler sağlayabilir. Dolayısıyla, onların sübjektif psikopatoloji mağduriyeti yaşantısını daha iyi anlamalarına olanak verir (Hankir ve ark; 2015).

* Filmlerin üniversite ve mezuniyet sonrası psikiyatri eğitiminde bir pedagoji yöntemi olarak avantajı; film kullanmanın gerçek bir hastanın mahremiyetini ihlal etmemesidir (Akram ve ark; 2009).

*Sine-eğitimi konuyu daha ilgi çekici hale getirmektedir.

*Böyle bir öğretim metodu hastanın bakış açısının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

*Sine-eğitimi derslik ortamında açıkça tartışılmayan konulara değinilmesini sağlamaktadır.

*Sine-eğitimi konuya yeni bir anlam vermektedir.

*Sine-eğitimi çok eğlenceli ve zevkli bir aktivite olarak görülmektedir.

*Sine-eğitimi ruhsal hastalığı olan kişilere yönelik olumlu tutumu arttırmakta ve damgalanmayla savaşmaya yardımcı olmaktadır (Sharma ve ark; 2013).

* Eğlenceli ve çekici olmasının yanı sıra sinema-eğitiminin aynı zamanda başka ek avantajları vardır. Film yoluyla hikaye anlatmanın duygusal açıdan anlamlı deneyimleri sunma avantajına sahip olduğu belirtilmektedir. Filmler sayesinde bazı soyut kavramlar kolayca tasvir edilebilir. Sine-eğitiminin öğrencilerde empati geliştirmede yararlı olabileceği düşünülmektedir (Sharma ve ark; 2013).

*Sine-eğitim seansları konunun anlaşılmasını kolaylaştırırken, farkındalığı da arttırmaktadır (Terzioğlu ve ark; 2017).

* Filmlerin akıllıca kullanılması öğrencilerin ve hastaların anormal davranışları anlamasını arttırmaktadır (Wedding ve ark; 2010).

*Filmle eğitimin ruhsal bozuklukların tanınması, tedavisi ve rehabilitasyonu, terapötik iletişim, kültürlerarası konuları öğretme ve empati becerisini geliştirmede olumlu etkileri belirlenmiştir (Kuhnigk ve ark, 2012; Bhugra,2003; Akram ve ark, 2009; Dave ve Tandon, 2011; Gramaglia, 2013).

* Uygun filmlerle, ruhsal bozukluk sürecini ve sonuçlarını görme, öğretilen kuramsal bilgilerin gerçek yaşamda olabileceğini deneyimleme, bilgi, inanç ve tutumlarda değişme, film karakterleriyle özdeşim kurma, model alma yoluyla öğrenmenin davranışa aktarılması, kontrollü bir öğrenme çevresi edilmesi, uygun olan ve olmayan yaklaşımların ayırt edilmesi ve sonuçlarının görülebilmesi olası olabilmektedir (Kuhnigk ve ark, 2012; Kerber ve ark, 2004; McCann ve Huntley, 2016).

*Sine-eğitim ile farklılıkları görme, ayırt etme, öğrenmenin kolaylaşması, pekişmesi, somutlaşması, konuların önemini anlama, kendi ve başkalarının bakış açısını fark etme, hasta ve yakınlarının yaşadıklarını hissetme, konuyu öğrenmeye hazırlık gibi olumlu sonuçlar elde edilir (Yavaş Ayhan ve ark; 2018).

*Sine-eğitim ile bağımlılığı anlama, bilinçlenme, empati, ilgi artışı, damgalama ile mücadele, eleştirel düşünme ve duyarlılık gibi özellikler gelişmektedir (Yavaş Ayhan ve ark; 2018).

*Filmlerin, öğrenmeyi kolaylaştırdığı, somutlaştırdığı, pekiştirdiği ve belleği etkileyerek kalıcı duruma getirdiği, kavramları öğrenmeyi, birbirinden ayırt etmeyi sağladığı belirtilmektedir.

*Sine-eğitim ile, bireyi ve aileyi daha iyi anlama, bozukluğun birey ve ailenin yaşantısına olan etkisi anlaşılmaktadır.

*Filmlerin ilgi ve merakı arttırdığı, araştırmaya özendirdiği ve derse ön hazırlık sağladığı belirtilmiştir (Yavaş Ayhan ve ark; 2018).

*Sine-eğitim seansları genelde ruhsal hastalıkları; özelde bağımlılıkları anlama, hasta ile empati yapma, hastanın ruhsal dinamiklerini analiz etme, belirtileri tanıma, ayırıcı tanı, tedavi süreçleri, eş tanılar ve tedavileri, her hasta özelinde risk faktörleri, destek sistemleri, ego gücü, ilkel ve olgun savunmaları ve tedavi motivasyonu gibi konuları daha iyi kavrama imkanı sunmaktadır.

*Ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde filmlerin kullanılması, konunun anlaşılmasını kolaylaştırırken, canlandırma, hastalık süreçlerinin uzun süreli periyotlarını kısa sürede görebilme, hastanın duygu ve düşüncelerini anlama (empati),hastaların yaşantılarına olumlu veya olumsuz katkıları olan risk faktörlerini tanıma ve önlem alabilme gibi katkılar sağlamaktadır.

Sonuç ve Öneriler

“Sinematerapi ve filmlerin psikodinamik yorumlanmasının bağımlılık tedavisi ve eğitimlerde kullanılması” adlı araştırma filmlerin bağımlı olguların tedavisi ve eğitimlerinde kullanılması yanında ruh sağlığı profesyonellerinin eğitiminde kullanılması ayrıca filmlerin ve karakterlerin psikodinamik analizlerinin bağımlı olgularda farkındalık, içgörü kazandırma ve empati kurma gibi etkilerini araştırmak üzere planlanmış betimleyici ve niteliksel bir çalışmadır.

Bu araştırma filmlerin, bağımlılık tedavisine başvuran danışanların tedavi sürecine etkisini, ayrıca bağımlılığın aşamalarına, yatkınlaştırıcı faktörler, yoksunluk gibi durumların aydınlatılmasına katkılarını kuramsal açıdan değerlendirmek ve bunun yanında bağımlılık konusunu işleyen “Krisha”, “Oslo 31 Ağustos” ve “Basketbol Günlükleri” filmlerinin karakterlerinin psikodinamik açıdan yorumlanmasını ve bunların bağımlılık tedavisi ve eğitimlerinde kullanılmasını araştırmayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma ile daha önceden üzerinde ayrıntılı olarak düşünülüp belirlenen bağımlılık temasını işleyen üç filmin (Krisha ve Oslo 31 Ağustos, Basketbol Günlükleri) izlenmesi, filmdeki ana karakterlerin psikodinamik açıdan analiz edilmesi ve yapılan psikodinamik yorumların bağımlı danışanları anlama (empati), danışanların içgörü kazanmalarına katkısı, tedavilerini düzenleme, bağımlılık alanında çalışan ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimlerinde bu uygulamaların kullanılması planlanmıştır.

Hem danışanlarla empati yapma konusunda, hem de bağımlılık nedeniyle başvuran danışanlarla sinematerapi seansları ile filmdeki hangi karakterlerle özdeşim yaptıkları, bu karakterlerin yaşadıkları sorunlar ile benzer durumlar yaşayıp yaşamadıkları ve başa çıkma mekanizmaları konusunda terapi seanslarında konuşma imkanı ve farkındalık sağlanması açısından filmlerin kullanılmasının kuramsal olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada genel olarak sinematerapi ve sine-eğitim konulu geniş bir literatür taraması yapıldı; bağımlılık temalı üç film ve karakterlerinin (Krisha, Oslo 31 Ağustos, Basketbol Günlükleri) analizleri, filmler üçer kez izlenerek yapılmıştır. Film analizleri sonrası, karakterlerin psikodinamik analizleri ile bağımlılığın genel psikanalitik etiyojisi arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma betimleyici, niteliksel ve kuramsal bir çalışma olması nedeniyle ileride bu konuyu araştırmak isteyen araştırmacılara yol göstermesi açısından bir sonraki aşamada bu ve benzeri filmlerin bağımlı olgulara izletilerek uygulamasının yapılarak; etkilerinin (farkındalık, içgörü, empati, değişim, psikoeğitim vs) ve film karakterlerinin psikodinamik analizlerinin olguların ve ruh sağlığı profesyonellerinin eğitimindeki etkilerinin değerlendirilmesi planlanabilir.

Kaynaklar

- Adams, E. R. ve McGuire, F. A. (1986). Is Laughter The Best Medicine? A Study of The Effects of Humor on Perceived Pain and Affect. *Activities, Adaptation and Aging*, 8(3), 157-167.
- Adams, S. J. (2000). Who Uses Bibliotherapy and Why? *Canadian Journal of Psychiatry*, 45, 645-649.
- Adrian, M. (2003). How Can Sociological Theory Help Our Understanding of Addictions? *Substance Use and Misuse* 38(10), 1385–1423.
- Aka, B. T. (2007). The Effect of Cinematherapy on Perfectionism and Related Schemas. Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, Ankara.
- Akram, A., O'Brien, A., O'Neill, A. ve Latham, R. (2009). Crossing the Line – Learning Psychiatry at The Movies. *International Review of Psychiatry*, 21(3), 267–268.
- Alexander, M., Hall, M.N., Pettice, Y.J. Cinemeducation: An Innovative Approach to Teaching Psychosocial Medical Care. *Family Medicine*. (1994). 26(7):430-433.
- Alexander, M., Lenahan, P. ve Pavlov. A. (2005). Cinemeducation: A Comprehensive Guide to Using Film in Medical Education. Oxford,UK: Radcliffe Publishing.
- Ayhan Yavaş, A. G., Çekiç, Y. ve Ançel, G. (2018). Psikiyatri Hemşireliği Eğitimi: Filmler ve Yansımaları. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19(4), 362-369.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall.
- Banos, J. E. Ve Bosch, F. (2015). Using Feature Films As A teaching Tool In Medical Schools. *Education Medica*, 16(4), 206-211.
- Batistatou, A., Doulis, E. A., Tiniakos, D., Anogiannaki, A. ve Charalabopoulos, K. (2010). The Introduction Of Medical Humanities In The Undergraduate Curriculum Of Greek Medical Schools: Challenge And Necessity. *Hippokratia*. 14(4), 241-243.
- Berry, T., Naylor, P. J. ve Wharf-Higgins, J. (2005). Stages of change in adolescents: an examination of self-efficacy, decisional balance, and reasons for relapse. *Journal of Adolescent Health* 37 (2005) 452– 459.

- Bhugra, D. ve Gupta, S. (2009). Editorial International Review of Psychiatry. 21, 181-182.
- Birkök, M. C. (2008). Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı: Sinema Filmleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(2), 1-12.
- Blasco, P. G., Moreto, G., Roncoletta, A. F. T., Levites, M.R., Janaudis, M. A.(2010). Using Movie Clips to Foster Learners' Reflection: Improving Education in the Affective Domain. Family Medicine. 38(2):94-96.
- Bonny, H. (1993). The State of The Art of Music Therapy. The Arts in Psychotherapy. 24(1), 65-73
- Boon, T. (2011). Medical Film and Television: An Alternative Path to the Cultures of Biomedicine. Oxford Handbooks Online. Jackson, M. (Editör), The Oxford Handbook of The History of Medicine. Oxford University Press; 617-634.
- Brackin, L. (2001). Pick the movie to Moves Your Mood and It's More Than Entertainment It's Cinematherapy. www.azcentral.com/rep.
- Brown, J. (2008). Applications of Simulation Technology in Psychiatric Mental Health Nursing Education. Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing. 15, 638-644.
- Byrne, P. (2009). Why Psychiatrists Should Watch Films (or What Has Cinema Ever Done For Psychiatry?). Advances in Psychiatric Treatment, 15, 286-296.
- Byrne, P. (2009). Why Psychiatrists Should Watch Films (or What has Cinema Ever Done For Psychiatry)? Advances In Psychiatric Treatment. 15, 286-296.
- Calisch, A. (2001). From Reel to Real: Use of Video As a Therapeutic Tool. Afterimage, 29(3).
- Cambronne, D. (2000). Reel Therapy. www.findarticles.com/.
- Cape, G. (2009). Movies As A Vehicle to Teach Addiction Medicine. International Review Of Psychiatry, 21(3), 213-217.
- Cape, G. S. (2003). Addiction, Stigma and Movies. Acta Psychiatrica, 107, 163-169.
- Carll, E. (2001). Pick the movie to Moves Your Mood and It's More Than Entertainment It's Cinematherapy. www.azcentral.com/rep.
- Carpenter, J. ve Stevenson, B. Carson, E. (2008). Creating A Shared Experience: Using Movies In Nursing Education. Nurse Educator. 33(3), 103-104.

- Carr, D. (2006). Moral education at the movies: on The Cinematic Treatment of Morally Significant Story and Narrative. *Journal of Moral Education*, 35(3), 319–333.
- Carter, A. (2005). *Carter's Book of Fairy Tales*. London: Virago Publishers.
- Charlesworth, A. (2005). Smoking in the Movies Increases Adolescent Smoking: A Review. *Pediatrics*, 116(6), 1516–1528.
- Choi, J. (2009). Teaching Vocabulary With Film in The Adult ESL. Classroom. Caldwell College.
- Cline, F. (1999). Cinematherapy. www.salon.com/.
- Cohen, L. G. ve Sherif, Y. A. (2014). Twelve Tips on Teaching and Learning Humanism in Medical Education. *Medical Teacher*, 36(8), 680–684.
- Crowe, B. (1996). Overview of Sound Healing Practices Implacation for The Profession of Music Therey. *Music Therapy Perspectives*. 14(1). 21-29.
- Cuijpers, P. (1997). Bibliotherapy in Unipolar Depression: A Meta-Analysis. *Journal of Behavioral Therapy*. 28(2), 139-147.
- Cunningham, A. (1923). Teaching English With Movies. *The English Journal*, 12(2).
- Czarny, M. J., Faden, R. R., Nolan, M. T., Bodensiek, E., & Sugarman, J. (2008). Response to Open Peer Commentaries on “Medical and Nursing Students’ Television Viewing Habits: Potential Implications for Bioethics.” *The American Journal of Bioethics*, 8(12), 1-8.
- Dalton, M. A., Sargent, J. D., Beach, M. L., Titus-Ernstoff, L., Gibson, J. J., Ahrens, M. B., Heatherton, T. F. (2003). Effect of Viewing Smoking in Movies on Adolescent Smoking Initiation: A Cohort Study. *The Lancet*, 362(9380), 281–285.
- Damjanović, A., Vuković, O., Jovanović, A. A. ve Jašović-Gašić, M. (2009). Psychiatry and Movies. *Psychiatria Danubina*, 21(2), 230–235.
- Damjanovic, A., Vukovic, O., Jovanovic, A. A. ve jasovic-Gasic, M. (2009). Psychiatry And Movies. *Psychiatria Danubina*, 21(2), 230-235.
- Darbyshire, D., & Baker, P. (2011). A systematic review and thematic analysis of cinema in medical education. *Medical Humanities*, 38(1), 28–33.
- Datta, V. (2009). Madness and the movies: An Undergraduate Module For Medical Students. *International Review of Psychiatry*, 21(3), 261–266.
- Dave, S. Tandon, K. (2011). Cinemeducation in Psychiatry. *Advances In Psychiatry Treatment*. 17, 301-308.

- Dawson, J. (2001). Introduction. *American Journal of Art Therapy*, 40, 46-65.
- De Lacerda, A. P. (2005). Medical Education: Addiction and Cinema (Drug and Gambling as A Search or Happiness). *Journal Of Medicine and Movies*, 7(13), 95-102.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilgi Yaz*, 42, 77-93.
- Dermer, S. B. ve Hutchingsi J. B. (2000). Utilizing Movies in Family Therapy: Applications for Individuals, Couples, and Families. *The American Journal of Family Therapy*, 28, 163-180.
- DiClemente, C. C., Bellino, L. E., ve Neavins, T. M. (1999). Motivation for Change in Alcoholism Treatment. *Alcohol Research and Health*, 23(2), 86-92.
- Dikilitaş, K. Ve Düvenci, A. (2009). Using Popular Movies İn teaching Oral Skill. *Procedia Social ve Bahavioral Sciences*, 1(1), 168-172.
- Domino, G. (1983). Impact of The Film, "One Flew Over The Cuckoo's Nest," on Attitudes Towards Mental Illness. *Psychological Reports*, 53(1), 179-182.
- Dökmen, Ü. (1983). Gençlerle Psikodrama. Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Dökmen, Ü. (1995). *Sosyometri ve Psikodrama*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dunn, S. V., Hansford, B. (1997). Undergraduate Nursing Student's Perceptions of Their Clinical Learning Environment, *Journal of Advanced Nursing*, 25(6), 1299-1306.
- Durak, E. Ş. ve Fışiloğlu, H. (2007). Film Analizi Yöntemi İle Virginia Satir Aile Terapisi Yaklaşımına Bir Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10(20), 43-62.
- Engin, A. O. (2002). Film ve Video Teyplerin İkinci Dil Öğretiminde Kullanılması. *Ekev Akademi Dergisi*, 6(13), 241-254.
- Essex-Lopresti, M. (1997). Centenary Of The Medical Film. *The Lancet*, 349, 819-820
- Fearing, F. (1947). Psychology and The Films. *Hollywood Quarterly*, 2(2), 118-121.
- Freud, S., Adler, A. ve Jung, C. G. (1981). *Psikanaliz Açısından Edebiyat*. (Çev. Selahattin Hilah), Ankaara: Kardeş Kitabevi.
- Frieden, J. ve Elliot, D. (2007). Teach With Movies: Using The Storytelling Power of Movies to Motivate Students. *Teacher Librarian*, 34(3), 61.
- Fritz, G. K. ve Poe, R. O. (2006). The Role of A Cinema Seminar in Psychiatric Education. (1979). *American Journal of Psychiatry*, 136(2), 207-210.

- Gabbard, O. G. Ve Gabbard, K. (2001). Psikiyatri ve Sinema (Çevirenler: Yusuf Eradam, Hasan Satılmışoğlu). Okuyan Us Yayınları.
- Garrison, D. (2007). The Use Of Movies To Facilitate family Engagement İn psychiatric hospitalisation. Journal of The American Academy Of Child and Adolescent Psychiatry, 46(9), 1218-1221.
- Gelkopf, M., Gonen, B., Kurs, R., Yuval, M. Ve Bleich, A. (2006). The effect of humorous on inpatients with chronic schizophrenia. The Journal of Nervous and Mental Disease, 194(11), 880-883.
- Gençöz F. (2007). Psinema, Hekimler Yayın Birliği Yayınları, Ankara.
- Gharaibeh, N. M. (2005). The psychiatrist's Image in Commercially Available American Movies. Acta Psychiatrica Scandinavica, 111(4), 316–319.
- Goldman, M. S., Brown, S. A., Christiansen, B. A. ve Smith, G. T.(1987). Expectancy Theory - Thinking about Drinking, içinde H.T. Blane & K.E. Leonard (Editör), Psychological Theories of Drinking and Alcoholism: Guilford Publications, s. 181-226
- Göriş, S., Bilgi, N. ve Korkut, S. (2014). Hemşirelik Eğitiminde Simülasyon Kullanımı. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 4(2), 25-29.
- Gramaglia, C., ona, A., Imperatori, F., Torre, E. ve Zeppegno, P. (2013). Cinema in The Training of Psychiatry Residents: Focus on Helping Relationships. BMC Medical Educaton. 13(90), 1-6.
- Greenberg, H. R. (2009). Caveat Actor, Caveat Emptor: Some Notes on Some Hazards of Tinseltown Teaching. International Review of Psychiatry, 21(3), 241–244.
- Gürol, D. T. (2004). Bağımlılığa psikanalitik bakış, Madde kullanımı: Ölümün başka yüzü. www.yeniden.org.tr
- Hall, S. Timothy, (2005). Using Film As A Teaching Tool İn A Mental Health Law Seminar. Houston Jourl Law Policy. 10(11), 287-300.
- Hankir, A., Hollaway, D., Zaman, R. ve Agius, M. (2015). Cinematherapy and Films As An Educational Tool İn Undergraduate Psychiatry Teaching: A Case Report And Review of The Literature. Psychiatria Danubina. 27(1), 136-142.
- Hannon, J. T. ve Marulla, S. (1988). Education for Survival: Using Films to Teach War As a Social Problem. Teaching Sociology, 16(3), 245-255.

- Hanson, S. (2000). Film and TV: Film Reviews. www.weeklywire.com/.
- Harry, B. (1983). Movies and Behavior Among Hospitalized Mentally Disordered Offenders. *Bulletin of American Academy of Psychiatry and The Law*, 11(4), 359-364.
- Hasson, U., Landesman, O., Knapmeyer, B., Vallines, I. Rubin, N. ve Heeger, D. J. (2008). Neurocinematics: The Neuroscience Of Film. *Projections: The Journal For Movies and Mind*, 2(1), 1-26.
- Hasson, U., Lanesman, O., Knappmeyer, B., Vallines, I., Rubin, N., Heeger, D., J. (2008). Neurocinematics: The Neuroscience of Film. 2(1), 1-26.
- Hauke, C. (2009). Turning On and Turning Out: New Technology Image, Analysis. *Journal of Analytical Psychology*, 54(1), 43-60.
- Hedberg, T. (1997). The Re-Enchantment of Poetry As Therapy. *The Arts in Psychotherapy*, 42(1), 91-100.
- Hesley, J. W. (1997). *Rent Two Films and Let's Talk in the Morning: Using Popular Movies in Psychotherapy*. New York: Wiley.
- Hesley, J. W. (2002). Using Popular Movies in Psychotherapy. www.hesley.com/.
- Hesley, J. W. ve hesley, J. G. (2001). *Rent Two Films and Let's Talk in The Morning: Using Popular Movies in Psychotherapy*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Hesse, M., Schlieve, S. ve Thomsen, R. R. (2005). Rating of Personality Disorder Features in Popular Movie Characters, *BMC Psychiatry*, 5(1), 1-8.
- Heuer, F. ve Reisberg, D. (1990). Vivid Memories of Emotional Events: The Accuracy of Remembered Minutiae. *Memory & Cognition*, 18(5), 496–506.
- Hickey, J. W. (2002). The Dynamics of Resilience: Communication Empoverment Through Film. www.hickeydynamics.com/.
- Higgins, J. A. ve Dermer, S. (2001). The Use of Film in Marriage and Family Counselor Education. *Counselor Education and Supervision*, 40(3), 182–192.
- Hirt, C., Wong, K., Erichsen, S., & White, J. S. (2012). Medical Dramas On Television: A Brief Guide For Educators. *Medical Teacher*, 35(3), 237–242. <https://npistanbul.com/alkol-bagimliligi-ve-tedavisi>).
- Huczynski, A. ve Buchanan, D. (2004). Theory From Fiction: A Narrative Process Perspective on the Pedagogical Use of Feature Film. *Journal of Management Education*, 28(6), 707.

- Hyler, S. E. (1988). DSM-III at The Cinema: Madness in The Movies. *Comprehensive Psychiatry*, 29(2), 195–206.
- Hyler, S. E. ve Moore, J. (1996). Teaching Psychiatry? Let Hollywood Help! *Academic Psychiatry*, 20(4), 212–219.
- Hyler, S. E., Gabbard, G. O. ve Schneider, I. (1991). Homicidal Maniacs and Narcissistic Parasites: Stigmatization of Mentally Ill Persons in the Movies. *Psychiatric Services*, 42(10), 1044–1048.
- Izod, J. (2000). Active Imagination And The Analysis Of Film. *Journal Of Analytical Psychology*. 45(2), 267–285.
- Jancewicz, Z. (1987). Film and Television in Optimising Teaching and Learning English. *Wydawnictwa Uniwersytetu. Warszawskiego*.
- Jeon, K. W. (1992). Bibliotherapy for gifted children. *The Gifted Child Today*, 15, 16-19.
- Johnson, K. (2000). Reel Therapy. www.findarticles.com/.
- Jukic, V., Brecic P. ve Savic, A. (2010). Movies In Education of Psychiatry residents. *Psychiatria Danubina*, 22(3). 304-307.
- Jukic, V., Brecic, P. ve Savic, A. (2010). Movies In Education Of Psychiatry Residents. *Psychiatria Danubina*. 22(2), 304-307.
- Jurich, A. P. ve Collins, O. P. (1996). 4-H Night at The Movies: A Program for Adolescents and their Families. *Adolescence*, 31(124), 863-875.
- Kalra, G. (2011). Psychiatry Movie Club: A Novel Way to Teach Psychiatry, *Indian Journal of Psychiatry*. 53(3), 258-260.
- Kalra, G. (2011). Teaching Diagnostic Approach to A patient Through Cinema. *Epilepsy and Behavior*. 22(3), 304-307.
- Kalra, S. G. (2013). Lights, Camera And Action: Learning Necrophilia In A Psychiatry Movie Club. *Journal of Forensic and Legal Medicine*. 20(3), 139-142.
- Karlinsky, H.(2003). Doc Hollywood North: Part II. The Clinical Applications of Movies in Psychiatry. *CPA Bulletin de l'APC*. 14-16.
- Keough, K. (2001). Pick the movie to Moves Your Mood and It's More Than Entertainment It's Cinematherapy. www.azcentral.com/rep.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J.

- Kottler, J. ve Brown, R. W. (2000). *Introduction to Therapeutic Counseling: Voices from the Field* (4. Edition). Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Kramer, C. (2004). Accomodating Dialect Speakers in The Classroom: Sociolinguistic Aspects of Textbook Writing. *Canadian Slavonic Papers*, 46(1/2), 59.
- Kuhnigk, O., Schreiner, J., Reimer, J., Emami, R., Neber, D. ve Harendza, S. (2012). Cinemeducation In Psychiatty: A Seminar In Undergraduate Medical Education Combining A Movie, Lecture and Patient Interview. *Academic Psychiatry*. 36(3), 205-210.
- Kupsch, G. A., Fishe. C. R. (1999). Assisted Bibliotherapy: Effective,Eefficient Treatment for Moderate AnxietyPproblems. *British Journal of General Practice*. 49, 47-48.
- L. Kaye, D. (2000). The Breakfast Club: Utilizing Popular Film to Teach Adolescent Development. *Academic Psychiatry*, 24(2), 110–116.
- Lankveld, J. D. M. (2001). Cognitive-behavioral Bibliotherapy for Sexual Dysfunctions in Heterosexual Couples: A Randomized Waiting-list Controlled Clinical Trial in the Netherlands. *The Journal of Sex Research*. 38(1), 51-67.
- Law, M., Wilson, K., Friesen, F., Veinot, P. ve Ng, S. L. (2015). The Current Landscape Of Television And Movies In Medical Education. *Perspectives on Medical Education*. 4, 218-224.
- Leet, D. ve Houser, S. (2003). Economics Goes to Hollywood: Using Classic Films and Documentaries to Create an Undergraduate Economics Course. *The Journal of Economic Education*, 34(4),326-332.
- Lemert, E. M. (1954). *Alcohol and the Northwest Coast Indians*. Berkeley: Uiversity of California Press.
- Levy, A. (2008). A theory of entrenched socioeconomic deprivation and addiction to strong mind-altering substances. *The Journal of Socio-Economics* 37 (2008) 1756–1767.
- Lewis, J. (2003). Public Pedagogy. *Afterimage*, 30(3-4), 17.
- Luis, A.J.,Miller, P., Levy, J. ve Svejenova, S. (2004). Journeys To The Self: Using Movie Directors In The Classroom. *Journal of Management Education*, 28(3), 335.

- Luty, J. ve Grewal, P. (2002). A survey of the British public's attitudes towards drug dependence, *Journal of Substance Use* (2002) 7, 93–95.
- Maffei, C., Görges, F., Kissling, W., Schreiber, E. ve ark. (2015). Using Films as A Psychoeducation Tool For Patients With Schizophrenia: A Pilot Study Using Aquasi-Experimental Pre-Post Design, *BMC Psychiatry*. 15, 93.
- Mangin, P. (1999). Cinematherapy. www.salon.com/.
- Marlowe, M, Maycock, G. (2000). Phenomenology of Bibliotjerapy in Modifying Teacher Punitiviness. *The Journal of Geenetik Psychology..* 16(3), 325-336.
- Martin, P. (2003). Make It Reel: Guidelines for Therapists. www.movietherapy.com/.
- Masters, J. C. (2005). Hollywood in The Classroom: Using Feature Films to Teach, 30(3):113-116.
- Mayer, R. E. (2012). *Multimedia Learning*. 2. Basım. University of California, Santa Barbara, USA: Cambridge University Press.
- McCann, E. ve Huntley-Moore, S. (2016). Madness in the movies: An evaluation of the use of cinema to explore mental health issues in nurse education. *Nurse Education in Practice*, 21, 37–43.
- McConnell, M. M. ve Eva, K. W. (2012). The Role of Emotion in The Learning and Transfer of Clinical Skills and Knowledge. *Academic Medicine*, 87(10), 1316–1322.
- McKellar, J., Ilgen, M., Moos, B. A. ve Moos, R. (2008). Predictors of changes in alcohol-related self-efficacy over 16 years. *Journal of Substance Abuse Treatment* 35 (2008) 148–155.
- Mckeow M. ve Clancy, B. (1995). Images of Madness: Media Influence on Societal Perceptions of Mental Illness. *Mental Health Nursing*, 15(2), 10-12.
- Mercer, S. W. ve Reynolds, W. J. (2002). Empathy and quality of care. *British Journal of General Practice-Quality Supplement*. 9-12.
- Mert, A. ve Soyer, B. (2014). “Kevin Hakkında Konuşmalıyız” Filminin Bowlby’nin Çocukluk Dönemi Bağlanma Stilleri ve Minuchin’in Yapısal Aile Sistemleri Yaklaşımı Temel Kavramları Kullanılarak Değerlendirilmesi. *OPUS Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 100-114.

- Niedermier, J. A., Bornstein, R. ve Brandemihl, A. (2006). The Junior Medical Student Psychiatry Clerkship: Curriculum, Attitudes, and Test Performance. *Academic Psychiatry*, 30(2), 136–143.
- Nielsen, S. (2000). Reel Therapy. www.findarticles.com/.
- Nutku, Ö. (1995). Tiyatro ve Psikiyatri. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 3(Ek 1):14-17.
- O'Bannon, T. ve Goldenberg, M. (2008). Teaching with movies: Recreation, Sports, Tourism, and Physical Education. Champaign, IL: Human Kinetics.141.
- O'Connor, E. J, Jackson, A. ve Martin (1974). Teaching History With Film. American Historical Association.
- O'Connor, E. J. (1987). Teaching History With Film and Television. American Historical Association.
- Osborne, L. (2002). Clip Art: Theorizing The Shakespeare Film Clip. *Shakespeare Quarterly*, 53(2), 227.
- Osterling, J. ve Dawson, G. (1994). Early Recognition of Children With Autism: A Study of First Birthday Home Videotapes. *Journal Of Autism and Development Disorders*. 24(3).
- Öncü, F., Ögel, K. Ve Çakmak, D. (2002). Alkol Kültürü II: İçki Kültürü ve Edebiyatta İçki. *Bağımlılık Dergisi Psikiyatri*, 3(1), 31-36.
- Özbay, M. (2009). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri, Ankara: Öncü Kitap.
- Öztaş, S. (2007). Tarih Öğretimi ve Filmler: “Tarih Öğretiminde Filmlerin Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, M.O. ve Uluşahin, A. N. (2015). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi
- Paddock, J. R. ve arkadaşları (2001). SASB Goes Hollywood: Teaching personality Theories Through Movies. *Teaching Psychology*. 28(2), 117.
- Pardeck, J. T. (1993). Using Bibliotherapy in Clinical Practise. Westport, CT, London: Greenwood Press.
- Pattison, L. (2006). Taking the Movies to School: Science, Efficiency, and the Motion Picture Project. *History of Intellectual Culture*, 6(1), 1929-1939.
- Pekdağ, B. ve Marechal J. F. (2007). Bilimsel Filmlerin Hazırlanması. Necatibey Eğitim Fakültesi Elelektronik Fen ve Matematik Eğitim Dergisi, 1(1), 57-84

- Pekdağ, B. ve Marechal, J. F. (2010). Movies in Chemistry Education. Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching. 11(1).
- Pektekin, Ç. (1992). Psikiyatri Hemşireliği. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim fakültesi Yayınları, Eskişehir: ETAM A.Ş.
- Pescosolido, B. A. (1990). Teaching Medical Sociology Through Film: Theoretical Perspectives and Practical Tools. Teaching Sociology, 18(3), 337-346.
- Peseschkian, N. (1986). Doğu Hikayeleriyle Psikoterapi. (Çeviren: Hürol Fıfıloğlu). İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Peske, N. (2002). Need Some Therapy. See A Film. www.freep.com/.
- Pirkis, J., Blood, R. W., Francis, C. ve McCallum, K. (2006). On-Screen Portrayals of Mental Illness: Extent, Nature, and Impacts. Journal of Health Communication, 11(5), 523–541.
- Portadin, M. A. (2006). The Use of Populer Film in Psychotherapy- Is There Are “Cinematherapy”? B. A. Saint Joseph’s University, Massachusetts School of Professioan Psychology. Doktora Tezi. USA.
- Powell, M. L. (2007). What Is Cinematherapy? <http://www.powellpsych.org/cinematherapy>.
- Powell, M. L., Newgent, R. A. ve Lee, S. M. (2006). Group Cinematherapy: Using Metaphor to Enhance Adolescent Self-Esteem. The Art in Psychotherapy, 33, 247-253.
- Powell, M.L. (2006). Group Cinematherapy: Using metaphor to enhance adolescent self-esteem, The Art in Psychotherapy, 33, 247-253.
- Powell, M.L. (2008). Cinematherapy as a clinical intervention: Theoretical raationale and emprical credibility. Doctor of Philisophy in Counselor Education, niversity of Arkansas.
- Prochaska, J. M., Prochaska, J. O., Cohen, F. C., Gomes, S. O., Laforge, R. G. ve Eastwood, B. S. (2004). Kathryn Thirlaway, Dominic Upton (Editör). The Psychology of Lifestyle: Promoting Healthy Behaviour.
- Prochaska, J. O. (2004). Population Treatment for Addictions. Current Directions in Psychological Science, 13(6), 242-246.
- Prochaska, J. O. ve DiClemente, C. C. (1984). Self change processes, self efficacy and decisional balance across five stages of smoking cessation. Progress in Clinival and Biological Research, 156, 131-140.

- Prochaska, J. O. ve Norcross, J. C. (2003). Systems of psychotherapy: A Transtheoretical analysis (5. Basım). CA, USA: Brooks/Cole.
- Prochaska, J. O., DiClemente, C. C. ve Norcross, J. C. (1992). In Search of How People Change. Applications to Addictive Behaviors. American Psychologist, 47, 1102-1114.
- Pur, İ. G. (2009). Cinematherapy for Alcohol Dependent patients. Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, Ankara.
- Pur, İ. G. (2009). Cinematherapy for alcoholic dependent patients, Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, Ankara.
- Raingruber, B. (2003). Integrating Aesthetics into Advanced Practice Mental Health Nursing: Commercial Film as a Suggested Modality. Issues in Mental Health Nursing, 24(5), 467–495.
- Ramos, S. P. (2004). What can we learn from psychoanalysis and prospective studies about chemically dependent patients? The International Journal of Psychoanalysis, 85, 467-488.
- Roberts, A. (2001). Latest from of Therapy: Go rent a Movie. www.detnews.com.
- Robinson, D. J. (2003). Reel Psychiatry: Movie Portrayals of Psychiatric Conditions. USA: Rapid Psychler Press.
- Room, R. (1985). Dependence and Society. British Journal of Addiction 80 (1985), 133-139.
- Rosendahl, J., Tittelbach, J. ve Strauß, B. (2003). Multimediales Lernen - Chance für die psychosozialen Fächer? PPM - Psychotherapie · Psychosomatik · Medizinische Psychologie, 53(2), 79–82.
- Roth, H. (2001). Videotherapy: Variations Upon Therapeutic Themes. A Presentation Made at The NASP 2000 Conference.
- Russel, W. B. (2009). Teaching Social Issues with Film. Information Age Publishing.
- Ryan, R. M., Lant, R. W. ve O'Malley, S. O. (1995). Initial motivations for alcohol treatment: relations with patient characteristics, treatment involvement, and dropout. Addictive Behaviors, 20, 279-297.
- Sacks, O. (1992). Hearing Before. The Senate Special Committee on Aging. Music Therapy Perspectives. 10(1).
- Sargent, J. (2005). Smoking in Movies: Impact on Adolescent Smoking. Adolescent Medicine Clinics, 16(2), 345–370.

- Sargent, J. D., Stoolmiller, M., Worth, K. A., Dal Cin, S., Wills, T. A., Gibbons, F. X., Tanski, S. (2007). Exposure to Smoking Depictions in Movies. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 161(9), 849-856.
- Sargent, J. D., Wills, T. A., Stoolmiller, M., Gibson, J., & Gibbons, F. X. (2006). Alcohol Use in Motion Pictures and Its Relation With Early-Onset Teen drinking. *Journal of Studies on Alcohol*, 67(1), 54–65.
- Schneider, I. (1977). Images of The Mind: Psychiatry in The Commercial Film *American Journal of Psychiatry*, 134(6), 613–620.
- Searight, H. R. ve Saunders D. (2014). Teaching Psychology Through Popular Film: A Curriculum. *International Journal of Social Sciences and Education*. 4(4).
- Sexton, R. L. (2006). Using Short Movie and Television Clips in the Economics Principles Class. *The Journal of Economic Education*, 37(4), 406–417.
- Sharma, N., Sharma, S. ve Ghai, S. (2013). Psychiatry Movie Club: An Innovative Way to Teach Psychiatry. *Delhi Psychiatry Journal*, 16(2), 335-342.
- Sharp, C., Smith, J. V. ve Cole, A. (2002). Cinematherapy: Metaphorically Promoting Therapeutic Change. *Counselling Psychology*, 15(2), 269-276.
- Sharp, C., Smith, J. V. ve Cole, A. (2002). Cinematherapy: Metaphorically promoting therapeutic change, *Counseling Psychology Quarterly*, 15(3), 269-276.
- Shechtman, Z. (1999). Bibliotherapy: An indirect approach to treatment of childhood aggression. *Child Psychiatry and Human Development*. 30(1), 39-53.
- Skelton, J., Macleod, J. ve Thomas, C. (2000). Teaching Literature And Medicine To Medical Students, Part II: Why Literature And Medicine? *The Lancet*. 356, 2001–2003.
- Skelton, J., Thomas, C. ve Macleod, J. (2000). Teaching Literature And Medicine To Medical Students, Part I: The Beginning. *The Lancet*. 356, 1920–1922.
- Solomon, G. (2001). *The Motion Picture Prescription: Watch this Movie and Call Me in the Morning*. Santa Rosa, CA: Aslan Publishing.
- Sondheimer, A. (2000). The Life Stories of Children and Adolescents Using Commercial Films as Teaching Aids. *Academic Psychiatry*, 24(4), 214-224.
- Soygür, H. (1995). Tiyatro ve Psikoloji. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 3(1), 5-6.
- Sönmez, N. (2008). Effectiveness of a smoking cessation program combined with transdermal nicotine. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Middle East Technical University, Ankara.

- Subkowski, P. (2006). On the psychodynamics of collecting. *The International Journal of Psychoanalysis*, 87, 383-401.
- Sullivan, K. C., Clemens, D. ve Medina, W. (2004). Seeing is Believing: learning About Meental İllness as Portrayed in Movie Clips. *Journal of Nursing Education*, 43(10), 479.
- Swift, W. J. ve Wonderlich, S. (1993). House of Games: A Cinematic Study of Countertransference. *American Journal of Psychotherapy*, 47(1), 38–57.
- Şimşek, E. U. (2003). Bilişsel davranışçı yaklaşımla ve rol değiştirme tekniği ile bütünleştirilmiş film terapisi uygulamasının işlevsel olmayan düşüncelere ve iyimserliğe etkisi, Doktora Tezi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şimşek, E.U. (2003). Bilişsel Davranışçı Yaklaşımla ve Rol Değiştirme Tekniğiyle Bütünleştirilmiş Film Terapisi Uygulamasının İşlevsel Olmayan Düşüncelere ve İyimserliğe Etkisi, Doktora Tezi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tan, H. (1986). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Teori ve Uygulama. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Tanış Y. (1996). Psikiyatri Hemşireliğinin Uluslararası Boyutlarda İncelenmesi, Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Tarsitani, L., Brugnoli, R. ve Pancheri, P. (2004). Cinematic Clinical Psychiatric Cases in Graduate Medical Education. *Medical Education*, 38(11), 1187–1187.
- Taylor, J. S. (2010). Learning With Emotion: A Powerful and Effective Pedagogical Technique, *Academic Medicine*, 85(7), 1110.
- Thombs, D. L. (2006). Introduction to Addictive Behaviors, Third Edition. New York, USA: The Guilford Press.
- Tickle, J. J. (2001). Favourite Movie Stars, Their Tobacco Use in Contemporary Movies, And İts Association With Adolescent Smoking. *Tobacco Control*, 10(1), 16–22.
- Tripton, D. ve Tiemann, A. K. (1993). Teaching sociology: Using The Feature Film to Facilitate Sociological Thinking. 21(2).
- Tyson, L.E., Foster, L. H. Ve Jones, C. (2000). İntroduction to Cinematherapy. www.ed.uab.edu/cinematherapy/.

- Tyson, L.E., Foster, L. H. Ve Jones, C. (2000). The Process of Cinematherapy As a Therapeutic İntervention. Alabama Counseling Association Journal. 26(1), 35-41.
- Uçar, Ö. (1996). Ortaöğretim Rehberlik Hizmetlerinde Edebiyat Eserlerinden Yararlanma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ulus, F. (2003). Movie Therapy, Moving Therapy. Victoria, Canada: Trafford.
- Ulus, F. (2006). Using Motion Pictures and Film Clips İn Group Movie Therapy. Paper Presented at The APA İnstitute Of Psychiatric Services Annual Meeting. New York. N. Y.
- Ulus, F. (2010). Psychiatry İn Cinema, Cinema İn Psychiatry. (Bilici, M. Ed.). İstanbul: Erenköy Training and Research Hospital.
- Uzbaş, İ.T. (2015). Madde bağımlılığı. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi
- Varcarolis. E., Halter, M. J. (2014). Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing: A Communication Approach to Evidence Based Care. 3. Basım. China: Saunders Elseiver.
- Ventre, M. (1994). Guided İmagery and Music Proses. Music Therapy. 2(2), 19-38.
- Vielva, I. ve İraurgi, I. (2001). Cognitive and behavioural factors as predictors of abstinence following treatment for alcohol dependence. Addiction (2001) 96, 297–303.
- Walker, T. R. (2006). Historical Literacy: Reading History through Film. The Social Studies, 97(1), 30–34.
- Wedding, D. ve Niemiec, R. M. (2003). The clinical use of films in psychotherapy. Journal of Clinical Psychology, 59(2), 207–215.
- Wedding, D., Boyd, M. A. ve Niemiec, R. M. (2005). Movies and Mental İllness: Using Films to Understand Psychopathology (2 ed) Ashland, OH, US: Hogrefe & Huber Publishers.
- Wehmeyer, M: L., Dana, L., Martin, A. (2001). Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities. Achieving Access To The General Curriculum For Student With Mental A Curriculum Decision-Making Model. 36(4), 327-342.
- White, M. ve Epstein, D. (1990). Narrative Means to Therapeutic Ends. New York: W.W.Norton.

- Wilkinson, D. G., Toone, B. K. ve Greer, S. (1983). Medical students' attitudes to psychiatry at the end of the clinical curriculum. *Psychological Medicine*, 13(03), 655-658.
- Wilson, R. (2002). Be proud! Be brave! Be kind! *Teacher Librarian*, 30(2), 53.
- Winnicott, D. (1960). The Theory of the Parent-Infant Relationship, *The International Journal of Psychoanalysis*, 41, 585-595.
- Woelders, A. (2007). "It Makes You Think More When You Watch Things": Scaffolding for Historical Inquiry Using Film in the Middle School Classroom. *The Social Studies*, 98(4), 145-152.
- Wolz, B. (2005). *Emotion Picture Magic: A Movie Lover's Guide to Healing and Transformation*. Centennial, C. G.: Glenbridge.
- Wrangsjö, B. Ve Körlin, D. (1995). As a Psychotherapeutic Method in Psychiatry. *Journal of Association for Music and Imagery*. 4, 79-92.
- Wright, J. (2000). A Bibliotherapy Approach to Relapse Prevention in Individuals with Panic Attacks. *Journal of Anxiety Disorders*, 14(5), 483-499.
- www.ogelk.net
- Yakar, H. G. İ. (2013). Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 21-36.
- Yalçınkaya, Ö. A. ve Karancı, A. N. (2007). What are the differences in decisional balance and self-efficacy between Turkish smokers in different stages of change? *Addictive Behaviors* 32(4):836-49.
- Yalisove, D. L. (1997). *Essential papers of addiction*. New York, USA: New York University Press.
- Yazıcı, E., Ulus, F., Selvitop, R. Yazıcı, A. B. ve Aydın, N. (2014). Use of Movies for Group Therapy of Psychiatric Inpatients: Theory and Practice. *International Journal of Group Psychotherapy*, 62(2), 255-270.
- Yazıcı, E., Ulus, F., Selvitop, R., Yazıcı, A. B. ve Aydın, N. (2014). Use of Movies for Group Therapy of Psychiatric Inpatients: Theory and Practice. *International Journal of Group Psychotherapy*. 64(2), 255-270.
- Yeşilbayrak, B. (2015). <http://eduturkey.net/bibliyoterapi-okuma-ile-sagaltim-makale,18.html>

- Yu, I., Bae, J. A. (2008). Effects of cinema therapy on decreasing a sense of uneasiness and improving interpersonal relationship; focusing on schizophrenia patients. www.researchgate.net.
<http://dx.doi.org/10.5392/JKCA.2008.8.8.103>
- Zacks, J. M., Speer, N. K., Swallow, K. M. ve Maley, C. J. (2010). The Brain's Cutting-room Floor: Segmentation of Narrative Cinema. *Frontiers In Human Neuroscience*, 4.
- Zagvazdin, Y. (2007). Movies and Emotional Engagement: Laughing Matters in Lecturing. *Literature and the Arts in Medical Education*, 39(4), 245-247.

Teşekkür

Hem eğitim döneminde hem de tez döneminde bu araştırmanın öneri, uygulama, yazım ve basım aşamalarında maddi ve manevi her türlü desteğini hissettiğim danışmanım ve değerli hocam sayın Prof. Dr. Hakan Coşkunol başta olmak üzere; eğitim dönemi boyunca yine kendilerinden ders alma fırsatı bulduğum Prof. Dr. Ender Altıntoprak, Prof. Dr. Zeki Yüncü, Doç. Dr. Görkem Yararbaş, Öğr. Görevlisi Dr.Ebru Aldemir, Araştırma Görevlisi Demet Havaçeliği Atlam ve Doç. Dr. Derya Şaşman Kaylı, Bağımlılık Danışmanlığı yüksek lisans programındaki sevgili arkadaşlarım Hamdi Şimşek, Çiçek Tekneci ve Selin Tak ve Madde Bağımlılığı yüksek lisans ve doktora programlarında ortak dersler aldığım sevgili arkadaşlarıma eğitim dönemi boyunca birbirimize verdiğimiz destek için çok teşekkür ederim. Bunun yanında literatür tarama aşamasında içten paylaşımı ve desteği için başta sayın Kinyas Tekin olmak üzere, Prof. Dr. Faruk Gençöz, İpek Pur, Başak Türküler Aka, Esin Uçak Şimşek ve Kerem Kaban'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bu yoğun dönemde desteğini eksik etmeyen Sevgili Annem Elmas Buzrul'a, Canım Kuzum kızımız Özüm Sönmez'e ve eşim Alper Sönmez'e çok teşekkür ederim.

İzmir, 01.03.2019

Sema BUZRUL SÖNMEZ

Özgeçmiş

Sema BUZRUL SÖNMEZ

Eğitim bilgileri:

1990-1996 EGE Üniversitesi Tıp Fakültesi

2000-2005 İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği Uzmanlık Eğitimi

2016-2019 Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı Bağımlılık danışmanlığı Yüksek Lisans Programı

İşyeri Bilgileri:

2013- İzmir Buca Seyfi Demirsoy Devlet Hastanesi Psikiyatri Uzmanı

2007-2013 İzmir Çiğli Devlet Hastanesi Psikiyatri Uzmanı

2006-2007 Aydın Atatürk Devlet Hastanesi Psikiyatri Uzmanı

2005-2006 Afyon Kocatepe Devlet Hastanesi Psikiyatri Uzmanı

1998-1999 İstanbul Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği Uzmanlık Eğitimi

1996-1997 Kayseri Yahyalı Derebağ Sağlık Ocağı Pratisyen Hekim

Mesleki Eğitimler:

2001-2006 Abdülkadir Özbek Psikodrama Enstitüsü Psikodrama Asistanlığı Eğitimi (Uzm. Dr. Emre Kapkın yöneticiliğinde)

2004-2006 CETAD, Cinsellik ve Cinsel Tedaviler Eğitimi (144 saat teorik ve 72 saat süpervizyon)

2007 Uygulamalı Temel Hipnoz Eğitimi (Uzm. Dr. Şeref Özer yönetiminde, 7 saat)

2007 Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü “ İntiharı Önleme ve Krize Müdahale Programı Eğitimi” (19-20 Şubat 2007)

2006-2011 PSYCHO-MED İlişki Psikoterapileri Enstitüsü Çift, Evlilik ve Aile Terapileri Eğitimi (500 saat kuramsal ve süpervizyon eğitimi)

2013-2014 Psikofarmakoloji Derneği Onaylı Bilişsel- Davranışçı Terapi Temel Kuramsal Eğitimi (6 modül- 52 saat)

2014-2017 Türkiye Psikiyatri Derneği İzmir Şubesi Destekleyici Psikoterapi Kuramsal ve Süpervizyon Eğitimi

25 Şubat 2017 Uygulamalı Temel Hipnoz Eğitimi (Uzm. Dr. Şeref Özer)

2005 Uzmanlık Tezi (İlk Kez ve Tekrarlayan İntihar Girişimi Olan Olguların Sosyodemografik Özellikleri, Psikiyatrik Tanıları, Emosyonel ve Kognitif Faktörlerinin Araştırılması)- 2005 Ulusal Psikiyatri Kongresi Poster Sunumu

2008 Kadınlarda Menstrüel Siklus ve İntihar Girişimi Ulusal Psikiyatri Kongresi Poster Sunumu

2015 Psikiyatri polikliniğine Başvuran Gençlerde Psikiyatrik Tanılar ve Psikotrop İlaçlarla İlgili Tutum ve İnançların Değerlendirilmesi Ulusal Psikiyatri Kongresi Poster Sunumu

Yabancı Dil: İngilizce (orta)

Bilgisayar: Microsoft Office (Word, Excel, Power Point), Open Office

İletişim Bilgileri:

ssbuzrul@yahoo.com

SEMA BUZRUL SÖNMEZ- EGE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

ORIJİNALLİK RAPORU

% 15	% 14	% 2	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	www.journals.istanbul.edu.tr İnternet Kaynağı	% 5
2	kusurluanalizler.blogspot.com İnternet Kaynağı	% 1
3	bagimlilikdanismani.blogspot.com İnternet Kaynağı	% 1
4	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
5	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	% 1
6	TERZİOĞLU, Candan, ESKİYURT, Reyhan and ÖZKAN, Birgül. "Psikiyatri Hemşireliği Eğitiminde Sinema Filmi İzletilmesi Yöntemi ile Öğrencilerin Bakım Uygulamalarındaki Farkındalıklarının Araştırılması", İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, 2017. Yayın	% 1

7	www.cshd.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	Submitted to Koc University Öğrenci Ödevi	<% 1
9	library.beykoz.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
10	www.filmvizyon.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	unutulmazfilmler.co İnternet Kaynağı	<% 1
12	issuu.com İnternet Kaynağı	<% 1
13	ankarauniforum.com İnternet Kaynağı	<% 1
14	calisma-kitabi.com İnternet Kaynağı	<% 1
15	www.psikologaysunaktas.com İnternet Kaynağı	<% 1
16	www.sosyalarastirmalar.com İnternet Kaynağı	<% 1
17	fuat.beskardes.com İnternet Kaynağı	<% 1
18	sobider.com İnternet Kaynağı	<% 1

<% 1

19 www.phdernegi.org
İnternet Kaynağı

<% 1

20 psikiyatridizini.net
İnternet Kaynağı

<% 1

21 www.jetsinemaizle.com
İnternet Kaynağı

<% 1

22 www.filmizlex.tv
İnternet Kaynağı

<% 1

23 Submitted to Selçuk Üniversitesi
Öğrenci Ödevi

<% 1

24 dergipark.gov.tr
İnternet Kaynağı

<% 1

25 kutuphane.karabuk.edu.tr
İnternet Kaynağı

<% 1

26 www.tohumdergisi.com
İnternet Kaynağı

<% 1

27 populerpsikoloji.com
İnternet Kaynağı

<% 1

28 acikerisim.pau.edu.tr
İnternet Kaynağı

<% 1

29 bemev.org.tr
İnternet Kaynağı

<% 1

30

fr.scribd.com

İnternet Kaynağı

<% 1

31

Submitted to GATA

Öğrenci Ödevi

<% 1

32

Submitted to Ege Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<% 1

33

epdf.tips

İnternet Kaynağı

<% 1

34

bursapsikiyatri.com

İnternet Kaynağı

<% 1

35

www.lexode.com

İnternet Kaynağı

<% 1

36

kutuphane.dogus.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

37

Submitted to Beykent Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<% 1

38

senaymeralzeytin.com

İnternet Kaynağı

<% 1

39

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

<% 1

40

www.psikolog.org.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

41

www.sinemadevri.com

42

eprints.ucm.es

İnternet Kaynağı

<% 1

43

pdr.emrebakir.com

İnternet Kaynağı

<% 1

44

www.saglikliyasam.gov.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

45

ccsenet.org

İnternet Kaynağı

<% 1

46

bdtd.ibict.br

İnternet Kaynağı

<% 1

47

extranios-enelparaiso.blogspot.com

İnternet Kaynağı

<% 1

48

yuksekseslikoro.blogspot.com

İnternet Kaynağı

<% 1

49

YILDIRIM, Nail, TÜZEL, Emel and YILDIRIM, Veda Yar. "AAMİR KHAN FİLMLERİNİN EĞİTİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ: 3 İDİOTS (3 APTAL) VE TAARE ZAMEEN PAR (HER ÇOCUK ÖZELDİR) ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME60", Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2016.

Yayın

<% 1

50

www.pdrdergisi.org

İnternet Kaynağı

<%1

51

BOSTANCIOĞLU, BURCU and KAHRAMAN, MEHMET EMİN. "MAKALE", Beykoz Lojistik Meslek Yüksekokulu, 2017.

Yayın

<%1

52

Davis. 21st Century Psychology

Yayın

<%1

Alıntıları çıkart

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

< 5 words

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde